

Hermann Friedrich Kohlbrugge

**GERECHTVAARDIGD
DOOR HET GELOOF**

14 preken
gehouden
als hulpprediker
in de Herstelde Luthersche Kerk

Transcriptie en bewerking door T. van Es

Alblasserdam

2013

Inhoud

Woord vooraf	5
Historische inleiding	6
1. Leerrede over Romeinen 5:1, te Loenen, 7 november 1825	15
2. Leerrede over Romeinen 13:12, te Amsterdam, 7 november 1825	22
3. Fragment van een leerrede over Zacharia 3:1-5, 8 november 1826	30
4. Leerrede over het verborgen leven met Christus in God. (Colossensen 3:3)	34
5. Leerrede over 1 Johannes 5:4-10, 2 april 1826	43
6. Leerrede over het wandelen en strijden in de Geest, 27 augustus 1826. (Galaten 5:16-24) .	51
7. Leerrede over Psalm 16:8, 10 januari 1827	60
8. Leerrede over het lijden van Jezus in Gethsemané, 1 maart 1827. (Mattheüs 26:36-44, vergeleken met Marcus 14:32-41 en Lucas 22:39-46)	70
9. Schets van een leerrede over de verloochening van Petrus, 14 maart 1827. (Mattheüs 26:41)	79
10. Schets van een leerrede over Johannes 9:25	82
11. Leerrede over 1 Corinthe 15:1-16. Hoe onwaardiger zondaar des te groter genade.	84
12. Fragment van een leerrede over Handelingen 19:2	94
13. Leerrede over Jesaja 53:5. 's Heilands borgtochtelijk lijden.	99
14. Schets over Genesis 28:10-22. Jacobs reis naar Laban.	110

Woord vooraf

Met schroom heb ik deze eerste preken van Hermann Friedrich Kohlbrugge, in die tijd nog Frits genoemd, gereed gemaakt voor uitgave. Het zijn immers preken van een jongeman, die pas 7 jaar later zijn geweldige ontdekking zou doen die hem zijn verdere leven zou doen kennen als de machtige prediker van de vrije genade. De vraag dringt zich op of Kohlbrugge hiermee wel recht gedaan wordt.

Toch meen ik dat de uitgave gerechtvaardigd is. Men ontmoet in deze preken een jongeling die vol vuur, na zijn eerste bekering te hebben doorgemaakt, de hoorders deelgenoot wilde maken van de ernst die er in de Heilige Schrift ligt. In sommige preken zijn echter duidelijk zinnen waar te nemen, die Kohlbrugge later niet meer zo gezegd zou hebben. Maar ook reeds toen wist Kohlbrugge zich een gezant Gods te zijn, die namens de Heere de gemeente moest waarschuwen, omdat hij wist dat hun bloed van zijn hand geëist zou worden als zou blijken dat hij hierin nalatig was geweest. Dat de accenten later anders zijn komen te liggen, hoeft nog geen reden te zijn om deze preken ongelezen te laten.

De preken zijn overgenomen uit twee handschriften¹, aanwezig in het Kohlbrugge-archief dat onderdeel is van de bibliotheek van de Rijksuniversiteit van Utrecht. Ik heb slechts enkele kleine correcties aangebracht en de tekst zoveel mogelijk naar de huidige spelling overgezet.

Kohlbrugges kleinzoon, dr. J. H. F. Kohlbrugge, schreef een waarschuwing voor de afschriften van deze preken: *‘Alles wat H. F. K. voor 1833 geschreven heeft moge van waarde zijn voor de beoordeling van zijn geestelijke ontwikkeling, maar mag niet gebruikt worden om zijn leer te beoordelen.’* Die waarschuwing wil ik onderstrepen, want een beoordeling mag alleen uit alles wat geschreven is na zijn ontdekking in 1833 geschieden, omdat Kohlbrugge zelf van deze geschriften getuigt: *‘Blijft bij de waarheid, welke ik u verkondigd heb, op welke ik leef en sterf, en waarvan ik weet, dat het datgene is, wat door alle eeuwen heen de beste leraren der kerk, alsook onze dierbare hervormers op grond van Gods Woord geleerd hebben. Ik sterf daarop en herroep van alles, wat ik geschreven heb, en wat gij in handen hebt, geen tittel of jota. Ik weet, dat het Gods Woord is in zuiver goud en zilver, want ik heb het niet uit de mouw geschud, maar van uit het diepste lijden heb ik het u medegedeeld.’*² Hoe hoog de pretentie ook mag zijn, het is wel waar.

De titel is genomen uit de allereerste preek van Kohlbrugge. Dit was dus vanaf het begin zijn boodschap.

Van bovengenoemde geestelijke ontwikkeling mogen wij nu getuige zijn door lezing van voorliggende preken. Geve de Heere daar Zijn onmisbare zegen aan.

Alblasserdam, maart 2012.

T. van Es

1 Handschrift III.B.53 en Port. 5. Van Kohlbrugges laatste preek voor zijn afzetting, over Openbaring 22:17 (gehouden op 4 juni 1827), is mij geen afschrift bekend. Deze preek wordt genoemd in: H. F. Kohlbrügge, *Het lidmaatschap bij de Hervormde Gemeente hier te lande mij willekeurig belet*, Amsterdam 1833, blz. 40.

2 Toespraak van Pastor Kohlbrügge aan de jeugd van de gemeente bij zijn jubileum in juni 1871. In: *Zur Feier des fünfundsanzwanzigjährigen Bestehens unsers Vereins*, Elberfeld 1889, S. 12.

Historische inleiding

Na jaren van onenigheid scheidde in 1791 een groep gemeenteleden zich af van de Evangelisch-Luthersche Kerk te Amsterdam. Zij vonden de vrijzinnige prediking niet meer in overeenstemming met hetgeen Luther hun geleerd had.³ Zij vormden met elkaar de Herstelde Luthersche Gemeente en na een bewonderingwaardige offervaardigheid kwam het tot de bouw van een nieuwe kerk aan de Kloveniersburgwal. De vader van Hermann Friedrich Kohlbrugge was in 1809 met zijn gezin overgegaan naar deze gemeente. Aangezien Kohlbrugge enige jaren daarvoor (in 1803) geboren was, was hij het enige kind dat in de gereformeerde kerk gedoopt werd. De andere kinderen zijn door de hersteld-lutherse predikant J. O. Meijer gedoopt. Een moeilijke periode in Kohlbrugges leven brak aan toen zijn vader in een proces verwickeld raakte, waardoor hij in 1824 zijn inkomen, huis en zaak verloor. Over deze kwestie verscheen er van de kant van de advocaat der tegenpartij, mr. Lipman⁴, een forse brochure, waarin de gehele gang van zaken uitvoerig is beschreven.⁵ Geheel gebroken overleed Kohlbrugges vader een jaar daarna. Dit alles heeft Kohlbrugge zeer aangegrepen.⁶ Hij schrijft daarover: ‘Eene aaneenschakeling van de verschrikkelijkste tegenspoeden, die mijn lieven vader troffen, maakten mij nadenkende, toen ik naar middelen moest uitzien om mijne studiën te bekostigen. – Ik gaf dan eenige jonge lieden les, en raakte zoo in kennis met iemand, die mij eenige mystieke boeken gaf. – Daar ik alles gaarne in zijn geheel wilde weten, rustte ik niet voordat ik met het geheele bedorvene mysticismus⁷ bekend was, en hetzelfde in practijk had gebracht. Ik bleef inmiddels bij de Herstelde Luthersche Gemeente, en nog even vooringenomen zijnde tegen de oude Hervormde leer, deed ik bij die Gemeente mijne belijdenis.’⁸

Vanaf 1821 tot 1825 studeerde Kohlbrugge theologie aan het Atheneum Illustre van de stad Amsterdam, waarbij vooral de talenstudie, zoals Hebreeuws, Arabisch, Aramees en Syrisch, zijn belangstelling had. Op 8 juli 1825 deed Kohlbrugge zijn kandidaatsexamen. Zijn eerste preek hield hij op 7 november 1825. Tijdens de voorbereiding van deze preek kwam het tot een ommekeer: ‘Eenigen tijd na den dood mijns geliefden vaders, toen ik voor het eerst eene leerrede zoude houden, behaagde het den Almachtigen God door zijnen H. Geest mij krachtdadig tot zich te trekken, en zijnen Zoon in mij te openbaren. Toen vatte ik den Bijbel weder op, en het mysticismus moest plaats ma-

3 Hoe slap er in die dagen in de Lutherse kerk werd gepreekt, is goed te zien in: F. J. Domela Nieuwenhuis, *Geschiedkundig overzicht der predikwijzen in de Ned. Luth. Kerk*, Utrecht 1843.

4 Zie over hem: J. W. Tydeman, *Levensbericht van Mr. S. P. Lipman*, Amsterdam 1872.

5 S. P. Lipman, *Pleidooi, uitgesproken voor de regtbank te Leyden in derzelve teregtzittingen van 17 en 24 junij 1825, benevens de aanklagt en het vonnis*, Leyden 1825. Over Lipmans houding in het conflict tussen vader Kohlbrugge en diens compagnon verscheen later een tendentius artikel, waarin negatief over Kohlbrugge sr. en jr. geschreven werd. Zie: A. J. Veenendaal, *De advocaat Lipman exponent van de Amsterdamse geest in 1830*. In: *Bijdragen en mededelingen betreffende de geschiedenis der Nederlanden*, 83^e deel, Utrecht 1969, blz. 116-149 (uitgave van het Nederlands Historisch Genootschap). De blz. 121-125 gaan over het proces tegen de vader van Kohlbrugge.

6 Hij schreef een aandoenlijk gedicht, *Bij den dood van mijnen vader*, Amsterdam 1825. Tweede druk Amsterdam 1898. Ook te vinden in: *Amsterdamsch Zondagsblad*, 11^e jaargang, 1898, blz. 51-54.

7 Een mysticismus dat hem o. a. leerde: “‘Ja, in de geestelijke voorgang, in het streven naar inniger verbinding met God en vereniging met God moet u geen stilstand kennen, om maar te zwijgen van achteruitgang, totdat u zult verkregen hebben, hetgeen u verlangt. Neem hiertoe het voorbeeld en de gelijkenis van dezulken, die de klim naar een bergtop ondernemen.’ Naar de mening van de Mystieken is deze oproep tot mystieke hoogte onafscheidelijk van de oproep tot zedelijk volmaking.”⁷ In: J. Zahn, *Einführung in die christliche Mystik*, Paderborn 1922, S. 222. Na de ontdekking van de komma in Rom. 7:14 weersprak Kohlbrugge in 1833 dit beeld van een bergbeklimming met de woorden: ‘Werp uw heiligingskrukken weg, verre van u weg! U komt er de berg Sion niet mee op.’ In: H. F. Kohlbrugge, *De Wet bevestigd. Romeinen 7 toegelicht*, Kampen 2009, blz. 179.

8 H. F. Kohlbrugge, *Het lidmaatschap*, blz. 2.

ken voor de gezonde leer.⁹ Het jaar daarop, op 19 oktober 1826, werd Kohlbrugge proponent. Hij schrijft: ‘Ik zag toen zeer spoedig den toestand in van de Herstelde Luthersche Gemeente, en hare volslagene gelijkheid aan de Gemeente der *Laodicensen*. Mijne preëken stelde ik daarom meer bid-dende dan studeerende op; totdat ik Proponent geworden zijnde, door de allerbijzonderste omstan-digheden genoodzaakt werd dezelve geheel voor de vuist te doen.’¹⁰

De voorname inhoud van mijne predikatiën was: onze volslagene ellende; de Almacht de H. Geestes; boete en bekeering; de gevaarlijkheid eener doode orthodoxie; de noodzakelijkheid van het levendig geloof; de wedergeboorte door almachtige genade; de rechtvaardiging eens zondaars voor God door het geloof alleen; de eeniglijkgeldende Gerechtigheid van Christus; de onveranderlijke trouw van God, enz. 2 Cor. 2:17, was mijn wit, waarop ik zag, en Ezechiël 33:7-11, en de woorden van Paulus: wee mij zoo ik het Evangelie niet verkondig, brandden mij onder het prediken altoos op het hart.¹¹

Ik had gemeenlijk een talrijk gehoor, en kreeg zeer vele vrienden, maar niet weinige vijanden, zoo als mij naderhand klaar werd, vooral onder de zoogenaamde Notabelen der Gemeente, en spoedig bemerkte ik ook jaloersheid tegen mij.’¹²

Dat werd alom opgemerkt. In afgescheiden kring schreef men: ‘De Herstelde Luthersche Kerk stond in die dagen in ’t wezen der zaak op geen anderen grondslag dan dien van menschelijke wijsheid en ongeloof des harten. Intusschen ook dit werd anders. Een krachtig getuigenis openbaarde zich daar. Een Proponent, H. F. Kohlbrugge, was daar begonnen zijn stem te verheffen als een ba-zuin. Als een andere Luther predikte hij de gerechtigheid, die uit God is, door het geloof. De stijve Lutherschen, maar die het leven uit God misten, zeiden, dat hij Gereformeerd was. De Gereformeerden, en vooral zij, die men da-Costianen noemde, stroomden, wanneer hij predikte, naar de Luther-sche kerk, werden er opgebouwd in de waarheid en gespijsd met de woorden des levens.’¹³

‘Men begrijpt, dat deze prediking in de Amsterdamsche Luthersche gemeente sensatie verwekte. In plaats van, naar den geest des tijds, te spreken van zedelijke verbetering en volmaking, werd hier de eisch gesteld van ‘geheel zichzelf uit te vallen’, van ‘als goddelooze’ gerechtvaardigd te worden. Zulk een taal was voor een tijd, die alleen in eigen deugd, eigen werk en eigen streven behoud zag, die van geen strijd en worsteling des geloofs weten wilde, die slechts plooiën en schikken en reti-

9 A. w., idem.

10 Elders schreef hij: ‘Een jong mensch, in zijne eerste jeugd opgekweekt in de gezonde leer, werd, na vele afwijkin-gen van de waarheid, door Gods genade gebracht tot de kennis van de grootheid zijner ellende, en in den weg, waarin hij van die ellende verlost werd. Uit dankbaarheid tot God en liefde voor het welzijn van onsterfelijke zielen predikte hij, in de Herstelde Luthersche Kerk, waarin hij opgevoed was, het Evangelium der genade Gods en des Vredes. Bij ondervinding geleerd, dat de mensch van nature een vijand en hater Gods is, dat hij dood is in zonden en ongerechtigheid, en dat hij, in stede van iets tot zijne bekeering te kunnen toebrengen, zich zelve zoolang tegen Gods hoogheid verzet tot dat de Almachtige hem te sterk wordt, was hij zeer gekant tegen de zoogenaamde Gods-dienst der rede, en hij wist dat het waarachtig is, dat daar de wedergeboorte en bekeering het werk is van den Heili-gen Geest, de Heilige Geest in dezelve werkt overeenkomstig zijne Goddelijke volmaaktheden, en dat de mensch enkel lijdelijk is als hij bekeerd wordt.’ In: H. F. Kohlbrügge, *Het lidmaatschap*, blz. III.

11 W. van der Zwaag zegt hierover: ‘Dit hield reeds een duidelijk theologisch manifest in, waarin de kiemen voor een conflict met de heersende tijdgeest en met de kerkelijke bewindvoerders opgesloten lagen.’ In: W. van der Zwaag, *Om de schat van Christus’ bruid*, Goudriaan 1984, blz. 52. Dat vooral de notabelen en predikanten in het consisto-rie Kohlbrugges prediking met argwaan bekeken, geeft aan dat de geest sinds de afscheiding van 1791 wel veran-derd was en daarmee eigenlijk de grond voor die scheiding vervallen was.

12 H. F. Kohlbrügge, *Het lidmaatschap*, blz. 2,3.

13 A. Brummelkamp e. a, *Compleete uitgave van de officiële stukken betreffende den uitgang uit het Nederl. Herv. Kerkgenootschap*, Kampen 1884, blz. 268.

reeren¹⁴ kende, een geheel nieuw Evangelie, dat met verbazing aangehoord werd. In de Herst. Luth. Kerk, welke na den dood der eerste oprichters spoedig den gloed van het leven verloren had, en een dooden vorm was geworden, aan de kerk der Laodicezen gelijk, zoowel als ook daarbuiten, bracht deze prediking beroering. Uit andere kerken, en overal waar hongerige zielen waren, stroomde men toe als Kohlbrugge preekte.¹⁵

‘Het zij mij geoorloofd, den lezer met mij in dien tijd te verplaatsen, toen de jonge Godgeleerde H. F. Kohlbrügge in de Herstelde Luthersche Kerk te Amsterdam zoude beginnen als prediker des Evangelies werkzaam te zijn. Hij had een rijke wetenschappelijke voorbereidende opleiding genoten, zoowel in grondige, veelomvattende taalstudiën als in de onderscheidene afdeelingen der eigenlijke theologische studie. Ook had de Heer zelf hem in ruime mate voorbereid, daardoor, dat Hij hem de school van menigvuldig lijden had laten doorgaan, en zich van zijne grootmoeder en ouders had bediend, om hem een diepen eerbied voor Zich en zijn Woord in te boezemen, en hem in alle dingen op Zich en op zijne heilige wegen opmerkzaam te maken, terwijl hij aldus voor het gewigtige werk stond, waartoe hij zoo rijkelijk was toegerust, behaagde het God, hem geheel tot Zich te trekken en zijnen Zoon in hem te openbaren.’¹⁶

‘Zoo werd de jongeling, die door Gods machtige hand kort tevoren was gegrepen, onmiddellijk een luid en vurig belijder van de genade die hem verschenen was. Maar hij zou spoedig ervaren, dat de prediking van het zuivere Evangelie zoet in den mond, maar bitter in den buik wordt; dat Luthers leer in de naar hem genoemde gemeente niet meer gold. Luther’s geschriften waren toen zijn hoofdlectuur.’¹⁷

‘Inderdaad sprak hij nu een andere taal. Er kwam een grote verwondering. Velen verdrongen zich om zijn prediking, vooral zijn vrienden uit het Réveil. Hun had het kunnen opvallen, dat ook Kohlbrügge stellig de bekering en wedergeboorte als de heilige noodzaak onderstreepte, maar dat daarbij een bijzondere klank meesprak; want hielden zij reeds de ervaring van de verandering voor het beslissende – Kohlbrügge wist, dat de nieuwigheid van leven enkel en alleen in de daad van de vrijmakende genade bestaat.’¹⁸

‘En toch beluisterden de luisteraars onder zijn kansel een ondertoon, die aan een nieuwe kennis en aan een geheel andere werking van het Evangelie ontsprong. Het was heus niet iets gewoons in

14 terugdeinzen, achteruitwijken, stilhouden.

15 J. van Lonkhuijzen, *Hermann Friedrich Kohlbrügge en zijn prediking*, Wageningen 1905, blz. 67. Ook J. Loos noemt de prediking van Kohlbrugge ‘een nieuw geluid in de Hersteld Luthersche Kerk’. Zie: J. Loos, *De theologie van Kohlbrugge*, Amsterdam 1948, blz. 15.

16 F. W. Krug, *Hulde aan de waarheid*. Herroeping van vroegere onjuiste oordeelvellingen omtrent den Weleerw. Heer Dr. Kohlbrügge en zijne leer. Amsterdam 1857, blz. 9. Dit is de Nederlandse vertaling van: F. W. Krug, *Zur Steuer der Wahrheit*. Eine Berichtigung frühere Urtheile über Herrn Pastor Dr. theol. Kohlbrügge und seine Lehre. Elberfeld 1856. Die onjuiste oordeelvellingen stonden in: *Kritische Geschichte der protestantisch-religiösen Schwärmerie, Sectirerei und der gesammten un- und widerkirchlichen Neuerung im Grossherzogthum Berg, besonders im Wupperthale*. Vorlesungen von F. W. Krug. Elberfeld 1851, XIX-XXI. Vorlesung, *Dr. Kohlbrügge und seine Schule*, S. 305-357. Bijna dezelfde titel als het eerder verschenen negatief getoonzette artikel van Dr. F. W. Krummacher, *Dr. Kohlbrügge und seine Schule*. In: *Palmblätter*, Organ für christliche Mittheilungen. Zweiter Jahrgang. Elberfeld 1845, S. 53-69, 125-140, 187-198 und 324-337. Ds. Krug was zo radicaal van standpunt veranderd dat hij geregeld voor mocht gaan in de Niederländisch Ref. Gemeinde. Hij verbreidde tevens Kohlbrugges preken en “getuigde dat het een aard had”. Zie: J. C. S. Locher, *Kohlbrugge en de Afscheiding*. Amsterdam 1934, blz. 44.

17 J. Wichelhaus in: H. F. Kohlbrügge, *Zwanzig Predigten im Jahre 1846 gehalten*, Halle 1858, S. VI, VII. Ook te vinden in: J. Wichelhaus und E. Böhl, *Lebensskizze von Dr. Hermann Friedrich Kohlbrügge*, Elberfeld 1884, S. 8. Nederlandse vertaling in: H. F. Kohlbrugge, *Vijf en twintig leerredenen*, Amsterdam 1935, blz. 16.

18 H. Klugkist Hesse, *Hermann Friedrich Kohlbrügge*, Wuppertal/Barmen, o. J. (1935), S. 56. Nederlandse vertaling: H. Klugkist Hesse, *Hermann Friedrich Kohlbrügge*, Rotterdam 1980, blz. 57.

de kerk, dat een predikant na de voorlezing van de tekst (over Christus in Gethsemané) uit eerbied voor het Bijbelwoord verklaarde, dat hij nog niet voldoende inzicht had in het lijden van de Verlosser, om het der gemeente waardig voor ogen te stellen; dat hij om geduld smeekte; echter hetgeen hem Gods genade toevertrouwd had, wilde hij gaarne meedelen. – Zo waren er nu in de kerk andere dingen te beluisteren, dan de voordrachten over de bleke thema's van moraal, onsterfelijkheid en voorzienigheid, die niemand pijn deden. Nu stonden weer de geweldige Bijbelse gedachten op de voorgrond: Onze totale ellende! De almacht van de Heilige Geest! Het gevaar van dode rechtzinnigheid! De noodzaak van een levend geloof! De wedergeboorte door de almachtige genade! De rechtvaardiging van een zondaar voor God, door het geloof alleen! De alleen-geldende gerechtigheid in Christus! De onveranderlijke trouw van God! En omdat Kohlbrügge een vriend was van een duidelijke uitspraak, kwamen er dan ook van de kansel af: hoogst verontrustende woorden tegen de “kinderen des toorns”, tegen hen “die voor God verdoemenswaardig zijn”, tegen de “erfgenamen der hel”.

Was het een wonder dat er een diepe ontzetting door de gemeente ging, en de vraag de gemoederen bezig hield: Wat zal dat worden?’¹⁹

‘Hij ging nu in een aantal diensten voor; deze werden zeer druk bezocht door de gemeenteleden van wie velen zeer onder de indruk kwamen van zijn preken.’²⁰

‘De jonge Kohlbrügge verschilde in zijn preken dan ook hemelsbreed van de vier Hersteld-Lutherse predikanten. Dit bracht hem in moeilijkheden, hij werd én bij het consistorie én bij de predikanten een min of meer verdacht persoon. Men beschuldigde hem van verkapt Calvinisme. Kohlbrügge's preken zouden blijk geven van mysticisme en piëtisme.’²¹ ‘Sommigen hielden hem voor Gereformeerd en verdachten hem van “samenspanning met de Dacostianen”. Anderen beschouwden hem als “verbijsterd in het brein” of “lijdende aan een galachtig hart”.’²²

Kohlbrugge voelde dit wel aan en verklaarde later: ‘Ik vernam nu en dan van vele kanten, dat men het met mij niet goed voorhad, maar vrede bij God hebbende, sloeg ik op dit een en ander geen acht; maar doorzocht te meer de schriften van Luther, lezende tevens nog vlijtiger den Bijbel, hoe meer men mij van Calvinismus, mysticismus, pietismus, dweeperij, enz. verdacht maakte, en lachte dan hartelijk daar ik het bij Luther even zoo vond, als ik het uit den Bijbel had verstaan.’²³

‘In velerlei opzicht stond hij (Kohlbrugge) lijnrecht tegenover de vier Luthersche predikanten.’²⁴

Dit moest wel tot een conflict leiden. En dat kwam er ook. Kohlbrugge verhaalt: ‘Spoedig wervervoer mij, wat velen reeds vroeger wedervaren is, die de gerechtigheid van Christus, die het Evangelium des vredes predikten; men vond gelegenheid om mij af te zetten, en men greep die aan.’²⁵

Op 13 mei 1827 was Kohlbrugge onder de prediking van ds. D. R. Uckerman, die preekte over Johannes 16:5-15. Daarin verklaarde hij onder meer: ‘... dat bekering daarin bestond, dat wij bij het

19 A. w., S. 58. Nederlandse vertaling: blz. 58,59.

20 P. Estié, *Van afgescheiden gemeente tot kerkgenootschap. Geschiedenis van de Hersteld Evangelisch-Luthersen in Amsterdam 1791-1836*, Hilversum 2007, blz. 148. Zie ook uitvoerig: F. J. Domela Nieuwenhuis, *Geschiedenis der Amsterdamsche Luthersche Gemeente*, Amsterdam 1856.

21 M. E. Kluit, *Het protestantse Réveil in Nederland en daarbuiten, 1815-1865*, Amsterdam z. j. (1970), blz. 227

22 J. van Lonkhuijzen, a. w., blz. 69.

23 H. F. Kohlbrügge, *Het lidmaatschap*, blz. 4. Zie ook: H. van Druten, *Hoe Dr. H. F. Kohlbrugge predikant werd*, Leiden 1884, blz. 16. En: A. J. Rasker, *De Nederlandse Hervormde Kerk vanaf 1795*, Kampen 1974, blz. 101.

24 M. E. Kluit, *Het Réveil in Nederland*, Amsterdam 1936, blz. 178

25 H. F. Kohlbrügge, *Het lidmaatschap*, blz. 4,5.

lezen van Gods Woord vervuld worden met edele gevoelens en goede voornemens, en zoo, door eene allengs vermeerde ontwikkeling van ons verstand, tot betere inzichten kwamen.’²⁶

Kohlbrugge maakte met anderen bezwaar tegen deze prediking. Nu bleek wat men van de inhoud van Kohlbrugges prediking dacht. Uckerman reageerde op de aanklacht door in het openbaar te waarschuwen voor ‘geestdrijvers en dweepers’.²⁷ Dat trok Kohlbrugge zich persoonlijk aan. Want ‘leden van de Vergadering der Vertegenwoordigers zoowel als van het E. Consistorie, hebben, tegen beter weten aan, bij herhaling den Heer Kohlbrügge voor Dweeper uitgekreten, en opzettelijk verspreid men, en legt men hem ten laste, dat hij gevoelens van sommige Dweepers aankleeft en leeraart.’²⁸

Later deed men onterecht voorkomen alsof ds. Uckerman het alleen over een artikel uit de Geloofsbelijdenis van de Herst. Luthersche Kerk had aangehaald. Daarin staat: ‘Intusschen, ofschoon de verlichting en bekeering van den mensch een werkdaad van Gods oneindige magt en kracht zyn-er genade is; zoo hebben wij egter, aan den anderen kant, eenen afkeer van het gevoelen der geenen, die de beginselen van het werk der bekeering stellen in zekere buitengewoone ingeevingen, onmiddelyke inspraaken, verborgene openbaringen en gezichten, verrukkingen van zinnen en instortende genade, gelijk de geestdryvers en dweepers zich dwaaslyk verbeelden.’²⁹

Na een maandenlange strijd, die op deze aanklacht volgde, werd Kohlbrugge op 19 juli 1827 vervallen verklaard van het proponentsambt.

Bekend is hoe hij daarna meer overhelde naar de gereformeerde leer en daarom aansluiting zocht bij de toenmalige Hervormde Kerk, maar wegens zijn rechtzinnige gevoelens en de daarmee verbonden openhartigheid aangaande zaken die niet naar Gods Woord zijn, ook niet toegelaten werd om lidmaat in de Hervormde Kerk te worden. Kohlbrugge wilde zich niet ‘voordoen als een Protestant van den tegenwoordigen stempel’ en werd daarom ‘door de Herv. Geestelijkheid als een onwaardige geweerd.’³⁰ In een brief rond 1831 schreef Kohlbrugge:

‘Zeer getrouwe en veel beminde vriend! vrede zij u en uwen huize met God door onzen Heere Jezus Christus bij den ontvangst dezès – u en onze lieve broeders wier voorganger gij zijt aan het huis van broeder Niemeijer³¹ worde genade en vrede vermenigvuldigd in de erkenninge van God en van Jezus onzen Heer!

Gij verzocht mij in uw vorige mondelijke of schriftelijke declaratie³² aangaande mijne denkwijze, hoe mij te zullen gedragen in geval de meerderheid der Herst. Ev. Luth. Gemeente mij terugriep, ten welken opzigte door u zoo veel hoop gekoesterd werd – ik heb dezelve mondeling medegedeeld en beloofd ook dit schriftelijk te zullen doen, zoo ik mij daartoe opgewekt gevoelde; dit laatste heeft bij mij geen plaats gehad – ik gevoelde er mij niet toe opgewekt.

Hetgeen ik mededeelde aan de veel beminde broeders T. en N. die mij door hun bezoek het hart verkwikt hebben, komt hier op neder: zegt aan de Broeders, dat ik mij heb aangegeven bij het Her-

26 H. van Druuten, *Hoe dr. H. F. Kohlbrugge predikant werd*. Leiden 1884, blz. 19.

27 Zie: *Het wel eerw. konsistorie van de Herstelde Evangelisch-Luthersche Gemeente te Amsterdam aan de leden der-zelver gemeente*, z. pl. 1827, blz. 5 voetnoot.

28 In: *Inlichting aan de leden der Herstelde Evangelisch-Luthersche Gemeente nopens het voorgevallene met der-zelver Proponent, den eerw. Heer H. F. Kohlbrügge*, Amsterdam 1827, blz. 7.

29 *Geloofsbelijdenis van de Herstelde Luthersche Gemeente binnen Amsterdam*, Amsterdam 1792, Art. 23, blz. 46.

30 M. C. van der Kemp, *De eere der Nederlandsche Hervormde Kerk gehandhaafd tegen Ypey en Dermout*, derde deel, Rotterdam 1833, blz. XI.

31 Moet w. s. Neumeijer zijn.

32 verklaring.

vormd Kerkgenootschap, om aldaar lidmaat te worden, dat ik allen tegenstand ontmoet, dewijl men een attest van goed gedrag begeert van het Consistorie, dat ik daartegen mijne bezwaren heb ingebracht, en daarop antwoord verwacht, en dat ik in allen gevalle mij niet uit den weg zal laten dringen, waarin ik gesteld ben, tenzij men mij volkomen weigerde, in welk geval ik zal weten wat ik te doen heb, dat ik ten tweede staande dit alles, in de hand des Heeren en niet mijn eigen meester was, wes halve het bij Hem alleen stond, mij te zetten waar Hij wilde, en de Broeders het dus van Hem moesten vragen, zo zij mij tot hun voorganger verlangden (hetwelk zoo zijn wil is, wie ben ik onmagtige, dat ik er iets zou tegen hebben en niet veeleer zou komen met alle vaardigheid om het Evangelie vooral aan u, die in mijne ingewanden als ingeweven zijt, te verkondigen) – dat ik niet uit ongeduld of eenige vleeschelijke inzichten mij bij de Hervormde Gemeente heb aangegeven, maar uit gemoedelijke overtuiging aangaande eenige punten in de Leer (waaromtrent gij mijne gevoelens kunt vinden in Art. XVI, XXXIII, XXXIV en XXXV van de belijdenis des Geloofs der Gereformeerde Kerken in Nederland, en in de 26. tot 30. Zondag der Heidelbergsche Catechismus) welke indien men mij toestond op de Luthersche predikstoel voortedragen, ik zoude geene zwaarigheid maken tot u te komen, maar vrolijk gaan waar mij de Heere zond, voornamelijk tot u, die zoo getrouw gedeeld heb in mijne verdrukkinge. Zeer gemakkelijk zoude het mij tevens vallen aangaande dezen punten, het eerste uit de Schriften van Dr. Luther, het tweede uit die van Melanchthon opteholderen en te verdedigen. – Zoo ik immer of ooit weder op der Herst. Luth. Gem. predikstoel stond, zonder mij hieromtrent verklaard te hebben, ik zoude of hebben moeten veinzen, of ik zoude oorzaak geven tot twist en oneenigheid in de gemeente, van welke beide dingen mijne ziel een afschuw heeft, hoewel wij het ons tot zaligheid mogen rekenen om den Naam en zaak en waarheid des Heeren als oproermakers te worden gelasterd. – Zietdaar zoo omtrent wat ik aan de Broeders gezegd heb, hoewel ik het toen zoo uitgebreid niet zeide.

Zietdaar tevens antwoord op uw laatste, waarin gij mij vraagt of ik beloof tot geene andere gemeente te zullen afwijken, als ik bij de Herst. Luth. Gem. weder zal aangenomen zijn.

Ik moet bij dit laatste een weinig stilstaan – indien ik tegenwoordig even zoo dacht aangaande de door mij opgegevene punten, als toen ik nog voor u predikte – ik zoude dan nog niets beloven dewijl gij er bij voegt, dat gij niet zult rusten, en niets u te zwaar of te moeilijk zal vallen tot dat gij mij weder in uw midden hebt. Broeders! doorzie ik die woorden wel, dan geloof ik dat geheel uw voornemen, hoe hartelijk ook gemeend, in duigen valt voor II Cor. 10. vs. 3-5 en Zach. IV. vs. 6. Immers! wat was de lichtstraal van hope, die gij zaagt in uw vorige brief en wat is het duistere waarover gij klaagt in uw laatste. Is het niet zoo, dat gij toen dacht, dat de 3 Heeren in hun post kwamen, zoo men zeide en dat dezelve er tot op heden toe niet in zijn. Het dunkt mij zoo, schoon ik niet weet wat er in Amsterdam omgaat. En nu, nu dit niet gebeurt, wilt gij er alles op zetten om een nietig mens, die heden is, en morgen op de lijkbaar kan liggen; en ik zoude door mijne belofte u daartoe hebben opgewonden³³. Neen, lijdt, verduidt, draagt, beveelt Gode uwe zielen in lijdzaamheid. Hij zal rigten, Hem is de wrake. Is het zijn raad dat ik u met mijne mond in betooning des Geestes zal stichten, u verkondigende het Evangelium der boete en des Geloofs, Hem is niets te wonderbaar, zijne wegen zijn enkel wijsheid. – Zijn echter de 3 Heeren werkelijk in hun post, dan is het hunne zaak in de belangens der Gemeente te voorzien, en dienden deze mij te schrijven. Ik kon hun dan mijne gevoelens bloot leggen, opdat men wete wien men aan mij heeft.³⁴

33 aangedreven.

34 *Schets van antwoord aan J. C. Fiereg.* Te vinden in het Kohlbrugge-Archief Utrecht, Portefeuille 15, no. 26. Prof. dr. J. H. F. Kohlbrugge tekende bij deze brief aan: 'Deze brief motiveert den overgang naar de calvinistische opvattingen en de lijdzaamheid.' En in de inhoudsopgave van de Portefeuilles staat: 'Schets van een antwoord aan J. C.'

Ds. Krug schreef later: ‘De slanke, bleeke, meer zenuwachtige dan gespierde gestalte van Dr. H. F. Kohlbrügge, zijn vurige, scherpe blik, zijne vaste houding, zijn gewelfd voorhoofd geven een nerveus-choleriek temperament te kennen, verbonden met groote verbeeldingskracht, en grote kracht en vastheid van wil. Deze eigenschappen bezat hij werkelijk, en toonde ze op ondubbelzinnige wijze. In hooge mate bezat hij datgene, wat men oorspronkelijkheid noemt, daarbij een vermogen een eene behoefte om alles zooveel mogelijk tezamen te nemen, als in beelden voor te stellen, en hetgeen hij aldus opgenomen en gedacht had in het leven toe te passen. Daarom juist kon hem geene beek bevredigen, hoe veel en hoe zuiver bronwater die ook bevatten mogt, maar alleen het putten uit de bron zelve; geen kerkelijk symbool, geen kerkelijke dogmatiek op zich zelve, maar alleen bij eigenaardige afleiding en voorstelling uit de bron zelve ontleend. Hoe had hij dus kunnen smaak vinden in het water van zoo menige troebele beek eener anti-oorspronkelijke menselijke kritiek, in neologische wetenschap of in eene daarmede besmette orthodoxie! Al wat hij in persoon geestelijk had beleefd en ondervonden, alsmede zijn algeheele indringen in geestelijke zaken, dit waren nu, na zijne volkomene bekeering, zijne eenige onmiddellbare leermeesters geworden, en, al ging het daarbij ook nog dikwijls van uit duisternis tot het licht, toch had hij daarbij voortdurend den weg dien hij gaan wilde, duidelijk voor oogen. Hetgeen hij nu reeds als vrucht van zijn denken en ervaring gevonden had, dat verkondigde hij weldra vrijmoedig in zijn proponenten-ambt. Gelijk in het algemeen alles wat oorspronkelijk en krachtig is óf sterk aantrekt óf sterk terugstoot, zoo ging het ook met zijne prediking. Een menigte onbevooroordeelde, heilbegeerige zielen werden daardoor met magt aangetrokken, het licht dat van hem afstraalde scheen liefelijk en heilrijk in hunne duisternis. Maar tevens werden teruggestooten de koude flegmatieken, vol vooroordeelen en zonder behoefte aan levende verkondiging, aan wier hoofd zeker predikant stond. – Zoo begonnen miskenning en vervolging hun werk, en gunden zich geene rust, tot zij het, naar hunne meening, voleindigd hadden. – Doch, hoe hij in de woestijn van verlatenheid en verwerping van de menschen, en van verlerlei nood en tegenspoed opgevoerd werd; hoe daar de Heer, door zelfverloochening en verzaking der wereld in hem te werken en hem tot zijn vrije genade te trekken, en evenzoo door de liefelijkste vertroosting en betooningen zijner vrije genade, naar zijn hart sprak; hoe Hij hem gelegenen tijd en middelen gaf, om als doctor der Theologie te promoveren en een getrouwe levensgezellin tot hem bragt; hoe Hij zóó zijne studiën rigtte en leidde, dat hij door Luthersche en Gereformeerde kerk en leere heen, gedurig tot de bron der kennis kwam, en uit haar eene grondige en vaste Gereformeerde rigting ontleende; op welk eene uitnemende hoogeschool de Heere hem alzoo tot eene geheel bijzondere roeping voorbereidde, – dit alles behoort niet onmiddellijk tot ons verhaal.’³⁵

Hoe keek Kohlbrugge in later jaren terug op deze periode in zijn leven? Hij was toch tijdens de voorbereiding van zijn eerste preek veranderd in een jongeman die met ernst en vuur de gemeente

Fierog door H. F. K., motiveerend het overgaan naar de Hervormde kerk en besprekend de terugkeer naar de Herst. Luth. Gem.’ Ook te vinden in: *Door Zijne wonden is ons genezing geworden*. Brieven van Dr. H. F. Kohlbrugge. Wageningen z. j. (1935), blz. 58-60 (in enigszins aangepaste spelling).

35 F. W. Krug, *Hulde aan de waarheid*. Herroeping van vroegere onjuiste oordeelvellingen omtrent den Weleerw. Heer Dr. Kohlbrügge en zijne leer. Amsterdam 1857, blz. 9,10.

voorhield wat God hem geleerd had?³⁶ Konden deze jeugdpreken genade vinden in de ogen van Kohlbrugge na diens ontdekking in 1833 van de komma bij Romeinen 7:14?

In 1844 schreef Kohlbrugge daarover aan Johannes Drost³⁷: ‘In 1826³⁸ had ik, die nooit eenig idee van bekeering, Gods volk, of iets van dien aard gehad had, in eenen allerdiepsten weg en in benauwdheid der helle den Bijbel voor mij, en in een punt des tijds schoot in mijn hart, dat ik niet beschrijven kan, – het was sneller dan de bliksem, en de verwen kan ik ook niet uitspreken, maar de woorden in die verwe³⁹, die gij Jesaja 54:7-10 leest, heb ik toen gehoord en gelezen. Een wolk van diepen vrede was in mij en om mij heen, en alle mijne zonden waren van mij af. Ik sprak toen dadelijk zulk eene spraak, dat de oudste vromen mij voor zeer oud in de genade hielden.

Zoo is het voortgegaan. Ik wies en nam toe boven anderen in de wet, en allen die mij gekend hebben, kunnen getuigen, dat ik hun of gelijk of te boven was, en velen namen zelfs aanstoot uit zoo veel heiligheid, als ik voorstond, en nog meer daaraan, dat ik ze zoo consequent doorzette en beoefende. Dit heeft zoo geduurd tot 1833.’⁴⁰

Hij bekeek deze preken en die jaren zelf dus door de bril van zijn latere ontdekking, zoals te zien is in zijn schrijven: ‘Ik echter belijd u openhartig van mijzelf, – ik moge dan vroeger gemeend hebben, de zonde, hoe zij mij ook bedroog, toch nog eens meester te zullen worden door het gebod –, dat ik nu schrijf: het is een afgesneden zaak, *want ik ben onder de zonde verkocht*.’⁴¹

Vandaar dat men het hem nazei: ‘Wel wordt Kohlbrugge in deze jaren een vroom, deugdzaam christen. Diepe wegen zouden nodig zijn om hem daarvan af te brengen.’⁴² En dat is ook verklaarbaar. Kohlbrugge heeft in 1833 zo diep in mogen zien wie hij voor God was, dat al zijn vorige vuur en ijver, zijn toenmalig intens mededogen met zijn hoorders, en zijn vroegere diep verlangen de Schrift te openen voor de gemeente, door hem veroordeeld werden als zijnde werken des vleses,

36 Kohlbrugge schreef in 1827: ‘Prediken wij het Evangelie, wij worden verdoemd van menschen; prediken wij het niet, wij worden verdoemd van God! De is beste keus: het Evangelie prediken, van menschen verdoemd worden en door God ons hooren zalig spreken. – Wat is de kracht des geloofs? Een vasthouden aan den onzichtbaren God, een rusten, een juichen in Hem, een toevlucht nemen tot Hem, een pal staan in Zijn kracht, een dringend inzien in het Paradijs Gods, op de kroon der overwinning.’ In: *Door Zijne wonden is ons genezing geworden, Brieven van Dr. H. F. Kohlbrugge*, Wageningen, z. j. (1935), blz. 12,13.

37 Deze brief is eerder gepubliceerd in: J. van Lonkhuijzen, *Hermann Friedrich Kohlbrügge en zijn prediking in de lijst van zijn tijd*. Wageningen, 1905, bijlage B, blz. 16-21. Ook te vinden in: J. K. Vlasblom, *Kohlbrugge als prediker en pastor in zijn brieven*, deel 1, blz. 38-47 (KOHLBRUGGE-reeks, nieuwe serie no. 4). In deze laatste uitgave wordt hij aangeduid als de “brief aan Petronella Drost”. In de versie bij Van Lonkhuijzen staat er alleen “aan Drost” boven. Maar op blz. 157 van zijn dissertatie zegt Van Lonkhuijzen dat de brief “aan de heer Drost” is. Nu is in mijn bezit een Duits afschrift, in november 1932 gemaakt door Auguste Schaefer, waar hij op de voorkant schrijft dat deze brief gericht is aan Kohlbrugges vriend Drost, gereformeerd predikant te Leiden! Deze aanduiding maakt het aannemelijk dat de brief niet aan Petronella geschreven is, maar w. s. aan Johannes Drost. Deze werd geboren op 21 april 1826 te Rotterdam en is overleden te Leiden op 30 december 1910. In 1850 werd hij herv. kandidaat te Utrecht. Hij was lid van Ernst en Vrede. (zie A. C. Honders, *Doen en Laten in Ernst en Vrede*. 's-Gravenhage, 1963, blz. 27, 118 en 119) Hij stond te Almkerk (1851), Hellevoetsluis (1853), Rhenen (1856), Goes (1861) en Leiden (1868-1889 emeritaat) A. Schaefer kan dus bedoeld hebben dat Drost *later* dan de dagtekening van de brief predikant te Leiden was.

38 Moet zijn: 1825.

39 Andere lezing: ferveur, dat ‘gloed, geestdrift of vuur’ kan betekenen. Zie o. a. in: P. M. Donkersloot (pseudoniem), *De Goddeloze gerechtvaardigd*, Utrecht 1962, blz. 22. Ik heb een handschrift uit 1849 in bezit, waarin een Duitse versie van deze brief te vinden is. Daar staat het woord ‘Inbrunst’, dat ‘vuur’ of ‘brandende ijver’ kan betekenen.

40 H. F. Kohlbrugge, *Toevlucht*, Kampen 2004, blz. 119. Inderdaad was Kohlbrugge begin 1833 (dus enige maanden voor zijn tweede bekering) nog steeds overtuigd van zijn roeping, want toen schreef hij: ‘als geroepene tot de verkondiging der verborgenheid van het Evangelium des vredes, hetwelk ik, nadat ik van den Heere geleerd ben, ook gepredikt hebbe.’ In: H. F. Kohlbrügge, *Het lidmaatschap*, blz. XXIII.

41 In: H. F. Kohlbrugge, *De Wet bevestigd. Romeinen 7 toegelicht*, Kampen 2009, blz. 110.

42 P. M. Donkersloot, *De Goddeloze gerechtvaardigd*, blz. 20.

omdat hij er vroom mee geworden was. Heeft Kohlbrugge daarin gelijk gehad?⁴³ Vanuit zijn beleving en radicaliteit bezien wel, maar voor ons in deze tijd valt er nog veel te leren van deze preken. Iemand schreef mij over de preken: ‘Toch kun je dit bij anderen – wellicht in andere bewoordingen – ook wel lezen. Na Kohlbrugges komma-ontdekking zijn zijn preken veel dieper, meer in overeenstemming met het Nieuwtestamentische getuigenis, meer paulinischer, meer Luthers. Toen is hem het licht geheel opgegaan, of anders gezegd: toen is hijzelf geheel ondergegaan ...’ Dat is waar, maar waar hoorde men, ook in die tijd, iemand van 22-23 jaar zo preken? Het lag toch in zijn hart, zoals hij in 1828 schreef: ‘Christus is onze Heer en onze Koning, wij zijn Zijne onderdanen, wij Zijne gekochten door Zijn bloed. – dan lachen wij, en lachen nu reeds vrolijk in onzen God, omdat wij waardig worden geacht om Zijns naams wil gelasterd, gehaat, vervolgd en voor stijfkop, dweeper en wat dies al meer zij gescholden worden. – Als het Woord Gods levendig wordt, als het wordt opgewekt, en men de verdoemelijke eigengerechtigheid, eigen wil en wijsheid dezer eeuw ter neder slaat, en, in de kracht Gods, Christus, het Evangelie, predikt, en den zondaar in het hart grijpt, en de groote hanzen en heeren met zwarte rokken, of dames, fraai versierd en gepluimd, de waarheid zegt, in Gods naam, uit liefde voor hun eeuwig heil, dan staan duivel en wereld, consistorie en prelaten op, maken oproer en geweld in het rijk Gods, en hitsen alles samen op om ons aan het kruis te brengen. Ziedaar de werking van de klacht, en van hetgeen God mij bevolen heeft te prediken!’⁴⁴

En vanwege dit bevel is het m. i. gerechtvaardigd deze preken het licht te doen zien.

43 Kohlbrugges kleinzoon schreef later, dat Kohlbrugge in 1827 gezonden was door de Heere om zijn waarschuwend stem te laten horen. Hij deed dit ‘staande in de geestelijke wapenrusting Gods’. Zie: J. H. F. Kohlbrügge, *Lijst van werken en geschriften van en over Dr. H. F. Kohlbrügge*, Amsterdam 1887, blz. V. En zelf merkte Kohlbrugge op, dat toen hij thuis kwam na zijn afzetting in 1827 hij de Bijbel opensloeg en hij Jeremia 15:19 las, hij door de Heere bemoedigd werd, Die tot hem sprak: ‘Waar u zich aan Mij houdt, daar zal Ik Mij aan u houden.’ ‘Daar’, vervolgde Kohlbrugge, ‘behoefde zich niemand anders aan mij te houden; het was en is mij genoeg, dat de Heere Zich aan mij houdt.’ En dat was vanaf 1827 zo, dus voor 1833! In: *Zur Feier des fünfundzwanzigjährigen Bestehens unsers Vereins*, Elberfeld 1889, S. 20,21. Nederlandse vertaling, zie: W. Otten, *Uit het levensboek van Dr. H. F. Kohlbrugge*, Houten z. j. (1992), blz. 138,139. Uit dit prachtige, waardevolle werk heb ik diverse data uit Kohlbrugges leven genomen.

44 E. Böhl, *Brieven van Dr. H. F. Kohlbrugge*, Utrecht 1887, blz. 2,3.

Leerrede (allereerste) gehouden te Loenen bij Amsterdam

7 november 1825, over Romeinen 5:1

De zalige gevolgen van de rechtvaardiging van een zondaar door Jezus Christus.

Nu wij dan zijn gerechtvaardigd geworden door het geloof, zo hebben wij vrede met God, door onze Heere Jezus Christus.

Een man, mijn waardste hoorders, die van het nodige des levens verstoken en beroofd, kwijnende en smachtende naar uitkomst daar henenging, ontmoette op zijn weg de koning, die een vader des vaderlands was. De vorst merkte hem op, en de oorzaak van zijn verslagenheid vernomen hebbende, werd hij bewogen met het lot van de man. ‘Ver van hier’, zei hij tot de rampspoedige, ‘bezit ik ook een heerlijk en uitgestrekt gebied. Het is u niet goed, dat gij hier zo rondwaart, trek daarheen, gij zult daar goud en zilver en geluk in overvloed vinden – maar uw weg gaat over rotsen en doornen – dit zal u beter geschikt maken voor de vreugde die u wacht – dat ruwe pad daarginder moet gij over – houd slechts goede moed – geloof aan mijn macht en zie toe, dat gij niet voor uzelf een weg verkiest.’

De koning gaf hem zijn staf met een reisbrief en de man ging.

Onderweg werd het hem moeilijk – opeens zag hij een heerlijke weg terzijde en velen wandelden daarop – aan het einde van de weg blonk hem een lustplaats in het oog. Toen vergat hij ondankbaar de raad en de belofte en de goedheid van de koning en dwaalde af.

Anders was het nu met hem – alles streelde en begoochelde zijn zinnen en zong zijn geweten in slaap, alles vleide en bekoorde en verlokte hem – zo kwam hij tot het lustslot.

Toen wierp hij zich in de armen van het genot en baadde zich in de wensen van zijn bedorven hart; opeens hoort hij een ijselijk gedruis – terwijl hij het slot verlaat, stort het in elkaar, zwart is de nacht en aan de voeten van de man loeide de afgrond.

Toen nu puinhoop en afgrond en stikdonkere nacht hem vertwijfeling aanjoegen en de onrust en wroeging hem in het hart grepen – toen verscheen aan hem de goede vorst en gaf hem de hand – en bestrafte hem dat hij het hem aangewezen pad niet had gehouden en bracht hem terecht en nu wandelt hij heen om het heerlijke goed te verkrijgen, hetwelk hem de vorst heeft toegezegd.

Vraagt gij, mijn hoorders, wie deze man is, die moedwillig zijn eigen weg verkoos en zo het verderf tegemoet ging – vraagt gij wie die man is, die zo onverdiend en zo buiten alle verwachting en gedachten de verbeurde gunst van zijn vorst herkreeg – wij, wij die zondaren zijn voor de hoge God in de hemel, voor de Oppervorst, Die geheel het heelal omvademt – wij zijn die man.

Als wij het woelen en werken, het draven en jagen van de stervelingen beschouwen en van dat beschouwen teruggekeerd een blik in ons eigen hart werpen, zien wij, hoe men maar al te vaak er slechts opuit is, om zich voor grove laster, die een goede naam ontrooft, te bewaren, hoe de drijfveer van onze beste daden slechts door eigen eer en eigen wil in werking wordt gebracht en hoe wij voor het overige maar zo in onze gewone zonden voortleven – maar dan ook wandelt ons wel eens een huivering aan, wanneer wij gevoelen, dat het anders met ons worden moet – wanneer er dood en gericht zich aan onze verbeelding opdoen en de Heilige Bijbel ons het woord in de oren doet galmen: ‘De Rechter is nabij.’

Onrust woont er zo in 't hart en oproer in de ziel en angst in het gemoed van elkeen, die het pad van de Eeuwige niet bewandelt – maar kwade wegen inslaat en onrecht doet.

Paulus, een knecht Gods en een apostel van Jezus Christus – Paulus, eenmaal de vijand van het kruis, maar vervolgens de grootste der helden, die ooit voor dat kruis hebben gestreden, – Paulus, die eens de wens geuit heeft, om van Christus Zelf verbannen te zijn, zo hij slechts zijn broeders behouden mocht zien, – Paulus dacht hieraan en schreef daarop dat verheven gedenkstuk der wijsheid, dat hij van Jezus ontvangen had, zijn brief aan de Romeinen. Hij wees Joden en heidenen hun gevaar aan waarin zij verkeerden – wij allen, zo betoogt hij in het eerste deel van zijn brief – wij allen zijn zondaren – en eigen roem is uit. Er is geen weg ten leven, dan alleen in het opvolgen van de wil van God, ons in het Evangelie geopenbaard. De heidenen waren ongehoorzaam en verzonken, tegen hun aangeboren kennis van God aan, in de poel van weelde en ongebondenheid – de Joden – anders het volk van God – wilden werkeilig zijn – maar zagen hun onvermogen om de Wet te vervullen en bevrediging en rust voor de ziel te verwerven; – wij allen moeten dus een andere weg op – eigen deugd en eigen werk is zondig en onvolkomen en stelt ons niet tevreden en geeft ons geen moed, om voor de rechtbank van de Heilige God te treden. Het geloof alleen, dat er een Verlosser in Israëel zou opstaan heeft Abraham en David en de vaders van het oude verbond gerustgesteld en gerechtvaardigd, en ook voor ons is er geen vrede van de ziel en ook wij zullen nimmer het Koninkrijk der hemelen ingaan dan door het Evangelie, hetwelk een kracht Gods is, die zalig maakt allen, die er aan geloven.

Het kruis is de baak en het oogwit, waarop wij moeten doelen, zal onze levenstocht niet verijdeld noch teniet worden, zal onze hoop geen schipbreuk lijden, onze verwachting niet vergaan.

In een uur, gewijd aan de voor het jeugdig gemoed zo heilige plechtigheid; in een van God afgebeden uur, waarin een jongeling zijn zwakke kracht beproeven zal van de heuchelijkste arbeid, de prediking van het kruis – in een uur, waarin een geroepene tot de dienst van Jezus het eerst het heilig gestoelte betreedt – in zulk een uur dan onder de bijstand van de Almacht de zalige vruchten te beschouwen die de rechtvaardigmaking des geloofs aanbiedt – te overwegen, wat het toch zijn mag dat ons met God kan bevredigen en de zalige gevolgen van de rechtvaardiging, die door het geloof komt, te beschouwen – dit hoop ik dat voor uw harten goed en aangenaam zijn mag.

Onze overdenking is genomen uit het vijfde hoofdstuk van Paulus' brief aan de Romeinen, het eerste vers:

Nu wij dan zijn rechtvaardig geworden door het geloof, zo hebben wij vrede met God, door onze Heere Jezus Christus.

Bezien wij dan in de eerste plaats de weg, die voor ons tot ware vrede leidt.

Schetsen wij ten tweede wat die vrede bevat en insluit

en stellen wij ons eindelijk Hem voor de geest, Die ons vrede heeft aangebracht.

Mijn hoorders! Zijt gij in deze heilige tempel opgekomen opdat een jongeling aan uw verwachting beantwoorde – gewis, gij zult uw hoop teleurgesteld zien – maar ik weet, gij vordert dit niet – gij zult ook niet vorderen, dat ik u de juistheid van de opgenoemde bijzonderheden ontwikkel en ontvouwe – het is het heilige beeld in mijn ziel waar ik biddend naar opzie – bidt gij God voor mij opdat Hij mij sterke en kracht geve om mijn taak te volbrengen.

Woont er vrede in de ziel van de sterveling, die zich overgeeft aan zijn driften en zijn hartstochten botviert – die zijn hoogste goed stelt in de zinnelijkheid in het opvolgen van zijn begeerte? Verre van hem is de vrede – oproer en woeling en onrust en onbevredigd haken naar genot nemen geheel zijn gemoed in. Het geweten en de ongeoorloofde wens van zijn boos bestaan voeren onderling strijd in zijn binnenste, tevergeefs smacht hij naar bevrediging; hij zinkt al dieper en dieper – de vrede vindt hij niet, hij beeft voor God!

Woont er vrede in de ziel van de sterveling, die zijn geluk meent te zullen vinden in het optassen en opstapelen van goud en goed, in het bezitten van schatten en rijkdommen en geweld? Hij streve daarnaar – hij zal zijn gouddorst nimmer verzadigen, de vrede vindt hij niet – maar vaart zonder goud daarheen, waar de armen en rijken een prooi van de wormen zijn.

Woont er vrede in de ziel van hem, die het voor zijn hoogste goed houdt eer en aanzien en achting en een grote naam te verwerven? Hij zal de wispelturigheid van de mensen ondervinden, een onverwachte belediging verbreekt het ijdele gebouw van eigendunk en eigenliefde en ingebeeelde waarde en zijn hoogmoed wordt bestendig gekrenkt. Nee, gewis, wie in roem en achting en aanzien bij de wereld zijn vrede wil zoeken, hij vindt ze niet.

Ook hij zal de vrede niet vinden, die opwelt van eigengerechtigheid en God als het ware zijn deugden voortelt en zich vroom dunkt in eigen ogen. De man die zo denkt, bedriegt zich, mijn hoorders! of zeg mij, gij die uw eigenwaarde zo hoog verheft – wie zijt gij voor de heilige God – wellen al uw daden uit een zuivere bron – betracht gij dan altijd uw zo hoog geroemde deugd – handelt gij altoos overeenkomstig de regelen van braafheid – kunt gij alles zo onbaatzuchtig verrichten?

Gelukzalig zijt gij – zo gij zover gekomen zijt – dan staat gij hoger dan alle Godsmannen van de oudheid, die tot de Heilige baden dat Hij met hen niet in het gericht mocht treden – dan staat gij hoger dan een Paulus en Petrus – dan spreekt de Bijbel onwaarheid, die ons op elke bladzijde aantoonst dat wij zondaars, diep gevallene zondaars zijn – maar nee, zo wij zeggen, wij hebben geen zonde, zo bedriegen wij onszelf en de waarheid is niet in ons en God haat de leugensprekers.

Anders moet het met ons worden, zo wij vrede van het gemoed willen erlangen. Schatten en eer en aanzien en genoten eigen weg en eigengerechtigheid verwerven ons die niet.

De menselijke geest is geschikt tot mededeling – en het hoge gevoel ontboezemt zich gaarne in het gemoed van een ander. Er ligt iets in ons hart, mijn hoorders, dat ons bestendig overtuigt dat er een verhevener Wezen is dan wij zijn – dat er een God heerst in de hemel en op aarde – ook over ons heerst en ons de heiligste wetten heeft voorgeschreven en er was en is bijna geen volk op de aardbodem, dat die God niet voelde en Hem te bevredigen zocht.

Streve hier de mens, om zich de wereld te onderwerpen door een zelfgezocht plan van leven en wandel en zeden – in zijn binnenste predikt met luide stem de wil van God en hij moet zich onderwerpen, wil hij de vrede van het gemoed bezitten en niet bij het naderen van de dood door de ijsselijkste zielsangst gefolterd worden.

Trede hij buiten Jezus in de kampstrijd met zijn zondigheid, met wellust en begeerte en hoogmoed en eigenliefde – hij zal de hoge ernst van God des te meer gevoelen en zijn aanhoudende tekortkomingen en afwijkingen van de wil des Allerheiligsten maken hem des te onzaliger.

De rechtvaardigmaking die door het geloof komt, is dan de enige weg om vrede met God te erlangen.

En nu staan wij hier allen voor het oog van God als diep gevallen zondaars, die in alles dagelijks menigvuldig overtreden en niets dan enkel straf verdiend hebben – die gedurig moeten uitroepen:

‘Ik heb gezondigd, Heere, ik heb gezondigd, ontferm u mijner en handel niet met mij naar ik verdiend heb.’

Ach, wanneer men in bestendige kamp verkeert met zijn zondige en verdorven wil en met de wil des Allerhoogsten – wanneer de angst des doods over ons is uitgegoten en het koude zweet ons uitbreekt – als wij gevoelen dat wij de heilige Wet van God vertrapt en Zijn Geest bedroefd, onszelf ontwijfd en ontheilgd en als het ware aan de voeten van het kruis gezondigd hebben – wanneer wij denken dat God daarboven tegen ons de heiligste en strengste vierschaar spant – wanneer dan de hand van God ons als het ware terughoudt door de prediking van Zijn Woord of gevoelige kastijding – of naar de rijkdom van Zijn genade ons voor de zonde een gruwen en schrik in het hart jaagt – de Wet dat hart verbrijzelt en verbreekt – dan zal men naar de vrede haken en smachten, die het Evangelie ons aanbiedt.

Kennen wij nu de weg niet, die tot de vrede leidt – het Evangelie is de weg – de gewisse waarheid en het aller aannemingswaardig woord, dat Christus Jezus is gekomen in de wereld om zondaren zalig te maken – ‘Wie in Mij gelooft’, zegt Jezus, ‘heeft het eeuwige leven – wie tot Mij komt, die zal Ik niet verstoten – Komt tot Mij, gij vermoeiden en beladenen, Ik zal u rust geven voor uw ziel.’

Schetsen wij nu ten tweede wat die vrede bevat en in zich sluit.

‘Zalig zijn’, zegt Jezus, ‘die geestelijk arm zijn – want hunner is het Rijk der hemelen.’ Mijn hoorders! de armen en nederigen van geest bezitten een rijkdom van vrede waarbij geheel de wereld niet halen kan. Waarom zouden wij niet arm van geest willen zijn – hebben wij het niet gezien – dat hij, die zijn eigen weg wil gaan, het dwaallicht voor sterren aanziet – wij weten zo weinig wat tot onze vrede al behoort en dienstig is – wij moeten immers alles door de genade van God ontvangen en zijn van onszelf onbekwaam tot enig goed – en wat baat dan toch wijsheid en kennis en geleerdheid en hoge vlucht van de geest, wanneer het niet daardoor geheilgd is, dat wij niets willen weten, dan wat Jezus’ kruis aangaat.

O, het is zo zalig geheel niets te zijn, opdat God ons tot iets make – welke waarde hebben wij toch voor God – zolang wij Zijn kinderen niet zijn door Jezus Christus – wie God en Zijn genade en Zijn liefde en de in- en uitwendige vrede bezitten wil – wie met God en mensen vergenoegd wil leven – hij zij geheel niets, hij gevoele zijn niet. Het is zo zalig een jonger van Jezus te zijn en hem na te volgen en Jezus de eeuwige Zoon van God kwam om een nietige aarde in haar val op te nemen – Hij werd gelijk onzer een en nam een gedaante van een nietswaardige dienstknecht aan.

‘Wie Mijn jonger zijn wil’, zei Jezus, ‘verloochene zichzelf.’

Zachte zielenrust en stille tevredenheid stroomt er in het gemoed waarin de grote gedachte optrad – om alles vaarwel te zeggen opdat hij Jezus bezitte. Wie geleerd heeft de eigenliefde en zinnelijkheid en hoogmoed te doden en te dempen, in die heeft de Eeuwige de wortel van alle deugd en alle zaligheid geplant en ingegraven – waarom zouden wij hoogmoedig zijn – wij zijn zo afhankelijk van een hoger bestuur – onze adem is in de hand van God – heden bloeien wij en morgen blaast de stormwind des grafs en wij liggen in het stof terneder, vertreden door de ijzeren voet van de dood. En wie zijn wij voor de hoge God – wij aardwormen – wanneer Hij ons afvraagt: ‘Mens, doe rekenschap van uw daden, hedennacht zult gij sterven.’ Is het niet veelmeer zo, dat wij ons moeten vernederen en buigen en knielen en in ootmoed des harten en met innig berouw belijden moeten: ‘Wij kunnen op duizend niet een antwoorden?’ en wat anders dan het bloed van de nederige Jezus, wat anders dan de kruisdood van Hem, Die Zich voor ons verguizen en bespotten en smaden liet, –

wat anders, zeg ik, zal ons rechtvaardigen en met God bevredigen – wat anders dan de vrije genade van God in ootmoedig geloof?

Hier beneden, mijn hoorders, is het niet – wij kunnen onze harten onmogelijk aan de wereld en aan Jezus overgeven – en wie vrede met God wil hebben – hij moet zijn hart overgeven, geheel aan Jezus overgeven, opdat het veranderd en vernieuwd en geheiligd worde; want zonder heiligmaking zal geen sterveling de hemel zien; ijdel is dan het streven naar eer en rijkdom en bevrediging van de lusten – zwaar valt het zeker, wanneer de wereld vleit en betovert, zich onstraffelijk te bewaren, moeilijk valt het voor de aardse mens om zijn zin gevangen te geven onder de gehoorzaamheid van Christus en geestelijk te oordelen – hard valt het wanneer de laster ons belaagt, niet op te vliegen en zich te wreken en met alle middelen te verdedigen – maar daarentegen te zwijgen en te dulden, ziende op Jezus – die het aan Hem overliet, Die recht oordeelt; – moeilijk valt het om voor de geringste mens plaats te maken en overtuigd te zijn, dat voor God geen aanzien des persoons geldt, dat Hij het hart en niet het kleed aanziet. Maar toch, wie de vrede des gemoeds wil ontvangen, hij geve zich aan Jezus over, legge eigen wil in de handen van Jezus en verloochene zichzelf in alle dingen – hij houde aan in het gebed en zij waakzaam op zichzelf. Door Gods Geest en genade zal hij gesterkt worden om de wereld te overwinnen – de ware wijsheid des levens te ontvangen en het voorbeeld van Jezus, Die ook Zichzelf verloochende, na te volgen.

Mijn hoorders, de ootmoedigen geeft God genade, en wie de genade van God ontvangen heeft – heeft God en Jezus lief. Een verslagen en verbroken hart wordt door Gods Geest tot een heerlijke tempel gevormd, – en uit de bron van ootmoed en zelfverloochening vloeit de heldere stroom van de gemoedsrust, en op de grond van zulk een gemoed ligt een lieflijk zwijgen, een stilheid in God, een in alles zich overgeven aan Zijn heilige wil door Jezus, onze Heer.

‘Wie Mij liefheeft’, zegt Jezus, ‘zal Mijn geboden houden.’

Jezus niet te beminnen ware de grootste ondeugd – was met één woord het christendom te verloochenen – en wie dit durft te doen – na te weten wat Jezus voor de zondaren gedaan heeft, wie zich hiertoe verstoutte – zijn hart zou het hem tegenschreeuwen, dat hij majesteitsschennis beging tegen de hoge God. Maar wie bemint anders Jezus dan hij, die zijn geboden houdt? Wie zegt: ik ken Hem en houdt Zijn geboden niet, – de waarheid is niet in hem. Het gebod van God is liefde tot elkander uit een rein en ongeveinsd hart. Wie Zijn geboden houdt, die blijft in God en God in hem. Onderlinge liefde tot de broeders zal dan de heilige band zijn, die ons aan de hemel verbindt.

En zou daar de vrede Gods niet wonen, waar men met elkander voor de hemel leeft? Ja, daar woont vrede, daar is het zo goed, daar daalt de zegen neder, daar wordt het huis een tempel aan de dienst van God en Jezus gewijd.

Mijn broeders en zusters, streven wij ernaar? Het is ons zo goed, zo noodzakelijk, ons eeuwig belang vordert het, dat wij naar die hogere vrede streven, die onze harten en zinnen bewaart in Christus Jezus. Wie eenmaal gerechtvaardigd door het geloof aan het kruis van Jezus overtuigd is geworden, wat voor een snood zondaar hijzelf is, hoe onuitsprekelijk groot de liefde van God voor hemzelf is, hoeveel hem vergeven is geworden, hoe hij nog ieder uur de genade van de Eeuwige nodig heeft, hij zal en hij kan niet anders dan zijn broeder liefhebben en medelijden omtrent hem koesteren, wanneer deze afdwaalt.

Hoe overtuigend schetst ons Jezus de dienstknecht, die veel vergeven was door zijn heer, maar die onderweg zijn broeder om weinig mishandelde, daarom in de kerker kwam en daar zijn leven verknaarste.

Niets te willen zijn, mijn hoorders, niets te werken, dan wat God wil en in ons werkt uit liefde, uit heilige, innige, gloeiende liefde, altoos biddend tot Hem op te zien en Hem om Zijn leiding te vragen, alles getroost uit Zijn hand aan te nemen, vreugde of droefheid, lief of leed, lijden of voorspoed, altoos vrolijk te dienen en met blijde kinderzin Hem te volgen, waar Hij ons leidt, Hem gedurig te smeken om Zijn bijzijn, om Zijn inwoning in ons hart – Zijn geboden aanhoudend te overdenken – Hem in alle bezwaren om raad te vragen en aanstonds tot Hem weder te keren, als wij zondigden – en alle gelegenheden tot afwijking te vermijden en Hem te smeken dat wij Hem altoos voor ogen mogen houden en door Jezus Christus Hem en onze broeder als onszelf hartelijk te beminnen, ziet daar, wat het zegt, bevat en in zich sluit: vrede met God.

Stellen wij ons nu eindelijk Hem voor de geest, Die ons die vrede heeft aangebracht.

Welk een aandoenlijk beeld vertoont zich aan het zielsoog – het is het beeld van de gefolterde Onschuld, Die voor onze zonden verslagen en gewond is. Ja, nog staat de Man der liefde, Jezus onze Heer, met uitgebreide armen en roept ons allen toe – wie oren heeft om te horen, die hore! – en roept ons allen toe: ‘Kom, zondaar! nader, boeteling! – bij Mij is vergeving! – geloof slechts, dat Ik uw zonden wegnemen kan. Voor u heb Ik Mij aan het kruis verhoogd en de muur weggebroken, die u van Mijn Vader scheidde. Hier sta Ik als uw Vriendenbroeder, – uw zonden zal Ik niet meer gedenken, – geef Mij slechts uw hart, opdat Ik het hervorme naar Mijn behagen; Mijn kostbaar bloed is uw verlossing, – houd slechts goede moed, – hef op het matte hoofd en de waggelende knie, – u te bevrijden heeft Mij veel gekost.’

Mijn hoorders, onze goede Jezus heeft alleen onschuldig geleden voor ons, die met schulden overdekt waren. Hij is de Bron van alle genade. Naderen wij allen tot Hem, om door het bloed, hetwelk uit Zijn wonden vloeide, van alle zonden en schuld afgewassen en geheel gereinigd te worden.

O hoe zalig is het uur, waarin wij als zondaren vol berouw, als zondaren, die God als Rechter beschouwen, en de ogen voor Hem nauwelijks durven opslaan, eindelijk gedreven door ellende en gedrongen door onrust en vrees, bevende en schreiende de Bijbel in de hand nemen en overtuigd worden, dat er geen zonde zo groot en afschuwelijk zijn kan, waarvoor geen vergeving is. O hoe zalig is het uur, waarin wij dan opstaan en met Jezus voor onze Vader treden en zeggen: ‘Vader, ik heb gezondigd voor U en ben niet waardig Uw kind te heten, maar om Jezus’ wil, schenk mij Uw verbeurde gunst terug!’ Dan – dan horen wij de stem van God in de Bijbel: ‘Sta op, Mijn zoon, – uw geloof heeft u geholpen, – ga heen en zondig voortaan niet meer.’

Mijn broeders en zusters, – die overtuigd van de grootheid uwer zonden aarzelen moogt, de genade van God gelovig aan te nemen, – hoort het, wat God door de mond van Jesaja spreekt: ‘Ik heb Mijn aangezicht in een ogenblik van toorn een weinig voor u verborgen, maar met eeuwige genade zal Ik Mij over u ontfermen, – spreekt de Heere, uw Verlosser. Want bergen zullen wel wijken en heuvelen wegvallen, maar Mijn genade zal niet van u wijken en ’t verbond van Mijn genade zal niet wegvallen, – spreekt de Heere, uw Verlosser.’

Wanneer een behoeftig en in armoede gedompeld huisgezin een mensenvriend zijn weldaden af-sloeg, zou gij zulk een gezin niet van trotsheid beschuldigen? –

Wanneer gij de genade van God door de verdiensten van Jezus niet aanneemt, wat zal men dan van u zeggen, gij, die twijfelt? – wat anders dan dat gij nog niet met ernst de zonden hebt afgezworen! Maar wilt gij dan misdrijf plegen bij het bezit van de genade en Jezus tot een Zondendienaar maken? Nee, dat kan niet, dat is onmogelijk. – het hart, het zondige hart moet geheel worden overgegeven en de verdiensten van Jezus in waar en ongeveinsd geloof worden aangenomen, en eerlang

zal er een licht opgaan in de ziel en een vrede en vreugde het gemoed vervullen, dat wij geen woorden genoeg zullen hebben, geen tranen van gevoel genoeg kunnen storten, om de innige dankbaarheid aan God voor de rijkdom van Zijn vrije genade, bij het gevoel van onze diepe onwaardigheid, te uiten en te ontboezemen.

Zalig, zo wij die vrede des gemoeds bezitten! Hoe beminnelijk wordt ons dan de goede Heiland, Die door Zijn verdiensten ons die vrede geschonken heeft. Ja, dierbaar is ons dan Jezus, en wij beven op het denkbeeld, dat wij Hem ooit weder zullen beledigen en wensen bij onze Verlosser in de hemel te wezen, om Hem nimmer weder door onze zonden te bedroeven.

Mijn hoorders, zolang wij op aarde zijn, is ons leven een aanhoudende strijd met de boosheid en listigheid en loosheid des harten – een bestendig kampen met driften en hartstochten. Maar Jezus Christus is en blijft Dezelfde tot in eeuwigheid – breken wij heden af wat wij gisteren opbouwden – Hij is een getrouw Hoge priester, Die medelijden heeft met onze zwakheid, aan Wie onze onvolkomenheid bekend is. Dwalen wij op onze weg – Jezus Christus is een getrouw Herder, Die het verdoolde schaap zo gaarne terechtbrengt. – Zijn wij zwak in krachten – Jezus Christus is onze Sterkte en onze Staf op de levensreis. Hij is de Weg, de Waarheid en het Leven – niet door eigen deugd, want die bezitten wij niet – wij zijn zondaars voor het oog van God – door Hem, door Hem alleen komt men tot de Vader en wie op Zijn verdienste steunt en bouwt en vertrouwt – hij vindt de grootste schat op aarde – de gerustheid van het gemoed.

Stellen wij dan gedurig onze harten voor Jezus open – opdat wij met Zijn liefde vervuld mogen worden en ons hart een tempel zij waarin Hij en Zijn Vader woning maakt – welk een zaligheid, welk een vrede – welk een stilheid in God is het niet wanneer Jezus ons hart bezit.

Broeders en zusters, dan wordt ons alles mogelijk, want wij doen het uit liefde tot onze Heiland. Ja, niets valt ons moeilijk meer wanneer ons het beeld van de eens gekruisigde, maar nu verhoogde Jezus voor het zielsoog zweeft. Dan is ons geloof onverwrikbaar – dan staat onze hoop op een rots en de liefde is onverdeeld en heilig en hemels.

Moedig – moedig, broeders en zusters, wij hebben de vrede Gods – de eeuwigheid nadert. Ja zij nadert – wij zullen Hem zien Die wij beminnen, zoals Hij is – nog een korte tijd hier gekampt en gestreden en dan – dan zijn wij bij Jezus – en zondigen wij niet meer, nee, wij zijn onafscheidelijk met Hem verbonden. Dat geve God.

Amen.

Eerste openbare leerrede te Amsterdam (op 7 november 1825) over Romeinen 13:12

*De nacht is vergaan, en de dag is aangekomen. Zo laat ons nu afleggen de werken der duisternis,
en aantrekken de wapenen des lichts.*

De aarde was woest en ledig en duisternis lag op de diepte; toen sprak God: ‘Het licht worde’, en er was licht.

Verbaasd en opgetogen staan wij, wanneer wij de almacht van de Eeuwige gevoelen in de schepping en in het rijk der natuur. Een enkel machtwoord, en wat God wilde, was daar. Maar nog hoger rijst onze bewondering, wanneer wij de geschiedenis van onze aarde ontrollen. Nauwelijks had de eerste mens het beeld van God in zichzelf verstoort, of de nacht der zonde en des vloeks daalde neder en er lag een andere duisternis op de aarde, die nog verschrikkelijker was. Nog lagen wij allen in die duisternis, nog onder die vloek, en geslachten, die voor ons waren, en geslachten, die na ons zijn zullen ondergingen hetzelfde ijselijke lot op de dag des oordeels. Maar loven wij de genade en de liefde van Hem, Wiens bestaan de liefde zelve is. Wat de hemelen niet vermochten, waar engelen krachten tezamen ineengespannen niet toe in staat waren, dat deed ons dierbare Jezus, de Verlosser tot in eeuwigheid, van Golgotha, waar het bloed van onze Heiland stroomde, van de kruisberg, waar de duisternis drie uur lang op de diepte van Jezus’ hart lag, zodat de zon zelf verduisterd werd, en de Vader voor Zijn Zoon het aangezicht verborg, – ja van Golgotha klonk het tweede scheppingswoord: ‘Het is volbracht’, – en de nacht der zonde vlood, – het Licht der wereld was.

En nu, de hand op het hart, mijn hoorders, dezelfde Jezus, Die uitriep ‘Het is volbracht’, en daarop de geest gaf; uit het graf herrees, zegepralend ten hemel voer, – Die aan de rechterhand des Vaders zit, – dezelfde Jezus is ook onder ons, naar Zijn Goddelijke alomtegenwoordigheid; hier in deze heilige tempel is Hij, voor Zijn aangezicht zijn wij vergaderd, – in dit avonduur zal Hij ons toeroepen: ‘Ik ben het Licht der wereld, wie Mij navolgt, zal niet wandelen in de duisternis, hij zal het Licht des levens hebben.’ Verootmoedigen wij ons dan voor Hem, dat Hij ons de ogen opene, en wij ons bekeren van de duisternis tot het licht en van ’t geweld van de satan tot God om te ontvangen de vergeving der zonden en de erfenis met degenen, die geheiligd worden door het geloof in Hem.

Des Christens verplichting om naar het licht te wandelen.

Wij zullen naar aanleiding van de voorgelezen woorden

- I. overwegen: welke zin de Apostel daaraan hecht,
- II. ons afvragen, of de nacht, waarvan Christus spreekt, ook bij ons vergaan is.
- III. dan op de dag wijzen, welke onder ons is aangekomen
- IV. inzien, wat vervolgens van ons geëist wordt, en eindelijk
- V. welke middelen ons bereid zijn, om aan die eis te voldoen.

I.

Nadat de apostel de Christenen te Rome hun plichten omtrent de overheden had doen kennen, en hen tot de liefde, tot de broederen, als de band van alle geboden en de vervulling der Wet had aan-

gemaand, wekt hij hen eindelijk op, om te streven naar volkomenheid, en ware heiliging van het hart en wandel in de vereniging met Jezus Christus. Een opwekking, zo noodzakelijk voor nieuw bekeerden, die maar al te schaars bij hun eerste ijver volharden en meestal weder tot zekere traagheid en lauwheid vervallen. ‘En dewijl, dat wij zulks weten’, zegt de apostel in het 11^e vers, ‘name-lijk de tijd, dat de ure hier is, om op te staan van de slaap (nademaal onze zaligheid nu nader is, dan toen wij geloofden). De nacht is vergaan, en de dag is aangekomen. Zo laat ons nu afleggen de werken der duisternis en aantrekken de wapenen des lichts.’ Dewijl wij het erkennen, wil hij zeggen, dat de tijd daar is, om ons geheel van de zonden te ontdoen, nademaal sedert wij aanvingen jongeren van Jezus te worden, de verwachting op de toekomst van onze Heiland meer en meer de vervulling nadert; daar wij aan ongeloof en verblindende verdorvenheid ontworsteld en belijders van de leer van het kruis geworden zijn, – daar het licht van het Evangelie ons bestraalt, daar wij de dag tegemoet zien, waarop onze Heiland Zich zal openbaren, zo laat ons nu niet meer leven naar de vorige wandeling, maar alles afleggen wat niet Christus is. Laat ons alle middelen aangrijpen, die ons gegeven zijn, om manmoedig wederstand te bieden wanneer hoogmoed en wellust en onmatigheid en tweedracht ons van de weg des heils zoeken af te trekken, opdat wij onze leden niet aan de zonden geven tot wapenen der ongerechtigheid, maar aan onszelf en de wereld afgestorven, ons aan Jezus wijden, Die door Zijn dood ons het leven gaf.

‘De nacht is vergaan’, zegt de apostel, en hij bedoelt met het woord ‘nacht’ de ongelukkige toestand, waarin de Romeinse Christenen voor hun bekering geweest waren. Bijgeloof en ongeloof verblindde weleer hun ogen. In weelde en verwijfdheid en losbandigheid verzonken, smoorden zij de stem van het geweten of noemden haar vooroordeel. Zij koesterden de onvolkomenste begrippen van God, en de ongerijmdste over de onsterfelijkheid van de ziel. De schandelijkste ondeugden hadden bij hen een rang in de hemel. Hun vorsten, inderdaad baatzuchtige rovers, bouwden hun tronen op de puinhoop van de wereld en werden evenwel tot goden verheven; – zij maakten van de kennis van God een verborgenheid, hielden daarover geheime samenkomsten, en dachten dan de schandelijkste verzoenmiddelen uit, om die God te bevredigen, ja ontzagen hiertoe zelfs geen mensenoffer. Wie wijzer dacht te zijn, spotte met het bijgeloof en met goden, wier leefwijze men als verdierlijkt beschreef. Enige edelen bleven er nog over, maar wat zij leerden, was te verheven, te scherpzinnig, en te duister voor het algemeen. Zo lag het Romeinse volk in een poel van zedeloosheid. Eindelijk werd Jezus Christus onder hen gepredikt, als de enige Weg ten leven, als de Verlosser der zondaren, als de Middelaar, door Wie zij vrede met God erlangen konden. En over hen, die dit gelovig aannamen, ging de dag des heils op, en verbreidde zich het licht van het Evangelie. Daarom zegt de apostel: ‘De nacht is voorbijgegaan, en de dag is aangekomen.’

Weten wij nu niet, wat Paulus onder de nacht verstaat? Het is de nacht der zonde, het is de verblindheid des harten, die verkeerdheid van zin, die verdorvenheid van willen en werken, die schandelijke eigenliefde, die alles slechts om zichzelf doet, – die hoogmoed, waardoor men aan zichzelf vlek noch ondeugd zien wil, maar voortdruist op de weg van ongeloof en eigenheid, dat dood zijn in zonde en ongerechtigheid, dat werken voor de vorst der duisternis, dat onbekeerde leven hetwelk zich aankant tegen het verborgen leven met Christus in God.

II.

Is er hier iemand in deze heilige tempel opgekomen, die in het zo-even gezegde zijn beeld herkent, die te hoogmoedig is, om zich voor God te verootmoedigen en met tranen van ongeveinsd berouw zijn zonden te belijden; zijt gij hier ongelukkige! die u prijs geeft aan de losbandigheid, – of

gij, die uw hart aan goederen hecht, waar roest en mot aan knagen, – of gij rampzalige, aan wiens oneerlijk gewin de tranen van wezen en weduwen kleven, – is hier iemand, die zijn broeder haat en lastert en hem zonder oorzaak hartenleed veroorzaakt, – is hier iemand, die gelooft, dat het wèl met hem staat, omdat hij zijn burgerlijke plichten volbrengt, dat dit genoeg bij de Eeuwige is? – die zichzelf voor zeer deugdzaam houdt, omdat allen goeds van hem spreken en hij het met allen goed meent? Bevindt gij u hier, die maar zorgeloos daarheen leeft, zonder dat het u in waarheid ernst wordt, eens te denken aan hetgeen tot uwe vrede dient, die voorgeeft, dat men toch in de wereld is en er mede heulen moet, dat men zo vroom niet leven kan, dat men nog jeugdig of in het best van zijn leven is? Is hier eindelijk iemand, die op deze vragen een geheime onrust speurt, iets in zijn borst voelt woelen, dat hij niet noemen kan, – maar die zijn ogen van zijn eigen hart af en op anderen wendt, en zo voor zijn geweten zoekt te ontkennen, wat hij eens niet voor God ontkennen kan: Hoort het dan, wie gij ook zijt, die zich hier schuldig gevoelt: de nacht is voor u niet voorbijgegaan, gij ligt nog in de duisternis; – of zijn hoogmoed en wellust en gierigheid, en woeker en broederhaat en het steunen op eigen gerechtigheid en deugd en het gering achten van het leven, dat uit God is, geen werken der duisternis, – en waar gij zo werkt, heerst daar niet de nacht in uw hart? Kunt gij dan zeggen: ‘Ik heb vrede en zielsrust, ik heb vergeving van zonden, ik kan God blijmoedig mijn Vader noemen’? Kunt gij zeggen ‘Ik ben een kind des lichts en een zon des daags? durft gij het bekennen: ‘Ik leef, nochtans nu niet ik, maar Christus leeft in mij’? – hebt gij Christus’ zin? hebt gij Jezus lief? ‘Wie Mij liefheeft’, zegt Jezus, ‘zal Mijn woorden houden.’ Een goede boom kan geen kwade vruchten voortbrengen; maar even zomin brengt een kwade boom goede vruchten voort. Een kwade boom! ach, wanneer de rijkdom van de langmoedigheid Gods lang genoeg veracht is, dan slaat de bijl in de wortel, en zo als dan de boom valt, zo ligt hij.

Er ligt een grondtrek in des mensen hart, die hem kenschetst, het is het verlangen om gelukkig te zijn, – en wie van ons is er, die niet gaarne in die oorden zou willen aanlanden, waar men dat geluk ongestoord kan genieten? Hier beneden is het niet bestendig te verkrijgen, – daarboven, alleen bij God in de hemel, daar woont het.

Wij allen kunnen het erlangen, Jezus verwierf het ons, maar Hij bepaalde een voorwaarde: ‘Tenzij dan dat iemand van nieuws geboren worde, zo kan hij in het Rijk Gods niet komen.’ In het Rijk Gods niet komen? gevoelt gij, wat dit zegt? Des vaders zegen bouwt de huizen der kinderen; maar ach! waarmede zal de stervende vader zijn kinderen zegenen, wanneer hij niet weet, of hij in het Rijk Gods zal komen? Zal hij zijn wenende gade kunnen troosten en zeggen: wij zien elkander weder? En wanneer de dood in de kamer treedt en de wereld wegzinkt, – waaraan zult gij u dan houden, zo gij uw hand niet vast kunt klemmen aan de doorboorde hand van Jezus!

Maar genoeg, – wij zijn ervan overtuigd: het licht heeft geen gemeenschap met de duisternis. Zolang wij nog in zonde en ongerechtigheid liggen, is de nacht voor ons niet vergaan, zolang leven wij zonder Christus. Mijn hoorders! dat wij ons niet verontschuldigen! is de nacht der zonde niet vergaan, dan slapen wij, – gelijk een huisvader zorgeloos sliep, en de rovers kwamen en ontnamen hem zijn goed, gelijk een man sliep, schoon hij gewaarschuwd was, en de stormwind kwam en de zee brak door de dijken en sleurde hem en zijn woning mede.

Wij zijn allen zondaars, ons ontbreekt de roem, die wij voor God hebben zullen; – er is niemand die goed doet, ook niet een. Zullen wij niet ontwaken? hoort het, wat de Geest door de mond van Jesaja spreekt: ‘Waakt op, wordt licht, want uw licht komt, en de heerlijkheid des Heeren gaat op over u.’ Wederstreeft slechts in dit ogenblik de Geest Gods niet, Die aan uw hart klopt, dan is de

nacht vergaan. Hoort het, wat Paulus zegt: ‘Waakt op, gij die slaapt, en staat op van de doden, zo zal de Christus u verlichten.’

Wijzen wij slechts

III.

op de dag, welke onder ons is aangekomen.

Bij het blozend ochtendkrieken zweeft de zon uit het oosten op gouden wieken hervoort, overal verspreidt zich het licht, – de nevelen deinzen, de nacht is vergaan, en het loflied der ontwaakte natuur begroet de jonge dag.

Zo wordt het licht en leven in ons hart, wanneer de morgenstond van ons innerlijk bestaan aanbreekt, wanneer de Zon der waarheid en gerechtigheid, Jezus Christus, ons verlicht en bestraalt, de nacht der zonde vliedt, de nevelen van ongeloof verdwijnen en herrezen uit de slaap van dwaling en verkeerdheid verheffen wij de liefde van onze hemelse Vader, Die ons bekwaam gemaakt heeft tot het erfdeel der heiligen in 't licht, Die ons verlost heeft van de overheid der duisternis en ons heeft overgezet tot het Rijk van Zijn lieve Zoon.

Op dan, mijn hoorders! met vreugdetranen de dag beschouwd, welke onder ons is aangekomen. Akelig en bang en schrikkelijk is de nacht der zonde; welaan, zouden wij nog langer in het duister rondtasten? De blinddoek af, – het licht schijnt! het staat daar als een brandend vuur, dat de goddeloze verteert, maar in de zielen van de gelovigen een onuitblusbare liefde ontsteekt, een liefde tot Jezus. Wilt gij ook die liefde? Op dan naar Golgotha, daar hing de Man der liefde en der smarte, Hij bloedde voor uw, voor mijn zonden. O onuitputtelijke rijkdom van de barmhartigheid Gods, ondoorgrondelijk geheim, welks sluier de eeuwigheid eerst op zal lichten! Wij die bij de Eeuwige als het stof zijn, dat opstuift voor de voet van de wandelaar, zijn van natuur wederspanning tegen onze Schepper, ondankbaar tegen onze Weldoener, en onder de zonden verkocht, wij hebben de wetten van de Hemel vertreden, en in de duisternis van ongeloof en eigenheid verward, gaan wij allen dwalende en een iegelijk ziel op zijn weg. En evenwel is Zijn neerbuigende liefde zo groot, dat Hij ons genade schenkt, – ach wanneer wij daar zo hengaan in de werken der ongerechtigheid, en zonden op zonden stapelen, dan is het alleen Zijn almachtige hand, die ons uit die draaikolk rukt, en die helpt ons, maar wanneer wij dan verschrikt en verbijsterd voor het gericht van de Eeuwige, gevoelen, dat wij niet waardig zijn, dat de aarde ons langer drage, dan komt de Heilige Geest, Die dringt ons en drijft ons dan, – weet gij waartoe? tot het gebed. Ja, wie in angst en gevaar is, kan bidden, en tot het gebed worden wij dan gedreven, en de tranen, die wij eerst uit vrees weenden, worden tranen van innig berouw en leedwezen. Vraagt men hoe? O, dat kunt gij zeggen, die door de leidingen, welke God met u hield, eindelijk bij uw ongelukkige toestand bepaald werd, is het gevoel van gezondigd te hebben geen verlamdend zwaard, dat in uw borst woedt? Ja, wij belijden het met tranen, smartelijk is het besef, dat wij Hem beledigden, Die ons zo liefhad. O, wanneer gij gebukt en gekromd ging onder de last van uw zonden, als gij dan de eenzaamheid opzocht, of u in uw kamer opsloot, – dan in de dierbare Bijbel schier op elke bladzijde leerde, dat gij niet door eigen gerechtigheid – want die bezitten wij niet, maar alleen door het waarachtig ootmoedig en kinderlijk geloof aan de zoendood van Jezus kon zalig worden, en u dan op uw knieën wierp en uitriep: God, wees mij arme zondaar genadig! en dan gedreven door de Geest Jezus tot uw Voorspraak bij de Vader inriep, pleitende op Zijn bloed, dat voor alles, ja voor alle zonden aan het kruis gestort werd, – en eindelijk na aanhoudend smeken en wenen de Heilige Rechter ‘Abba, lieve Vader’ kon noemen en vergeving van zonden deelachtig werd, – gij kunt het zeggen, hoe dat toegaat. Dit zeggen wij alleen:

waar dit bij ons plaats grijpt, daar is geest en leven, daar worden de ogen geopend, Christus verlicht ons, wij zien onze ongerechtigheid en de rechtvaardiging van een zondaar voor God door het geloof. De nacht der zonden is verdwenen – een geestelijke dag is er onder ons aangekomen.

Mijn hoorders! niemand verachte mijn jeugd; wat mijn hart gevoelt, moet de mond vermelden; de vriendelijke mensenliefde van God, onze Zaligmaker, kunnen wij slechts bewonderen, en in ootmoed aanbidden.

Niet om de werken der gerechtigheid, welke wij gedaan hadden, maar naar Zijn barmhartigheid maakt Hij ons zalig, door het bad der wedergeboorte en vernieuwing des Heiligen Geestes, Dewelke Hij rijkelijk over ons heeft uitgegoten, door Jezus Christus onze Zaligmaker. Dit is immers gewisselijk waar? Eenvoudige heilige waarheid! De mens is van natuur dood in zonden en ongerechtigheid, dor en verlaten gelijk de beenderen in de rustplaats der doden, maar de Geest Gods blaast hem aan, en ontwaakt hij tot een nieuw leven, hij herrijst uit de geestelijke doden, hij leeft, en zijn leven is verborgen met Christus in God.

Ach, dat ik geweld genoeg in mijn woord had, – dat ervaren Christenen hier luidt konden spreken, – zij zouden het u in heilige verrukking melden, hoe zalig zulk een leven is; de natuurmens kent het niet, de wereldwijze spot ermede, maar u, broeder, die overtuigd zijt van uw doemwaardigheid, u roep ik toe: ‘Er hangt een eeuwigheid, – hand aan de ploeg! heden, nu de geest tot uw hart spreekt, heden het besluit opgevat: ik en mijn huis willen de Heere dienen’; en als gij deze tempel verlaat, dan het besluit tot de daad gebracht; in de kracht Gods kunt gij het volbrengen, en uw huis zal een Bethel zijn, – vrede en eendracht en liefde zullen het zegenen en in welvaart houden.

O zalige dag, wanneer gij aanbreekt in de harten en in de huizen, waar men zich verenigd nederbuigt voor de Eeuwige en zich aan het kruis van Jezus houdt, waar men alleen naar de wil van God vraagt, en in Hem zijn rijkdom heeft gevonden, waar men aanhoudt in het gebed en alles als onverdiende genade beschouwt, waar men elkander eerbied en liefde toedraagt uit liefde tot Jezus, – waar gij zijt aangekomen, daar is de nacht vergaan!

IV.

Zien wij nu wat er van ons vervolgens gevorderd wordt.

‘Zo laat ons nu afleggen de werken der duisternis’, zegt de apostel. – Ontdoe u van dezelve, gelijk men zich van een oud kleed ontdoet. Zo legt nu van u af, naar de vorige wandeling, de oude mens, die zichzelf door lusten en dwaling verderft, maar vernieuwt u in de geest uws gemoeds; en wederom: maar legt gij nu ook alles van u af, toorn, gramschap, boosheid, lastering, schandelijke woorden uit uw mond. Trekt de oude mens met zijn werken uit; – en wederom. Want de heilzame genade Gods is verschenen aan alle mensen, en tuchtigt ons, dat wij moeten verzaken het goddeloze doen en de wereldse lusten, en matig, rechtvaardig en godzalig leven in deze wereld. Vraagt gij: ‘Hoe kom ik hiertoe?’ Dezelfde God, Die machtig is de kluisters van uw zonden te verbreken, stelt u de weg hiertoe open. Gij kunt vrij worden van die werken, gij kunt ze afleggen; is het dat de Zoon u vrij maakt, zo zijt gij recht vrij. Immers wil Jezus allen volkomen heiligen, Die door Hem tot God komen. – Hij zal het werk Zijner handen niet verlaten, Hij weet, wat maaxsel wij zijn. Hebt gij bij God door het geloof aan Jezus vergeving ontvangen, klaagt uw geweten u niet meer aan, knelt u de last van de zonden niet meer, maar gevoelt gij evenwel nog maar al te zeer uw onvolkomenheid, uw verkleefdheid aan het vergankelijke, uw gehechtheid aan het aardse, bestormt u nog vaak de verkeerdheid van zin en wil tegen wil, zijt gij nu eens ijverig dan weder al te traag in het gebed, smaakt gij nu eens vreugde van het geloof en is het u dan weder, alsof u het geloof ontzonken was, geniet

gij nu eens de nabijheid van God en Jezus, en is het u dan weder, alsof God voor eeuwig Zijn aanzicht voor u verborgen had; kunt gij nu eens bidden met geheel uw hart en dan weder slechts zuchten of hete tranen schreien, wijl gij de liefde van Jezus voor zondaren en ook voor u beschouwt en dan zo weinig dankbaarheid, zo weinig wederliefde bij u bespeurt, – maar nog zoveel ongeloof en wereldliefde en eigenheid en hoogmoedigheid bij u opmerkt, – o, grijpen wij moed, broeders en zusters, de Geest Gods beval het ons niet in Zijn Woord, dat wij alles zouden afleggen, wat tegen Christus' zin is, zo het ondoenlijk was. Maar het is mogelijk, niet bij ons, maar bij God; houden wij ons aan Hem; vloeien de stil-geweende tranen, God daarboven is hun getal bekend. Hij zal de hulp zenden te Zijner tijd, houden wij slechts aan in het gebed, de Geest Gods bidt door ons met onuitsprekelijke verzuchtingen. Leggen wij slechts onze eigen wil in de handen van de hemelse Vader; 'niet zoals ik wil, maar zoals Gij wilt', zij onze dagelijkse bede. Koesteren wij hoe langer hoe meer mistrouwen omtrent onszelf, en steunen wij alleen op de genade, die ons aangeboden wordt in Christus Jezus. De Heere helpt uit zes ongelukken, en Hij laat ons in het zevende niet omkomen. Houden wij ons bij het kruis van Jezus; zonder kruisiging van het vlees is er geen leven des Geestes. Zwijgen wij in ootmoed stil op de weg, die wij over moeten; Gods macht is sterker dan de macht van de zonde. God kan alleen Zijn genade niet wederstaan. – Bidden wij om kinderzin; de Heere weet, wat wij behoeven; Hij geeft kruis naar kracht. Zoekt in de Schrift, in uw dierbare Bijbel; als gij alles moest missen en gij behoudt die, dan hebt gij nog alles. Gij weent, gij lijdt, gij strijdt, gij bidt; – is het uit liefde tot de wereld, tot de zonden? nee, zegt gij, ik wilde zo gaarne God en Jezus liefhebben.

Welaan, Jezus kent uw willen, uw verlangen, Hij hoort uw stille zuchten, – eenmaal, – al was het op uw doodsbed, houd u slechts bij Hem, – eenmaal zegt Jezus tot uw ziel: omdat gij lief hebt, wijl u veel vergeven is geworden, zal Mijn Vader u liefhebben, en Wij zullen tot u komen en woning bij u maken. Zij, die uit grote droefenissen gekomen zijn, prijken daarboven met witte klederen en palmen in de handen.

Broeders en zusters, dat geen onder ons hier staan blijve bij enkele gewaarwordingen; op de weg van God mag men niet stil staan, of men gaat terug; alles doelt op volkomenheid; kunt gij de volkomenheid niet bereiken, streeft er tenminste naar.

Wij verkeren in bestendig gevaar, wij hebben de vijand buiten en in en om ons; hij gaat rondom als een briesende leeuw en zou gaarne elk schaapje verslinden, dat zich niet in de stal van Jezus houdt. Zo ligt de zonde ook bij ons voor de deur, en zo wij slechts een weinig opening geven, dan ademt zij reeds verderf en onreinheid; – maar God sprak: 'Gij zult heilig zijn, want Ik ben heilig.'

V.

Zien wij nu uit naar de middelen, welke ons bereid zijn, om aan die eis te voldoen.

'Trekt de wapenen des lichts aan', zegt de apostel verder. Gelijk de krijgsman zich van zijn bijzondere kleding en wapentuig bedient, zo zullen wij ons ook van alle middelen bedienen, om eenmaal als de dag des Heeren komen zal, bereid te zijn.

Maken wij ons dit ten nutte. Wij, die sterfelijke mensen zijn, weten wij, wanneer de dood aan onze woning zal kloppen? – wij mogen dan hier veel van het kruis en van verzoening spreken, – wij mogen hier dan veel in de tempel zijn gekomen, – uit genade alleen worden wij zalig door het geloof, maar zulk een zaligmakend geloof openbaart zich altijd in de werken, en hoewel die werken op zichzelf bij God niet gelden, gelden zij toch als vruchten van het geloof. Waar zulk een geloof

niet is, daar is het dood, en niet uit God, en er ontbreekt de ware heiliging, zonder welke niemand God zien kan.

Dit is het bruiloftskleed, hetwelk ons allen aangeboden wordt, en wie het aanneemt, jubelt met de profeet: 'Ik verheug mij in de Heere, en mijn ziel is vrolijk in mijn God; want Hij heeft mij klederen des heils aangetrokken en met de rok der gerechtigheid bekleed.' De dag is aangekomen, het licht des hemels is doorgebroken, – laat ons dan wandelen in het licht, laat ons aantrekken de blinkende wapenen des geloofs en des gebeds, der waarheid en der gerechtigheid; er moet veel leeds geleden, er moet veel strijds gestreden worden. Ja, wij moeten soms strijden tot den bloede toe. Het is hier een bestendig kampen met het bederf, dat in ons woont, met de wereld en de vorst der duisternis; maar de vijanden van ons eeuwig geluk moeten wijken en vluchten. Als God voor ons is, wie kan dan tegen ons zijn. Hij ziet uw kampen met zondigheid en hoogmoed en eigenheid en wereldliefde. Wanneer uw vijand u te sterk wil worden en uw krachten mat worden, dan schenkt Jezus u vernieuwde moed en krachten. Hoe harder strijd, des te blinkender kroon. Is het onze zucht, om voor de hemel te leven, om toe te nemen in de kennis, die naar de Godzaligheid leidt, om te stijgen van deugd tot deugd, om te rijpen voor de eeuwigheid, om onze roeping en verkiezing vast te maken, – o, gelooft, een onzichtbare hemelmacht strijdt voor ons en vuurt ons aan, spreekt ons moed in, en wij staan daar onoverwinnelijk door de kracht Gods. Moge de cherub met het vlamvend zwaard ons het Paradijs betwisten, het zwaard des geloofs, ons door God in de hand gegeven, is machtig, om hetzelfde te herwinnen; de moordenaar aan het kruis herwon het zo, toen hij uitriep: 'Heere, gedenk mijner wanneer Gij in Uw Rijk komt.'

Zo staat nu, uw lenden omgord hebbende met waarheid en aangedaan met het borstwapen der gerechtigheid, grijpt aan het schild des geloofs, met 't welke gij kunt uitblussen alle vurige pijlen van de booswicht, en neemt de helm des heils, en het zwaard des Geestes, 't welk is Gods Woord. Begeeft uw leden niet tot wapenen der ongerechtigheid. Dat wij onszelf betonen als Gods dienaars in kuisheid en kennis, in langmoedigheid, in vriendelijkheid in de Heilige Geest, in ongeveinsde liefde, in 't Woord der waarheid, in Gods kracht door de wapenen der gerechtigheid ter rechter en ter linkerhand.

Ziet, de Heere komt haastelijk en Zijn loon met Hem, moedig dan doorgedrongen. Wie volhardt tot aan het einde, zal zalig worden. Wie oren heeft, om te horen, die hore, wat Jezus zegt: 'Wie overwint, dien zal Ik te eten geven van de boom des levens, die in 't Paradijs Gods is. Wie overwint, dien zal geen leed geschieden van de tweede dood. Wie overwint, dien zal Ik te eten geven van het verborgen Manna, en zal hem geven een goed getuigenis, en met het getuigenis een nieuwe naam geschreven, welke niemand kent, dan die hem ontvangt. Wie overwint, die zal met witte klederen gekleed worden, en Ik zal zijn naam niet uitdelgen uit het boek des levens; en Ik zal zijn naam belijden voor Mijn Vader en voor Zijn engelen.' Wat buigt gij u dan nog zo, bekommerde gemoederen! Zie de stroom van licht en van troost daalt van boven vanuit de troon van God in uw harten. Wordt Jezus ons niet beminnelijk, Die ons diep gevallen zondaars zo lief heeft, Die voor ons in de dood ging? Hij heeft het gezegd, en rotsen mogen verbrijzeld worden, bergen mogen instorten, deze aarde moge weder tot een chaos smelten, – wat Jezus sprak, blijft tot in eeuwigheid. Groeit de hoop der zaligheid bij u niet aan? moedig dan voortgestreden en strekken wij ons uit naar het voorgestoken perk! wankelt niet, – waakt en bidt! Voor uw gebed, in geloof omhoog gezonden, ontsluit de Hemel zich. Moedig ook door de vallei des doods! Jezus Christus, gisteren en heden Dezelfde tot in alle eeuwigheid, verlaat u ook daar niet; wanneer gij dan op uw sterfbed ligt, dan is de prikkel des doods verstompt, en de macht der hel verslagen. Vader, dan zegent gij uw knielende kinderen, en de zegen

Gods breidt zich over uw handen uit. Echtgenote, dan drukt gij uw echtvriend met een engelenlach de hand en zegt: 'mijn Jezus komt, wij zien elkander weder.' Kinderen, dan kunt gij uw ouders blijmoedig nastaren, want zij zijn in de Heere ontslapen en wachten daarboven bij Jezus.

O voorsmaak van de zaligheid, o heerlijk loon na bange strijd!

Verenigen wij ons tot een man, en zweren wij plechtig voor Jezus' oog te leven en met Hem verenigd en verbonden te zijn in innigheid des geestes. Wij weten de ure niet, wanneer de Heere komt, maar wanneer wij leven het verborgen leven in Hem, wanneer wij God altoos voor ogen houden, de zonde haten en vlieden, aan de wereld afsterven, onszelf verloochenen, en waarachtige ongeveinsde broederliefde koesteren, dan kome die ure, – wij hebben de wapenen des lichts aan, wachten met blijdschap op de Heere in Zijn toekomst. Zo te leven is enkel zaligheid, die de wereld ons niet geeft, die de wereld ons niet ontnemen kan. Ja zij komt, de laatste der uren, het einde van alle leed, van alle strijd; en dan in dat laatste uur slaan wij onze koude hand in de hand van Jezus, – de zonde is weg, de wereld zinkt, de dood schokt, wij sluiten onze ogen en openen ze weder en zien het eeuwige Licht.

Amen.

Fragment van een leerrede over Zacharia 3:1-5, gehouden op woensdagavond 8 november 1826.⁴⁵

Geliefde broeders en zusters. Genade zij met u en vrede van God onze Vader en van de Heere Jezus Christus.

Als het riet gekrookt is en de glimmende vlaswiek dreigt uit te waaien, – als het kind Gods in de dagelijkse worsteling met ongeloof en wantrouwen en op bruisende gedachten van het vlees, met gevaar van buiten, met vrees van binnen, onder het lijden en nadragen van Christus' kruis, bij de tegenheden van een vergankelijk leven, in de duisternis wandelt, een weinig meer ziet dan het zwart register van zijn zonden, maar weent om geloofskracht, om de geest des gebeds tot doding van eigenwil, om eenswillend met Jezus te worden, om God te zwijgen met heilige stilte, maar de oproerige ziel onrustig woelt, – heeft de Heere hem dan verlaten? is het dan uit met hem bij God? Als de geest tot alles gewillig, maar het vlees zwak is, en de stroom der ongerechtigheden over hem henenstromen wil en de satan hem bestookt met twijfelmoedige gedachten, dat hem het hart versaagd wordt wegens de grote menigte, die tegen hem aankomt, zodat zijn handen slap en zijn knieën moede worden, en zijn gebed in zijn boezem schijnt weder te keren, hoort de Heere dan niet? is God dan verre van hem en doof voor zijn verzuchtingen? Hoort het en verneemt, die met mij deze gemoedstoestand ondervonden hebt of nog ondervindt! ook in een duister dal is de Heere met hen, die Hij lief heeft gehad met een eeuwige liefde; die roede, die opgegaan is uit de Stam van Isaï, overschaduwde u, schoon gij het niet bemerkt, gerechtigheid is de gordel Zijner lendenen, en het geloof de gordel Zijner nieren. Hij, op Wie de zeven Geesten rusten, roept u toe: 'Zijt getroost, vreest niet, uwlieder God komt, om u te helpen', – in de duisternis zal het licht schijnen, wat de Heere met u doet, zult gij daarna ondervinden; waggelt voort op de struikelende knieën, gij zult springen als een hert, – houdt aan in het gebed, al kleeft de naar gerechtigheid dorstende tong aan het gehemelte, gij zult lofzeggen, een weinig dorheid en de geest zal de stromen des levens over u uitstorten, want aldus spreekt Hij, Die waarachtig is: 'De verlost des Heeren zullen wederkeren en tot Sion komen met juichen, eeuwige blijdschap zal op hun hoofd zijn, vreugde en blijdschap zullen hen omvangen en smarten en zuchting zal weg moeten.' Het behaagt de Heere de gelovigen te leiden onder schijnen en verdwijnen. Wie Zijner kinderen het minst Zijn nabijheid gevoelt, is Hij vaak het meest nabij. Hoe langer de Heere schijnt te vertoeven, des te heerlijker, des te krachtiger is Zijn hulp. Wij mogen niet verblijven op de hoogten der geestelijkheid, zolang wij het zondige vlees nog aan ons hebben, onze hoogmoed behoeft een dagelijkse vernedering, zo gevoelen wij het best ons diep berderf en onvermogen en krachteloosheid en afhankelijkheid van de Heere, tot wij het recht leren inzien, dat alles van God komt en tot God terug moet keren, dat alles genade en de Heere ons niets verschuldigd is, en wij niets verdiend hebben dan voor eeuwig van Zijn aangezicht verworpen te zijn. Zo voert de Heere Zijn kinderen in de hel, maar haalt ze er weder uit, dat wij leren zeggen: 'Hoe zijt gij zo onrustig in mij, o mijn ziel? gij zult Hem nog prijzen!' Wees nu weder tevreden, want de Heere doet u goed! – dat wij het leren, dat wij maar een Heere Jezus hebben, als onze algenoegzame Borg, tot Wie wij dagelijks, bij al het gevoel van onze nietigheid, onze toevlucht nemen kunnen, Die onze zaligheid op Zijn zoenbloed tegen de poorten der hel onwrikbaar gesteld heeft, Die onze zonden heeft weggenomen, als het Lam Gods, en gedurig wegneemt, als onze Middelaar

45 Niet geheel uitgeschreven, want, zoals een aantekening zegt, Kohlbrugges verloofde was 'doodskrank'. Zie J. van Lonkhuijzen, a. w., blz. 68, noot 1.

en Voorspraak, Die met ons voor God treedt, en op het heerlijkst versiert met de rok des heils en met de klederen der gerechtigheid.

Tekst:

Zacharia 3:1-5:

En mij werd gewezen de hogepriester, staande voor de Engel des HEEREN, en de satan stond aan zijn rechterhand, om hem te wederstaan. En de HEERE sprak tot de satan: De HEERE schelde u, gij satan! ja, de HEERE schelde u, die Jeruzalem verkoren heeft. Is deze niet een brand, die uit het vuur gered is? En Józua had onreine klederen aan, en stond voor de Engel. Dewelke antwoordde en sprak tot degenen, die voor Hem stonden: Doet de onreine klederen van hem weg. En Hij sprak tot hem: Ziet, Ik heb uw zonden van u weggenomen en heb u vier klederen aangetrokken. En Hij sprak: Zet een reine hoed op zijn hoofd. En zij zetten een reine hoed op zijn hoofd en togen hem klederen aan; en de Engel des HEEREN stond aldaar.

Mijn hoorders! Hedenavond is juist een jaarkring verlopen, sedert ik het eerst in uw midden optrad. Nimmer echter heb ik meer mijn zwakheid gevoeld en gevoel dezelve, dan juist heden. Vraagt gij mij waarom? Als men veel heeft gedronken uit de kelk van het lijden en in zijn jeugd reeds heeft mogen ondervinden, hoe goed dit voor ons is, en dan die beker ons echter gedurig weder aan de mond wordt gezet, dan is ook dit ons zo heilzaam, maar ach! dan ondervindt men maar al te zeer, dat men vlees en bloed met zich omdraagt, en dan alles afgestorven te wezen, daar hoort geloof, sterk geloof, daar hoort genade toe. Echter heb ik het beste vertrouwen op de Heere, Die mij tot hiertoe geholpen heeft, zal mij ook in deze ure niet verlaten, maar mij, hoe onvoorbereid ik ook zijn moge, sterken en krachtig maken, naar de rijkdom van Zijn goedertierenheid om Jezus' wil. Smeken wij Hem daarom vooraf nogmaals om Zijn invloed en nabijheid.

Wij zullen naar aanleiding van onze tekst overwegen

- I. Wat de zin van de voorgelezen woorden is, en van wie in de eerste betekenis gesproken wordt.
- II. De hogere zin van dezelve onderzoeken.
- III. Nagaan in hoeverre deze voorzegging ook thans nog vervuld wordt.

I.

Na het algemeen bevel van Koning Cyrus aan de gevangenen te Babel om naar Judea op te trekken en stad en tempel te herbouwen, beproefden dadelijk de Samaritanen, om nog bij het leven van deze koning in het geheim en vervolgens in het openbaar, onder koning Cambyses, of gelijk Ezra hem noemt, Asverus, zulks de Joden te verhinderen. 521 Jaar voor Christus' geboorte schreven zij daarom een brief aan Cambyses' opvolger, Arthasasta; deze beval het bouwen te staken. De Samaritanen steunden op diens gezag, verijdelden de pogingen van de Joden 3 jaren achtereen tot op het 2^e jaar van de regering van Darius, Hystaspis' zoon. Na deze droevige tussenpozing hervatten de Joden, steunende op het besluit van Koning Cyrus en opgewekt door de profeten Zacharia en Haggai, de gestaakte herbouwing, en door een nieuw bevelschrift van Darius werden zelfs hun tegenstanders genoodzaakt, hun de behulpzame hand te bieden, ja de onkosten uit de schatkist van de koning voor een groot gedeelte goed gemaakt in het jaar 519 voor Christus' geboorte.

Wie de rol van Zacharias met aandacht heeft afgelezen, weet, dat de ziener in het eerst de Joden hun traagheid bestraft in het herbouwen van de tempel, hun vervolgens door het gezicht van de veelkleurige paarden de vaste hoop inboezemt van het herstellen van hun eredienst, vervolgens door het tweede gezicht van de vier hoornen de toestand van de Joden voorspelt onder vier wereldbeheersingen van de Chaldeeën, Perzen, Grieken en Romeinen. Maar daar stad en tempel door de Romeinen wederom verwoest zouden worden, beschrijft hij in het tweede hoofdstuk de stichting, niet van het vleselijke, maar van het geestelijke en nieuwe Jeruzalem, dat is, van de Kerk van Christus. Vervolgens keert hij terug en belooft de Joden tot vertroosting het herstel van het priesterdom en van de Mozaïsche eredienst, die toen weder een aanvang nam, maar haar oude glans en luister niet terughad, – en daar dit ook een voorbeeld en schaduw was van het ware en geestelijke priesterdom van Christus, voorzegt hij aan het einde van dit hoofdstuk de toekomst daarvan, als een bestendige en onverstoorbare rust en vrede voor het volk Gods. De nederige en verachte staat van de toenmalige Kerk wordt voorgesteld in de eerste verzen van onze tekst, – en de terugkeer daarvan tot haar aloude luister in de volgende. De oorzaak van de vernedering lag daarin, dat de satan gelegenheid vond, om de terugkerende Joden en voornamelijk de hogepriester Józua aan te klagen om hun zonden en dus te wederstaan.

Helderen wij de woorden nog een weinig meerder op. ‘En mij werd gewezen’ – of zoals er eigenlijk staat: en Hij, namelijk een Engel, toonde mij de hogepriester Józua, of Jezus. Dit is dezelfde Józua, van wie wij lezen in het eerste hoofdstuk van Haggai, dat hij acht gaf op de stem van God, om de tempel te herbouwen; aan wie toegeroepen wordt: ‘Heb een goede moed, Józua, gij hogepriester, heb een goede moed met al het volk in het land, spreekt de Heere, want Ik ben met u.’ Deze nu stond voor de Engel des Heeren. Wie is die Engel des Heeren? Dezelfde Die in het 2^e vers genoemd wordt Jehova, de Zoon van God, van eeuwigheid van de Vader gegenereerd, en eenswezend met Hem; – Dezelfde, Die Abraham verscheen aan de haag van Mamre, en vuur en zwavel regenen liet van de Heere uit de hemel op Sodom en Gomorra. Dezelfde, Die worstelde met Jacob, van wie Hosea getuigt, dat hij met alle krachten met God gekampt heeft. Dezelfde, Die aan Hagar verscheen in de woestijn; – Die in een vurige vlam stond voor Mozes in het brandende braambos; – Die de doodschrik verspreidde over het leger van de Egyptenaren, toen Hij uittoog voor Israël in de vuurkolom en in de wolk. Het was Dezelfde, Die op de muren van Jericho Józua met moed bezielde en aan Manoah en zijn huisvrouw de geboorte van Simson voorspelde. Het is dan Christus, de Engel des verbonds, voor Wie hier Józua staat gelijk een schuldige, terwijl de satan hem aanklaagt, als onwaardig het hogepriesterdom en het besturen van de tempelbouw. – De satan staat aan diens rechterhand, niet alleen, omdat dit de plaats was voor de aanklagers bij de rechtbanken bestemd, maar gelijk het eigenlijk betekent, omdat de satan wel wist, dat zijn beschuldiging waar was, waarom hij ook zeker Józua overwonnen had, zo niet deze Engel des Heeren voor het gericht van God de zaak van Józua op Zich had genomen. Maar zo lezen wij vervolgens: ‘De Heere’, dat is Christus, ‘sprak tot de satan: De Heere’, dat is, de Vader, ‘schelde u, gij satan, ja, de Heere schelde u!’ Christus bestraft hem in de Naam des Vaders, omdat Hij het oordeel, dat Hij uitoefent, en Zijn rechterlijke macht, als de verhoogde Godmens van Zijn Vader heeft ontvangen. ‘De Heere schelde u’, zegt de Engel, dat is, hij drijve u terug met uw aanklacht. En wel om twee redenen; ten eersten, omdat de Heere Jeruzalem verkoren had, welk woord genomen is van de snelle blik van het oog, die door de voorwerpen heendringt en dan uitkiest, – had dan de Heere Jeruzalem verkoren, opdat het herbouwd werd, dan moest er ook een hogepriester zijn; – ten tweede: omdat Józua was als een vuurbrand gered uit het vuur, te weten, het priesterdom en de dienst van Mozes konden in de Babylonische gevangenis als

door het vuur verteerd schijnen, God had echter naar Zijn genade Józua uit die vuurbrand gered, en door hem het priesterdom hersteld; dit was echter nog niet tot zijn vorige luister teruggebracht, want de tempel was nog niet herbouwd, en in hetgeen daarin verricht werd, bestond het gewichtigst ambt van het hogepriesterdom. Nu wil de Engel zeggen: Meent gij, dat, wie God eenmaal uit de brand gered heeft, dat Hij die andermaal zal toelaten u te verderven of door u in de vuurgloed zal laten werpen? Evenwel Józua had onreine klederen aan. Op dezelfde zinnebeeldige wijze spreekt de apostel Judas van de bevleete rok des vleses. Onder de onreine klederen versta men derhalve niet de zonden van het volk, als hetwelk zich tegen het uitdrukkelijk bevel van God buitenlandse vrouwen had genomen, waarvan Esra verhaalt; want deze kwam eerst 60 Jaren daarna te Jeruzalem, ten welke tijde, en dus lang nadat Józua in zijn waardigheid bevestigd was, die vrouwen eerst verstoten werden, maar die klederen betekenen de diepe natuurlijke bedorvenheid van Józua, zijn onwaardigheid en zonden en ongerechtigheden en voornamelijk zijn traagheid en lauwheid in het herbouwen van de tempel, en zijn grotere zorg voor zijn eigen belangen, dan voor die van de Heere, zoals de profeet Haggai hem duidelijk deed gevoelen. Zo stond Józua voor de Engel, en de Engel des verbonds, die de satan had verdreven, verdoemde hem niet, maar beval Zijn engelen, de onreine klederen van hem weg te nemen; en terwijl zijn dienaren dit deden, spreekt Hij tot Józua: ‘Zie, Ik heb uw zonden van u weggenomen en heb u vier klederen aangetrokken.’ Het Hebreeuwse woord betekent ook wisselklederen. Die bij de oosterlingen tot een nieuw ambt beroepen worden, ontvangen eerst een nieuw kleed van de vorst, waarmede zij in het openbaar verschijnen. Zo ook was het met Józua. Zou hij geschikt zijn, om het priesterdom te bedienen, dan moest hij eerst andere klederen aan hebben; deze gaf hem de Verbondsengel, dat is, door hem zijn zonden te vergeven, maakte Hij hem het best in staat, om een goed hogepriester te zijn. Daarom liet Hij hem ook een reine hoed op het hoofd zetten, namelijk de tulband, of hoofdwrongel of mijter, hoedanig de vorsten en priesters in het oosten droegen, voorzien met een gouden gesp, waarop gegraveerd stond ‘heiligheid des Heeren’, betekene de derhalve Christus’ gerechtigheid en ware heiligheid en al het geestelijk sieraad. – En de Engel stond daar nadat Zijn trawanten Zijn bevelen volvoerd hadden, en zag Józua met welgevallen aan.

Leerrede over het verborgen leven met Christus in God en het dood zijn voor alles, wat buiten Hem is.

(Colossensen 3:3)

Geliefde broeders en zusters in het geloof, genade zij met u en vrede van God, onze Vader en de Heere Jezus Christus.

Waar de liefde van God is, uitgegoten in onze harten, en de zielsverbijsterende kracht van het kruis ons aangrijpt, daar mogen wij zwijgen bij het gevoel van onze doemwaardigheid, bij de overtuiging, dat wij alles zo onverdiend verkrijgen; maar daar voelen wij ons tevens gedrongen, om aan anderen te verkondigen en te vermelden de uitnemende rijkdom van de genade en barmhartigheid, die in Christus, onze Verlosser, ons geopenbaard is; ja daar dringt ons de Geest, Die met Zijn bezielende kracht de koude harten in gloed zet, om met de schrik Gods en de vloek van de Wet aan te grijpen de hardnekkige zondaren, – om te verkondigen aan hen die onder de last van hun zonden daarhenen gaan met beangstigde en verslagen gemoederen, het genadig jaar des Heeren en de vergeving der zonden, die door Christus is teweeggebracht, om te prediken aan allen, die zich verstrikt gevoelen door de banden van ongeloof en ingeworteld bederf en eigenwil, die strijden in de geest en worstelen in het gebed, maar zich niet weten te ontscheuren aan de zinnelijkheid, dat zij aanhouden en niet moede worden, dat zij de armen van het geloof om het kruis slaan, dat zij zich bij Jezus houden, Die ijzeren deuren en koperen ketens verbreken kan en hen verhoort te Zijner tijd. Ja daar dringt ons de Geest, om te vermelden, welk een heerlijke zaak het geloof is, opdat allen mogen doordrongen worden met het geloof, om te erkennen, hoe onrein en zondig en schuldig wij voor God staan, hoe het alleen de onpeilbare genade van God is, waaruit wij zalig worden; hoe het alleen de gedoogzaamheid en langmoedigheid van God is, waardoor wij nog zijn, die wij zijn; dat het de Heere alleen is, Die het overblijfsel van onze zonden genadig voorbijziet, maar Die billijk een Adama en Zeboïm van ons kon maken, had Hij geen gedachten des vredes over ons, was Zijn barmhartigheid niet te vurig, ondertrouwde Hij Zich niet met ons, in gerechtigheid en gericht, in genade en barmhartigheid.

Geliefden! het brandende gevoel van de liefde van God moet ons doen uitroepen: ‘Waar is een God, gelijk Gij zijt, Die de zonde vergeeft en de misdaad kwijtscheld!’ het moet ons drijven, om bij het ondervinden van de ernst des Heeren over onze zonden elkander te bemoedigen en te zeggen: ‘Komt, wij willen weder tot de Heere, want Hij heeft ons verscheurd, Hij zal ons ook helen, Hij heeft ons geslagen, Hij zal ons ook verbinden’; het moet ons drijven, om dagelijks onze toevlucht te nemen tot het dierbaar bloed van Jezus, waardoor wij verlost zijn en geheiligd en gereinigd worden; het moet ons aansporen om met gloeiende wederliefde Hem te zoeken, Die ons het eerst heeft liefgehad, tot wij Hem vinden, en Hij Zijn intrek neme in onze harten. O, mijn hoorders! laat ons liefhebben, niet met woorden, maar met het hart, maar in waarheid, onze Verlosser, Die Zich voor ons in de dood gaf, opdat wij leven mochten; want aldus spreekt de Heiland: ‘Wie Mij liefheeft, zal Mijn woorden houden en Mijn Vader zal hem liefhebben, en Wij zullen tot hem komen en woning bij hem maken.’ Vat gij deze heerlijke belofte? begrijpt gij, welk een onmetelijke schat hierin verborgen ligt? de eeuwige, de heilige en onmetelijke God wil onze Vader zijn in Christus Jezus, onze verzoende Vader, en met Zijn geliefde Zoon Zich op het nauwst met ons verenigen. Hij wil Zich zo laag ternederbuigen, dat Hij de zielen van ons, nietige en verwerpelijke zondaars, tot Zijn tempel heiligt en met Zijn tegenwoordigheid vervult. Over deze verborgenheid, die ons echter meer en

meer onthuld wordt, hoe meer het geestelijk leven bij ons aanwast, hoe meer de Christus in ons een gestalte krijgt, zullen wij heden met elkander spreken, opdat wij worden opgebouwd in ons allerheiligst geloof en gegrond in de kennis en wijsheid des levens, om te leren inzien, wat het heerlijke doel van onze roeping zij. –

Tekst:

Colossensen 3:3:

Gij zijt gestorven, en uw leven is verborgen met Christus in God.

Deze tekst zegt wat, mijn hoorders! en zolang er nog Christenen zullen gevonden worden, die er ernstig naar streven en er biddend om worstelen, of het verlangen mochten koesteren, om deze woorden op zichzelf te kunnen toepassen, zolang zal de ergernis van het kruis niet ophouden. Deze woorden bevatten het toppunt van die geestelijke volkomenheid, waartoe een gelovige op aarde komen kan. Voor het verduisterd verstand zijn zij onverklaarbaar, want het begrijpt niet, hoe men reeds levende, sterven moet, eer men zeggen kan, dat men waarlijk leeft; het vraagt verbijsterd, hoe dat toegaat, en doorziet het evenmin, als het de wedergeboorte begrijpt. Vele geleerden naar de wereld verdraaien deze woorden, of vragen, hoe de apostel zeggen kan: ‘Gij zijt gestorven’, terwijl hij in het 5^e vers de Colossers aanmaant, dat zij hun leden doden, die op aarde zijn. Onder de genadige bijstand van de Heilige Geest hopen wij deze woorden te verklaren, opdat wij gloeien mogen van verlangen, om het verborgen leven te leiden met Christus in God en voor alles dood te zijn wat buiten Hem is. Waar ondertussen de zwakke ondervinding van een jongeling tekortschiet, vervult gij het daar, die deze woorden beter zou kunnen uitleggen, met uw liefde en uw gebed.

Wij zullen de woorden van onze tekst tweeledig nemen, en

- A. Overwegen, wat het zegt: ‘Gij zijt gestorven’, terwijl wij door het opgeven van de toepasselijke kentekenen het best tot de verstaanbaarheid daarvan zullen komen.
- B. Hoe het sterven, waarvan de heilige Paulus spreekt, met het verborgen leven met Christus in God in verband staat, en of men op zulk een wijze leven kan.
- C. Hoe men tot dit geestelijke en verborgen leven komen en op welke wijze men het onderhouden zal.

A.

‘Gij zijt gestorven’, zegt de apostel. Onder de menigvuldige spreekwijzen, waarvan de heilige Paulus zich bediende, om de toestand van de Christenen te schetsen, aan wie hij schreef, trekt vooral die van sterven en leven het meest onze aandacht tot zich; zo lezen wij in zijn brief aan de Romeinen: ‘Hoe zouden wij in de zonden willen leven, dewelke wij afgestorven zijn’; en elders: ‘Wij zijn vrij van de Wet en haar afgestorven, die ons gevangen hield’, en wederom: ‘Maar ik ben door de Wet der Wet afgestorven, opdat ik Gode leven zou’; en wederom: ‘Is het dat Christus in u is, zo is het lichaam wel dood om de zonde, maar de Geest is het leven om de gerechtigheid.’

Geliefden! als de Geest Gods de zondaar in het hart heeft gegrepen, zodat hij beangst en verlegen wordt, als hij denkt aan zijn einde, aan dood en eeuwigheid, en hij zich in zijn verbeelding reeds God als een rechtvaardig en vreselijk dreigend Rechter voor de geest maalt; als de Geest Gods de zondaar krachtig aantast, dat hij schrikt voor de weg, waarop hij gaat, – dan komt er angst, vertwij-

feling, hoop, vrees, – hij gevoelt, dat het anders met hem moet zijn; hij wil vluchten, maar weet niet waarheen; – men predikt liefde, hij gelooft het niet; – men predikt verzoening, zijn geweten eist straf; hij zoekt zijn troost bij vertrouwden, maar ook die bevredigen hem niet, – eindelijk hij kan God niet ontlopen, Die komt hem naderbij, maar hij beeft voor God, tot het gepredikte Woord hem onder de medewerking van de Heilige Geest op het kruis van Jezus Christus wijst, daar vliedt hij nu henen, daar weent hij, daar smeekt hij, pleitende op het bloed van Christus, op Diens voorspraak en verzoening, tot de gelukkige eindelijk de hemelse vrede en rust van de ziel verkrijgt, die hem om niet geschonken wordt door het geloof. Zou zulk een kunnen toegezegd worden ‘Gij zijt gestorven’? Nee, mijn hoorders, zulk een gemoedsgesteldheid moge aanvankelijk tot dit sterven vereist worden, maar zij is nog te vurig, te ongestadig en heeft het geloof eerst in de beginselen en meer liefde dan hoop, een liefde echter, die, ach, al te vaak door een zekere koelheid en zorgeloosheid vervangen wordt, omdat men nog niet geoefend is in het gebed en in de waakzaamheid.

Nimmer ontmoet men meer tegenstand, dan wanneer men is overgegaan van de duisternis tot het licht en van het geweld van de satan tot God. Dan eerst, wanneer men een recht inzien heeft gekregen van zijn volstreekte bedorvenheid en onvermogen tot enig goed werk, van de verkeerdheid, van eigenwil en eigenzin tegen Gods wil en bevel, van zijn hoogmoed, waar men zich moest vernederen, van zijn eigenliefde, waar men zich moest verloochen, van zijn schepselmin, waar men God tot zijn hoogste Goed moest kiezen, van de opbruising van de driften en het zondige morren tegen God, waar men de leden moest doden en stil in God en onderworpen aan Zijn wil zijn, van zijn gehechtheid aan het aardse en ijdele, waar de hemel ons wordt aangeboden, van zijn onoprechtheid, waar men een rein en oprecht hart voor God moest hebben, – met een woord, waar in de bange strijd tussen vlees en Geest de Geest eindelijk de overhand behoudt en overwint, – ja overwint, geliefden! na dikwijls struikelen en vallen weder opstaan, en worstelen in het gebed voor God, na veel strijd in de mogendheid des Heeren, in de kamp van het geloof, terwijl de oude mens wordt ten ondergebracht, totdat men God door onze Heere Jezus Christus kan danken, wijl men met het gemoed de Wet Gods dient, al dient men ook met het vlees de wet der zonde, wijl men een lust heeft aan de Wet Gods naar de inwendige mens, wijl men er naar jaagt om Christus te grijpen, nadat men van de Heere gegrepen is, wijl men uit liefde voor Jezus zoekt te volbrengen, wat heilige plicht is en zich bestendig bij Zijn kruis houdt, – daar, – de Heere geve ons de rijkdom van Zijn genade, dat wij het daarheen brengen, – daar geloof ik, dat men de woorden ‘gij zijt gestorven’ tot bemoediging en troost en aansporing met ootmoedig dankgevoel op zich kan horen toepassen.

Laat ons een weinig meer in het hart gaan. Mijn hoorders! de Christen, die gezegd kan worden gestorven te zijn, is gestorven voor de zonden, voor de wereld, voor zichzelf en deelt in het lijden en in de dood van Jezus Christus ter doding van de oude mens der zonden.

De Christen is gestorven, is dood voor de zonden. Voor de wedergeboorte is de mens dood *in* de zonden, maar daarna dood *voor* de zonden. Dit mag iemand verwonderlijk toeschijnen! het baart de Christen zelf eerst *verwondering*, maar die in *bewondering* overgaat; zou hij, die Christus’ Geest heeft, nog een zondendienaar bevonden worden? nee, dat is onmogelijk. Volkomen wordt de Christen hier niet, maar die gezegd wordt, voor de zonden gestorven te zijn of dood te wezen, kan onmogelijk in dezelve leven, hij moge uit zwakheid en overijling zondigen, met opzet, tegen beter weten en willen aan zondigt hij niet, de zonde heerst niet over hem, maar hij over dezelve. Hij is in Christus als in de ware Wijnstok ingeplant, en het kan dus niet anders of er moeten vruchten uit hem voortkomen van geloof en liefde. Hij kent de bittere vrucht van de zonde, dat haar einde de eeuwige dood moet zijn. Hij weet hoe bitter en hoe bang zijn Verlosser heeft geleden, om ook hem te redden

en te heiligen; hij weet het en belijdt het, dat het ook zijn zonden zijn, die Jezus aan het kruis hebben gehecht, dewijl hij aan zijn hart ondervindt, hoe zalig het is, wanneer de overtredingen vergeven zijn en God ons de misdaad niet toerekent; dewijl hij zich beroemen kan in God door de Heere Jezus Christus, door Wie hij de verzoening ontvangen heeft, zo staat hij tevens af van alle ongerechtigheid, zoekt zichzelf zoveel mogelijk te heiligen en vast te houden aan de beloften van God, hij gelooft op hoop en levende in de liefde en in het vertrouwen, dat Hij, Die het goede werk in hem begonnen heeft, het ook volbrengen zal, laat hij zich de moed niet ontnemen. Dagelijks tracht hij de oude mens meer en meer te doden, tot de nieuwe mens in hem heerst en leeft. Meer en meer doodt hij de leden, die op aarde zijn: hoererij, onreinheid, schandelijke brand, boze lust en de gierigheid; die Christus toebehoren, kruisigen hun vlees met de lusten en begeerlijkheden. Gelijk Christus hem voorgegaan heeft, zo tracht hij ook te wandelen en in de kracht Gods komt hij alles te boven en behaalt hij de overwinning.

De Christen is gestorven, is dood voor de wereld. 'Het zij verre van mij te roemen', zegt de heilige Paulus, 'dan alleen van het kruis van Christus, door 't welke mij de wereld gekruist is en ik de wereld.' Mijn hoorders! wie de wereld liefheeft, kan Christus niet liefhebben; Christus en Belial komen niet met elkander overeen; men kan geen twee heren dienen. De Christen leeft in de wereld, als was hij er niet, onbekend en verborgen. Zijn wandel is in de hemel; daar is zijn vaderland, daar spreekt hij van, daar haakt hij naar. Hij zoekt voor zich geen getuigenis bij de wereld, want de wereld gaat voorbij, de wereld is onbestendig en ijdel en vergankelijk en machteloos tegen God; wie in God is, hem zal de wereld niet schaden. De wereld blinkt en prijkt met geleend goed, waarmede de boze vijand haar heeft opgesierd, maar de Christen kent die strikken. Hij is verzegeld met het getuigenis van de Heilige Geest, en schoon men hem hier dan lasteren en smaden en vervolgen moge, hij weet het, dat wie naar 't vlees geboren is, dien vervolgt, die naar de Geest is geboren. Wie Jezus in 't hart heeft, vraagt niet naar een aarde, die hem toch niets doen, niets geven, niets ontnemen kan; wie Jezus in 't hart heeft, vraagt niet naar zinnelijke genoegens, noch naar de begoocheling van een kortstondige vreugde. Hij zoekt, wat bestendig is; en daar hij zoveel mogelijk in 't gebed tracht te blijven en zich bij Jezus te houden, bij Wie alleen woorden des eeuwigen levens zijn, van Wie hij het best kan leren, begeeft hij zich niet verder in de wereld, dan zijn beroep of ingewikkelde verplichtingen hem noodzaken, maar zoekt zodra mogelijk weder tot zichzelf in te keren, en zijn grootste wellust bestaat in het stille, in de eenzaamheid, in het verborgene, waar God woont.

De Christen is gestorven, is dood voor zichzelf. Levende naar de Geest is de Christen dood voor zichzelf naar het vlees. Paulus zegt: 'Ik leef, nochtans nu niet ik, maar Christus leeft in mij.' De Christen tracht de dood van Christus gelijkvormig te worden, om Hem te kennen en de kracht Zijner opstanding. – Hij leeft alleen in de verborgenheid van de eenheid van de gelovigen met Christus. Hij zoekt niet zichzelf, maar in Jezus bevonden te worden en ingeworteld en gegrond te zijn. Hij ziet niet op het zijne, hij is niet baatzuchtig, maar hij ziet wat van de ander is, hoe hij een ander zal voorkomen en helpen, juist daar waar hij er voor zichzelf niet het minste voordeel van verwacht. Hij verricht alles uit liefde tot Jezus, niet omwille van zichzelf. Hij gelooft, dat hij de grootste der zondaren is, en wacht zich daarom voor het bevoordelen van zijn medechristenen, zolang hun woorden en daden niet lijnrecht aanlopen tegen de leer der godzaligheid. Hij belijdt, hoe de wereldling ook met zijn belijdenis spotte, dat hij van zichzelf niets wil, noch vermag dan zondigen, dat het alleen de genade is waardoor hem de zaligheid ten deel wordt; dat het alleen het algenoegzame bloed van Jezus Christus is, waardoor hij verlost is van zijn vorige wandeling, die ten verdere ging; dat het alleen om Christus' wil is, zo hij behouden blijft voor de toekomstenden toorn, daarom gaat hij

gaarne in Jezus' school, om zijn eigenliefde en eigenwijsheid en eigen willen en bedoelingen en toorn en boosheid en lastering af te leggen, opdat hij van Jezus lere, zich over een ieder hartelijk te ontfermen en vriendelijk, ootmoedig, zachtmoedig te zijn en verduelig, om recht verdraagzaam en vergevingsgezind te wezen, om de liefde aan te trekken, die voortkomt uit een hart, waarin de vrede Gods regeert, – met een woord: al wat hij doet, verricht hij niet voor zichzelf, niet voor de mensen, maar voor de Heere!

De Christen deelt in het lijden en in de dood van Jezus Christus tot doding van de oude mens.

Die voor God en Christus leven wil, moet eerst ingeplant worden in het lijden en in de dood van de Verlosser. Zonder dit is aan geen echt christelijk leven te denken. Het strelen van de zinnelijkheid is het leven van ons vlees. Aan de zinnelijkheid haar lust te ontnemen, heet het vlees te doden, wie echter meent, dat hij deze dood kan sterven onder aangename gewaarwordingen, die bedriegt zich; wie waarlijk sterven wil, opdat God in hem leve, moet noodzakelijk grote smarten lijden. Het is zelfbedrog, als men zich alleen aan God wil overgeven, om louter troost en altoos blijdschap te smaken. Het is hier de plaats om te strijden en te geloven en te lijden, – de zoetigheden van het gevoel zijn voor de hemel bewaard. Men vindt God alleen in de ware deugd, en die deugd alleen kan deugd genoemd worden, die in een hart woont, dat door Jezus' bloed gereinigd, maar door de Wet verbroken en verbrijzeld is, die onder lijden en wenen en kampen en zware aanvechtingen is beproefd geworden. Aan de Christen is het gegeven om Christus' wil te doen, dat hij niet alleen gelooft, maar ook om Zijnentwil lijdt. 'Ik verblijd mij in mijn lijden', zegt de apostel, 'het lijden dezes tijds is niet waardig de heerlijkheid, die ons geopenbaard zal worden.' De Christen kan zich beroemen in zijn droefenissen, want de droefenis brengt ervarenheid en verdueligheid en hoop, en de hoop laat niet te schande worden. – Is het dat hij met Christus lijdt, dan gelooft hij, dat hij ook met Hem verheerlijkt zal worden. Christus is zijn leven en sterven zijn gewin, daarom sterft hij hier reeds dagelijks. Zou hij niet een weinig met Christus willen lijden? Het handschrift zijner zonden is uitgedelgd, dat nagelde Jezus aan Zijn kruis, – zijn naam is opgeschreven in het boek des levens. God is zijn Vader, Jezus zijn Broeder, de Heilige Geest zijn vertrooster, de engelen zijn zijn wachters, de hemel is zijn vaderland, zijn erfenis, – daar wacht men hem. Waar zoveel heerlijkheid voor de Christen wacht, zou hij daar het kruis niet op zich nemen? Wie zendt het hem? De alwijze God; daarom wil hij zich van God niet verwijderen, anders werd het kruis hem onverdraaglijk. Hij ziet op het kruis van Jezus, Die ging hem voor en leed en stierf; – en nu mogen zonden en wereld, ja, zelfs zijn liefste betrekkingen hem kruisen opleggen, hij moge zichzelf tot een kruis zijn, hij moge veracht, gesmaad en vergeten worden, het kruis is hem heilzaam, het kruis is hem goed, – van het kruis gaat de Christen ten hemel, daar staat het kruis niet, maar de levensboom. Zo versterkten Paulus en Barnabas de jongeren en vermaanden hen, dat wij door vele wederwaardigheden het Rijk Gods moeten ingaan. De jonger is niet boven zijn Meester en het lijden is voor de Christen een goudmijn van hemelse schatten.

Overwegen wij nu

B.

Hoe het sterven, waarvan de heilige Paulus spreekt, met het verborgen leven met Christus in God in verband staat, en of men zo leven kan.

Geliefden! Aan het kruis neigde Jezus het hoofd en stierf en Zijn ziel was in de hand van de hemelse Vader. Als de Christen aan de zonde, aan de wereld en zichzelf is afgestorven en dagelijks meerder afsterft, in welke toestand zou zich dan zijn ziel bevinden? In de hand Gods is de ziel, zult

gij zeggen, ja in de hand Gods. O zalige toestand! Maar heeft iemand God gezien? Zeker niemand van de stervelingen; even zomin ziet men de toestand van zulk een ziel; dat is voor elk verborgen, dat is voor de ziel zelf onbevatbaar, evenwel wordt zij het bij zichzelf gewaar en gelooft, schoon zij niet ziet. Door een alles bezielende levenskracht wierp de Verlosser, herrezen uit de doden, de steen van voor Zijn graf weg en omstuwd met engelen des hemels hield Hij Zijn zegepraal over dood en duivel. Door de genade Gods, door het bloed van Christus, door de werking van de Heilige Geest, door de kracht van het geloof staat de Christen op uit het graf der zonden; wat hem terug zoekt te houden, wordt verbroken en verpletterd, de hemel is om hem en in hem, en duivel en wereld en dood vermogen niets op hem, want de macht is hun ontnomen!

O mijn hoorders! de ziel, die eenmaal smachtte naar genade, naar gewisheid van de vergeving der zonden, naar vrede, hemelse vrede en rust voor de ziel, en dezelve verkregen heeft, maar dan in het strijdperk treedt tegen zonde en de wereld, maar dan de kamp des geloofs moet kampen, om te doden de oude mens der zonde en des doods, om ten onder te brengen de lusten van het vlees en te verijdelen de aanslagen van de boze vijand, – die ziel weet het best, waar zij geborgen kan zijn. Zij is gekocht door het bloed van Jezus, dat weet zij, dat gelooft zij; in de stilte, in het eenzame, in het verborgene, daar is zij het liefst, zij gevoelt, wie zij is, haar zondigheid en verdoemelijkheid en ondankbaarheid en onvermogen verfoeit zij en beweent dezelve, maar in de stilte knielt de Christen neder, soms met beving en vreze, maar de Geest werkt de vrijmoedigheid van het gebed, op het kruis van Christus houdt hij het oog gevestigd, in Christus heeft hij toegang tot de troon der genade; hij bidt en de hemelen ontsluiten zich. O indien het ongelovigen wisten, welk een kracht, welk een zaligheid de ziel dan ondervindt, hoe God haar nabij is, – gewis zij riepen uit: ‘Wat moet ik doen om zalig te worden.’ Evenwel dezelfde Christen is zich veelal zeer ongelijk; des morgens neemt hij zich voor, om voor Jezus’ oog te leven, maar des avonds moet hij zich schamen, dat hij zo weinig aan God en Christus gedacht heeft. Eindelijk door aanhoudend worstelen in het gebed, door gedurig op zichzelf acht te geven, door de zonde te mijden als een slang, door in ’t midden van ’t gewoel der wereld zijn hart naar boven te heffen, vermag hij alles door Dien, Die hem machtig maakt, Christus Jezus; hij verkrijgt allengskens een hemelse ruste in de grond van de ziel. Hij weet wat het gebed vermag; onder bidden en waken zegt hij eindelijk: ‘Ik heb alles en overvloedig’, want de Vader ziet hem in Christus aan als Zijn kind, als Zijn erfgenaam. Jezus verenigt Zich met hem in de Geest. Nu is hij ingeworteld en ingeënt in de rechte Wijnstok en een rank, die vrucht brengt, die de Vader reinigen zal, opdat hij meer vrucht brenge. Zonder Jezus kan hij niets doen, maar dit is juist zijn zalige troost; wie zal de Heere niet in zich laten werken, als Die belooft dat Hij het maaksel Zijner handen niet zal verlaten, – als Hij toezegt, dat Hij het goede werk, in ons begonnen, volbrengen zal ten einde toe? O zalige vereniging met Jezus, waardoor wij alleen tot de Vader komen, waardoor ons gebed alleen verhoorbaar is en geen bede ons ontzegd wordt. Als de ziel zo met Jezus is verenigd, dan heeft zij de belofte van Christus: ‘Ik leeft en gij zult ook leven; wie leeft en gelooft in Mij, die zal nimmermeer sterven, gij zult erkennen, dat Ik in Mijn Vader ben, en gij in Mij en Ik in u’; dan hoort zij met verbazing van de vreugde de hogepriesterlijke bede van Christus voor allen, die door het woord van de apostelen in Hem geloven zouden, opgezonden: ‘Dat zij allen een zijn, gelijk Gij Vader in Mij, en Ik in U, dat ook zij in Ons een zijn.’ Dit is een geestelijk huwelijk, dat standhoudt en voor de eeuwigheid is, gelijk een aards huwelijk, dat met God is begonnen; waarvan Paulus zegt, dat de verborgenheid groot is. Christus in de gelovige ziel is de heerlijke rijkdom van deze verborgenheid en de hoop der heerlijkheid, die God wil bekend maken aan allen, die geloven.

Hoe heerlijk is zulk een leven verborgen met Christus in God! Het is gebouwd op onwrikbare beloftenissen. Aan het kruis neemt het een aanvang; onbekend voor de wereld, bloeit het heerlijk en neemt in krachten toe en is duurzaam als de eeuwigheid en wie het heeft, is één met Christus in God, heeft Christus aangetrokken, is een levendige steen aan het gebouw des geloofs, waarvan Christus de Rots is, is een lid aan het lichaam van de gelovigen, waarvan Christus het Hoofd is, – en wat zo verborgen is met Christus in God, dat is veilig en zeker bewaard, en wat de eeuwige Liefde als Zijn eigendom beschouwd, dat rukt niemand uit Zijn hand. –

Wij hebben naar onze beste ondervinding de woorden van de tekst kenschetsende, toepasselijk verklaard en opgehelderd; maar nu rijst in veler gemoederen billijk de vraag op, of men zo leven kan, of wij in staat zijn om hier in het geestelijk leven het daarheen te brengen, dat wij werkelijk gestorven zijn en ons leven met Christus verborgen is in God.

Hoe weinig wij ook van de Christenen te Colosse weten, en hoe hoge dunk wij ook billijk van dezelve mogen koesteren, dit is zeker, dat zij zondaars waren; stonden zij op een hoge trap van genade, het was alleen in Christus en in Christus ontzegt ons God ook Zijn genade niet, is het dat wij geloven en smeken om het geloof; en juist de woorden ‘met Christus’ kunnen ons bemoedigen, want Christus is gisteren en heden Dezelfde tot in alle eeuwigheid, en wat de kracht des geloofs vermag, zien wij in de grote Luther, met wie God was.

Zeker als wij op onszelf zien, ach! dan kunnen wij ons niet te afzichtelijk voorkomen, de mens, die zichzelf heeft leren kennen, wie de ogen zijn opengegaan door het licht van de Geest, moet, gelijk de profeet Ezechiël zegt, zichzelf wel tot een gruwel en afschuw zijn. Wat kunnen wij van onszelf? God beledigen, Hem honen door ons gedrag, Hem lasteren door onze lichtzinnigheid, Zijn wetten vertrappen door onze ongehoorzaamheid, dat kunnen wij. Morren tegen Zijn wijs bestuur, Hem de scepter uit de handen willen wringen, oproerig zijn tegen Zijn wil en voortgaan, moedwillig voortgaan in afschuwelijke zonden, in hoogmoed, in wellust, in toorn, in gierigheid, in dronkenschap, in onrust wekken, waar de rust kon zijn, dat kunnen wij, – onszelf en anderen verwaarlozen, dood en eeuwigheid uit het hart en uit het hoofd zetten en het geweten op de mond kloppen, dat kunnen wij; de werking van de Heilige Geest wederstaan, het ernstige Woord horen, dat tot boete leidt, als hoorden wij het niet, en het kruis van Christus smaad aandoen, door ons ergerlijk leven, – dat kunnen wij, en als wij horen, dat tot ons gesproken wordt, als een verborgene stem ons in het oor dondert ‘ja, dat is waar, gij zijt die man! zo bestaat gij’, dan de spreker in de plaats van Christus vijand worden, omdat hij de waarheid zegt, – dat kunnen wij, – en eindelijk, als wij de langmoedigheid Gods lang genoeg veracht hebben, dan met een ondermijnd lichaam op de doodssponde liggen, – zonder geloof, zonder troost, zonder hoop, zonder Christus, – dat kunnen wij. O hoe verschrikkelijk, zondaar! zondaar! op zulk een sponde spoken de oude zonden met ijselijke verwijten henen, de dood breekt in de kamer, de hel brandt aan de voeten, de eeuwigheid staat daar in al haar gestrengheid voor de wild rollende ogen van de stervende en in radeloze wanhoop gilt hij de ziel uit! Ziet daar, mijn hoorders, wat wij van onszelf kunnen, als de genade ons niet bewaart, zich over ons niet ontfermt. Maar zouden wij de harten opscheuren, zonder balsem in de wonden te storten, zouden wij ons ontmoedigen en niet elkander moed inspreken! ja, wij kunnen, wij moeten onszelf en der zonde en der wereld afsterven en leiden het verborgen leven met Christus in God. U te wijzen op de weg, die wij hebben in te slaan, om daartoe te geraken, of aan te tonen

C.

Hoe men tot dit geestelijk en verborgen leven komen en op welke wijze het onderhouden zal, maakt onze laatste overdenking uit.

Hoort het, gij hongerigen en dorstenden naar de gerechtigheid: gij zult verzadigd worden; hoort het, die verlangt naar verzekering, dat uw zonden u vergeven zijn: bij God is veel vergeving, Hij wil uw zonden alle tezamen achter Zijn rug werpen. Hoort het, gij, die geestelijk arm zijt: uwer is het Hemelrijk! Hoort het, gij, die van een verslagen en beangstigd gemoed zijt: een verslagen en verbroken hart zal God niet verachten, Hij zal het gekrookte riet niet verbreken, en de glimmende vlaswiek niet uitblussen. Hoort het, gij, die rouw draagt: gij zult vertroost worden. Merkt het op, gij, die zich in dorheid bevindt: De Heere zal stromen uitgieten in de dorre plaatsen, en vruchtbaar makende vloeden over de velden. Verneemt het, gij, die klaagt van God verlaten te zijn: De Heere zal u in eeuwigheid niet verlaten. Zijn genade zal van u niet wijken. Hij heeft u in Zijn handen gegraveerd. Wie is er onder ons, die gaarne een Christen wilde zijn, die er hartelijk en ernstig naar verlangt, om een jonger van Jezus te worden, hij hore en neme het ter harte: dat ernstige verlangen is reeds een bewijs, dat de Geest Gods aan zijn ziel werkzaam is. Die het willen schenkt, zal ook het volbrengen geven. Jezus nodigt en dringt u: ‘Komt allen tot Mij, wie tot Mij komt, zal Ik niet uitstoten.’ Wie is er beladen met duizend zonden? – bij Jezus vindt hij verkwikking en bevrijding. Wie is er krank en melaats van het hoofd tot de voeten? bij Jezus vindt hij heling en genezing. Wie is er zwak en moedeloos? bij Christus vindt hij kracht en sterkte, met zijn God springt hij over de muren. Wie klaagt nog, dat de nacht van het ongeloof voor hem niet geheel voorbij is? hij zie op Jezus, de Zon des geloofs en der gerechtigheid en het zal rondom hem dag zijn. Wie klaagt over gebrek aan liefde voor Jezus en tot zijn broederen? hij klage het zijn Verlosser en zie gelovig op het kruis, en zijn hart zal ontgloeid worden. Wie is er dubbelhartig? hij bidde de Heere ernstig en aanhoudend om een rein en oprecht hart, om een nieuwe gewisse geest, en het zal hem gegeven worden. Broeders en zusters, het bloed van Jezus Christus, de Zoon van God, reinigt ons van alle zonden. Hij kan volkomen zalig maken allen, die door Hem tot God komen. Bidden wij aanhoudend om de genadige verlichting van de Heilige Geest; Die zal ons wel leren, hoe verdoemelijk, hoe nietig wij van onszelf zijn. En dan in dat gevoel van onze nietigheid onze knieën gebogen voor het kruis, en de Heiland der zondaren gesmeekt om vergiffenis en reiniging en heiliging, niet om onszelf, om onze werken, om onze gerechtigheid, want die kunnen de proef van de oordeelsdag niet doorstaan, maar om Zijn verdiensten, om Zijn lijden en dood, – dan zal Jezus Zich aan ons hart openbaren en ons geloof en liefde en hoop rijkelijk mededelen, met al Zijn goederen, die Hij ons verworven heeft, met de rijkdom van Zijn liefde en hemelse wijsheid, Hij toch is ons vlees en bloed deelachtig geworden, Hij kent ons dus en kan medelijden hebben met onze zwakheid. Hij moest in alle dingen Zijn broederen gelijk worden, opdat Hij barmhartig zou worden en een getrouw Hogepriester voor God, om te verzoenen de zonden des volks. Nu is Zijn Vader ook onze Vader en Zijn God ook onze God. Is het dat wij met God verzoend zijn door de dood des Zoons, toen wij nog vijanden waren, veelmeer zullen wij zalig worden door Zijn leven, als wij nu verzoend zijn. Bij al onze zondigheid en tekortkomingen ziet God Zijn kinderen in Christus aan, alsof zij volkomen de Wet vervuld hadden; daarom worden zij volkomen genoemd in Christus, Die kleedt hen met de klederen des heils en met de rok der gerechtigheid.

Zijn wij nu het eigendom van Christus, dan bidt Hij voor ons: ‘Vader, Ik wil, dat waar Ik ben, ook die bij Mij zijn, die Gij Mij gegeven hebt.’ Van Zijn volheid hebben wij allen genade om genade. En wie er onder ons gesmaad wordt om de Naam van Christus, die hore wat de Geest zegt: ‘Za-

lig zijt gij, wanneer gij om de Naam van Christus gesmaad wordt, want de Geest, Die een Geest der heerlijkheid en Gods is, rust op u.'

Welaan, geliefden! verbannen wij de langgekoesterde lauwheid en koelheid uit onze harten, opdat het licht ons niet van de gouden kandelaar genomen en aan de heidenen alleen gegeven worde. O dat wij allen branden van liefde tot Jezus! Bij Hem alleen is ware troost en vreugde, en alles verloochenende vinden wij alles bij Hem overvloedig weder. Wie Jezus in het hart heeft, heeft meerder dan de aarde; wie met Jezus verborgen in God leeft, geniet reeds hier dikwijls de voorsmaak van het eeuwige leven. Overwegen wij dagelijks het lijden van onze Verlosser voor ons, opdat wij Hem recht om Hemzelf leren liefhebben, dan zullen wij ook het best in Zijn lijden kunnen delen.

Als dan Christus, ons Leven, zich openbaren zal, dan zullen wij ook met Hem geopenbaard worden in de heerlijkheid. Ziet, als wij hier zo met Christus in God verborgen leven, dan kunnen wij ons God gedurig het best voor ogen stellen en in de grond der ziel met Hem verenigd worden, dan leren wij het best afhankelijk en onderworpen en stil voor Hem zijn. Dan mogen wij hem kinderlijk en gelovig naderen, ons geheel aan Hem overgevend en van Hem alles goeds verwachten; dan blijven wij het best bewaard voor de zonden, dan wordt ons God zo algenoegzaam en wij kunnen de wereld laten drijven; dan wordt ons geloof hoe langer hoe meer bevestigd, de liefde inniger en bestendiger en de hoop der heerlijkheid levendiger. Dan zijn wij nimmer minder alleen, dan wanneer wij alleen zijn. God wordt ons hoogste Goed, ons gedurig onontbeerlijker; onder bidden en waken zoeken wij acht te geven op de bewegingen van het gemoed, hoe meer wij de inwendige gebeden van het hart leren bidden, hoe zuiverder deze zijn zullen. Er zal een dag komen, waarop wij reenschap zullen geven van alles wat wij hier gezegd en gehoord hebben, dan zal God het verborgene door Jezus Christus oordelen. Wiens leven echter verborgen is met Christus in God en door het geloof uit liefde tot de Heere en de broederen en in hope heeft gewandeld, wordt niet geoordeeld. Houdt aan met smeken in de Geest en bidt voor mij, opdat mij steeds gegeven worde het Woord met een vrijmoedig opendoen van mijn mond, de verborgenheid van 't Evangelie bekend te maken.

Amen.

De triomf van de Geest der wedergeboorte en des geloofs in de worstelstrijd tegen de wereld.

Leerrede over 1 Johannes 5:4-10, gehouden op 2 april 1826.

Mijn hoorders! Aan de vloed Chebar in het land van de Chaldeeën stond de jongeling die met vuur uit de hemel gedoopt was, stond het priesterkind Ezechiël, en de wolken deden zich open en de hand des Heeren kwam op hem en voerde hem uit in de Geest van Jehova en stelde hem in een somber dal, dat lag vol doodsbeenderen; dor en verdroogd lagen die beenderen daar – en de stem van God sprak tot hem: ‘Gij menskind, meent gij ook dat deze beenderen weder levendig zullen worden?’ – en hij zei: ‘Heere! Heere! dat weet gij.’ Toen sprak Hij, Die eeuwig is: ‘Profeteer over deze beenderen en zeg tegen hen: Gij verdorde beenderen, hoort het woord des Heeren, – aldus spreekt, Die is, Die was en Die zijn zal: Ik zal een adem in u brengen, dat gij weder levendig zult worden.’ – En Ezechiël profeteerde, en ziet, toen ruiste het in het dal, en ziet, het roerde zich, en de beenderen kwamen tezamen, een iegelijk tot het zijne, aderen en vlees wiesen er toen op die beenderen en zij werden met een huid overtrokken – maar daar was nog geen adem in hen; – toen sprak de Heere tot hem: ‘Profeteer tegen de wind en zeg: wind, kom herwaarts uit de vier gewesten en blaas deze gedoden aan, dat zij leven’ – en Ezechiël profeteerde, en de wind kwam en blies – er kwam adem in hen en zij werden weder levendig, – zij leefden die dood waren en stonden daar als een heirleger.

Mijn hoorders! Zo is de macht van de Geest der wedergeboorte en des geloofs.

Ezechiël geloofde en sprak: ‘Heere, dat weet Gij’ – dat kunt Gij – en bij de kracht van het Goddelijke Woord der profetie, zag hij wat de Heere doen kan – die dood waren maakt de Geest weder levendig om het geloof door het geloofswoord. – ‘Is dit beeldspraak of waarheid?’ vraagt hier veellicht iemand – wij antwoorden.

Voor acht dagen vierde de Kerk van God hier op aarde en ook zeker de Kerk van God daarboven het heilige en heugelijke feest van de opstanding van Christus. Hoe hebben wij de veertig dagen van de vasten doorgebracht? hoe eindelijk dit heilige feest gevierd? – geloven wij nu aan de opstanding van onze Heer? dat wil niet zeggen: stemmen wij het met ons verstand, met koele redenering, overtuigd door uiterlijke bewijzen, toe – nee, maar geloven wij dat de Christus voor ons, voor een iegelijk van ons, heeft geleden, is gestorven en opgestaan? – zijn wij met Christus verrezen en nieuwe mensen geworden, ter kruising van de wereld, ter doding van de oude mens der zonden en des verderfs, die in ons is, ter overwinning van alles wat zich verzet tegen het leven in Christus? Dan eerst is ons geloof niet ijdel, dan zien wij de vervulling van hetgeen Ezechiël zag, dan leven wij, – maar dan wacht ons een hete strijd, dan heet het: ‘Strijdt om in te gaan door de enge poort, – want eng is de weg, die ten leven leidt, en weinigen zijn er, die denzelven vinden.’ Evenwel wordt de weg toch gevonden, – hij staat voor allen open, en zij die er op wandelen, hebben wel veel te strijden, maar zij kunnen toch overwinnen, want zij gaan in de mogendheid des Heeren. Komt, hiermede zullen wij ons in dit uur eens troosten en bemoedigen. –

Smeken wij vooraf de Alomtegenwoordige om Zijn bijstand.

Tekst

1 Johannes 5:4-10:

Al wat van God geboren is, overwint de wereld, en ons geloof is de overwinning, die de wereld overwonnen heeft. Maar, wie is 't, die de wereld overwint, dan die gelooft dat Jezus Gods Zoon is. Deze is 't, Die komt met water en bloed, Jezus Christus, niet met water alleen, maar met water en bloed. En de Geest is het, Die getuigt, dat de Geest waarheid is. Want Drie zijn er Die getuigen in de hemel: de Vader, het Woord en de Heilige Geest, en deze Drie zijn Eén, – en drie zijn er die getuigen op de aarde, de Geest, het water en het bloed, en die drie zijn bij elkander. Is 't dat wij 't getuigenis der mensen aannemen, zo is Gods getuigenis groter; – want Gods getuigenis is dit, hetwelk Hij getuigd heeft van Zijn Zoon. Wie in de Zoon van God gelooft, die heeft dat getuigenis bij zich.

Wij zullen naar aanleiding van onze tekstwoorden met elkander handelen over de triomf van de Geest der wedergeboorte en des geloofs in de worstelstrijd tegen de wereld, en terwijl wij verklaring en toepassing met elkander verbinden, stellen wij ons de volgende vier waarheden voor:

- I. De wedergeborenen hebben een strijd tegen de wereld.
- II. Zij moeten en kunnen de overwinning behalen.
- III. Die overwinning is het geloof in Christus.
- IV. Dat geloof staat vast op de onwrikbaarste getuigenissen.

I.

‘Al wat van God geboren is’ – zegt de apostel. Wie zijn uit God geboren? Geliefden, wij zullen slechts zeggen wie het niet zijn, dan zal het ons blijkbaar genoeg worden. Wie onder u nog dood is in zonden en overtredingen en wandelt naar de loop van deze wereld, – in wie de vorst der duisternis nog het ongeloof, het hardnekkig ongeloof werkt, – wie onder ons nog doet naar de lusten van het vlees en de wil van het vlees en van het vernuft doet, – die zegt dat hij God kent, Die hij met de werken verloochent, – die de gehele dag lastert en twist zoekt en onwijs, ongehoorzaam en dwalende de menigerlei wellusten dient en wandelt in boosheid en nijdigheid bij onderlinge haat en wrok, gelijk de apostel Paulus spreekt (Titus 3), – die de heilzame leer van de genade zoekt te ondermijnen, – die met de geest van nieuwigheid bezielde, menende dat de Godzaligheid een handwerk is, wijzer dan het Woord van God, Die niet verre van een iegelijk onder ons is, wijzer dan Christus wil zijn, – zou die van God geboren wezen? Die de eenvoudige leer van het kruis voor zijn zogenaamd opgehelderd verstand te beuzelachtig vindt en bij anderen tot bespotting maakt – die zijn handen, die hij ten hemel moest heffen om te bidden, misbruikt tot het tellen van zijn goud en opnoemen van zijn bezittingen, terwijl hij zich zegent en aan dood noch eeuwigheid denkt, – die zijn voeten, in plaats van naar de tempel van God te gaan of de velden in te treden, waar de Algoede door de natuur predikt, misbruikt om de wereld in te stormen en naar de vermaaksplaatsen te snellen, waar men de Dagon dezer eeuw bewierookt, – die met zijn ogen sluipt en gluipt waar hij kwaad kan doen en zijn lusten opvolgen kan, in plaats van die in de Bijbel te slaan, in plaats van te wenen over zijn verdoemelijkheid en over de versmaadde liefde van Christus, Die voor hem gestorven is, – die zijn tong misbruikt tot vloeken en lasteren van zijn naasten, in plaats van God de Vader en Christus te loven, – zou die uit God geboren zijn? Die opgeblazen is van hoogmoed, van eigenwijsheid en eigengerechtigheid, – die vol is van wereldliefde, – die zijn hart aan alles hecht en verbindt, behalve aan God, – die met eigen werk door eigen verdiensten, steunende op zijn verstand, op zijn deugd en

verdiensten en op zijn geweten, waarvan hij zegt, dat het hem nimmer gekweld heeft, zonder geloof, zonder Christus de hemel denkt in te gaan, – is die uit God geboren? Maar waar zou ik eindigen? Nee, iets anders bedoelt de apostel en iets anders wordt er vereist, – en wie onder u gevoelt, dat zo-even tot hem is gesproken, die roepen wij toe: doet boete en bekeert u, eer het te laat is! Geloof gij niet, dat Jezus de Christus is, gelooft gij dit niet met uw hart, of tenminste, wenst gij niet te geloven, dan roept de Geest u toe: ‘Gij blijft niet’, – dan zijt gij niet van God geboren, maar van de wereld en maakt oproer in het Koninkrijk der hemelen, en spant met duivel en wereld samen. Daartegen strijden de gelovigen, onder de banier van Christus, – terwijl gij u verzet, gij nietige aardworm, tegen de Almachtige, tegen Hem, Die duivel en wereld en wat Hem tegenstaat niet alleen overwint, maar reeds overwonnen heeft. Maar nog is er redding, nog uitkomst onder de banieren van het geloof! Hoort!

De machtige kracht van het Woord van God, bezielde door de Heilige Geest dringt door merg en been en ziel van de zondaar en vermorzelt hem het hart, dat hij zijn ellende en doemwaardigheid en de gruwel van zijn zonden leert inzien. Wie nu om zijn eigen heil bekommerd is, zal bij het rillen over zijn toestand, waarin hij ligt, – getrokken door de liefde Gods – onder beven en wenen wel smachten naar dat Woord, dat vergeving van zonden predikt en leven en zaligheid en eeuwige vrede aanbiedt. Hij hoort dat Woord, zal hij nu met de handen in de schoot zitten? – nu, dan zal het verderf met zeventvoudig verdubbelde kracht als een gewapend man hem weder overvallen, – of zal hij nu zijn oren toestoppen en het Woord wederstreven en de waarheid, die in zijn hart spreekt, wegschroeien? – nu, dan zal het daarboven heten: ‘Gij hebt niet gewild!’ – Of wat zal hij doen? Bidden wil hij – hij is bekommerd om zijn heil, het smart hem, het grieft hem innig, dat hij kwaad gedaan heeft voor de ogen van God, – dat hij het bloed van Christus met voeten heeft getreden; – bidden wil hij, – de zondaar knielt bevende neder, – maar de Vader in Christus breidt reeds Zijn liefdearmen over hem uit – hij bidt – de Geest Gods bidt in hem en opent hem de ogen, tussen hoop en een twijfelen leest hij het Woord des levens, de fontein voor allen die dorsten, het levendige brood voor allen die hongeren naar de gerechtigheid – hij leest wenende en biddende de blijde boodschap van het kruis – hij leest: ‘Het bloed van Christus reinigt ons van alle onze zonden – Christus is de verzoening voor de zonden der gehele wereld – God wil dat alle mensen geholpen worden en tot kennis der waarheid komen.’ – ‘Ach, dat dit ook voor mij was’, roept hij uit, ‘dat ik in die Bijbel ook mijn naam vond!’ Nu, die vindt hij, – *zondaar* is zijn naam – dat wil hij weten, bekennen in ootmoed, met een verbrijzeld en verbroken hart belijdt hij het – nu is er in zijn ogen niemand groter zondaar dan hij. Maar het geloof, waaruit de bekering komt, wordt krachtig in hem gewerkt door de Heilige Geest, tot hij zichzelf geheel uitvalt en in de genade roemt, die hem om Christus’ wil, niettegenstaande zijn grote verdoemelijkheid, geschied is; – nu wordt Christus zijn hoogste Goed, – bij Die wil hij zich houden, ‘mijn Jezus verlaat ik niet’, zegt hij. Hij wordt ijverig in het gemeenschap oefenen met God door het gebed – hij voelt behoefte om veel de Bijbel te lezen – om ijverig op te komen in de gemeente Gods, en nu – hij heeft gevoel van het aanvankelijke nieuwe leven, dat wel nog niet sterk is, maar onwrikbaar wordt, is het dat hij blijft in de liefde van God, in het geloof, en voortvaart onder bidden en werken en kinderlijk vertrouwen, in armoede des geestes – in ootmoed, in diep gevoel van zijn onwaardigheid en van het onverdiende van de genade, – voortvaart in de heiliging Gods, en door het geloof uit liefde in hoop de geboden van God zoekt te vervullen en zijn roeping en verkiezing vast te maken – en dat alles in de mogendheid des Heeren, Die in u werkt het willen en het volbrengen, want zonder Dien kunt gij even zomin tot uw bekering toebrengen, als die muren daar zich vanzelf hebben kunnen samenvoegen.

De wedergeboorte dus is de werking van de Heilige Geest, waardoor de zondige en verdoemelijke mens, uit enkel genade van God, zonder enige verdienste of waardigheid, alleen om Christus' wil door het geloof uit de prediking tot een nieuw schepsel in Christus wordt, die onder strijden en lijdens en lijden de oude mens der zonde hoe langer hoe meer zoekt te doden met al diens lusten en begeerlijkheden, terwijl hij gedreven door de liefde Gods in Christus door de kracht van de Geest zichzelf leert verloochenen – de wereld leert afsterven, – dagelijks met zijn eigen boos hart strijdende om onder bidden en waken het verborgen leven in Christus te leven, *met* Wie hij opgewekt is en *door* Wie hij opgewekt is tot het eeuwige leven.

Maar nu zijn er twee rijken, die gedurig elkander beoorlogen, en tegen elkaar in het harnas treden en soms tot bloedens toe strijden. Het ene strijdt hier altoos even vurig, maar met verraderlijke wapenen, met boosheid en list en uit hinderlagen, en is zeer machtig en kan grote legers op de been brengen, en werpt overal adders en slangen uit, om wie niet met hetzelfde is dodelijk te wonden, – dit is het rijk van de wereld en de vorst van dat rijk is de oude slang, die de wereld verleidt, is de vader der logen van den beginne. Het andere rijk bezit hier op aarde geen grondgebied – het is een zwervend rijk, dat hier geen tabernakelen bouwt – maar slechts strijdende doordringt om het land der erfenisse en der belofte in te nemen, weinig zijn de strijders, bij de wereld vergeleken, – maar zij zijn moedig en overwinnen de wereld en de dood en de vorst der duisternis, – want zij hebben de zalving van het kruis – en de wapenen van hun ridderschap zijn niet vleeselijk, maar geestelijk, maar machtig voor God, om te verstoren de vestingen, om de aanslagen te verijdelen en elke hoogte omver te rukken, die zich verheft tegen de kennis van God; dit is het Rijk der hemelen, waar Christus het Hoofd en de Heirvoerder is.

Tot welk rijk behoort gij nu? Zijt gij overgezet tot het Rijk van Gods geliefde Zoon? dan moet gij ook Christus liefhebben, dan moet gij God beminnen en de wereld haten, want Jacobus zegt: wie de vriend van de wereld is, die zal Gods vijand zijn, – dan moet gij strijden tegen de wereld, tussen beiden kunt gij niet of gij wordt verpletterd. Christus en Belial zullen nimmer vrede hebben; wilt gij onder Christus' banier, dan moet gij Christus' voorbeeld volgen; – de Kanaäniet der zonde moet gedood – en de wereld verworpen worden, – want als gij onder Christus strijdt, zorgt Hij voor u, maar gij moogt niets medenemen – gij hebt genoeg om het schild des geloofs en het zwaard des gebeds in gereedheid te houden – en in de hemel kan men alleen inkomen met een hart, dat door Christus' bloed gereinigd is, maar met de wereld en met al wat van de wereld is, komt men er nimmer in.

Wij hebben gezien, dat de wedergeborenen een strijd hebben tegen de wereld. Overwegen wij nu

II.

of zij de overwinning moeten en kunnen behalen.

Wie slechts het opbruisend leven der zonden, dat zich aankant tegen het inwendig leven der vernieuwing – en de macht der boosheid die in ons is en het diep bederf dat ons aankleeft – en zijn schandelijke en verdoemelijke eigenliefde en eigenwil en wijsheden bedoelen – en de wuftheid en ijdelheid van de zinnen en gedachten betreurt, – wie zijn hoogmoedig, wellustig en wraakgierig hart heeft leren kennen – en dan nog in dat hart die valse profeet bespeurt, die hem vleit en zijn hoogmoed streelt, als had hij toch nog enigszins eigen verdiensten of waardigheid voor God, als kwam ja wel alles uit genade door het geloof – maar als was er toch nog enig goeds in hemzelf, – die wete dat hij strijden en overwinnen moet – dat hij geheel zichzelf moet uitvallen – God smeken dat Die hem het zondige hart verbrijzele, verbrijzele, zeg ik, want het hart van de mens is van natuur hard als marmer en ijzer – en ongevoelig voor de zaken van God en Christus, – die wete dat hij strijden

en overwinnen moet om de oude, sterke mens der zonde onder de voet te krijgen – want overal hangt hem het gevaar als een overhellende berg boven het hoofd en de vijand, die rondom gaat als een brullende leeuw, ligt bestendig voor de deur van zijn hart, of hij een opening vinde en zijn klauw erin sla. Onder dit alles wordt de Christen soms lusteloos en moedeloos in de strijd, vooral in donkere ogenblikken, als zijn gebed niet verhoord schijnt te worden – als God Zijn aangezicht voor hem schijnt te verbergen, als hij struikelt en valt en opbruist tegen God en Christus, als zijn geloof verflauwt en de eerste gloeiende liefde verkoelt, dan komen hem de oude zonden voor de geest, en de boze plaagt hem – nu eens met de gedachte dat hij onverdiend lijdt – dat hij toch zo snood niet is – dan weder met vertwijfeling, met de gedachte dat hij al te doemwaardig is – dat het bloed van Christus voor hem niet is gestort – en de wereld komt er bij en lokt hem aan en lacht hem toe om hem te verblinden met bedrieglijke dromen en voorstellingen van glans en glorie en roem en eer en mensengunst en vermaak en grootsheid en gemakelijkheid des levens met de zoetigheid van het zinnelijke en liefde van het schepsel, met de aangenaamheid van het koesteren van het vlees en van een wellustige rust. Zo doet hij het kwade dat hij niet wil. Christenen, jonge Christenen, dit geldt vooral ons, die eerst een aanvang maken in het Christendom – wandelen wij toch in de Geest, zo zullen wij de lusten van het vlees niet volbrengen – want het vlees lust tegen de Geest en de Geest tegen het vlees, deze zijn tegen elkander, zodat gij niet doet, wat gij wilt. Laat het bidden toch bij ons geen sleur worden, – legt de dierbare Bijbel toch niet in het stof – ach, het kwade ligt ons zo bij – heden menen wij te staan – en morgen, morgen, één onbewaakt ogenblik! en weg is uw onschuld en weg uw rust. Geliefden – wij moeten strijden en overwinnen – dat is ons goed, hoe harder strijd des te heerlijker zegepraal – de hardste post, waarop onze Hemelkoning ons stelt is ons de hoogste erepost – bewaken wij die niet, dan beware ons God – een enkele zonde sluipt bij u in en overrompelt u en weldra stormt het gehele leger van zonden over uw post heen. Wij moeten strijden, is het dat wij willen overwinnen, wij moeten de overwinning behalen, is het dat wij willen opgeschreven staan in het Boek des levens, is het dat wij in willen gaan in het Koninkrijk der hemelen en daar prijken met witte klederen en palmen in de handen, is het dat wij omkranst willen worden met de kroon der heerlijkheid, die Christus ons verworven heeft. Geliefden, wij moeten de overwinning behalen over ons eigen hart, over duivel, dood en zonde, over de aanlokselen en verleidingen van een wereld, die in den boze ligt en dat kunnen wij ook, – want

III.

onze overwinning is het geloof in Christus.

Geliefden! vallen en opstaan is de voornaamste inhoud van ons geheim dagboek – vallen en opstaan en strijden en overwinnen, dit is onze bezigheid – daar alleen wordt de Christen in gekend, is het dat hij strijd heeft, door het geloof uit liefde de zonde te wederstaan – dit is een kenmerk dat wij kinderen Gods zijn. Maar als wij nu zeggen dat ons geloof de overwinning is die de wereld overwint – en als dat geloof een gave van God is – daar niemand tot Christus kan komen hetzij dan dat de Vader hem trekke – daar niemand Jezus een Heer kan noemen zonder de Heilige Geest – daar het God alleen is, Die in ons werkt beide het willen en het volbrengen naar Zijn welbehagen, daar wij zonder Christus niets doen kunnen – zo blijkt het dat hier al het eigenwerk wegvalt – dat eigenzin en eigen wil en bedoelen eruit moet, dat ons hart ons zondige hart geheel, zonder enig voorbeding in oprechtheid aan God moet zijn overgegeven, opdat wij bij het diepe gevoel van onze onwaardigheid en verdoemelijkheid stil zijn voor God en in nederbuiging in het stof, in ootmoedigheid en verbijzeling des harten en in overgegevenheid van alles niets willen weten, niets willen werken, dan

wat God in ons werkt, en bij bidden en waken onder kinderlijke vrees en kinderlijk vertrouwen, ingekeerd in onszelf, terwijl Gods genade ons genoeg is, voor Jezus' oog zoeken te wandelen in innigheid van vereniging des Geestes. Waar het zo met ons gesteld is en wij ons eigen onvermogen en nietigheid belijden, maar tevens onze armen om het kruis slaan, en dat vasthouden, en ons dagelijks nederwerpen voor de troon der genade in boetvaardigheid des harten en kracht afsmecken tot het volbrengen van Gods wil, terwijl de Bijbel onze dierbaarste schat blijft – terwijl wij dag aan dag worstelen om hoe langer hoe meer afgewassen en gereinigd en geheiligd te worden door het bloed van onze dierbare Verlosser en in het geloof trachten te leven onder de invloed van de Heilige Geest – zou daar ons het geloof geweigerd worden? Nee! Nee! God, Die in Christus de wereld met Zichzelf verzoende en haar hare zonden niet toerekenende, God, Die Zijn eigen Zoon niet heeft gespaard – maar voor ons allen (hoort het, gij die hongert en dorst naar genade en geloof en verandering van het hart – dit woord staat er ook voor u geschreven!) ja voor ons allen heeft overgegeven, Die wil en kan en zal ons in Christus alle dingen en ook het geloof in de overwinning schenken.

Geliefden! Welk een machtige kracht is de kracht van de Geest der wedergeboorte en des geloofs; wie heeft die Geest, wie bezit dat geloof? Die gelooft dat Jezus de Christus is, dat is, die gelooft dat Christus God is boven alles geloofd tot in eeuwigheid – die gelooft dat Christus de waarachtige God is en het eeuwige Leven – de Logos, Die voor alle dingen was, zonder Wie niets bestaat – die gelooft en zich vasthoudt aan de grondzuil en pilaar van de waarheid, aan het ontegensprekelijk grote geheimenis, van Adam tot op Mozes, van Mozes tot op David en van David tot op de laatste van de profeten slechts in een duister woord als in een spiegel gezien en erkend, dat God is geopenbaard in 't vlees tot verzoening van onze zonden; wie dat gelooft, niet alleen met zijn verstand, maar ook met zijn hart en wandel, die heeft die Geest der wedergeboorte en des geloofs, en hij zal de overwinning over de wereld behalen, want hij staat in de kracht van God en Christus heeft voor hem reeds de wereld overwonnen, en op de belijdenis van ons geloof staat de gemeente van Christus en de poorten der helle overweldigen haar niet. O, zo wij stil zijn voor God en bij het gevoel van onze nietigheid, klein zijn, als een kind zijn, steunende op de alvermogende kracht van de genade en van de algenoegzaamheid van Christus' zoenbloed, en onszelf niet vertrouwend, al ons vertrouwen op de Heere werpen en met toepassing op onszelf geloven wat er geschreven staat en biddende om de verlichting van de Heilige Geest lezen, en lezende geloven, en zonder ophouden smeken om het geloof, dan wordt ons geloof hoe langer hoe meer opgehelderd en zuiver, en eenvoudig en kinderlijk en sterk en machtig, en alles te boven komende wat weerstand biedt, blijft het onwrikbaar in het midden van de aanvechtingen en overwint in de geestelijke strijd de Goliath der zonde, de oude mens.

Mijn hoorders, de ogen des Heeren zien op het geloof, de rechtvaardige zal zijns geloofs leven, het geloof is niet een iegelijks ding. 'Meent gij', zegt Jezus, 'dat als des mensen Zoon komen zal, Hij veel geloof zal vinden?' Evenwel zegt de Geest: 'Alles wat niet uit het geloof geschiedt, is zonde.' Blijven wij dan bestendig in het gebed – is het dat Christus ons machtig maakt, dan vermogen wij alles. Geloof is de gordel Zijner lendenen. Hij is de Voleinder des geloofs. Hij is de Getrouwe en de Onveranderlijke bij al ons wantrouwen en ongelooft en twijfelmoedigheid, bij Hem zijn woorden des eeuwigen levens. Bidden wij dat wij los worden van de wereld, dat onze wil en onze zin gebogen worden – opdat wij niets begeren dan God en Christus – dan verenigd te zijn met Christus opdat wij in Hem blijven – en Hij in ons blijve – terwijl wij eten van Zijn vlees en drinken van Zijn bloed tot geloof aan Zijn zoendood voor onze zonden en tot opkweking van de nieuwe mens, die naar God is. Maar weet dan, als wij zo Christus in het geloof omhelzen, dan zal de wereld ons haten – dan

vinden wij een Kajafas, en Annas en Pilatus en Judas en Herodes overal tegen ons, en de duivel en de wereld zullen tezamen spannend met onze bedorvenheid, die ons bij blijft tot de dood, ons in hun geweld zoeken te krijgen – maar in de mogendheid des Heeren, uit liefde door het geloof, strijden wij de goede geloofsstrijd – aangedaan met de wapenrusting van God. De heirkraft der gelovigen dringt door, zij gaan door de vloeden, zij gaan door het vuur en het schaadt hen niet; in de wereld leven zij als de doden, die nochtans heerlijk leven, zij zijn met Christus gekruist en met Christus verzezen, daarvoor is de wereld blind – zij maken met de bergen de zeeën doorwaadbaar – en schijnen zij soms klein in getal, zij blijven toch; – hongeren zij, zij eten het Brood des levens, – dorsten zij, zij drinken uit de geestelijke Rotssteen en de Rotssteen is Christus – en mijn hoorders, de Zoon van de levendige God houdt Zijn Kerk in stand tot in eeuwigheid.

IV.

Wij hebben gezegd dat dit geloof vast staat op de onwrikbaarste getuigenissen. Zal ik strijden, als ik niet weet of mijn wapenen goed zijn? – Zullen wij geloven, als wij niet gehoord hebben, en getuigen, als wij niets gezien hebben? In aardse dingen zeker niet. – Een wereldse rechter vordert altoos twee of drie getuigen, een ooggetuige is bij hem meer dan tien oorgetuigen, – wij geloven als wij de geschiedenis lezen, wij geloven als wij lezen dat er een Verlosser van de zonden, een voortreffelijk Leraar is geweest, Wiens naam Jezus is – maar is dit geloof des harten? – de duivelen geloven ook zo, maar zij sidderen. Nee, ons geloof, dat de wereld overwint, is, dat Jezus Gods Zoon, de waarachtige God en het eeuwige Leven, voor ons geleden heeft en gestorven en opgewekt is om ons te verlossen van de vloek en straf en schuld der zonden, en ons te reinigen en te heiligen en te behouden tot het volk Zijner erfenis, dat ijverig is door het geloof uit liefde in goede werken – en waar dit geloof is, daar komt Jezus de Christus met water en met bloed, niet met water alleen, maar met water en met bloed – met water in het bad der wedergeboorte, hetwelk de gelovigen van hun gemeenschap met de Vader en de Zoon verzekerd – waardoor zij afgewassen worden, door het bloed van Christus, dat vanuit het water glanst en tegelijk met het water uit de doorboorde zijde van onze Verlosser vlood – afgewassen worden van de schuld der erfzonde en ingezet worden in het Rijk van Gods geliefde Zoon, terwijl de Geest in hen het geloof werkt. Jezus de Christus komt met bloed, waardoor wij verkrijgen vergeving der zonden en verzoening met God – met het bloed des Nieuwen Testaments, dat gerechtigheid predikt en vrede verkondigt en in het Heilig Avondmaal ons een hemelse, zielverbijsterende en verrukkende kracht instort om Hem lief te hebben, Die ons het eerst heeft liefgehad, om te geloven onder lijden en strijden tegen alles wat ons verhindert in het verborgen leven met God – ‘de Geest is het, Die getuigt dat de Geest waarheid is’ – dat getuigt Hij door de Goddelijke kracht van het predikambt, dat met ijver en vuur gehandhaafd, de schrik Gods over de zondaar werpt en de gelovigen doet juichen in de hoop der zaligheid; – dat getuigt de Geest door de dierbare Bijbel, een licht voor de blinden, een leidsman voor de dwalenden – en troost voor de we-nenden – een vaste burcht voor de kinderen Gods – maar een hamer, die de verijzerde en rotsachtige harten der goddelozen zal verbrijzelen – ‘de Geest getuigt, dat de Geest waarheid is’ – want Hij legt het getuigenis in onze harten, dat wij om Christus’ wil kinderen Gods zijn en erfgenamen des eeu-wigen levens – Hij bidt ons voor ‘Abba, lieve Vader’ en maakt ons blij in het geloof vanwege de verwachting der dingen, die wij niet zien, maar eenmaal zullen aanschouwen – als wij overwinnaars blijven.

Christenen! staat in het geloof, mannelijk en vast. – De *Vader* getuigt ‘Dit is mijn lieve Zoon aan Wie Ik een welbehagen heb, naar Die zult gij horen’, – de *Vader* getuigt door de mond van alle pro-

feten: ‘Dat in Zijn Naam allen zullen zalig worden, die door het geloof tot Hem komen.’ – Het *Woord*, het eeuwige Woord, Jezus de Christus, getuigt in Johannes 3:16: ‘Alzo lief’ enz. En Christus heeft het ons beloofd een andere Trooster van de Vader te willen zenden, dat Die ons leide in alle waarheid – dat Die bij ons blijve en in onze harten van Christus getuige; – waar nu de Geest is, daar is waarheid in eenvoudigheid, en de eenvoudige waarheid zal de leugen en list en bedrog des satans en der naamchristenen de blinddoek afrukken, wanneer de heiligen de wereld zullen oordelen. ‘Drie zijn er, Die getuigen in de hemel’, en Hun getuigenis is eenstemmig en waarachtig en onwankelbaar – want deze Drie zijn één, zijn één God – en God is de Waarachtige, het is onmogelijk dat God liegt. Hij is onveranderlijk, en wat Hij belooft en Zijn kinderen toezegt, dat zal Hij houden, Hij zal ons sterken, volbereiden en gronden, opdat wij het einde des geloofs daaraf brengen, namelijk de zaligheid der zielen. Hij is getrouw, Die u roept, zal ’t ook doen. De God des vredes zal ons heiligen door en door opdat wij lichaam en ziel onbestraffelijk bewaren in de toekomst van onze Heer – opdat wij eenmaal juichen mogen – terwijl de drie getuigen op aarde ons met de glanzende wolk van de aanstaande hemelse heerlijkheid en klaarheid omgeven. God zij geloofd – ik heb het geloof behouden; ik heb de strijd gewonnen, door de kracht Gods – ik heb de wereld onder mijn voet en de hel krimpt voor mijn zwaard weg! Spoed aan, dag van eeuwigheid! Geliefden, staan wij in het geloof met de armen om Christus’ kruis – want de laatste vijand moet eindelijk ook nog tenietgedaan worden. Maar strijden wij onder de banier van het Lam Gods, want Het is de Heere der Heeren en de Koning aller Koningen – dan wandelen wij eenmaal aan de kristallen stroom des levens en God zal afvegen alle tranen van onze ogen en er zal geen dood, noch smart noch geroep noch strijd meer zijn – daar zullen wij aanzitten aan het Avondmaal van de bruiloft des Lams en zingen ‘Groot en wonderbaarlijk zijn Uw werken, Heere, almachtige God. Rechtvaardig en waarachtig zijn Uw wegen – Zaligheid zij Dien, Die op de stoel zit – Gode en het Lam.’

Amen.

Voorzang: Psalm 46; Gezang 152.

Tussenzang 132:1,2,3.

Nazang 155:1,2,3,5,6.

Over het wandelen en strijden in de Geest.

Leerrede gehouden op 27 augustus 1826.

Mijn hoorders! Hebt gij allen zoals gij hier zijt, hoofd voor hoofd, een ieder voor zich, de waarachtige overtuiging in het hart, dat Jezus Christus voor uw zonden gestorven is, en gij door Hem eens zalig wordt?

Belangrijke vraag! dat zij werke met haar verpletterende kracht en doorbore, wie het niet heeft, en bemoedige en ontgloeie, wie het heeft. Wat baat het, of men vele bijbelplaatsen bij kan brengen tot bewijs van het leerstuk der Drie-eenheid, der Godheid van Jezus en van de Heilige Geest, – wat baten handleiding en wegwijzers van het begin tot het einde in het geheugen geprent, wat baat het aangenomen te zijn tot uiterlijk lid van de kerk, – zolang men niet zeggen kan: Ja, ook voor mij is de Heiland geboren, ja, ik geloof het, ook voor mijn zonden is Jezus gestorven, – ook om mijn gerechtigheid is Hij opgewekt, en ik zal door Zijn kracht altoos leven met Hem. Ziedaar de kracht en het kenmerk van het ware Christendom!

Een orthodox hoofd zonder een orthodox hart is een dorre boom. De leerstukken van onze godsdienst zijn de grondzuilen van ons geloof. Maar welk verstandige legt nu grondvesten en bouwt er niet op, als hij van de voltooiing verzekering kan verkrijgen? of wat is een heerlijk opgehaalde tempel zonder dak? zullen de stortvlagen en stormen die niet spoedig omverwerpen? Al hebben wij de Bijbel van Genesis tot de Openbaring zevenmaal doorgelezen, en wij hebben het zaligmakende geloof niet, en wij hebben de liefde niet, en wij zoeken er onze Verlosser niet in, dan doodt de letter. Al bidden wij uit vele schone gebedenboeken, of uit het hoofd: als het hart niet mede bidt in Geest en in waarheid, dan is ons gebed een gruwel voor God. Al oefenen wij uiterlijk alle schone deugden uit: als zij geen vruchten zijn van het zaligmakende geloof, zijn zij blinkende zonden. Het gehele Christendom bestaat alleen in de wederoprichting van het beeld Gods in de mens, en in het uitdelgen van het beeld des satans. Begrijpt gij wat wij zeggen willen? Sedert het eerste ouderpaar het gebod van de Heilige God heeft geschonden, ligt op ons allen, zoals wij hier zijn, van natuur de vloek, de toorn Gods en de verdoemenis, – sedert zit Jehova op Zijn rechterstoel met de waagschaal in de hand, op de ene schaal ligt het zwaard der gerechtigheid, op de andere het kruis. Zo onze namen niet zijn aangetekend in het boek des levens, het zwaard wacht ons. God schiep de mens naar Zijn beeld. Door Adam werd dat beeld verstoord, wij verwoesten het nog meer door onze dagelijkse zonden; – dit beeld moet weder in ons opgericht, zullen wij een ogenblik veilig en gerust zijn. Dood en leven, vloek of genade, hel of hemel staan hier tegenover elkander. Alleen, alleen door het bloed van Jezus Christus kunnen wij geholpen en verlost worden. Maar als wij door Hem verzoend en uit de geestelijke doden opgewekt zijn, dan moeten wij ook met Hem leven het innerlijke, verborgene leven des geloofs – dan moeten wij delen in Zijn lijden, Zijn kruis Hem nadragen met zelfverloochening, – dan moet de oude mens eronder en dagelijks verdronken worden en sterven, het inwendige Christendom, het Rijk Gods moet in ons wezen en Christus Jezus ons alles in allen zijn. – Over dit een en ander zullen wij in dit middaguur met elkander spreken. Verenigen wij ons vooraf tot het gebed, dat de genade en de kracht des Allerhoogste met ons zij.

Tekst:

Galaten 5:16-24:

Maar ik zeg: Wandelt in de Geest, zo zult gij de lusten des vleses niet volbrengen. Want het vlees lust tegen de Geest, en de Geest tegen het vlees; dezelve zijn tegen elkander, dat gij niet doet wat gij wilt. Maar regeert de Geest u, zo zijt gij niet onder de Wet. Maar de werken van 't vlees zijn openbaar, als daar zijn: overspel, hoererie, onreinigheid, dartelheid, afgoderij, toverij, vijandschap, twist, benijding, toorn, gekijf, tweedracht, sekten, haat, moord, zuipen, brassen, en diergelijke; van dewelke ik u tevoren gezegd heb, en zeg nog tevoren: dat die zulks doen, het Rijk Gods niet beërven zullen. Maar de vrucht des Geestes is: liefde, vreugde, vrede, langmoedigheid, vriendelijkheid, goedertierenheid, geloof, zachtmoedigheid, kuisheid. Tegen zulke is de Wet niet. Maar die Christus toebehoren, die kruisigen hun vlees, met de lusten en begeerten.

Deze brief, die ten opschrift draagt: 'Aan de Galaten', schreef de heilige Paulus aan verscheidene gemeenten in Galatië, een landschap in Klein Azië, nadat hij vernomen had, dat enige nieuwbekeerden nog met Joodse dwalingen behept waren en betoogden, dat het vervullen der Mozaïsche wetten noodzakelijk was voor de zaligheid. Nadat de apostel tegen dezulken, die de Galatiërs zochten te verwarren en van het Evangelie van Christus af te brengen, de vloek had uitgesproken, over een iegelijk, die anders predikte, dan hij hun gepredikt had, besluit hij, dat iedereen zonder verdienste, zonder werken, zonder de Wet, alleen door Christus moet rechtvaardig worden. Verder spoort hij hen aan tot het geloof, dat door de liefde dadig is, – tot standvastigheid in de vrijheid, die Christus hun gegeven had door hen te bevrijden van de Wet. 'Gij lieve broeders', zegt de apostel in het 13^e vers van dit hoofdstuk, 'zijt tot de vrijheid gekomen, alleenlijk ziet toe, dat gij door de vrijheid aan het vlees geen ruimte geeft.' Maar vermaningen zonder aanwijzing der behoedmiddelen verdienen niet; daarom toont hun de apostel in het 16^e vers een middel aan tegen het misbruik van die vrijheid en roept hun toe: 'Wandelt in den Geest, zo zult gij de lusten des vleses niet volbrengen' enz.

Overwegen wij dan naar aanleiding van ons epistel:

Hoe men wandelen moet en strijden in de Geest.

Zien wij

- I. Wat de Apostel verstaat door de lusten van het vlees en die te volbrengen, en door het wandelen in de Geest.
- II. Welke strijd er komt, is het dat wij wandelen in de Geest.
- III. Hoe wij weten kunnen, of welke kenmerken wij aan ons hebben moeten van onze wandel en strijd in de Geest, – en wat ons daartoe kan bemoedigen.

I.

Mijn hoorders. Verneemt het, wat wij spreken is geen ijdele waan, geladen in een verbijsterd brein of voortgebracht uit een galachtig hart, gelijk sommigen voorgeven, maar het is de taal der ondervinding van alle eeuwen her en in het Woord van God, Die waarachtig is, schier op elke bladzijde ons voorgehouden. – Wat is het vlees met haar lusten? Het is de oude mens met zijn werken en verdoemelijke zonden, die wel openbaar zijn, gelijk de apostel spreekt, want hoe wij ze ook willen verbergen, zij komen toch uit en de ogen des Heeren dringen tot in de diepste schuilhoek van des mensen hart, en het geweten slaat ons vaak als met vuisten, als wij ze bedreven hebben. 'De mensen

zijn vlees', zegt de Geest Gods. Ja, dat zijn wij van nature; wat van vlees geboren wordt, dat is vlees, dat is zondig, en verdoemelijk. Hoort het, broeders en zusters, wij zijn hier allen voor het oog van de alomtegenwoordige God; verootmoedigen wij ons voor Hem! Wie onder u thans veel zal horen, dat hij in gemoede overtuigd is, niets meer te zijn, die danke Gods genade in stilheid; maar hij, wiens zielsgesteldheid thans zal worden afgeschilderd en overtuigd wordt 'ja, zo ben ik', – ga niet uit deze tempel met hardnekkigheid, maar met een traan van boete in het oog; want het is Gods roepende en voorkomende genade, die hem trekt, – en wij zullen hem bij het kruis van Jezus brengen.

Het vlees dan is onze verdorven natuur, die wij van Adam hebben overgeërfd. Schoon wij door de Doop van haar schuld worden bevrijd, haar smet kleeft ons aan. Zolang wij niet waarachtig zijn wedergeboren uit water en Geest en niet van harte bekeerd zijn en de vernieuwing des Heiligen Geestes door ware boete en geloof niet zijn deelachtig geworden, zijn wij nog geheel vlees, en blijven wij zo, onze verdoemenis slaapt niet. – Wie onder u nog onbekeerd daarhenen gaat en geen behoefte gevoelt naar Jezus, hij is een kind des duivels, – hij is dood, geheel dood, al waant hij te leven. De vleselijke mens ligt zodanig in de duisternis, dat hij de afgrond niet ziet, die zich opsplijt voor zijn voet. Het licht van het Evangelie en van de klaarheid van Christus ziet hij niet. De waarheid is niet in hem, maar leugen en zelfbedrog. Als men hem zegt, dat hij een groot zondaar is, zal hij al zijn goede daden opnoemen, hij heeft geen bekering nodig, zegt hij; – of zo hij het al erkent, dat ja wel niet alles bij hem goed is, neemt hij de zwakke verontschuldiging bij de hand: 'Dat is zo mijn natuur, anders doe ik niemand euvel aan!' Zegt men hem dat hij God en zijn broeder haat, hij gelooft het niet, schoon zijn hart hem zegt, dat hij zelden of nooit om God heeft gedacht, en of hij de kinderen Gods eens kwelt, daar vraagt hij niet naar. Hij is zo vervuld van eigenliefde, dat hij opbruist, wanneer men hem de waarheid zegt. Eigen eer staat bij hem boven alles, die laat hij niet krenken, hij is goed, ja beter in zijn ogen dan een ander, wordt hij beledigd, hij ontvlamt aanstonds in toorn en weent van spijt, wanneer hij zich geen wraak verschaffen kan. – Gierig is hij niet, wanneer hij zijn genoegens maar mag nemen, maar zijn arme en behoeftige medebroeder te ondersteunen, daaraan denkt hij niet, – of helpt hij die al, dan is het alleen om te kunnen zeggen: 'Ziet, dat kan ik doen', – en een ieder moet weten, hoe milddadig hij is. Of hij stapelt alles opeen, en is bang, dat hij in zijn ouderdom nog eens gebrek zal lijden, en steunt op zijn geld maar niet op God. De hoogmoed heeft hem zo bevangen, dat hij hem van niets dan van zijn eigen daden en bekwaamheden, of van de voortreffelijkheid en verheven aanleg van de mens en van de schoonheid ener ingebeelde deugd hoort spreken, of zijn nederigheid is hoogmoed, en in zijn klederpracht waant hij zich een god. De Bijbel is bij hem voor de dommen, of hij heeft die reeds veelmalen gelezen, men heeft hem daarvan niet te spreken, hij weet het al, en leest andere boeken van smaak, zo hij zegt, die bij hem veel verhevener en aangener en verstandiger zijn opgesteld. Hij wil iets wezen, schoon hij niets is, en staat er op, dat anderen hem zullen zien en erkennen en eren en bewonderen. Zo is de begeerlijkheid der ogen en des vleses en de grootsheid des levens in hem. In de wereld is hij, met de wereld wil hij heulen, en als in 't nachtelijk uur een verborgen stem hem toeroept: 'Het is ijdelheid', de morgen sleept hem weder mede naar zijn wereldse vrienden. – In zijn vleselijke zekerheid gaat hij daar henen en als de onspoed bij hem inbreekt, wordt hij moedeloos en wanhopig; als het ziekbed hem gebonden houdt, slaat hij aan het morren en klagen, noemt zich ongelukkig en ellendig en zegt, dat hij zoiets niet verdiend heeft. Het kruis is hem een ondragelijk en bitter juk. Hij bedriegt anderen en zichzelf; als zijn einde komt heeft hij niets te hopen. Hij leeft onder de Wet en wil het Evangelie niet. Hij leeft onder de vloek en versmaadt de aangeboden genade. Hij eet van de boom des doods. – De Bijbel noemt hem het slangenzaad. Hij was van de duivel en leeft in de duivel en

sterft in hem en gaat tot hem. Dit is waarheid, mijn hoorders! Niemand schuive iets op een ander, waar zijn hart hem veroordeelt. Wie rilt niet voor zulke werken, als de apostel hier openlegt: overspel, hoererij, onreinigheid, darterheid, afgoderij, toverij, of gifmenging, vijandschap, twist, benijding, toorn, gekijf, tweedracht, sekten, haat, moord, zuipen, brassen, en diergelijke; ziet daar het vlees met haar lusten; wie zulks doen, zullen het Rijk Gods, dat is, de Hemel, niet beërven, zegt Paulus.

Maar als men zich dan bekeerde?

O, wie is er onder ons, bij wie deze wens in het hart opkomt, – hij stelle niets uit, want het oordeel Gods kan niemand ontlopen. Spoedig, spoedig, als gij thuiskomt, in de eenzaamheid en met gebogen knieën, met een verbrijzeld hart om vergiffenis van uw zonden uw Verlosser innig gesmeekt, de grootste zondaars, verslagen en beladen, wil Hij juist hebben. Waarom wilt gij sterven, zondaar? meent gij, dat de Heere lust heeft in uw dood? – Doe het, ik zeg het u uit innige overtuiging des gemoeds, – met de eeuwigheid is geen spotten! Zeg de wereld vaarwel, – ga tot Jezus, en gij zult genade vinden, Galaten 6:7,8.

Horen wij nu, wat de apostel door de Geest verstaat, en wat het heet in de Geest te wandelen.

De Geest, mijn hoorders, is de nieuwe mens uit God geboren, voortgeteeld uit onvergankelijk zaad, uit het levendige Woord Gods. Waar waarachtige bekering en verandering des harten plaatsvindt, daar is Geest en leven en zaligheid. Door waar en ongeveinsd berouw bij de verslagenheid der ziel verkrijgt men die Geest; door dagelijks berouw en boete en leedwezen over zijn zonden onderhoudt men Die. De Geest is geloof, geen beredeneerde toestemming, maar innig geloof: Jezus is om mijn misdaden gewond en om mijn zonden geslagen, – de straf lag op Hem, en door Zijn wonden ben ik genezen. Waar Geest is, daar is een dagelijks toevlucht-nemen tot het bloed van de Verlosser als onze Zoenborg en Middelaar, – een dagelijks kracht-ontvangen van Zijn kruis, onder vele boetetranen en kampen en worstelen in het geloof uit liefde tot Hem, Die ons het eerst heeft liefgehad. De Geest is leven, is een inwendig verborgen leven, dood voor de wereld, heerlijk bij God. Zo wij Geest zijn, zo zijn wij overgeplant in Christus, als in de ware wijnstok als echte ranken, die de hemelse Vader reinigt tot rijkere vruchtdraging. Geest is de gelovige ziel, Christus woont erin met alle schatten van Zijn wijsheid, van Zijn hemelse rijkdom en heerlijke goederen. Waar Geest is, is genade; want uit genade alleen worden wij opgewekt tot het geestelijke leven; waar Geest is, is licht in de gelovige ziel, en de Zon der gerechtigheid en waarheid verdrijft er de nacht van twijfel en ongelooft en zonden. Daar is liefde tot de broederen; liefde tot de Heiland en in stille ingekeerdheid in zichzelf leeft men in Hem alleen en wordt los van de kluisters der wereld en een erge ongeoorloofde schepselliefde. Daar is vrijheid van de Wet, en de zonde heerst niet in ons, en de eer des Heeren is ons hoogste doel. De Geest is stilheid in de Heere en eenswillendheid met Zijn bestel. Is het dat wij in de Geest zijn, dan vervult ons zachtmoedigheid tegen onze vijanden, nederigheid bij het gevoel, dat wij niets zijn, niets kunnen of weten of willen of vermogen dan alleen in de mogendheid des Heeren, en geduld en een heilig zwijgen en gelovig wachten in hope. – De gelovigen, die van de Geest zijn, hebben rust, zekere rust in de ziel, de Wet toch kan hem niet aanklagen, want zij zijn onder de genade; oude zonden kunnen hen niet van de Heere afschrikken, want de Heiland trekt hen naar Zijn kruis. – Ja, het kruis van de Verlosser, hoe dor en akelig het voor de wereldling daar sta, is voor hem het hout des levens, vol genezende vruchten der gerechtigheid en des heils. Het kruis is hun een liefelijk juk en een aangename last, want hoe meerder zij verwaardigd worden, om in Christus' lijden te delen tot doding van eigenwil en eigenliefde en hoogmoed, hoe meer zij delen in de kracht van Christus' opstanding tot aankweking van de inwendige nieuwe mens des geloofs en

der heiligheid. Bij hen, die in de Geest wandelen, vindt men troost in droefheid, vreugde in lijden, geloof in aanvechtingen van de satan, en moed bij de bestorming van de eigenheid, en kracht tot weerstandbieding bij de woelingen van 't vlees. O, wonderlijke school van Jezus, waar men niets weet, en toch alles weet, waar men niets kan en toch alles vermag, waar men zwak is en toch kracht heeft – waar men gestorven en gekruist is, en toch leeft en juicht. Geest is de gelovige ziel, is leven in God, is een wandelen en leiden in de waarheid, en als men afdwaalt, terechtbrenging, want de Heere is een goed Herder, onder Zijn geleide gaat men veilig en het Evangelie wordt er een lofzang, vaak met opspringing des harten aangeheven. Dat wij het in weinige woorden vatten: in de Geest wandelen, is: wandelen onder de genadige verlichting van de Heilige Geest in een gedurig stil gebed van de ziel, met ingekeerde zin, met bestendig op de Heiland gevestigde ogen. Als wij Geest zijn, zullen wij onder bestendig smeken en strijden van de Vader kracht ontvangen, om Jezus' wil, om zulk een gebed te mogen onderhouden, en er zal een vuur in ons beginnen te gloeien, waarin alle vleselijke lusten, die tegen de ziel strijden, zullen worden uitgeblust.

Dit is wandelen in de Geest. Zien wij nu

II.

Welke strijd er komt, wanneer wij wandelen in de Geest.

Schetsten wij in ons eerste gedeelte, zoveel wij vermochten, de vleselijke en geestelijke mens, wij spreken thans van een strijd, die dezulken alleen kennen, die des Geestes zijn, en naar de Geest wandelen. Wanneer het nieuwe wezen des Geestes in de gelovigen is opgericht, dan ontstaat er bij de vreugde in God tevens lust en liefde, om naar de wil van de hemelse Vader te leven. Dit is het wat Paulus zegt: 'Ik heb lust aan Gods wil naar de inwendige mens.' – Maar hoe geheel naar de ondervinding is zijn drangreden, na de vermaning, dat men om de lusten des vleses niet te volbrengen, in de Geest zal wandelen, – hoe gewichtig, zeg ik, en naar waarheid is dan zijn drangreden: 'Want het vlees lust tegen de Geest, en de Geest tegen het vlees, dezelve zijn tegen elkander, dat gij niet doet, wat gij wilt.' O, dit ondervinden de gelovigen en erkennen en belijden het vaak voor God en storten er menigvuldige tranen om, dat het diep bederf hun nog zo aankleeft. Zij gevoelen maar al te vaak de woelingen des vleses, de snoodheid van hun hart en van hun zielverdervend eigen; zij roepen met Paulus uit: 'Ik ben vleselijk onder de zonde verkocht; want ik weet niet wat ik doe, maar 't geen ik haat, dat doe ik. Ik weet, dat in mij, dat is in mijn vlees, niets goeds woont, het willen heb ik wel, maar het goede te volbrengen vind ik niet. Want het goede, 't geen ik wil, dat doe ik niet, maar het kwade, dat ik niet wil, dat doe ik, – ik zie een andere wet in mijn leden, die wederstreeft de wet in mijn gemoed en neemt mij gevangen onder de wet der zonde, die in mijn leden is. Ik ellendig mens, wie zal mij verlossen van het lichaam dezès doods?' O, hoe vaak buigen zij zich des morgens in hun binnenkamers neder en bekennen het aan de Heere met verslagen harten, met bekreten ogen, hoe zondig zij zijn, hoeveel ondeugden zij koesteren! Hoe zweren zij aan de Heere getrouwheid, om alleen voor Hem te leven en niet meer, niet meer toe te geven aan het vlees, – en des avonds gevoelen zij zich weder schuldenaars! Hoe dikwijls zullen zij als het Heilig Avondmaal daar is, en hun ziel zich met Jezus verenigt, en zij eten van Zijn vlees tot doding van het zondige vlees en beleving van de inwendige mens, als zij drinken van Zijn bloed, tot versterking van het geloof om te lijden en te strijden uit liefde, tot ontgloeijing van de hoop der zaligheid; – hoe dikwijls, zeg ik, zullen zij dan uitroepen: 'Nu, mijn Heiland, verlaat ik U nimmermeer!' en eer de week ten einde is, – hier onderzoekte zich slechts een iegelijk, – waar is hun belofte? en wat zou er van ons worden, was de Heere niet getrouwer? Hoe vaak zullen wij anderen het bidden aanprijzen, maar waarom wordt het vaak

bij ons zo tot sleur? waarom is ons gebed niet altoos innig? – hoe dikwijls spoort de Geest ons aan tot het gebed, maar het vlees heeft eerst zijn behoeften te vervullen, en het gebed wordt uitgesteld, en evenwel gevoelen wij dat daardoor alleen het geestelijke leven onderhouden wordt. Wij wilden gaarne veel in de dierbare Bijbel lezen, want daarin spreekt de Heere tot ons hart, terwijl de Geest het gelezen Woord in ons levendig maakt; maar ach, in geruste dagen, hoe maakt ons dan de koestering des vleses zo koel en traag en onverschillig in het lezen. Hoe vaak verrichten wij alles meer uit plicht dan uit liefde. – Wij wilden gaarne het zielsoog alleen op Jezus houden, maar tussen ons gebed, tussen de gemoedelijkste leerrede schept onze verbeelding zich gedachten, die ons doen ijzen. Wij willen eenswillend zijn met de Heere, maar ons vlees bruist op en jammert als de hand Gods over ons is, en wij krijten, gelijk het wicht, als de moeder het een gevaarlijk werktuig uit de handen wringt. Wij willen onze gerechtigheid alleen in het geloof aan onze dierbare Verlosser stellen, de Geest overtuigt er ons van, dat het daar alleen te vinden is; maar als wij gevoelen, dat het niet goed met ons staat, dan zet het vlees ons op tot hoogmoed, dat wij ons niet dadelijk vernederen voor God, maar eerst zelf willen goedmaken, wat wij bedorven hebben, om toch iets voor de Heere te brengen, daar wij toch niets zijn, en alles om niet ontvangen moeten. De Geest zegt ons, dat wij niet zullen oordelen, maar als onze broeder valt of iets berispelijks aan zich heeft, o, hoe vaardig is dan het vlees, om te oordelen en te veroordelen. Of wij zeggen tot onszelf: ‘Nee, dan zijt gij toch beter!’ of wij bewimpelen onze zonden door de verontschuldiging van de omstandigheden, – tot de Heere ons weder verootmoedigt. – Ach, wie zal alle woelingen en opbruissingen van het vlees tegen de Geest optellen? wie de verkeerdheden noemen van het ongeloof, dat nog zo vaak zelfs bij de tederste jongeren van Jezus huisvest! Wel mogen wij de Heere dagelijks bidden, dat Hij de schuilhoeken van ons diep bedorven hart rondga, en ons onze verborgene zonden vergeve. De strijd valt de gelovigen soms hard en zij smachten naar het uur, dat zij bij Jezus komen en de Geliefde hunner ziel niet meer beledigen zullen. Ja, wel begeert het vlees tegen de Geest, – wel staan die twee tegen elkander. – Maar, broeders en zusters in de Heere, wat wij niet doen, dat willen wij immers toch, dat wensen wij te doen, daarom smeken en worstelen en wenen wij. Nu, de Heere ziet het hart aan; als ons hart ons veroordeelt, is Hij groter dan ons hart en weet alle dingen. Dit is onze troost, dat ook de Geest tegen het vlees lust en er tegen is; de Geest doet het, de inwendige nieuwe mens, onze Verlosser, Die in ons werkt, door Zijn machtige sterkte, waarmede Hij zich alles kan onderdanig maken, – leidt de gelovigen door Zijn Heilige Geest, Die het onderpand is van onze erfenis, dat zij inzicht krijgen, dat, zo zij doen, wat zij niet willen, zijzelf dat niet doen, maar de zonde, die in hen is. Zij hebben lust aan Gods Wet naar de inwendige mens, en dienen die met het gemoed. Daarom voor zover zij in de Geest wandelen, is er niets verdoemelijks aan hen, omdat zij in Christus Jezus zijn. Want de Wet des Geestes, die levendig maakt in Christus Jezus, heeft hen vrij gemaakt van de wet der zonde en des doods. Wat zij niet kunnen, dat doet de Heere en door de menswording van Zijn Zoon, door Zijn lijden en dood, wordt de gerechtigheid, door de Wet geëist, in hen vervuld. Daarom wie door de Geest van Christus geregeerd wordt, is niet onder de Wet. En meent gij dan, dat het vlees bij hem niet moet afdeinzen voor de Geest? Ja gewis, want de Heere is de Machtige. Die in u en voor u is, Jehova is Zijn Naam, is sterker dan die tegen u is. Al woelt het vlees ook nog zo, al dreigt men te bezwijken in de hitte van de aanvechting, wie in de Geest wandelt, hij sta, want de kroon wacht hem! De Heere komt.

III.

Overwegen wij eindelijk:

Welke kenmerken wij aan ons hebben moeten van onze wandel en strijd in de Geest, en wat ons daartoe kan bemoedigen.

Men hoort veel mensen spreken, dat zij een strijd hebben gehad, bij voorbeeld of zij wel zalig zouden worden, – en die echter nauwelijks weten, wat zaligmakend geloof is, – of door hun werken zich van hetzelfde zeer verwijderd tonen. Gij hebt een strijd gehad, maar onderzoek u eens, die dit voorgeeft, of het bij u wel echt is. Was uw strijd uit liefde tot Jezus, of volgde die althans met de hemelse vrede, of was het uit vrees voor de eeuwigheid? Was het het eerste, dan zijt gij gelukkig, zo gij Christus nog liefhebt; was het het laatste, dan is het erger met u geworden, want gij ligt in de gevaarlijkste vleselijke zekerheid; – spoedt u naar uw binnenkamer, belijdt de Heiland uw zonden, bidt Hem, dat Hij u lere te wandelen en te strijden in de Geest, en weet dat de ware Christen strijd heeft tot aan de dood. Hetzelfde geldt ook hen, die wanen, dat de strijd bestaat in de kloppingen van het geweten, en ondertussen maar voortgaan in hun ongerechtigheden onder de dekmantel van natuurlijk onvermogen, of van driftigheid van het gestel. Verneem het, wie zo denkt: gij strijdt niet, gij wandelt niet in de Geest. In ernst, uw toestand is verschrikkelijk! spoedig tot de Heiland! nog staat de deur der genade voor u open! Wie Christus toebehoren wil, moet afstand doen van alle ongerechtigheid. Dwaalt niet, God laat zich niet bespotten, want 't geen de mens zaait, dat zal hij oogsten; – wie op zijn vlees zaait, die zal van het vlees de verderfenis oogsten; – is het dat gij naar het vlees leeft, zo zult gij moeten sterven, maar is 't dat gij door de Geest de werkingen van 't vlees doodt, zo zult gij leven. –

Zij die wandelen en strijden in het geloof, hebben een kinderlijke en gewillige geest, een Geest des geloofs, der krachten, der liefde en der tucht. Zo moeten wij ook doen. Maar mij dunkt, ik hoor hier en daar iemand tot zichzelf zeggen: 'Moet ik zo gesteld zijn, dan kom ik er nimmer, dan kom ik zeker nog eens om. Hoe weinig kinderzin bespeur ik in mij, hoeveel woelingen daarentegen en opbruising van eigenwil; ach, hoeveel wederspanning, en ongelooft en onvermogen! Ik lig nog als met kluisters aan de wereld, aan de zonden; – het is of mijn arme geest soms geheel verstrikt ligt aan de ijdelheid; – ik vind immers niets dan ontucht aan mij; hoe ben ik nog gehouden aan het schepsel! wat sta ik nog naar eigen eer! zou mijn hart voor God wel oprecht zijn? zou alles ook bij mij maar in de verbeelding bestaan? ik schrik soms voor mijzelf!'

Geliefde broeders en zusters! De Heere kent ons. Hij ziet ons zitten en ons opstaan. Wenst gij dan niet geheel voor Jezus te leven? weent gij niet om Hem? Zouden de wanden van uw binnenkamers, indien zij spreken konden, niet van uw tranen en gebeden getuigen kunnen? Smeekt gij niet gedurig: 'Heere, ontdek mij aan mijzelf, hoe ik het voor U mene. Schenk mij een nieuw hart, een nieuwe gewisse geest, – neem Uw Heilige Geest toch niet van mij!'

Belijdt gij het niet: 'Mijn God, ik heb in mijzelf geen kracht tegen de grote menigte, die tegen mij aankomt!' – Klaagt gij Hem niet uw ongelooft en gehechtheid aan de wereld en schepselliefde en uw duizenden verkeerdheden? – Hoort het en verneemt het: zulk bidden heeft het vlees en bloed u niet geleerd, – nee, het is de Geest, Die in u bidt met onuitsprekelijke verzuchtingen en vanuit de bodem van uw hart het Abba, lieve Vader, door de hemel boort. Houdt moed, uw Verlosser blijft niet uit. Hij is uw Sterkte, twijfelt niet! weet gij, wie Jezus altoos en ook alleenlijk tot Zich roept? De grootste zondaars, verslagenen en verbrokenen van hart, vermoeiden en beladenen, zieken, hulpelozen, naakten, melaatsen, onreinen, ellendigen in zichzelf. Zegt het Hem vrijuit, met stout ge-

loof: ‘Heere, indien Gij wilt, kunt Gij mij wel helpen’, – en Hij zal u antwoorden: ‘Ik wil het doen, wees gereinigd!’ – Pleit op de beloften Gods, – zij zijn waarachtig! bouwt daarop, legt u maar neder voor ’s Heeren rekening, – en hoort het, wat de Geest spreekt: ‘Ik zal rein water over u sprengen, dat gij rein wordt van al uw onreinigheid, en Ik zal u een nieuw hart en een nieuwe gewisse geest in u geven, en ik zal het stenen hart uit uw vlees wegnemen en u een vlesen hart geven. Ik zal Mijn Geest in u geven en zal zulke lieden van u maken, die naar Mijn geboden wandelen, en Mijn rechten houden en er naar doen. Ik, de Heere, zeg het en volbreng het ook.’ Is uw geloof zwak en klein, – uw Heiland zal het versterken. Zwak geloof of sterk geloof, wie in Hem gelooft, is in Hem, en wandelt en strijdt in de Geest; hij is niet vleselijk, hij behoeft niet te vrezen voor zijn zaligheid; want de Geest drijft hem en geeft hem getuigenis, dat hij een kind Gods is. Is hij nu een kind Gods, dan is hij ook een erfgenaam van God, van Christus en van de gehele Hemel met al deszelfs volheid en rijkdom der heerlijkheid; – en de Wet is niet tegen hem, want hij draagt hier gelijk een boom, geplant aan de waterleidingen der lusthoven, de schoonste vruchten van liefde, vreugde, vrede, langmoedigheid, vriendelijkheid, goedertierenheid, geloof, zachtmoedigheid en ingetogenheid.

‘Strijdt om in te gaan’, spreekt onze Verlosser. Strijden moeten wij tegen de duivel, tegen de wereld en die van de wereld zijn, – strijden moeten wij tegen de dood, maar het allermeeft tegen ons eigen diepbedorven, ongelovig hart en tegen de woelingen van ’t vlees. Het Evangelie en de psalmen van David vloeien van de heerlijkste bemoedigingen voor de strijdende gelovigen. Ziet ook hier een: ‘Die Christus toebehoren, die kruisigen hun vlees met de lusten en begeerlijkheden’, – ja die kruisigen zij en hebben ze gekruisigd. Wie behoren Christus toe? die Christus’ Geest hebben en in de Geest wandelen. Wij zien hier eerst de noodzakelijkheid van de strijd. Daarom, o Christen, moeten wij strijden, opdat wij voor de Heere verootmoedigd worden, want Hij wederstaat de hovaardigen, – opdat wij voortgaan in de heiligmaking en geoefend worden in het inwendig gebed, opdat wij alleen onzes geloofs leven en onze liefde tot de Heiland gelouterd worde, – opdat wij in ’s Heeren mogendheid de werkingen des duivels verstoren; want die rust niet, of hij ons ook Christus uit de handen zou kunnen rukken; – daarom moeten wij strijden, opdat de Verlosser ons gedurig onontbeerlijker worde, want Hij wil ons gehele hart hebben, opdat wij gedurig zullen naderen tot de genadenstoel in Zijn bloed, – opdat de genade Gods ons allen genoegzaam zij, en wij gedurig vaster overtuiging verwerven, dat wij bij de Heere in genade staan en in de genade blijven zullen, – opdat wij ons onthouden van lichtvaardig oordeel, zachtmoedig, geduldig en lijdzaam worden, onze roeping en verkiezing gedurig vaster maken in de kracht Gods; – daarom moeten wij strijden, opdat onze wandel hier reeds in de hemel zij, en wij vervuld worden met de hoop der heerlijkheid, die God zal geven, – en ziet daar dan tevens, waarom de grootste Christen veelal de hevigste aanvechting heeft door te staan.

Geliefde broeders en zusters, dat wij niet alleen in de Geest wandelen en strijden moeten, maar ook kunnen, daarvan overtuigt ons eensdeels het bevel: ‘Wandelt in de Geest.’ Het Evangelie legt ons niet onmogelijks op, Gods geboden zijn niet zwaar; maar wilt gij een nadere aanmoediging, zij ligt in de woorden: ‘wie Christus toebehoren’. Als wij Christus toebehoren, zijn wij Zijn duurgelocht eigendom in de Geest, dan behoren wij tot Zijn volk en zijn in Hem geplant en geworteld, dan zijn wij leden van de onzichtbare gemeente, leden aan het lichaam, waarvan Christus het Hoofd is, – dan zijn wij het uitverkoren geslacht, het koninklijke priesterdom, het heilige volk. Gelovigen! omgordt dan de lendenen uws gemoeds en waakt! stelt uw hoop geheel op de genade, die u aangeboden wordt in Christus Jezus! Gij zijt verlost met het dierbare bloed van Christus, reinigt daarom uw zielen in de gehoorzaamheid der waarheid door de Geest tot ongeveinsde broederlijke liefde.

Als wij Christus toebehoren, behoren wij niet onszelf toe, moeten wij niet onszelf leven, maar dood voor de wereld, voor de zonden en voor de eigenheid, met Christus gekruist en gestorven, in Hem en door Zijn kracht leven en gedurig opstaan, onder dagelijkse boete, tot het geestelijke leven naar de inwendige mens. Merkt het op, – behoort gij Christus toe, dan heeft Hij u voor Zijn rekening genomen en zorgt voor u, en is getrouw, dat Hij u niet boven uw vermogen zal laten verzocht worden. Hij is uw Staf en uw Banier, – onder Hem strijdt gij veilig! houdt u bij Zijn kruis in het geloof, in het innig aanhoudend gebed des Geestes! Daar zullen de pijlen des satans u niet treffen, – vandaar zullen u de koorden der wereld niet afrukken en de opbruissingen des vleses moeten zwijgen, als gij de lijdende Heiland in uw ziel mededraagt. – Blijft getrouw in het kleine! – o de getrouwheid in het kleine gepaard met kinderlijke oprechtheid is voor de Heere zo aangenaam, – dan zal Hij u groter dingen tonen. Ja, die toont Hij aanvankelijk in Zijn Heilig Avondmaal, nog voor enige uren zo plechtig gevierd, – waar Hij Zijn kracht uitstort in de gelovige ziel, dat zij opspringt in het hart, omdat de bitterheid der zonden in hemelse zoetigheid veranderd is geworden. Want men heeft er gegeten van 's Heilands vlees en gedronken van Zijn bloed en is er gesterkt geworden, om door het geloof uit liefde te lijden en te strijden tot doding van de oude vleselijke mens, en de mens des Geestes wordt er omhangen met de vier klederen der gerechtigheid en geheiligd tot een woning des Vaders, des Zoons en des Heiligen Geestes.

Nog eenmaal, geliefden! Wie van Christus zijn, hebben in zich geen kracht, geen vermogen om iets te doen, om eigen wil en eigen liefde en wellust en hoogmoed en ongeloof te doden en te dempen, om zichzelf te verloochenen, en de wereld vaarwel te zeggen, – en evenwel komen zij er toch. God doet het in hen, want zij behoren Christus toe.

Mijn hoorders, ik eindig: wandelt in de Geest, zo zult gij de lusten des vleses niet volbrengen. Het vlees lust tegen de Geest, maar een iegelijk wordt verzocht, als hij van zijn eigen lust afgetrokken en gelokt wordt. Daarna als de lust ontvangen heeft, zo baart zij de zonde, maar de zonde, als zij voleindigd is, zo baart zij den dood.

Amen.

Gezongen: Gezang 58.

Psalm 51:3.

Gezang 131:5,6.

Leerrede over Psalm 16:8, gehouden op woensdagavond 10 januari 1827.

In de Naam des Vaders, des Zoons en des Heiligen Geestes!

De Geest der wedergeboorte en der openbaring des geloofs, de Geest der opmerking en der vrijmoedigheid, de Geest der vertroosting en der vreugde in Christus zij rijkelijk over ons allen uitgestort. Amen.

Geliefde broeders en zusters in de Heere! Gelijk elke prediker der boete en der bekering, stellende de zaligheid des mensen in de handen van God en wijzende op de enige gerechtigheid, die in Christus is, zo wees de heraut van de Verlosser, Johannes, staande met twee van zijn jongeren aan de Jordaan, op Jezus, toen hij Hem zag wandelen, en sprak: ‘Ziet, dat is het Lam Gods’; – en gelijk geen prediking, die op Hetzelve wijst, onvruchtbaar blijft, en het geloof uit het gehoor komt, zo was ook deze prediking niet vruchteloos; die twee jongeren hoorden hem spreken en volgden Jezus na. Onze Heiland, Die gekomen is, om verlorenen op te zoeken en zalig te maken, en steeds zorgvuldig naar zondaren omziet, die gaarne tot Hem wensten te komen, en hen vriendelijk lokt en nodigt, keerde Zich om en zag ze Hem navolgen en sprak tot hen: ‘Wat zoekt gij?’ Een vertroostende vraag voor u, bekommerde ziel! die nacht en dag naar Jezus zoekt, en enig en alleen naar Hem verlangt en vraagt; houd maar aan! de Heere zal u ook nog wel eenmaal vragen: ‘Wat zoekt gij?’ dan zult gij wel weten, wat gij Hem te antwoorden hebt, niet waar? – ‘Wat zoekt gij?’ vroeg Jezus en zij spraken tot Hem: ‘Meester, waar zijt Gij ter herberge?’ als wilden zij zeggen: ‘Zijt Gij het Lam Gods, dat de zonden der wereld, dat ook onze zonden draagt, dan willen wij gaarne Uw jongeren zijn en altoos bij U wezen; zeg ons slechts, waar Gij U oponthoudt, opdat wij U steeds kunnen vinden.’ En wat deed Jezus? sloeg Hij hen af? stiet Hij hen van Zich? Nee, dat deed Hij nog nimmer een heilbegerig zondaar, die tot Hem kwam. Wat antwoordde Hij dan? ‘Komt en ziet het’, als wilde de Heere zeggen: ‘Welaan, is het uw oprechte keuze, Mij te volgen, waar Ik u ook leide, hebt gij zulk een begeerte naar Mij, omdat gij gelooft, dat Ik ook uw zonden op Mij heb genomen, gelooft en belijdt gij, dat Ik ook uw Heiland ben, komt dan, komt tot Mij, Ik wil aan uw begeerte voldoen; ziet het, opdat gij weet welk een Meester, welk een Verlosser gij aan Mij hebt.’ De jongeren, niet weifelend, maar vrolijk over zulk een antwoord, kwamen en zagen het en bleven bij Jezus en riepen vrolijk uit: ‘Wij hebben de Messias gevonden!’

Mijn hoorders! De Heere heeft steeds getoond en bewijst het dagelijks, dat Hij Zich wil laten vinden van degenen, die Hem zoeken, ja wat meer is, dat Hij hen opzoekt, die naar Hem niet vragen. Hij laat het klaarblijkelijk zien, dat Hij inwonen wil bij de oprechten van hart, bij de verslagenen en verbrokenen van geest, dat Hij hen dringt, om tot Hem te komen, opdat zij Zijn heerlijkheid zien, in Hem hun dierbaarste schat vinden en zich verblijden. Het is Zijn lust, om te wonen bij de kinderen van Adam, Hij schaamt Zich hunner niet. Maar waarachtige boete en berouw moet voorafgaan, gelijk het bij de jongeren, waarvan wij spraken, voorafgegaan is. Ware zielsverbrijzeling, verwekt uit de angst over zijn zonden, zelfvernedering bij het gevoel van nietswaardigheid, maakt ons alleen geschikt, om de Heiland te volgen, om tot Hem te komen en te zien, wat men aan Hem heeft.

Dan eerst zal het ook in onze ziel weergalmen: ‘U is heden de Heiland geboren.’ Een juichtoon, die de zegepralende en strijdende Kerk voor enige dagen deed jubelen. Dan eerst zullen wij instemmen met het ‘God met ons’, – dan eerst zullen wij weten, in Wie wij geloven. Maar gelijk Christus Zichzelf voor ons heeft vernederd, zo moet het met ons hier beneden gedurig langs de weg van ver-

nedering en beproeving, en gelijk de Heiland ons een voorbeeld heeft nagelaten, dat wij Zijn voetstappen zouden navolgen, zo is het ook ons opgelegd te wandelen gelijk Hij gewandeld heeft en God voor ogen te houden.

Over dit laatste hopen wij ons in dit avonduur onder de genadige bijstand van God te onderhouden.

Tekst:

Psalm 16:8:

Ik heb de HEERE altijd voor ogen.

Koning David, die vervuld met de Heilige Geest, zo vaak de harpsnaar aansloeg ter ere van de Vorst aller vorsten, Die eens uit zijn lendenen zou ontspruiten, bezingt in dit lied, dat wel een gouden kleinoord mag heten, als profeet het profetisch en priesterlijk ambt van de Messias en voert Die sprekende in. Petrus, doorgloeid met pinkstervuur, herhaalde de helft van dit lied voor een grote schare van volkeren (volgens Handelingen 2) en betuigde, dat David tevoren gezien en gesproken had van Christus; en Paulus bevestigde zulks (volgens Handelingen 13:35) in de school te Antiochië. Wij horen dan God boven alles geloofd tot in eeuwigheid, de waarachtige God en het eeuwige Leven, onze grote God en Zaligmaker, de Jehova, Die onze gerechtigheid is, de sterke God, de Vader der eeuwigheid, in Wie en door Wie alle dingen bestaan, zonder Wie niets is gemaakt van al wat er gemaakt is, Die horen wij hier spreken in Zijn vernedering als mens, Die lijden en sterven zal: 'Ik heb de Heere altijd voor ogen.' Eigenlijk staat er: 'Ik stel de Heere altoos voor mij.' Petrus bezigt de woorden: 'Ik heb de Heere altoos voorgesteld voor mijn aangezicht.' Hetgeen op hetzelfde neerkomt, want de apostel sprak na des Heilands verhoging.

Drie stukken hebben wij naar aanleiding van onze tekst te overwegen.

- I. Hoe de Heiland de Heere altijd voor ogen heeft gehouden.
- II. Hoe wij Zijn voorbeeld zullen volgen.
- III. Welk nut daarin voor ons ligt opgesloten.

I.

Als wij de rol van de ootmoedige en hoog begenadigde apostel Johannes nalezen, die ons meer dan alle de andere apostelen het innerlijk leven van Jezus afmaakt, dan zien wij de woorden van de profeet op het klaarblijkelijkst vervuld, en wel in de volgende bijzonderheden.

Onze Verlosser eerde God altoos als Zijn Vader en liet geen andere betrekking blijken dan die van Zoon.

Van de kribbe aan tot het graf is dit bewaarheid geworden. Wij horen het in het antwoord aan Zijn ouders gegeven, toen hij twaalf jaren oud was: 'Weet gij niet dat Ik zijn moest in hetgeen Mijns Vaders is?' sprak onze Heiland. Wij horen het tegen de verkopers in de tempel: 'Maakt Mijns Vaders huis niet tot een koophuis.' Wij horen het in Zijn laatste kruiswoord, toen Hij uitriep: 'Vader, in Uw handen beveel Ik Mijn geest.' Was dat niet God altoos voor ogen houden, en in ootmoed en om zo te spreken in gevoel van onvermogen gewandeld, dat Hij, Die van Zichzelf zeggen kon: 'Ik ben het Begin en het Einde, de Almachtige', als mens de uitspraak deed: 'De Zoon kan niets van Hemzelve doen, dan wat Hij ziet de Vader doen'; – dat Hij, Die met de woorden 'Ik en de Vader zijn Eén' Zijn eenswezendheid met God de Vader betoogde, zoals de Joden het ook niet anders hebben

opgevat, die Hem stenigen wilden, omdat Hij Zichzelf God gelijk maakte, dat Hij nochtans als mens, als Middelaar, als van de Vader gezonden, verklaarde: ‘De Vader is groter dan Ik’? Was dat niet God altoos voor ogen houden, dat Hij, het eeuwige Woord, behorende tot de drie Getuigen, Die in de Hemelen Eén zijn, de Waarachtige, Die de kroon der overwinning heeft beloofd aan allen die volharden tot aan het einde, Die als God kon spreken: ‘Ik ben ’t, Ik Die van Mijzelf getuig, al waar ’t, dat Ik van Mijzelf getuigde, zo is Mijn getuigenis waarachtig’, als mens beleed: ‘Indien Ik van Mijzelf getuige, zo is Mijn getuigenis niet waar’, dat Hij Zich op niets beriep dan op het getuigenis Zijner werken, die de Vader, Die Hem gezonden had, Hem had gegeven; was dat niet God voor ogen houden, dat Hij, Die kon spreken: ‘Mij is gegeven alle geweld in Hemel en op aarde, – opdat zij allen de Zoon eren, gelijk zij de Vader eren’, – als mens uitriep: ‘Is het dat Ik Mijzelf eer, zo is Mijn eer niets. Ik zoek geen eer bij de mensen. Mijn leer is niet de Mijne maar Diens, Die Mij gezonden heeft; wie daar zoekt de eer Desgenen, Die Hem gezonden heeft, die is waarachtig. Ik ben niet van Mijzelf gekomen, Ik eer Mijn Vader. Ik ben uitgegaan en kom van God!’ en Zijn uitgang was toch, gelijk de profeet Micha spreekt, van het begin en van eeuwigheid geweest. – Is dat niet God altoos voor ogen gehouden en Zijn Vader geëerd, wanneer Hij de gelovigen toezegt: ‘Wat gij bidden zult in Mijn Naam, dat zal Ik doen, opdat de Vader geëerd worde in de Zoon’; of wanneer Hij spreekt: ‘Daarin wordt Mijn Vader geëerd, dat gij veel vrucht brengt.’ Eindelijk, was dat niet God altoos voor ogen houden, dat Hij, Die zeggen kon: ‘Niemand kan tot de Vader komen dan door Mij, – desniettemin vrijuit zei, opdat Hij de genade Gods aan het heerlijkst daglicht bracht: ‘Niemand kan tot Mij komen, ’t zij hem dan van Mijn Vader gegeven’; en wederom: ‘Niemand kan tot Mij komen, ’t zij dan dat de Vader, Die Mij gezonden heeft, hem trekke’, en wederom: ‘Al wat Mij de Vader geeft, dat komt tot Mij’; – of ten laatste, dat Hij, Die alle dingen wist, Zich als mens wilde onthouden te weten het uur van het jongste gericht? Doch waar zouden wij eindigen! verheven zijn de woorden van Paulus: ‘Hoewel Hij in Goddelijke gedaante was, hield Hij het niet voor een roof Gode gelijk te zijn’! –

Onze Verlosser wilde Zichzelf niet anders erkend hebben dan als de Heiland van zondaren.

Het was Jezus genoeg, zo Hij slechts het land rondom toog, en weldeed; – wanneer Hij wonderen verricht had, maakte Hij Zich altoos weg van onder het volk. Als Hij merkte, dat zij komen wilden en Hem grijpen, om Hem tot koning te maken, ontweek Hij. Had Hij iemand genezen, dan was het Hem genoeg het geloof van de herstelde te zien, voor het overige verbood Hij hem te openbaren, wie Zijn weldoener was geweest. Daarom bestrafte Hij ook de duivelen, als zij Hem de Christus noemden; Zijn jongeren alleen moesten het belijden, wie Hij was, omdat zij uitverkoren waren tot verbreiding van Zijn genaderijk – en bestrafte de Farizeeën, de huichelaars, dat Hem David in de Geest een Heer genoemd had, opdat zij wisten, voor Wiens rechterstoel zij eenmaal zouden moeten verschijnen. – ‘Maar alzo lief heeft God de wereld gehad, dat Hij Zijn eniggeboren Zoon gaf, opdat allen, die in Hem geloven, niet verloren gaan, maar het eeuwige leven hebben’, – dit was de geopenbaarde wil van God, waarnaar onze Heiland te werk ging. Met tollenaars en zondaren om te gaan, en ellendigen te prediken, de verbroken harten te verbinden, te prediken aan de gevangenen een bevrijding, schone klederen voor een bedroefde geest te geven, zalig te spreken de geestelijk armen, de rouwdragenden over hun zonden, de zachtmoedigen, de hongerigen en dorstigen naar de gerechtigheid, de vermoeiden en beladenen met zonden en kwellingen van het geweten tot Zich te roepen, opdat zij rust vonden voor hun ziel; de Magdalena’s en Petrussen, die met tranen van berouw Zijn voeten besproeiden en bitterlijk weenden om het geloof, vergiffenis te schenken en toe te roepen: ‘Uw geloof heeft u geholpen, ga heen in vrede, zondig voortaan niet meer’! dit was Zijn

grootste lust en hoogste vreugde, daarin hield Hij Zijn God altoos voor ogen, Die niet wil dat één zondaar verloren gaat, maar dat hij zich bekere en leve.

Vandaar Zijn uitnodigingen: ‘Wie daar dorst, die kome tot Mij en drinke. Ik ben het Brood des levens, wie tot Mij komt, die zal niet hongeren, en wie in Mij gelooft, die zal nimmermeer dorsten. Wie Mij eet, die zal leven om Mijnentwil. Ik ben de Weg, de Waarheid en het Leven, wie tot Mij komt, die zal Ik niet uitstoten. Wie in Mij gelooft, heeft het eeuwige leven. Ik ben gekomen om de zondaren te roepen.’ Vandaar dat Hij blinden de ogen opende, opdat zij ook geestelijk zien mochten; dat Hij melaatsen reinigde, de doven de oren opende, de stommen de band der tongen slaakte, de kreupelen deed huppelen en verstorvenen weder in het leven riep. Wonderen op wonderen verrichtte Jezus, waarvan het bewijs nog niet verzwakt is, daar hij, die niet geestelijk blind is, dezelve nog dagelijks opmerkt onder degenen, die toegebracht worden tot de gemeente Gods. En wat vorderde de Heiland voor dit alles? niets dan geloof en liefde, waartoe Hij dan nog eerst aan degenen, die Hij geholpen had, de kracht verleende. O, onbegrijpelijk geheimenis! en zo handelt Jezus nog met de Zijnen. Wij zullen het straks wel nader overwegen.

Onze Verlosser stelde altoos God voor ogen, want de geboden Gods waren het enige richtsnoer van Zijn handelingen.

Onze Heiland was onschuldig, onbevlekt, van de zondaren afgescheiden of zonder zonde. Hij hield de geboden Gods onberispelijk naar de geest der Wet. Hij was de Waarheid zelve en daagde derhalve Zijn vijanden uit met de woorden: ‘Wie onder u kan Mij van een zonde overtuigen?’ Daarom heet Hij in de rol der voorzeggingen: ‘Gods Knecht, de Rechtvaardige’; daarom spreekt Hij: ‘Ziet, Ik kom, in het boek is van Mij geschreven, Uw wil, o God, doe Ik gaarne, en Uw Wet heb Ik in Mijn hart.’ Zijn vijanden konden niets aan Hem vinden, dat des doods schuldig was; hun getuigenissen kwamen niet overeen. Pilatus sprak: ‘Ik ben rein van Zijn bloed.’

‘Ik heb van Mijzelf niet gesproken’, zegt Jezus, ‘maar de Vader, Die Mij gezonden heeft, Die heeft Mij een gebod gegeven, wat Ik doen en spreken zal. En Ik weet, dat Zijn gebod het eeuwige leven is, daarom wat Ik spreek, dat spreek Ik zoals Mijn Vader Mij gezegd heeft.’ En wederom: ‘Mijn spijze is, dat Ik doe de wil Desgenen, Die Mij gezonden heeft, en Zijn werk volbreng’, en wederom: ‘Ik ben van de Hemel gekomen, niet opdat Ik Mijn wil doe, maar Diens Die Mij gezonden heeft.’ Ziet daar wederom des Heilands eigen getuigenissen; waarom Hij ook tot Zijn jongeren kon zeggen: ‘Is het dat gij Mijn geboden houdt, zo blijft gij in Mijn liefde, gelijk Ik mijns Vaders geboden houd en blijf in Zijn liefde.’ Geen hoon was Hem te grievend, geen verachting te bitter, zo Hij slechts de last Zijns Vaders volbracht; hielden Zijn bloedverwanten Hem voor krankzinnig, schold men Hem voor een duivel, ja wilden de Kapernaïten Hem zelfs van een rots ternederstorten, nam men vaak stenen tegen Hem op, Hij sprak de waarheid in de Naam van Zijn God en wachtte gelaten Zijn ure af. Zal men zeggen, dat God bestendig voor ogen te hebben bestaat in een onophoudelijk gebed – wij lezen meermalen van Jezus, dat Hij gehele nachten in het gebed heeft doorgebracht. Niets werd van Hem zonder gebed of dankzegging ondernomen en voleind. De apostel onthult het ons, wanneer hij zegt: ‘Hij heeft in de dag Zijns vleses gebeden met sterk geroep en tranen geofferd tot Dien, Die Hem van de dood kon uitredder, en is ook verhoord, omdat Hij God in ere had’; – hetwelk al niet veel anders beduidt dan Hem altoos voor ogen hebben.

Hij was Zijn Vader in alles gehoorzaam. Wij bepalen ons slechts bij Zijn laatste levensuren. Hoort Zijn eigen woorden: ‘Opdat de wereld bekenne, dat Ik de Vader liefheb en alzo doe, gelijk Mij de Vader geboden heeft. Staat op en laat ons van hier gaan.’ En toen ging Jezus over de beek Kidron naar Gethsemané, en vernemen wij het daar niet: ‘Vader, niet zoals Ik wil, maar zoals Gij

wilt'? Broeders en zusters! onze Heiland heeft alle gehoorzaamheid vervuld, Hij is onder de Wet gedaan en heeft alles volbracht wat dezelve van ons te eisen had.

Door de gehoorzaamheid van die enige Zoenborg worden velen rechtvaardigen, gelijk door eens mensen ongehoorzaamheid velen zondaars geworden zijn. Hij is een vloek geworden voor ons en onderging het folterendste lijden, ja de dood aan het kruis, opdat wij van de vloek ontslagen werden en het eeuwige leven hadden. Hij heeft vrijwillig voor onze zonden betaald en de straf op Zich genomen uit liefde tot ons, opdat wij werden overgebracht uit de drang der Wet tot de gehoorzaamheid des geloofs in Zijn bloed. Alzo volbracht Hij de wil van God, en zweeg en richtte zwijgende en duldende uit, wat de Hemelen tot in eeuwigheid zal doen daveren. Zo had onze Heiland de Heere altoos voor ogen.

Maar ook: vertrouwde Hij op God.

Toen Hij Zichzelf als het ware van eigen macht ontkleed had, kon Hij in dit vertrouwen Zijn vijanden vrijmoedig onder de ogen treden, kon Hij gelaten Zijn lot afwachten en Zijn lijden tegemoet gaan en zeggen: 'Mijn Vader heeft Mij lief, omdat Ik Mijn leven late, opdat Ik het weder aanneme.' In dit vertrouwen sprak Hij van Zijn lichaam: 'Breekt deze tempel af en in drie dagen zal Ik hem weder opbouwen.' In dit vertrouwen horen wij Hem in onze psalm spreken: 'Bewaar Mij, God, want Ik betrouw op U. Gij zijt immers de Heere. De Heere is Mijn goed en Mijn deel. Ik heb de Heere altijd voor ogen, want Hij is Mij ter rechterhand, daarom zal Ik wel blijven. Daarom verheugd zich Mijn hart, en Mijn eer is vrolijk; ook zal Mijn vlees zeker liggen. Want Gij zult Mijn ziel niet in de hel laten, en niet toelaten, dat Uw Heilige de verrotting zie. De Vader laat Mij niet alleen, want Ik doe altijd, wat Hem behaagt' enz. Wie kan zo spreken? Hij alleen, Die de Heere altijd voor ogen heeft.

Overwegen wij nu

II.

Hoe wij dit voorbeeld van onze Heiland volgen zullen.

Heeft de eeuwige Zoon van God in Zijn menswording en omwandeling op aarde, door eigen, waarachtig getuigenissen, gegrond op Zijn doende en lijdende gehoorzaamheid, getoond, dat Hij de Heere altoos voor ogen had, hoeveel te meer betaamt het ons, om wie Hij alles leed, in Zijn voetstappen te wandelen, is het dat wij in waarheid Zijn Naam dragen; ook wij behoren altoos God voor ogen te hebben, zo wij wensen de erfenis te verkrijgen van het eeuwige heil. Daarom roepen wij u in de eerste plaats toe:

Geeft God de eer en erkent het, wie gij van uzelf zijt.

Is God ook Vader van ons allen? Zekerlijk, Hij heeft ons allen geschapen; zekerlijk roepen wij Hem dagelijks aan: 'Onze Vader, Die in de Hemelen zijt!' maar zien wij toe, dat wij niet spotten met de Hoge en Verhevene, Die in eeuwigheid woont! Is Hij onze verzoende Vader in Christus Jezus? O, de Heere heeft een gruwel aan het gebed der lippen. Hij is de Heilige, Die geen onheiligen gedogen kan. Hij is de Rechtvaardige, Die de onrechtvaardigen gewisselijk zal straffen. Hij is de Reine, Die geen onreinheid kan dulden. Hij is de ijverige God, Die de misdaden bezoekt. Hij is een Wreker der ongerechtigheid en bezoekt de moedwillige overtreders van Zijn Wet. Hij is een verterend Vuur, dat de hardnekkige zondaars verslindt. Hij is algenoegzaam in Zichzelf en zalig genoeg ook buiten ons. Hij behoeft niemand rekenschap te geven van Zijn daden, alle vlees is schuldig voor Hem en als Hij spreekt, dan moet de wereld zwijgen, – als Hij werkt, wie zal het keren? De wegen van elk

mens zijn voor Hem. Hij ziet tot in de verborgenste schuilhoeken van ons hart en weet elk van onze gedachten van verre. Niets is voor Hem verborgen. Hij is overal en nergens uitgesloten. Hij woont in het licht, maar Hij is ook in de donkerheid. Daarom, o mens, wie gij ook zijt: heb de Heere altoos voor ogen. Hij zal u vinden, waar gij het niet waant, u aangrijpen, als gij het niet vermoedt en u ternederleggen, wijl gij u zo zeker acht. Erken het, Hij is God, de Heerlijke, Die te vrezen is, de Onafhankelijke. Erken het, wie gij van uzelf zijt, – minder dan een stofje zijt gij voor Hem, voor Wie de lieden zijn als een morgendauwdrop, en het heelal, als was het niet. Geef God de eer. Wij liggen van natuur allen onder Zijn toorn en verdienen niet anders dan de eeuwige straf. Erken het, dat gij onrein, blind, naakt, melaats, onmachtig en nietig voor Hem zijt, dat gij in uzelf geen gerechtigheid hebt, maar zonde, maar hoogmoed, maar wereldliefde en eigenzin en eigenwil, maar wellust en ongelooft en dat alle verdoemelijke werken des vleses in u zijn. Schrik voor uzelf, maar waar gij zo in zelfvernietiging de Heere voor u stelt, al moest gij belijden, dat gij met opgeheven hand de gruwelijkste zonden had begaan, dat gij een verstokte en verharde, ja tot nu toe een mondchristen, ja een huichelaar geweest zijt, erken het slechts en wij zullen u ten tweede tonen: Hoe gij de Heere verder voor ogen hebt te stellen.

Gelijk onze Heiland Zichzelf niet anders wilde erkend hebben dan als de Heiland der zondaren, zo verlangt Hij ook van u, dat gij naar de geopenbaarde en genadige wil van God, Hem als uw Heiland door het geloof omhelst.

Verslagenen en verbrokenen van geest, die innig naar de Heere verlangt, maar het geloof niet durft aangrijpen, hoe zijt gij toch zo beangst, hoe weent gij zo? Ziet, uw Heiland wacht op u en begeert u en roept u toe: ‘Wees getroost, Mijn zoon, – schep moed, Mijn dochter, u zijn uw zonden vergeven! Wat zou u weerhouden? de toorn van God? Ik heb die voor u gedragen; – uw zonde? Ik heb ze weggevaagd als een wolk, zo bloedrood dezelve ook was. Aarzel niet. Ik ben u genadig; zie daar Mijn hand, doorboord voor uw zonden; Ik schenk u de kracht, grijp nu aan, Ik red u, Ik help u ook! Geloof gij dat?’ – Hier gaat een licht voor u op, zoekende Christen! en zo de satan dit weder dreigt uit te blussen, wederstaat hem door de verzuchtingen van uw hart en hij zal van u vlieden. Geliefden! Stellen wij altoos de Heere voor ogen. Hij is barmhartig, langmoedig, genadig, groot van goedertierenheid en getrouwheid. Bergen mogen vallen in het hart der zee, rotsgevaarten mogen instorten, en de heuvelen wegvallen, maar het verbond Zijner genade valt niet weg. Wel spreekt Sion: ‘De Heere heeft mij verlaten, de Heere heeft mijner vergeten!’ maar de Heere spreekt: ‘Ziet, Ik heb u in Mijn handen gegraveerd!’ Wel lezen wij, dat de Heere de Zijnen wil uitverkoren maken in de oven der ellende⁴⁶, om Zijnentwil, ja om Zijnentwil, maar dat Hij hen verwerpen wil, dat staat er niet.

Daarom met wegwerping van alle eigengerechtigheid en eigenwerk, de bedenkingen van het ongelooft afgeslagen, en gezien op de Voleinder des geloofs met alle vrijmoedigheid en Hem in het geloof omhelsd, Die om onzentwil Zich overgaf aan de dood des kruises en door Zijn dierbaar bloed ons gekocht heeft. – Wij hebben een wolk van getuigen om ons heen, wij zien in Zijn Woord zondaren, die zich het verdoemelijkst gevoelden, het hoogst begenadigd. Heeft Jezus Zich voor ons zo willen vernederen, – dat wij Hem dan volgen naar Zijn welbehagen. Is ons de vriendelijkheid en langmoedigheid Gods verschenen, om ons zalig te maken niet naar onze werken, maar naar Zijn barmhartigheid, – heeft Christus ons de gerechtigheid aangebracht, die voor God geldt, – riep Hij uit aan het kruishout: ‘Het is volbracht’, – is de vrede met God voor ons door Hem bewerkt en de genadestoel opengesteld – : dat wij dan toetreden en smeken om Zijn Geest, om te ontvangen gena-

46 Volgens Jesaja 48:10 in de Luthervertaling.

de om genade in vernieuwing des harten, om te verkrijgen de gerechtigheid des geloofs, opdat wij met een levendig geloof, God als onze lieve Vader steeds voor ogen hebben, en gerechtvaardigd uit ons geloof leven, ook waar wij niets zien noch gevoelen, – alleen op het Woord van God aan, dat niemand bedrogen heeft, maar waarachtig is. Dan zullen wij door het levendig geloof in Christus zo leven, als die weten, dat God gedurig om ons is, en wij zullen Zijn geboden bewaren, gelijk Christus die bewaard heeft.

Geliefden! Als wij de genade Gods en de gerechtigheid des geloofs, die in Christus is, zijn deelachtig geworden, en ons hart in waarheid tot God bekeerd is, dan wordt ons de Heiland dierbaar en onontbeerlijk; meer en meer ingeleid in onze diepe verdorvenheid en machteloosheid, en overtuigd, dat wij van onszelf niets willen noch weten buiten God, zullen wij het leren verstaan, wat onze Heiland zegt: ‘Zonder Mij kunt gij niets doen.’ Maar hoe meer wij dan zien, wat wij met de Heere vermogen, des te meer zullen wij worden vastgegrond in de liefde tot God, Die ons het eerst heeft liefgehad en met kinderlijke behoedzaamheid en schroom de Heere naar de ogen zien en door het geloof uit liefde Zijn geboden volbrengen. Wij prediken het geloof in alle louterheid en erkennen, dat het alleen rechtvaardig maakt zonder de werken. Maar dit is het kenmerk van het geloof, dat het vruchten voortbrengt en volstandig blijft onder lijden en beproeving. Is Christus *voor* ons, Hij moet ook *in* ons zijn. Terwijl velen spreken van geloof en genade en zich echter onder de dekmantel van zwakheid en onvermogen allerlei geheime en openbare zonden veroorloven en het kruis van Christus tot grote ergernis verstrekken, terwijl anderen, als bittere vijanden en van de godsdienst des harten zich een hemel dromen in opgeworpen eigengerechtigheid en eigen werk, kent de oprechte geen andere bron van zijn daden dan Christus. Christus leeft in hem en werkt in hem, en hij leeft zijns geloofs, dat door de liefde dadig is. Hij stelt zich altoos God voor ogen en daarom zijn zijn werken in God gedaan. Het gebod van God is onze heiliging en het vermijden van de oneerbaarheid. Hoe meer gij het kruis van Jezus in het hart hebt, zoveel te sterker wordt uw geloof, zoveel te meer groeit de nieuwe mens op en de oude mens wordt dagelijks zo in u gedood met deszelfs lusten en begeerlijkheden, en kuisheid, ootmoed, zachtmoedigheid, vrede en blijdschap des Geestes versieren uw wandel. Het gebod Gods is liefde, gelijk God de Liefde zelve is. Hoe meer nu de liefde van Christus in u is en gij daarbij denkt: ‘Mijn hemelse Vader ziet mij, Hij is om mij, Hij verstaat mijn gedachten, Hij hoort mij spreken’, – hoe meer gij de omgang met God gewoon zijt door het gebed, waardoor gij in Jezus’ Naam alle goede gaven ontvangen zult, des te meer zal de algemene en bijzondere liefde tot uw naasten in u zijn, des te meer zullen vriendelijkheid, verdraagzaamheid en vergevingsgezindheid bij u zichtbaar worden en gij zult toegevend zijn omtrent de zwakheden van uw broeders, hoe zij u ook beledigen mogen, en voor hen bidden, gelijk Jezus onze zwakheden op Zich heeft genomen en ons heeft liefgehad toen wij nog vijanden waren, gelijk Hij nog dagelijks voor ons bidt bij de Vader, schoon wij allen dagelijks overvloediglijk zondigen voor Hem.

Het gebod van God is dankbaarheid, dat wij Hem erkennen als onze God en ons wachten voor de afgoden der wereld, der schootzonden, der hoogmoed, der geldgierigheid, en der ijdele eer van mensen. Is het dat wij God altoos voor ogen hebben, door het levendige geloof in Christus, onder bidden en waken, dan zullen deze gruwelen uit ons genomen worden, opdat wij de Heere alleen dienen, Die alles maakt om Zijns zelfs wil, dan zullen ons de geboden van God niet zwaar zijn, en de geest der verleiding zal van ons afdeinzen, is het dat wij gewapend zijn met de woorden van de Verlosser: ‘Daar staat geschreven!’

Zo met Jezus in het gemoed en God voor ogen, dan worden Zijn geboden volbracht, want de Heere werkt ze, Die in ons is.

Maar dan wordt van ons gevorderd onderwerping van onze wil.

Men roemt nog al veel van Socrates. Mijn hoorders! deze had oppervlakkig beschouwd een zonderlinge stelling. Hij geloofde, het als wijsgeer het verst gebracht te hebben, als hij wist, dat hij niets wist. Dit stemt hem de Christen toe en voegt er gaarne bij, dat hij dan volkomen zou zijn, als hij geheel niets wilde. Is dit niet ongerijmd? Nee, zeker niet. Want onze eigenwil is juist onze grootste hinderpaal op de weg Gods. Niets willen, niets werken van onszelf, opdat God in ons werke en Zijn wil volbrengt, dit doet ons spoedig voortgaan. Daarom bad David: 'Heere, leer mij Uw welbehagen'; daarom spreekt Paulus (Romeinen 4): 'Dengenen, die niet werkt, maar gelooft in Hem, Die goddelozen rechtvaardig maakt, dien wordt zijn geloof gerekend ter gerechtigheid.' Daarom heet het in het gebed, dat ons Jezus leerde: 'Uw wil geschiede.' Zo bad de Heiland Zelf in Gethsemané. Als God spreekt, dan spreekt ons vlees gemeenlijk tegen en wordt onwillig tegen God. Maar wij moeten zwijgen voor Hem en stille zijn, dan worden wij het best geholpen. En wilt gij een bewijs, dat onze wil van natuur bedorven is, en wij vol tegenspraak zijn? het ligt daarin, dat zo-even nog wel iemand onder u gedacht zal hebben: 'Dat kan ik niet'! Maar wie zegt u, dat gij dit kunt? wij kunnen morren en opstaan tegen de wil van God en zeggen: 'Dat valt toch bitter.' Daarom God voor ogen altoos en Hem gesmeekt in Jezus' Naam, dat Hij onze wil verbreke, opdat wij geloven, dat Zijn wil de beste is. Dan eerst zullen wij kunnen bidden: 'Hemelse Vader, Uw wil geschiede.'

Ten laatste, mijn geliefden! als wij geleerd hebben door het geloof uit liefde eenswillend met God te zijn, dan zullen wij in alles op God vertrouwen en nimmer bedrogen uitkomen.

Als wij onszelf in onze nietigheid en God in de grootheid van Zijn volmaaktheden hebben leren kennen, als wij in Christus' bloed zijn gerechtvaardigd geworden en van Hem de kracht ontvangen, om Gods geboden te volbrengen uit innige liefde, – als wij delen in het lijden van onze Verlosser, zonder enig voorbehoud Hem volgen, aan Hem geheel onszelf overgeven en onze zelfliefd en eigenwil verzaken, dan kan het niet anders of ons gelovig vertrouwen op God staat als op een rots. Geen wet kan ons verdoemen, geen hel ons overheren, geen satan ons in zijn macht krijgen, is het dat wij geloven in Christus. Dan kan niets ons van Hem scheiden. De gelovigen gaan voort in de kracht Gods, heffen het hoofd vrolijk omhoog en overwinnen alles, want de Heiland overwon voor hen, zij zullen de kroon eens dragen zo zeker als hun Verlosser aan de rechterhand des Vaders verhoogd is. De Geest des Heeren leidt hen en zij zijn vrolijk, dat zij de smaad van Christus mogen dragen en door de wereld uitgeworpen worden als de doden. Met Jezus in het hart en met Zijn Kruis op de schouder gaat het hemelwaarts. Alle dingen moeten hen ten beste dienen. Zij trachten er naar en bezitten alreeds het Rijk Gods, en al het andere wordt hun toegeworpen. Zij kunnen zeggen met de Verlosser in onze psalm: 'Ik heb de Heere altoos voor ogen, want Hij is mij ter rechterhand, daarom zal ik wel blijven.' Zeker, hun vertrouwen is niet altoos even sterk. Geliefden! gij hebt uw donkere uren, uw duistere maanden, ja jaren zelfs, maar weet het en erkent het toch, dat de Heere u zo leidt, om u geheel voor Zich te vernederen, opdat Hij u heerlijk make, opdat gij zwak zijnde sterk wordt, opdat uw geloofsoog verhelderd, uw liefde gelouterd en uw hoop verlevendigd worde. Verbeidt slechts in stilte, wacht u voor de stem van de wanhoop, de Heere zal u uithelpen te Zijner tijd, – gij zult Hem nog prijzen. Ziet toch zo niet op uw zonden, gij kunt ze toch zelf niet uitwissen, ziet op Jezus, de Zondendelger, Die ook voor u een eeuwige verzoening heeft teweeggebracht. Houdt God altoos voor ogen, Hij is de Getrouwe, Hij verbreekt Zijn verbond niet, dat Hij met u in de Heilige Doop heeft opgericht. Wie op Hem zijn vertrouwen stelt, zal wel blijven, hij komt nimmermeer bedrogen uit.

Zien wij nu nog in het kort

III.

Welk nut er voor ons in ligt opgesloten, is het dat wij de Heere altoos voor ogen houden.

Geliefde broeders en zusters. Wij zijn een nieuw tijdperk ingetreden, wij staan aan de ingang van een nieuw jaar. God weet, wat ons in hetzelfde tegenkomen zal; hartelijke wensen en broederlijke terechtwijzingen zijn u van uw waardige leraars ten deel geworden. Het zij mij als jongeling vergund een kostelijke wens daarbij te voegen; namelijk dat wij allen in dit jaar de Heere altoos voor onze ogen mogen hebben.

Geliefden! Het geloof is bij velen van ons nog niets anders dan een bloot weten, dan een historisch geloof, maar waarlijk, dat maakt ons niet zalig, als wij ons op dit kussen leggen en in slaperigheid en onverschilligheid omtrent onze duurste belangen insluimeren. Het ontwaken zal verschrikkelijk zijn. Het is nog een jaar van genade, weet het ijverloze! er komt een jaar van wraak over allen, die noch koud noch warm zijn. Gij heet Christen, gij hebt de Heilige Doop ontvangen, belijdenis afgelegd en zijt vaak aan de dis des Heeren geweest; maar stelt u de Heere voor ogen en ziet, of gij het voor Zijn heiligheid kunt uithouden. Zolang gij niet waarachtig berouw hebt over uw zonden en niet van harte bekeerd zijt, hebt gij geen deel aan Christus. –

Daarom smeekt nog hedenavond om verlichte ogen des verstands. Zoekt in de Schrift, dat gij er het leven vindt; bidt om de Heilige Geest, opdat gij Christus lief moogt krijgen en opgebouwd moogt worden als een levendige steen in de geestelijke tempel, waarvan onze Verlosser de Hoeksteen en Grondslag⁴⁷ is.

Het geloof is bij velen nog zwak. Het kan er in dit jaar op aankomen. De satan gaat overal rond en is eropuit, om ons geloof te ondermijnen en met allerlei listen, verleidingen en twijfelingen. De Schrift zegt: ‘Geloof gij niet, zo blijft gij niet.’ Daarom, stelt de Heere altoos voor ogen en bidt Hem, dat Hij u niet leide in verzoeking, dat Hij met uw zwak geloof geduld hebbe en het sterke en onderschrage. Zegt dikwijls: ‘Heere, kom mijn ongeloof te hulp.’ Streeft naar de kennis Gods; overweegt veel onder aanhoudend gebed het lijden van onze Verlosser en weet het ter uwer bemoediging, indien gij slechts geloof hebt als een mosterdkoorn, gij zult blijven en Jezus belooft u nog groter dingen. Gewen u veel aan de omgang met God, – in de ure der aanvechting en der beproeving, ach, dan vallen er zovelen af! houd gij u dan aan het kruis, hoe zwak uw geloof ook zijn moge. Zoek geen troost bij de mensen, maar bij de Heere, en gij zult uitkomst vinden.

Geliefden! het kan er in dit jaar opaankomen, als ons de wereld haar grootsheid openstelt, als de zinnelijkheid lokt en de driften bruisen, als het goud en goed der aarde zijn verblindende glans verspreidt, als de mensen ons eren en vleien en onze hoogmoed gestreeld wordt, of wij Christus liever hebben dan de wereld en de mammon, of wij de zonde zullen bestrijden, of wij de eer bij God liever hebben dan die bij de mensen, of wij gaarne met Christus smaadheid willen leiden en om Zijntwil alles afsterven. Stellen wij daarom de Heere altoos voor ogen, steunen wij niet op eigen krachten, maar op Zijn genade door het geloof. Buigen wij gedurig onze knieën, smekende onze Verlosser, dat wij doorgloeid worden met de liefde tot Hem, opdat wij alles achten voor schade, opdat wij in Hem bevonden worden en steeds denken: ‘Jezus ziet mij, zou ik zulk een groot kwaad doen en mij tegen mijn Heiland verzondigen’!

47 Statenvertaling: Fundament.

Broeders en zusters. Stellen wij altoos de Heere voor ogen. Hij kan ons de beker van het lijden op de hand zetten en ons in dit jaar met de drossem daarvan drenken. Het kan eropaan komen, of wij dan bereid zijn, die gewillig te nemen, die gelovend en zwijgend te ledigen, gelijk Jezus deed. Wij zijn geen ogenblik zeker van ons aardse lot, en de engel des doods slaat over ons allen zijn vleugelen uit. Leren wij daarom bijtijds van onze Heiland, dat Zijn juk zacht en Zijn last liefelijk is. Houden wij ons in alles aan God, dan moge het door water of door vuur gaan, de Heere is met ons, – Zijn wil is wijs en goed, Zijn wil geschiede.

Hardnekkig zondaar, de Heere bekere u in dit jaar, eer gij moet uitroepen: ‘Het is te laat, de verdoemenis grijpt mij aan’! U koelzinnigen wekke Hij op tot ijver; u bekommerden vertrooste Hij; u kleingelovigen bemoedige Hij; u die sterk zijt in het geloof geve Hij kracht om voor Zijn Naam te strijden. Gods genade zij rijkelijk over ons allen met het geloof en de liefde en de Geest, opdat wij altoos voor ogen mogen hebben en blijmoedig wachten op de toekomst van onze Verlosser, de Heere Jezus Christus.

Amen.

Voorzang: Psalm 111, 125; Gezang 21:1,2; Psalm 16:4,5.

Het lijden van Jezus in Gethsemané.

Leerrede uitgesproken op 1 maart 1827.

Zo ik immer het gewicht van de hemelse dingen, die ik heb voor te stellen, gevoel, mijn hoorders! ik gevoel hetzelfde vooral in deze ogenblikken van smart en van bewondering. Het is niet het verscheiden van een door ons hooggewaardeerde medebroeder; niet het folteren van de onnozelheid, noch het martelen van een Stefanus of Polycarpus. Nee, wat ik u zal voorstellen, is het lijden, het ijselijkste lijden, dat ooit geleden werd. Een lijden, waarbij hemel en hel in den verschrikkelijkste kampstrijd tegen elkander traden. Een lijden, waarbij het heelal door de vuurgloed van Gods toorn wederom tot niet zou smelten, of terugkeren tot de vorige harmonie. Een lijden, waarbij de hemel zweeg en op het aangezicht lag, – waarbij de geestenscharen hun harpen gewis lieten vallen, en zich in hun vleugelschaamd verborgen voor God, waarbij het een gehele wereld gold, of zij zouden storten in de eeuwige afgrond of vrijgekocht worden door Goddelijk bloed. Dat dan niemand van ons met een ongeroerd hart aanhore, wat gesproken zal worden. Gingen er weleer zwaarden door het hart van Maria; is het Woord Gods een tweesnijdend zwaard, dat de ziel doorboort, – o, het ga ook ons door het hart! – Nog staat de engel Gods, Mozes, daar, en verdoemt de onbekeerde zondaar, en houdt hem met het vlammeende zwaard van Gods Wet het hemelse Eden uit, – nog woelt het zwaard van de zonde in de leden en doorsnijdt het zich beschuldigend geweten, – nog bestormt de satan het hart met gedachten, die soms diepe wonden maken; nog vloeien er zovele tranen om eigen schuld en diep bederf, – nog wondt ons het zwaard van onze eigenheid in de strijd tegen vleeselijke gezindheid, – maar, o! ook nog geurt de balsem van de oneindige en onpeilbare genade en liefde Gods, om te helen de verslagenen en gewonden van geest; nog staat de schatkist open van de langmoedigheid en goedertierenheid Gods voor alle arme zondaren, die rijk willen worden in hemelse goederen. Wij herroepen de gouden dagen niet, toen onze eerste ouders zo gelukkig waren in God; ach! zij zijn gevallen en wij allen met hen! Wij leiden u niet in Edens bekoorlijke beemden, – ach daar stond de boom, welker vrucht ons de eeuwige dood heeft berokkend! – wij zijn in de boeten vastendagen van het Christendom, wij huiveren in de geest naar een andere hof, waar betaald werd, wat wij geroofd, – waar vergoed werd, wat wij misdreven, waar geleden werd, wat wij verdiend hebben. Jezus Christus, gisteren en heden Dezelfde tot in alle eeuwigheid, is in ons midden. Mijn hoorders! dat wij dan aanbidden in het stof voor Zijn majesteit, – ons diep verootmoedigen voor Hem bij het zien van Zijn vernedering. Laat ons beven en vrezen bij het besef, hoe schrikkelijk groot onze zonden zijn, hoe geducht de heiligheid en de ijver Gods is over de vertreders van Zijn Wet; maar dat wij ons verbazen met de geestenscharen en de zegepralende gemeente en ontgloeid worden in liefde en dankbaarheid jegens de Man der smarten en des lijdens, op Wie de Heere ons aller zonden wierp, Die dezelfde gewillig op Zich nam en zo een oorzaak is geworden van volkomen zaligheid voor allen, die geloven.

Overdenking van de vierde prediktekst:

Toen kwam Jezus met hen aan een hof, genaamd Gethsemané, en sprak tot Zijn jongeren: Zit hier, totdat Ik derwaarts ga, en bid. En nam tot Zich Petrus, en de twee zonen van Zebedeüs, en begon treurig, en zeer beangst te worden. Toe sprak Jezus tot hen: Mijn ziel is bedroefd ter dood toe; blijft hier, en waakt met Mij. En ging een weinig voort, viel op Zijn aangezicht neder, en bad, en sprak: Mijn Vader, is 't mogelijk, laat deze kelk van Mij voorbij gaan, doch niet als Ik wil, maar zo-

als Gij wilt. En Hij kwam tot Zijn jongeren, en vond ze slapen; en sprak tot Petrus: Kunt gij dan niet een ure met Mij waken? Waak en bid, opdat gij niet in aanvechting valt; de geest is gewillig, maar het vlees is zwak. Ten tweedemaal ging Hij wederom heen, bad en sprak: Mijn Vader, zo 't niet mogelijk is, dat deze kelk van Mij voorbij gaat, 't zij dan, dat Ik hem drink, zo geschiede Uw wil. En Hij kwam, en vond ze wederom slapen; en hun ogen waren vol slaap. En Hij liet hen daar, en ging wederom heen, en bad ten derdemaal, en sprak dezelfde woorden. (Mattheüs 26:36-44)

En zij kwamen aan de hof, genaamd Gethsemané, en Hij sprak tot Zijn jongeren: Zit hier, totdat Ik heenga, en bid. En nam tot Zich Petrus, en Jacobus en Johannes, en begon te beven en zeer beangst te worden, en sprak tot hen: Mijn ziel is bedroefd ter dood toe; vertoeft hier, en waakt. En Hij ging een weinig verder, viel op de aarde, en bad, dat, zo 't mogelijk was, die ure voorbij ging. En sprak: Abba, Mijn Vader, U is alle ding mogelijk, neem deze kelk van Mij; doch niet wat Ik wil, maar wat Gij wilt. En Hij kwam, en vond ze slapen, en sprak tot Petrus: Simon, slaapt gij? kunt gij niet een uur waken? Waakt en bidt, opdat gij niet in verzoeking valt; de geest is gewillig, maar het vlees is zwak. En Hij ging wederom heen, en bad, en sprak dezelfde woorden. En kwam weder, en vond ze wederom slapen, want hun ogen waren vol slaap en zij wisten niet, wat zij Hem antwoordden. En Hij kwam ten derdemaal, en sprak tot hen: Och, wilt gij nu slapen en rusten? Het is genoeg; de ure is gekomen: ziet, des mensen Zoon wordt overgeleverd in de handen der zondaren. (Marcus 14:32-41)

En Hij ging, naar Zijn gewoonte, uit naar de olijfborg, en Zijn jongeren volgden Hem na aan dezelfde plaats. En Hij scheidde Zich van hen af, omtrent een steenworp, en knielde neder, bad, en sprak: Vader, wilt Gij, zo neem deze kelk van Mij; doch niet Mijn, maar Uw wil geschiede. En Hem verscheen een engel van de hemel, die sterkte Hem. En het geschiedde, dat Hij met de dood worstelde, en bad heftiger. En Zijn zweet werd als druppelen bloeds, die vielen op de aarde. En Hij stond op van het gebed, en kwam tot Zijn jongeren, en vond ze slapen van treurigheid. (Lucas 22:39-46)

Broeders en zusters! Zou hetgeen ik u heb voorgelezen, waarheid zijn? Indien ik het tegendeel beweerde, gij zou mij overtuigen uit het Woord van God, en mij deze voorstelling uit Mattheüs, Marcus en Lucas bondig tesaamgetrokken voor ogen leggen. Maar, daar het de waarheid is, waar is dan de liefde! Ach, wij mogen ons allen wel schamen over onze verregaande koelheid jegens die Verlosser, Die zoveel voor ons geleden heeft. Ikzelf moet bekennen, dat ik nog dat inzien in het lijden van onze Verlosser niet heb, om het u alles waardig genoeg voor te stellen, maar hebt geduld met de jongeling, wat Gods genade hem gegeven heeft, deelt hij u volgaarne mede. Wat wij te overdenken hebben, is rijk van inhoud. Wij nemen het voornaamste eruit, door met u te overwegen

- I. Het zielenlijden van Jezus Zelf.
- II. Wat wij daaruit leren.
- III. Waartoe het ons moet aansporen.

Het was dan in de nacht van donderdag op vrijdag, dat onze eeuwig gezegende Verlosser ook om onzentwil langs de zwijgende straten van Jeruzalem, terwijl Hij Zijn jongeren waarschuwde, dat zij zich allen aan Hem zouden ergeren, over de beek Kidron Zijn zware gang deed naar Gethsemané, een hof in de buurt der olijfpersen. Hij liet de elven aan de ingang daarvan, en nam de drie jongeren, die op Thabor Zijn heerlijkheid gezien hadden, met Zich, om nu ook getuigen van Zijn vernedering te wezen. Terwijl Jezus begint te treuren, te beven en zeer beangst worden, terwijl Zijn ziel bedroefd

is ter dood toe, beveelt Hij hun met Hem te waken en voor zichzelf te bidden, opdat zij niet in aanvechting vielen, – en nu, scheurt Hij Zich van hen af in de diepe somberheid van de hof en valt op Zijn aangezicht ter aarde en bidt. O ijselijke ure! o verschrikkelijk lijden! dat ook wij nedervallen en aanbidden! Broeders en zusters, beseffen wij het! *Wie is het, Die hier lijdt?* De glans van de heerlijkheid Gods ligt hier als uitgedoofd, – het evenbeeld van Zijn onzienlijke wezen zonder gedaante of heerlijkheid, – Die alle dingen draagt met Zijn krachtig woord, krimpt in het stof. Hij, zonder Wie niets bestaat, ligt hier als een nietige worm. Hij, door Wie alle dingen gemaakt zijn, is als machteloos. Die het Begin en het Einde is, kampt om het leven; het leven worstelt met de dood, het licht met de duisternis, – de volheid van de Godheid ontledigt zichzelf. Hij, Die spreekt en het is er, smeekt om uitredding. Die één met de Vader en Gode gelijk is, vernedert Zichzelf. De grote God, boven alles geloofd tot in eeuwigheid, Die de sleutelen draagt van hel en van dood, Die met één ademtocht ons allen kan verdelgen, knielt neder, valt op Zijn aangezicht en bidt, – en bidt, dat de ure, waarin Hij gekomen was, voorbij mocht gaan. Hoe? was Hij dan niet alwetend? wist Jezus dan niet, dat het dan eeuwig met ons gedaan zou zijn? Wij begrijpen dit niet, maar waarlijk verschrikkelijk groot moeten onze zonden voor het reine oog van de allerheiligste God zijn, dat de last daarvan aan de menselijke ziel van Jezus de bede ontperste: ‘Abba Vader, U is alle ding mogelijk, neem deze kelk van Mij.’ Echter, onze Heiland was niet onwillig, om de lijdenskelk tot aan de bodem ledig te drinken; daarom horen wij tevens: ‘Niet wat Ik wil, maar zo Gij wilt.’ Daarom heet het in de eeuwige raad des vredes: ‘Ziet, Ik kom, in het Boek is van Mij geschreven. Uw wil, o God, doe Ik gaarne, en Uw Wet heb Ik in Mijn hart.’ – Om spoedige verlossing en uitredding bad dus onze Heiland, al zou de last ook nog eens zo zwaar op Hem liggen. Hier zien wij dan waar de profeten naar vorsten, wat de Engelen begeren in te zien; hier zien wij het Lam, Dat van eeuwigheid geslacht is, onze enige Hogepriester, krimpde als een booswicht in het stof – voor ons! De Zoon, verstoken van het gevoel van Vaderlijke gunst, ligt hier voor Zijn Vader als voor een rechter en geeft voldoening voor ons, die Zijn vijanden waren. – Hij was ons vlees en bloed deelachtig geworden, om duivel en dood de macht te benemen, om ons te verlossen en vrij te maken, om een barmhartig en getrouw Hogepriester te worden, tot verzoening van de zonden Zijns volks, om medelijden te kunnen hebben met onze zwakheid, als Die overal, doch zonder zonde, in verzocht werd, – om, hoewel Hij Gods Zoon was, in hetgeen Hij leed, gehoorzaamheid te leren, opdat Hij door lijden volkomen werd; eindelijk om de genadestoel open te stellen, opdat wij barmhartigheid en genade vinden en de gerechtigheid deelachtig worden, die daar is het geloof in Hem.

Zo zien wij nu onze Heiland in Gethsemané. Vraagt gij, wat de kelk was, die Jezus door de Vader op de hand werd gezet? Hoort! Die kelk was Zijn lijden; en nu, Hij, Die geen zonde gedaan heeft, ja geen zonde kan gedogen, omdat Hij de Heilige God Zelve is, gevoelde hier alle zonden op Zich geworpen. Daar stonden dan al die bergen van ongerechtigheden van Adam af tot op ons en van ons tot op de laatste mens die veranderd zal worden, opeengestapeld en vielen op Hem, alle gedochten van boosheid en godslastering beangstigden Hem, alle ijselijke wangestalten van hemelschreiende gruwelen drukten Hem, al wat er ooit door enig mens misdreven is of zal misdreven worden, benauwde Hem. Een gehele wereld lag op Hem. God eiste wraak, de hemel beefde en Jezus, Jezus lag op Zijn aangezicht in het stof en betaalde.

O, dat ons dit ter harte ga. Op Hem werden niet alleen de zonden geworpen, die van Adam tot op Mozes, en die onder de Wet begaan waren, niet alleen de zonden van Zijn vrienden, die uit zwakheid des vleses sliepen, terwijl Hij leed, niet alleen de zonden van de verstokte Joden, die weldra zouden uitroepen ‘Kruist hem! Kruist hem! Zijn bloed kome over ons en onze kinderen!’ Nee, maar

waarlijk – broeders en zusters, Hij laadde ook onze misdaden op Zich. Alle zonden, hetzij roekeloos en met opgeheven hand geschied, of uit overijling begaan, – de zonden van u, verstokte booswicht, die, zo gij u niet bekeert, ter helle vaart, – van u, spotter met Jezus en Zijn belijders, van u, rampzalige huichelaar! van u, onbarmhartige gierigaard, – van u, verwoester van uw huiselijk geluk en tiran van uw betrekkingen, – van u, geheime wellusteling, – van u ook, bekommerd en verslagen zondaar, – ja, horen en vernemen wij het allen, wie wij ook zijn: de Heere wierp onzer aller zonden op Hem.

Terwijl zo de zonde der wereld op Jezus lag en haar hardnekkigheid Zijn lijden verbitterde, werd het vermeerderd door het gevoel van de toorn Gods. Ja, de kelk van de gramschap Gods, die van de hemel geopenbaard wordt over al het godloos wezen en ongerechtigheid der mensen, moest onze Heiland drinken. – Ach, hoe bitter en hoe bang zal Hem dit gevallen zijn. Had de Vader Hem dan niet lief? was Hij niet Zijn eniggeboren Zoon? – Hij had immers nimmer Zijn Vader vertoornd! Nee, broeders en zusters, maar wie boos is, blijft niet voor God. Hij heeft een gruwel aan de ongerechtigheid. Door de zonde van de eerste ouders en die van ons was Zijn heiligheid beledigd, Zijn gramschap ontstoken en Zijn ijver ontgloeid; – onze Heiland had Zijn Vader volkomen lief, maar ook het zondige mensdom. Vandaar dan dat onuitsprekelijke zielenlijden van onze Zaligmaker. Hij bluste het wraakvuur Gods door Zijn eigen bloed en gaf zo de eer aan God weder!

Bij de last der zonden, die op Jezus geworpen werden, bij de toorn Gods, die op Hem lag, kwam nog de vloek der Wet. – ‘Vervloekt is een iegelijk, die niet doet naar alle woorden dezer Wet!’ zo galmde het eens van de kruin van Ebal. Al het volk sprak ‘Amen’ daarop en vervloekte zo zichzelf; en sedert brult die vloek ook tot ons over. Maar hier in Gethsemané wordt die vloek uitgestort op het hoofd van Hem, Die op het aangezicht ligt en bidt. – Ja, eeuwig zij onze Hogepriester dank gezegd; Hij heeft ons van de vloek verlost, daar Hij een vloek heeft willen worden voor ons – zodat er geen verdoemenis is voor hen, die wandelen naar de Geest en in Hem zijn. Voor elke zonde, waardoor wij ons de vloek op de hals halen, heeft Jezus geboet, en nu ruist er zegen en vrede en leven over allen, die geloven.

Terwijl Jezus’ ziel zo werd vaneen gereten, terwijl Hij, Die nimmer vloekte, voor de rechtbank van God stond, om die vloek in zegen te veranderen en vrede te maken tussen de Heilige en het gevallen mensdom, moest Hij gewis nog de bestormingen uitstaan van het rijk der hel. Had de satan de eerste mens doen vallen in de hof Eden, had hij het in de woestijn beproeft, om de tweede Adam te verleiden, hij spande gewis alle krachten en listen in, om in de hof Gethsemané zijn aanvallen op Jezus te hernieuwen, welke gedachte daardoor versterkt wordt, dat toen de duivel in de woestijn alle verzoeking voleindigd had, hij volgens het verhaal van Lucas (4:13) van Jezus week een tijd lang. Mij dunkt, dat hij onze Heiland deze woorden heeft toegevoegd: ‘Zijt Gij Gods Zoon, waartoe dan dit lijden? – spreek slechts tot God, en Hij redt U! Gij zijt immers gelukkig genoeg buiten het hardnekkige en verloren mensdom. Of veellicht denkt God een andere weg uit, om de verdoemde mensen te helpen; – Gij zult het niet uithouden! – weet Gij wel, welk lijden Gij na deze ure nog hebt door te staan? en wat baat het U, het grootste gedeelte van de zondaren zal toch niet in U geloven, ja, U nog bespotten en verguizen, en niet alleen aan U, maar ook aan allen, die het met U zullen houden, gewelddadigheid uitoefenen, en wat zult Gij aan de besten hebben? hetzelfde, wat Gij nu aan Uw discipelen hebt, moeite op moeite, zorg op zorg, dagelijks bidden, dringen, vermanen! wel-aan, laat mij mijn rijk, ik zal U dan niet meer verontrusten, gij kunt met vreugde heersen in de hemelen, daar hebt Gij recht op want Gij zijt Gods Zoon.’ – O, hoe bang moet dit onze Heiland gevallen hebben, maar zeker, de woorden ‘Daar staat geschreven: wie zich vernedert, zal verhoogd wor-

den', zullen des Heilands beukelaar geweest zijn, waarmede Hij de satan verslagen en zijn geweld in kluisters heeft gelegd. –

Nog werd dit zielenlijden van onze Heiland daardoor verzaamd, dat Hij worstelde met de tijdelijke en eeuwige dood. Slechts een druppel uit de kelk, die Jezus heeft geledigd, zou ons gemakkelijk tot wanhoop en zelfmoord kunnen brengen. Echter, de dood is de bezoldiging der zonde. Wie van ons zou niet ijzen, zo hij deze in de eeuwigheid te betalen had? Maar Jezus geeft voldoening. De strikken des doods hielden Hem omvangen en de angsten der hel troffen Hem. Het kille doodszweet brak Hem uit de leden en drong, op een bovennatuurlijke wijze met stukken geronnen bloed vermengd, door de zweetopeningen heen. Ach! zo groot werd de angst der ziel, dat Hij driemaal bad, dat Zijn lijden toch bespoedigd mocht worden. En toen moest Hij, Die Zijn engelen maakt als geesten of als de vlugge winden, en Zijn dienaars als vuurvlammen, door een engel versterkt worden.

Hoe moet het die hemeling te moede zijn geweest, hoe zal hij vanuit de hemelzalen zijn Heer tegemoet zijn gesneld, Hem bevende bij de hand gevat, Zijn tranen afgewist en Hem moed ingesproken hebben, terwijl hij Hem wees op de verlossing van de zondaren en op de heerlijkheid, die aanstaande was. Nu was de kracht van de Heiland hernieuwd, nog eens beurde Hij de last van onze zonden omhoog, – nog eens hield Hij Zijn boezem open voor de pijlen van Gods toorn, Hij spant Zijn uiterste krachten in, bidt, ja bidt heftiger, verstompt de vloek, zweet bloed en – het is genoeg! Hij overwint voor ditmaal en vergruizelt dood en hel!! – en wij zijn aanvankelijk verlost.

Aanbidde hij, wie aanbidden kan, hij wene, wie wenen kan, – hij springe op van vreugde, wie zijn Heiland liefheeft, want het is voor ons geschiedt. –

Maar hoe beminnelijk wordt niet Jezus onder al dit lijden! Hij lijdt *onschuldig* en toch als een schuldige. Hij was *rechtvaardig* en lijdt als een onrechtvaardige, als een onreine en verstotene van God. Hij lijdt *vertrouwelijk*, daarom bidt Hij: 'Abba, lieve Vader, U is alle ding mogelijk', – ja, 'Vader' noemt Hij Zijn God, bij al het gevoel van Zijn gramschap. Hij lijdt *gehoorzaam*, daarom bidt Hij: 'Mijn Vader, is 't niet mogelijk, dat deze kelk van Mij ga? tenzij dat Ik hem drinke, zo geschiede Uw wil.' Daarom zijn ook door de gehoorzaamheid van Eén velen rechtvaardig. Hij lijdt *geheel onderworpen en willoos*; daarom horen wij Hem ten derde male bidden: 'Vader, wilt Gij, zo neem deze kelk van Mij, doch niet Mij, maar Uw wil geschiede.' Vraagt gij, wat onze Heiland wel meer mag gebeden hebben, – o, gij kunt het in de Psalmen lezen. Hoort slechts: 'Mijn ziel is zeer verschrikt, – ach, Gij Heere, hoe lange! – De angst Mijns harten is groot, voer Mij uit al Mijns noden. Haast U, Heere, Mij te helpen, Mij is bange, Mijn gedaante is vervallen van treuren. Mijn leven heeft afgenomen van droefenis. Mijn kracht is vervallen. Mij heeft omgeven lijden zonder tal, Mijn hart heeft Mij verlaten. Mijn gezicht vergaat Mij, dat Ik zo lange moet wachten op Mijnen God. Laat het u behagen, Heere, dat Gij Mij verlost, haast u Mij te helpen, Heere! God help Mij, want het water gaat Mij tot de ziel. Ik verzink in diepe modder, Ik ben in diepe wateren en de vloed wil Mij verdrinken. Mijn ziel is vol jammer en Mijn leven is nabij de hel. Uw gramschap drukt Mij.' Zo *verschrikkelijk* leed onze Heiland.

Wel zegt de apostel: 'Hij heeft in de dag Zijns vleses gebeden met sterk geroep en tranen geofferd tot Dien, Die Hem van de dood uitreddend kon.' Maar loven wij dan de Heere, wilde Hij de heilzame kelk nemen, Hij is ook verhoord, omdat Hij God in ere had. Hij kwam alles te boven en *overwon*, en dezelfde liefde, die Hem in Gethsemané bij herhaling naar de discipelen drong, om hen te vermanen tot de waakzaamheid en het gebed, dringt Hem ook tot ons arme zondaren, die ook nog liggen te slapen, – terwijl wij weten, dat onze Heiland over ons bedroefd was ter dood toe, – en

noch bidden, noch waken, schoon het gevaar nabij is, en daarom in de aanvechting vallen, eer wij erom denken. Maar welaan, wij hebben veellicht nog krachtiger opwekking nodig; gaan wij dus over tot ons

IIe gedeelte, om te zien, wat wij uit de voorstelling van het zielenlijden van onze Heiland leren. Wij zien dan

a. welke afschuwelijke zondaren wij zijn. Mijn hoorders, het is een grondwaarheid in het Rijk Gods: Hoe groter zondaar, des te groter genade. Maar het schijnt bij de meesten omgekeerd te worden: hoe groter genade, des te meer stapelt men de zonden op en vol van eigengerechtigheid krijgt men weldra een Socratische Christus, en oppert vragen over de onsterfelijkheid der ziel en wat dies meer zij, waar men liever moest zorgen, hoe de ziel behouden werd. ‘De mens is zo slecht niet’, is het algemene spreekwoord, maar wat zegt het Woord van God?: ‘Ik zal de misdaad bezoeken dergenen, die Mij haten; – wie zijn broeder haat, is een doodslager.’ Wie durft het nu God in het aangezicht tegenspreken, dat wij van nature geneigd zijn God en onze naasten te haten? – Is dat te erg? ja het is te erg, dat men zijn Verlosser zo kan zien lijden en bloed zweten en dan zichzelf nog niet verfoeit en verafschuwt en bij God in de schuld valt. Waar God spreekt, moeten wij de hand op de mond leggen. De gehele wereld is verdoemelijk voor God, wij zijn van de vader de duivel, wij zijn kinderen des toorns van nature, dood, als de beenderen die vermolmen in de graven, dood in zonden en ongerechtigheden. Daar is niemand, die goed doet, ook niet een. Wij zijn allen tezamen afgeweken en onnut geworden. Wetende Gods gerechtigheid door de stem van het geweten, en dezelfde niet doende, zijn wij mannen des doods.

Is Christus een Martelaar der deugd, – Socrates was het ook, – en de Bijbel hoeft bij ons uit. Is Christus een Zondendelger, – heeft Hij de toorn van God op Zich geladen, is Hij voor ons een vloek geworden, heeft Hij dood en Duivel voor ons overwonnen, – wat zijn wij dan? Hebben wij dan nog enige gerechtigheid door de werken, of zijn wij, ook wanneer wij alles gedaan hebben, wat wij te doen schuldig zijn, – en wie durft zich dies beroemen? – zijn wij dan ook onnutte knechten? ja, zegt de Mond der waarheid. O, dat wij dan wegzinken in ons niet, onze verdoemelijkheid voor God erkennen, opdat wij geheel voor Hem ontkleed en uit onszelf uitvallende, omhangen worden met de klederen der gerechtigheid, die om niet geschonken worden, is het dat wij geloven! – Niemand van ons heeft van zichzelf enige aanspraak of recht op de hemel, ons hart is vol gruwelen, vol hoogmoed en eigenwil en werken, vol wellust, gierigheid, nijd en toorn en wraakzucht, – zo liggen wij, zolang wij niet bekeerd zijn, in een afgrond, en de hel is ons erfdeel en eeuwige woonplaats, en nog zijn wij vervloekt, is het dat wij Christus niet liefhebben, en dat wij dit rechtvaardig verdienen, leren wij

b. Als wij in het lijden van Jezus zien: Hoe ernstig God Zijn wetten handhaaft.

O, nimmer, nimmer had Jezus Christus zoveel lijden op Zich genomen, nimmer had Hij zo verschrikkelijk geleden; nimmer had God geduld, dat Zijn Zoon zou krimpen in het stof, zou genageld worden aan het kruis en de dood zou sterven, had Hij het niet zo ernstig gemeend. Maar Hij is een ijverig God, Die Zijn wetten niet ongewroken laat vertrappen. Een God, Die dagelijks dreigt, en Zijn boog gespannen houdt en er dodelijke pijlen op legt, toegerust tot verderf, indien men zich niet wil bekeren. Dit heeft Hij getoond aan het eerste ouderpaar, dat Hij vernietigd had, zo zij niet geloofd hadden in de Teelt der vrouw, Die de satan de kop verbrijzelen zou. Dit heeft Hij getoond aan de oude wereld, die Hij in de wateren liet verstikken. Dit heeft Hij bewezen aan Sodom en Gomorra, aan Farao en zijn heir, aan Israël in de woestijn, aan Koran en Dathan en hun aanhang, aan de heidenen in Kanaän, – aan Jeruzalem onder Nebucadnesar en onder Titus, ja waar zouden wij eindi-

gen, om u al de ondoorgrondelijke oordelen Gods over de zonden op te tellen. Zien wij het niet in de verwerping van de Joden en in de aanneming van de heidenen? bevestigt het niet de dagelijkse ondervinding in de uiteinden van de verachters van God? O, verschrikkelijk houdt Hij gericht! Onze God is een verterend Vuur. Hij is een heilig God, Die niet duldt dat wij met Hem spotten; Hij is een rechtvaardig God, Die eens rekenschap zal vorderen van alle moedwillige verachters van Zijn Zoon. Hij haat de zonde!

Maar beef niet, o zondaar! indien gij behouden wenst te worden. Christus is hier, Die voor ons geleden heeft, – nader met vrijmoedigheid en beschouwen wij in Jezus lijden

c. Hoe onpeilbaar de genade van de Eeuwige is.

Heeft de zonde geheerst ten dood, de genade heerst door de gerechtigheid, ten eeuwige leven door Jezus Christus onze Heer. Daarin is de barmhartigheid, de genade en liefde Gods verschenen, dat Hij ons niet wil vergelden naar onze werken, maar naar Zijn goedertierenheid, dat Hij het met een eed bevestigt: ‘Zo waarachtig als Ik leef, Ik wil niet dat de zondaar verloren ga.’ Daarom besloot Hij van eeuwigheid in Christus zondaren met Zichzelf te verzoenen en dat uit louter genade, door het geloof in Christus. Daarom zond Hij Zijn Zoon, Die niet kwam om de wereld te veroordelen, maar zalig te maken. – Daarom wil God dat alle mensen geholpen worden en tot kennis der waarheid komen. Daarom werd Christus onze Voorspraak bij God en een Verzoening voor de gehele wereld. Het is genade van God, dat nu de grootste, de afschuwelijkste zondaar, al waren zijn zonden bloedrood, vergiffenis kan vinden door het geloof. Ja, de Heere is barmhartig, en genadig, langmoedig en groot van goedertierenheid en getrouwheid. Als gij duizend schreden van Hem zijt afgeweken en gij doet slechts één schrede met oprecht berouw en leedwezen naar Hem terug, dan strekt Hij reeds weder naar u de hand uit en laat de roede zinken.⁴⁸ Hij vergeldt ons niet naar onze zonden, Hij straft ons niet naar wij verdiend hebben. Zijn genade is zo groot, als Hijzelf is. Zo ver het oosten ligt van het westen, zo ver werpt Hij onze overtredingen van Zich, is het dat wij tot Hem wederkeren. – De rijkdommen van Zijn barmhartigheid zijn grenzeloos. O, diepten der wijsheid en der liefde Gods. Ja, Zijn Vaderarmen staan open voor een iegelijk, die met het bloed van Christus tot Hem komt. Bij onze God is veel vergeving. En wie daar nog aan twijfelen, wie nog aarzelen mocht, die hore slechts

d. Hoe lief Jezus Christus de zondaren heeft.

Worden de dingen die tot de zaligheid van een zondaar betrekking hebben, door de Bijbel enig toegeschreven aan de genade Gods, wij kunnen deze nochtans alleen, en dat wel zonder ons eigen toedoen, deelachtig worden in en door Christus onze Zaligmaker, door Wie wij alleen het leven hebben; Welke God enig heeft voorgesteld tot een Genadestoel door het geloof in Zijn bloed. Maar waar is nu een liefde, al is het van onze liefste betrekkingen, die het bij de liefde van Christus haalt. Liefde alleen deed Hem Zijn hemeltrouwen verlaten en de gedaante aannemen van het zondige vlees. Liefde alleen deed Hem hier in armoede leven. Uit liefde tot zondaren liet Hij Zich zo vaak verguizen, uit liefde ging Hij de zware gang naar Gethsemané, en leed daar het onuitsprekelijkste lijden, verstoken van de troost van Zijn vrienden en van Zijn Vader. Uit liefde liet Hij Zich boeien en ging Zijn verder lijden tegemoet en achtte de schande niet; uit liefde gaf Hij Zich vrijwillig over aan de schandelijkste kruisdood, verlaten van het heelal en van God.

Uit liefde leed God voor Zijn schepsel, de Rechtvaardige voor ons rechtvaardige en verdoemelijke zondaars. Zo verwierf Hij voor ons de zaligheid, kocht ons vrij door Zijn bloed, maakte Zijn Va-

⁴⁸ Dat klinkt voorwaardelijk, maar ook later, in 1869, herhaalde Kohlbrugge dit. Zie: H.F. Kohlbrugge, *Het is mij goed nabij God te wezen*, Houten 2012, blz. 172.

der tot onze Vader, verwierf ons vergiffenis van zonden, het eeuwige leven en de erfenis des hemels en Gods. Aarzel dan niet, ween dan niet hopeloos, o zondaar, die bij Jezus moe toevlucht zoekt! Wat drukt u de last van uw zonden? uw Heiland nam die op Zich in Gethsemané! Wat beeft gij voor de toorn van God? uw Heiland heeft immers vrede gemaakt tussen God en u! Wat vreest gij de vloek der Wet? Jezus heeft voor u de Wet volbracht en is voor u een vloek geworden. Vreest gij de dood? Gelijk door de zonde van één de verdoemenis over alle mensen gekomen is, alzo is ook door de gerechtigheid van Eén de rechtvaardigmaking des levens over alle mensen, en dus ook over u gekomen. Weet gij wat de Kananeese vrouw deed? vond zij ook bemoediging in Jezus' antwoord? Nee, en echter, hoe onwaardig zij zich gevoelde, hield zij aan met bidden, en wat vernam zij? 'O vrouw, uw geloof is groot, u geschiede gelijk gij begeert.' Houdt zo ook bij Jezus aan, bekommerde ziel en gij zult het horen: 'Wees getroost, Mijn zoon! schep moed, Mijn dochter, u zijn uw zonden vergeven.' Was de liefde van Jezus zo groot, dat Hij voor ons wilde lijden en sterven, toen wij nog vijanden waren, veel meer kunnen wij nu ontvangen uit de volheid van Zijn liefde genade om genade; en dat dit zo is, blijkt

e. daaruit dat Jezus door Zijn lijden een volkomen Zaligmaker is geworden.

Ik houd mij hier aan de uitspraken van de Bijbel, want daarop rust de Geest Gods: 'Hij zou van Gods genade voor allen de dood smaken. Het betaamde God, de Hertog onzer Zaligheid door lijden volkomen te maken. Hij zou door de dood de macht nemen van hem, die het geweld des doods had, dat is, de duivel, en verlossen degenen, die door vrees des doods al hun leven knechten zijn moesten. Hij moest in alle dingen Zijn broederen gelijk worden, opdat Hij barmhartig werd en een getrouw Hogepriester, om te verzoenen de zonden des volks. Daar Hij in geleden heeft en verzocht is, daar kan Hij in helpen dengenen, die verzocht worden. Wij hebben niet een Hogepriester, Die niet zou medelijden hebben met onze zwakheid, maar Die overal in verzocht is, gelijk als wij, doch zonder zonde. Daarom laat ons toetreden met vrijmoedigheid tot de genadenstoel, opdat wij barmhartigheid mogen ontvangen en genade vinden, ten tijde als het ons zal nodig zijn. Hij heeft in hetgeen Hij leed gehoorzaamheid geleerd. En toen Hij is voleind, zo is Hij geworden allen, die Hem gehoorzaam zijn, een oorzaak ter eeuwige zaligheid. Deze, omdat Hij eeuwiglijk blijft, zo heeft Hij een onvergankelijk priesterdom; waarom Hij ook altoos kan zalig maken, die door Hem tot God komen, en leeft altoos en bidt voor hen. Hij is door Zijn eigen bloed eenmaal in het Heilige ingegaan en heeft een eeuwige verlossing gevonden. Hij heeft een offer voor de zonden geofferd, dat eeuwiglijk geldt.' – Geloof gij het nu?

Beschouwen wij nu ten laatste, waartoe de overweging van het zielenlijden van onze Heiland ons moet aansporen.

- I. Om de zonden af te zweren. Dat wij bij elke opkomende zonde denken: 'Daarvoor zweette mijn Heiland bloed!'
- II. Om met afstand van alle eigengerechtigheid, wegzinkende in het niet van ons diep berderf en onvermogen, onze enige gerechtigheid te zoeken en te verlangen in Christus door het geloof in Zijn bloed.
- III. Om te streven naar een levendig geloof, dat door de liefde dadig is; zodat wij niet meer onszelven leven, maar Hem, Die voor ons het bitterste lijden en de dood heeft ondergaan, opdat Hij in ons zij naar de verborgenheid der eenheid van de gelovigen met Hem.
- IV. Om gaarne te delen in Zijn lijden, uit liefde tot Hem en ons geheel willoos zonder enig voorbeding aan Hem over te geven, zodat alles ons in de wereld hetzelfde wordt, indien

wij slechts Jezus hebben; – als wetende, dat het lijden van deze tijd niet waardig is de heerlijkheid, die wij in en door Hem hier reeds hebben en eens daarboven in volmaaktheid ontvangen zullen.

- V. Om te staan naar een levendige hoop in Hem, als die geloven, dat de hoop niet te schande zal worden, maar dat wij eenmaal de kroon verkrijgen, voor ons gekocht door Goddelijk bloed, die wij ontvangen zullen voor het oog der engelen en der zegepralende gemeente uit de hand van de Middelaar, – waar wij priesters en koningen Gods zullen wezen en met de geestenscharen en oudsten zullen leven en zingen: ‘Amen! Het Lam, Dat gedood is, Dat ons gekocht heeft met Zijn bloed, is waardig om te nemen kracht en de rijkdom, en wijsheid en sterkte, en eer en prijs en lof en geweld van eeuwigheid tot eeuwigheid.’

Amen.

Schets van een leerrede over Mattheüs 26:41, gehouden op 14 maart 1827.

Inleiding.

Gedachten over de woorden:

Waakt en bidt opdat gij niet in aanvechting valt. De geest is gewillig, maar het vlees is zwak.

Mattheüs 26:41

Tekst.

De verloochening van Jezus door Petrus.

A. Overweging van de geschiedenis.

B. Gevolgtrekkingen daaruit.

C. Leringen. –

A. Overweging van de geschiedenis.

1. De verloochening zelf.

a. Petrus is te verontschuldigen

1. Liefde tot Jezus dreef hem.

2. Hij meende het oprecht.

b. Echter zondigde hij zwaar.

1. Hij was door Jezus gewaarschuwd.

2. Nochtans was hij vol zelfvertrouwen.

3. Hij had zich moedwillig in het gevaar begeven om te zien hoe het af-
liep.

4. Hij was geheel verwijderd van God en had het gebed vergeten.

5. Hij vreesde de mensen meer dan God.

6. Hij verloochende zijn Meester, Die ook voor hem leed.

7. Hij deed dit in koelen bloede.

α. Door ontkenning.

β. Door er een eed bij te voegen, nadat het hanengekraai hem
reeds tot inkeer had moeten brengen.

γ. Door zichzelf te vervloeken.

2. Het aanzien van Jezus.

a. Jezus stond voor de Joodse raad, overgegeven aan de beschimpingen der Jo-
den.

b. Hij wist dat Petrus Hem afzwoer.

- c. Dit verzwaarde Zijn lijden.
 - d. Echter zag Hij Petrus aan met een oog van bestraffing, liefde en ontferming.
3. Het berouw van Petrus.

Jezus zag Petrus aan, dit bracht hem te binnen

- a. Wat hij gedaan had.
- b. Tegen Wie hij het gedaan had.
- c. Hoe zwaar hij had gezondigd.

Dit had ten gevolge

- 1. Dat hij uitging, en
- 2. Bitterlijk weende.

B. Gevolgtrekkingen.

Gelijk Christus Jezus toen voor Kajafas en de Joodse raad werd gesleept, zo staat Hij nog dagelijks in Zijn ware belijders voor de rechtbank der wereld.

- 1. Er zijn vele van Zijn belijders
 - a. Die Hem slechts *van verre* volgen.
 - b. Die zulks uit nieuwsgierigheid doen.
 - c. Die vol mensenvrees zijn.
 - d. Die ook moeten zeggen als het eropaan komt
 - 1. Ik ben Zijn jonger niet.
 - 2. Ik ken Jezus niet.
 - 3. Ik weet ook niet wat gij zegt.
 - e. Die bij nader aandrang Jezus afzweren door hun gedrag.
 - f. Zichzelf vervloeken, door zich te storten in het ongeluk.
- 2. Er zijn anderen die
 - a. Vol zijn van eigen gerechtigheid.
 - b. Noch waken noch bidden.
 - c. Niet in de gemeenschap met Jezus leven.
 - d. Niet willen delen in Zijn lijden.
 - e. Zo Jezus ontlopen, en
 - f. In akelige zonden storten.

Zo hebben er gewis velen onder ons hun Heiland verloochend. Ondertussen

- 3. Jezus ziet ons.
 - a. Hoe ziet Hij ons aan?
 - 1. Als die Hem door onze zonden verloochend hebben.
 - 2. Als die nu der verdoemenis waardig zijn.
 - 3. Als die nu geen vermogen hebben om onszelf te helpen.
 - b. Waarom ziet Hij ons aan?
 - 1. Omdat Hij de eeuwige Liefde zelve is.

2. Omdat Hij met ons handelt naar Zijn barmhartigheid, niet naar wij verdiend hebben.
3. Omdat Hij een getrouw Hogepriester voor zondaren is.
4. Wat moet dit bij ons teweeg brengen.
 - a. Dat wij onze zonden erkennen.
 - b. Dat wij daarop acht geven hoe bang het Jezus is gevallen toen Hij voor ons leed en stierf.
 - c. Dat wij uitgaan
 1. Uit de zonden, door die af te zweren.
 2. Uit de wereld, door haar vermaken, roem en eer vaarwel te zeggen.
 3. Uit onszelf, door onszelf te verloochenen met onze verkeerde lusten en hoogmoed en eigenheid.
 - d. En bitterlijk wenen.
 - d. i. Met oprechte boete en berouw over onze zonden bij Christus vergiffenis daarvan zoeken tot wij die vinden en deel aan Hem hebben.

C. Leringen.

De verloochening van Jezus door Petrus leert ons.

1. Er kan zo groot een zondaar niet wezen, of er is voor hem genade bij God, 2 Petrus 3:9.
2. Wij worden ter zaligheid bewaard door Gods macht, niet door onze eigen macht, 1 Petrus 1:5; 1 Petrus 5:5.
3. De Heere laat ons dikwijls in aanvechting komen, om ons geloof te louteren, 1 Petrus 2:9.
 - a. Jezus had voor Petrus gebeden. Lucas 22:31,32.
 - b. Christus bidt ook voor de gelovigen.
4. Zo stellen wij onze hoop geheel op de genade met alle waakzaamheid en vreze. 2 Petrus 1:10.
5. Gedurig weder struikelende erkennen wij hoe dierbaar ons het bloed des Middelaars is. 1 Petrus 1:18,19.
6. Overtuigd van hetgeen wij niet zijn en wetende wat wij zijn moesten leren wij onze broeders liefhebben en niet lichtvaardig veroordelen.
7. Het zij ons tot vreugde met Christus gekruist te worden, 1 Petrus 2:12,13,14.
8. Gekomen tot de levendige Hoeksteen, Christus, bouwen wij ons, hoe verworpen Die ook moge wezen, op Denzelve op tot een geestelijk gebouw dat eens verplaatst zal worden in de hemelen. 1 Petrus 2:5, 9.

Slot. Marcus 13. 'Zo waakt nu, want gij weet niet wanneer de heer des huizes komt, of hij komt op den avond of ter middernacht of omtrent het hanengekraai of des morgens, opdat hij niet snellijk kome en vinde u slapende. Maar wat Ik u zeg, dat zeg Ik u allen. Waakt! –

Schets van een leerrede over Johannes 9:25.⁴⁹

Een ding weet ik, dat ik blind was, en ben nu ziende.

Voorafpraak. Korte voorstelling van de geschiedenis des blindgeborenen.

Leerrede.

A) Voorstelling van enige hoofdwaarheden daaruit.

1. Wat deze blindgeborene was in het natuurlijke en geestelijke, zijn wij ook in het geestelijke en wel ten opzichte van
 - a. Ons verstand.
 - b. Onze wil.
 - c. Onze wandel.
2. Gelijk Jezus de blinden de ogen opende, is Hij ook reeds lang gereed het ons te doen. vs. 5. 'Ik ben het Licht der wereld.'
 - a. Hoe doet Hij zulks.
 - b. Waarom doet Hij het.
 - c. Wanneer wil Hij het doen.
3. Hoe gedraagt zich de wereld, hoe de Farizeeën en schriftgeleerden jegens ons wanneer ons de ogen zijn opengedaan.
 - a. Zij beginnen ons te veroordelen.
 - b. Zij ergeren zich aan Christus en aan ons.
 - c. Zij stoten ons uit hun midden.
 - d. Waarom doen zij zulks.

B) Nadere overweging van de tekstwoorden.

1. Wat erkent de geestelijk blinde wien de ogen zijn opengegaan.
 - a. Hij houdt zich overtuigd eens blind geweest te zijn.
 - α. In het erkennen van de waarheid die naar de Godzaligheid is.
 - β. In zelfkennis.
 - γ. In het jagen naar alles wat niet Christus is.
 - δ. In het levendige geloof.
 - b. Dat hij nu wezenlijk ziet.
 - α. Zijn zonde en de gerechtigheid, die in Christus is.
 - β. Zijn onmacht en de macht des Geestes.
 - γ. Dat Christus alles *voor hem* is.
 - δ. Dat Christus ook alles *in hem* zijn moet.

⁴⁹ Ook te vinden in: H.F. Kohlbrügge, *Het lidmaatschap bij de Hervormde Gemeente hier te lande mij willekeurig belet*. Amsterdam 1833, blz. 41 en 42.

- ε. Wat het geloof werkt.
- στ. De klaarheid van het Evangelie.
- ζ. De heerlijkheid Gods in God door Christus.

2. Wat doet hij die weet dat hij ziet.

- α. Hij schrijft het alleen aan de Heere toe.
- β. Hij komt overal vrijmoedig voor zijn belijdenis uit.
- γ. Hij kan niet anders dan geloven wat hij bij zichzelf ondervindt.
- δ. Hij laat zich niet weder verblinden, maar is standvastig.
- ε. Hij acht de hoon van de wereld niet.

C) Toepasselijk gebruik van de tekst.

- a. Wie onder ons kan het de blindgeborene nazeggen: 'Een ding weet ik, dat ik blind was en ben nu ziende.'
- b. Betoog van de noodzakelijkheid van dit te moeten kunnen doen.
- c. Schrikkelijk is het oordeel dat allen wacht die willens blind zijn.
- d. Opwekking voor allen die wensen te zien.
- e. vertroosting voor hen, die in donkerheid verkeren.
- f. Bevestiging voor hen, die door het levendig geloof overtuigd zijn dat zij zien. –

Hoe onwaardiger zondaar des te groter genade.

Leerrede over 1 Corinthe 15:1-10.

Maar ik vermaan u, lieve broeders, aan 't Evangelie, 't welk ik u verkondigd heb, 't welk gij ook aangenomen hebt, in 't welke gij ook staat; door 't welke gij ook zalig wordt, naar welke wijze ik het u verkondigd heb, is 't, dat gij 't behouden hebt; 't en ware dan, dat gij tevergeefs geloofd had. Want ik heb u ten eerste gegeven, 't geen ik ook ontvangen heb: dat Christus gestorven is voor onze zonden, naar de Schrift; en dat Hij begraven is, en dat Hij weder opgestaan is ten derde dage, naar de Schrift. En dat Hij gezien geworden is van Cefas, daarna van de twaalve. Daarna is Hij gezien geworden van meer dan vijfhonderd broederen op eenmaal, van welke nog veel leven, maar sommigen zijn ontslapen. Daarna is Hij gezien geworden van Jacobus, daarna van al de apostelen. Ten laatste na allen, is Hij ook van mij, als een ontijdige geboorte, gezien geworden. Want ik ben de minste onder de apostelen, als die niet waardig ben, dat ik een apostel heet, daarom dat ik de gemeente Gods vervolgd heb. Maar van Gods genade ben ik, 't geen ik ben, en Zijn genade aan mij is niet tevergeefs geweest; maar ik heb veel meer gearbeid, dan zij alle, doch niet ik, maar Gods genade, die in mij is.

Nauwelijks was de Kerk van Christus op aarde geplant of zij scheen weder tot op de grondvesten vaneen geschokt te zullen worden. De Joden, als nog niet rijp voor de gruwel der verwoesting, dorstten naar Christenenbloed en Stefanus, een man vol van geloof en des Heiligen Geestes, werd hun slachtoffer. In die tijd ontstond er een grote vervolging over de gemeente te Jeruzalem en allen werden verstrooid. Eindelijk trad Saulus op, verstoorde de gemeenten, ging hier en daar in de huizen en haalde er mannen en vrouwen uit en wierp ze in de gevangenis. Hij blies met dreigen en moorden tegen de jongeren des Heeren. Als zij gedood werden, hielp hij het vonnis spreken of pijnigde hen vaak en dwong ze de Naam van Jezus te lasteren. Veel, meende hij, veel moest hij doen tegen de Naam van Jezus van Nazareth. Hij scheen te Jeruzalem uitgewoed te hebben, nu moest het op Damascus aan. Zijn plan was beraamd, alle Christenen, die hij vluchtende of in die stad zou gevangen krijgen, zouden gebonden naar Jeruzalem gebracht – dan gewis ter dood gemarteld worden. Hij gaat bij de hogepriester, legt hem zijn oogmerken bloot en bekomt brieven en macht, en aanmoediging en trekt uit. Trekt uit – maar, o ondoorgrondelijke wegen Gods! Hij wist dan niet dat hij uittoog tegen de Koning aller koningen en Heer aller heren. O, de Kerk van Christus moge bestormd en bestookt worden, de Heere regeert. Saulus is op weg en peinst op moord en verdelging, misschien dacht hij, mocht ik de Nazarener eens in mijn macht bezeten hebben. Reeds is hij bij Damascus. Maar tot hiertoe heet het: ‘Niet verder.’ – eensklaps omglansde hem een licht van uit de hemel. Saul, Saul, wat vervolgt gij *Mij* – zo klonk hem een stem in het oor – en op zijn vraag: ‘Heere! wie zijt Gij?’ moest hij het vernemen tegen Wie hij de wapenen had opgevat. ‘Ik ben Jezus, Die gij vervolgt’, was het antwoord, ‘Het zal u zwaar vallen tegen die prikkel achteruit te slaan.’ ‘Heere, wat wilt Gij dat ik doen zal!’ dit was het enige wat hij nog voort kon brengen en sedert werd hij een uitverkoren werktuig in de hand des Heeren, Die hem van 's moeders lichaam aan had afgezonderd en geroepen door Zijn genade, en Zijn Zoon in Hem te openbaren, opdat hij Christus verkondigen zou onder de heidenen. Onbegrijpelijke rijkdom der genade Gods! De grootste zondaar werd de grootste heilige; de hittigste vervolger van de Naam Jezus de ijverigste voorstander daarvan. Zodat hij eenmaal in de kracht des Geestes schreef: ‘Wie Jezus niet liefheeft, die zij vervloekt.’ De moor-

denaar van de Christenen hun tederste geestelijke vader, zodat hij de Galaten eenmaal noemde zijn lieve kinderen, die hij wederom met angsten baarde. De bitterste vijand van het kruis de grootste kruisdrager, die zich verblijdde als hij aan het lijden van Christus deel had mogen hebben. Ziet daar een verandering van zijn inwendige mens, opmerkelijker dan zijn naamsverandering. Geen wonder dan, dat hij met verbazende en alles medeslepene kracht van welsprekendheid van de genade kon prediken, die aan hem geschied was – van de onnaspeurlijke rijkdom van Christus en van Diens kruis. – Geen wonder dat de wijsheid van Athene en de geleerdheid van Corinthe voor de macht van zijn prediking zwichtte en bezweek, dat hij een geur des levens was voor die behouden bleven en een reuk des doods voor de anderen. O, hoe gloeide hij van liefde tot Jezus, Zijn Naam was hem een wellust, Zijn kruis zijn bezieling. Vol van de Heilige Geest reisde hij overal heen, waar de Geest het hem toeliet en predikte en bekeerde en stichtte gemeenten. Niets was in staat hem af te schrikken of te ontmoedigen, noch honger, noch zwaard, noch naaktheid, noch gevaar, noch geselslagen, noch steniging. Hij had alles en genoeg en vroeg niet naar het lichaam, hoe meer hij de dood van zijn Verlosser gelijkvormig mocht worden, zoveel te meer juichte hij er in, dat hij in Christus zijn leven had. Ik ben niets, niets waardig, het is alleen de genade Gods die mij tot iets maakt. Christus is alleen mijn gerechtigheid, een andere erken ik niet. Het geloof alleen maakt rechtvaardig. De oude mens moet gekruist, met Christus moeten wij opstaan, nu tot de geestelijke opstanding, eenmaal tot de verrijzenis van het vlees. Ziet daar de hoofdinhoud van zijn prediking. –

En, broeders en zusters, wie is er onder ons, die, wanneer hij Christus tot zijn hoogste Goed heeft gekozen, niet gaarne van Christus' kruis en heerlijkheid hoort verkondigen – wie is er onder ons, die zich een treurig eertijds herinnerde, waarin hij ver was van God en Christus, ver van de beloften van het Nieuwe Testament, maar verlossing van zijn zonden vond en de hemelse vrede deelachtig werd, zich niet zal verblijden wanneer hij het zijn leven door hoort vermelden: 'Christus is voor onze zonden gestorven en om onze gerechtigheid', dat is, om ons rechtvaardig voor God te stellen, 'weder opgewekt.' Dit is het zalige enerlei van een zuivere Evangelieprediking, nadat de Wet haar vloek heeft uitgesproken. Dit is het eenzelve, zoals de wereld het noemt, maar dat voor de Christen altoos nieuw is. En wie oren heeft om te horen, die hore en geve er acht op. Gods genade wordt er door verheerlijkt en nooit genoeg geprezen en geloofd – de mens wordt er door uit de vesting van ingebeelde eigenwaarde gestort en nooit genoeg ontkleed en vernederd. – Wie het weet, die haaste zich, opdat hij niet eeuwig naakt gevonden worde. Wie het met tranen erkent, verblijde zich, want hij zal heerlijk gekleed gaan. En wie het niet gevoelt, die bidde God, want het staat zeer gevaarlijk met hem. Wij zullen het een en ander onder de genadige bijstand van de Heilige Geest nader leren inzien, bij het overwegen van onze huidige tekst, die ons om wijze redenen naar kerkorde opgegeven is.

Tekst:

1 Corinthe 15:1-10.

Mijn geliefde hoorders! Dit gehele hoofdstuk handelt over de opstanding der doden. Wij leren er ten dele de zwakheid van de Kerk, die te Corinthe was. Ook toen toch, toen er nog velen leefden, die Christus zelf en anderen door Christus hadden opgewekt gezien, rezen er echter twijfelingen in hun midden op. *Enigen* namelijk beweerden dat de opstanding reeds geschied was en verstonden er een zedelijke verbetering onder. *Anderen* ontkenden dat aan de lichamen het leven zou teruggegeven worden, terwijl de zielen in bestaan voortdurend daarhenen zouden zweven. Nog anderen, aan

de Epicuristen en Sadduceeën gelijk, beweerden dat lichaam en ziel tegelijk uitgeblust en vernietigd werd, en dus noch de zielen overbleven noch aan de lichamen het leven werd teruggeschonken. Het gevoelen van de laatsten *schijnen* ook velen van onze tegenwoordige tijd met geestdrift voor te staan. – De heilige Paulus zich tegen deze wangevoelens verzettende, begint in onze tekst met een korte verklaring en opwekking aan de Cortinthiërs en verhaalt vervolgens met weinige woorden Christus' dood en opstanding. Drie getuigenissen roert hij hier aan, die namelijk van de Heilige Schrift, van zijn medeapostelen en enige tijdgenoten en vervolgens van zichzelf. Eigen overtuiging gold bij Paulus na de Heilige Schrift wel het meest en maakte hem het welsprekendst, gelijk een zondaar, die door de Goddelijke genade bekeerd is geworden van een kind des duivels tot een kind des Allerhoogsten, zijn Medebroeder Christus als de beste Geneesmeester der ziel, op het dringendst en het bezielendst aan kan prijzen. Want het weten en het prediken met ijdele woordenpraal helpt toch niets, maar verderft en maakt ons oordeel zoveel te schrikkelijker, wanneer het geloof ons niet door de borst gloeit. Vraagt nu iemand, waarom deze tekst heden verklaard wordt, daar hij billijk op het Paasfeest behoorde afgelezen te worden. Het huidige Evangelie van de Farizeeër en tollenaar geeft er ons de rede van. Wie was een grotere Farizeeër dan Saulus, wie had na zijn bekering meer oorzaak van zich te verootmoedigen gelijk de tollenaar, dan Paulus. En wie zal meer de kracht gevoelen van hetgeen Paulus van zichzelf zegt, dan hij, die eens verslagen en verschrikt door de vloek der Wet om Christus' wil gerechtvaardigd naar huis ging – op zijn innige bede: 'God, wees mij arme zondaar genadig!' Daarom zullen wij de woorden 'Door Gods genade ben ik, dat ik ben' tot grondslag van onze overdenking nemen en er uit betogen terwijl wij de gehele tekst zullen doorlopen, dus, hoe onwaardiger zondaar men zich gevoelt, God in Zijn genade Zich des te heerlijker aan ons hart openbaart. En wel

- I. In de betoning van de kracht waarmede Hij door het Evangelie op ons hart werkt.
- II. Door ons in te leiden in de kennis van de verborgenheid van Christus' lijden en opstanding.
- III. Door ons te omgeven met een wolk van waarachtige getuigen des geloofs.
- IV. Door ons gedurig ootmoediger te maken.

I.

God openbaart Zijn genade in de betoning van de kracht, waarmede Hij door het Evangelie op het hart van de zondaar werkt.

'Maar ik vermaan u, lieve broeders, aan het Evangelie', zegt de heilige Paulus. Geliefde broeders en zusters! Hoe weinigen de Naam van Jezus Christus belijden en tevens afstand doen van alle ongerechtigheid, blijkt uit de twiststokers die de Corinthische gemeente verontrustten – en hoe de Wet nog in de leden nog kan woeden tegen de Wet des Geestes, blijkt niet alleen uit hetgeen de Goddelijke apostel klaagt in het 7^e hoofdstuk aan de Romeinen, maar juist hun rijkdom, die ons de Hemel wel kan toemuren als God het niet verhoedt, blies hun het hart op in zelfaanmatiging, vleeselijke zekerheid, hoogmoed en de dronkenschap volgde, vergezeld door de wellust – zij vierden hun overmoed de teugel, vandaar die twisten! Paulus treedt als een getrouw zielzorger met bezielde woorden hun dwaasheid tegemoet en verdrijft ze door de kracht van de Heilige Geest, Die in hem is. Hij kon niet anders; uit liefde tot Jezus sproot liefde tot zijn broeders, daarom boog hij zo dikwijls onder een stroom van tranen zijn knieën tot God voor de gemeenten. 'Ik vermaan u aan het Evangelie', zegt hij. Ik breng het u wederom in gedachtenis, wil hij zeggen, ik herinner u het Evangelie, hetwelk ik u verkondigd heb. O, het was niet van een mens, hij had het niet van een mens ontvangen of

geleerd, maar door de openbaring van Jezus Christus, Die hij eens vervolgd had. – Hij kende de kracht van het Evangelie, nadat hem barmhartigheid geschied was, daarom hield hij aan met vermanen en dringen en overtuigen onder moeite en bezwaren, want de liefde van Christus drong hem en de genade Gods was groot in hem. Hij stond in de genade en in het Evangelie, en hield staande wie het gelovig hadden aangenomen en bevestigde hen in het geloof dat, wanneer zij het Evangelie van Christus' dood en opstanding, zonder er iets toe of af te doen, op die wijze behielden waarop hij het hun verkondigd had, zij zalig zouden worden.

Mijn hoorders. Het Evangelie is een kracht Gods tot zaligheid allen, die er aan geloven. Zouden wij dat ons schamen? Nee, de wereld moge in haar wijsheid, in haar verkeerde wijsheid God in Zijn wijsheid niet kennen, het behaagt Gode door de dwaze prediking de zaligheid teweeg te brengen aan de gelovigen. En wat kunnen wij anders doen, dan u te herinneren aan het Evangelie – hebt het nacht en dag in handen en in het hart. Hoe eenvoudiger wij zijn in het lezen, hoe meer wij belijden dat wij niets weten, dan dat wij dwaze, zondige, natuurlijke, blinde mensen zijn – maar hoe meer wij des te vuriger God, onze Vader om Christus' wil, om Zijn Heilige en verlichtende Geest bidden, des te duidelijker zal het ons worden. Wat gij heden niet begrijpt, slaat dat over, bidt God, leest het op een andere dag en gij zult het verstaan of zegt gij: 'Ik heb er geen tijd toe' – ja wanneer de engels des doods u opdaagt, dáárheen, waar nog boete noch berouw geldt, zult gij u dan met die verontschuldiging kunnen redden!

Mijn hoorders. Wij herinneren u aan het Evangelie. Hoe heerlijk openbaart de Heere Zijn genade in de betoning van de kracht daarvan. Wilt gij dat wij ons de tijd van de eerste Christenheid herroepen, toen het Pinkstervuur werd uitgestort op het hoofd van de apostelen, en door de prediking van Petrus drieduizend zielen Christus werden toegebracht; toen de gemeente aanwies en sterk werd, terwijl het bloed der martelaren stroomde – zullen wij u herinneren, hoe het licht van de Heilige Geest en de Zon der gerechtigheid schitterde en glansde onder de gelovige Waldenzen, toen de middeleeuwse nacht de Christenheid in slaapduisternis gedompeld had. Zullen wij u wijzen op Luther, die met zijn woorden: 'Hier sta ik. God helpe mij. Ik kan niet anders',⁵⁰ een gehele vergadering in schrik sloeg en voor de beukelaar zijns geloofs de hel deed beven – of zal ik u leraren noemen, die met ijver aanhielden en het Evangelie in ons vaderland voor talrijke scharen predikten, terwijl de houtmijtvlam, op hen wachtende, tegen de vensters van de zaal flikkerde, waarin zij spraken. Gaan wij liever in ons eigen hart. Wie is er, bij wie de Goddelijke genade eenmaal de ogen heeft geopend, dat hij inzien verkreeg van zijn verschrikkelijke toestand, waarin hij zich bevond, die niet juicht in het heil dat hem geschied is, daar hij zegt: 'Ziet, ik was een groot en verdoemelijk zondaar, maar ik heb rust en vrede voor de ziel gevonden. Toen de angst der hel mij had aangegrepen, hoorde God! toen ik eeuwig had moeten omkomen en wegzinken in de verdoemenis, ontfermde Hij Zich over mij – toen de last van mijn schulden mij verpletterde, wees Hij door Zijn Heilige Geest op het Evangelie, dat hoorde ik prediken in Zijn tempel, en het schiep mij ten laatste troost en licht in het hart – daarin onderzocht ik te huis in mijn eenzaamheid onder smeken en tranen en las en mocht het eindelijk geloven: Christus is voor mijn zonden ook gestorven, en gerechtvaardigd door het geloof, heb ik vrede met God.' Wie is er onder ons, die in het kampen en worstelen van de Geest tegen het zondige vlees, de genade Gods niet hoog verheft, omdat de Heere, bij al zijn gruwelen en zonden, hem niet verdoemd en verworpen, maar in langmoedigheid gedragen heeft en nog draagt – en in het dierbaar Evangelie hem een anker en rotssteen des geloofs doet aangrijpen in Christus Jezus – opdat hij niet omkome, maar mannelijk en moedig strijde en overwinne. Wie is er onder ons, die door de

50 Handschrift: 'Ik kan niet verder.'

Geest des gebeds, met zijn dierbare Verlosser verenigd, de Heiland niet in het Evangelie overal tot zijn hart hoort spreken en van dag tot dag van Hem meerder hemelse wijsheid leert, en dat alles uit genade van God, Die ons naar Zijn barmhartigheid zalig wil maken. Maar waar zou ik eindigen. Taal en tijd schieten tekort om te vermelden, hoe in duizenden omstandigheden en lotgevallen, hetzij wij die niet zo opmerken, hetzij die ons treffen, de Goddelijke genade in de betoning der kracht van 't Evangelie zich aan zondaars openbaren wil. Maar gelijk al wat geschreven is, ons tot lering is geschreven, zo mogen wij hier onszelf wel beproeven en onderzoeken, want de woorden van Saulus moeten menigeen uit zijn vleeselijke gerustheid wekken. 'En 't en ware dan dat gij te vergeefs geloofd had', zegt de apostel. Kan men dan tevergeefs geloven? Jazeker. Het baat weinig, of wij zeggen: 'Ik geloof in God de Vader, ik geloof in Jezus Christus, ik geloof in de Heilige Geest, ik geloof dat ik niets kan dan zondigen – dat ik de Heilige Geest behoef om mij te verlichten – dat ik door Gods genade alleen kan zalig worden – ik geloof, dat Christus voor zondaren in de wereld is gekomen' – zolang wij geen vruchten brengen van hartelijke boete en vernieuwing van de inwendige mens, zolang ons leven niet een dagelijks toevlucht-nemen tot Jezus is – zolang wij een innerlijke afkeer hebben van het leven, dat uit God is. Het zal wat te zeggen zijn eenmaal bedrogen te zullen uitkomen – want de eeuwigheid wacht gewisselijk op ons. Wie ondertussen bekommerd is of hij het ware geloof wel heeft – of het ook vergeefs mocht zijn, aan die vragen wij: 'Broeder, zuster, hebt gij die bekommring van uzelf uit uw zondige mens, of komt ze van God, van de Heilige Geest?' Hoort dan wat de Apostel zegt in het laatste vers van dit hoofdstuk: 'Zijt vast, onbewegelijk en neemt altoos toe in 't werk des Heeren, nademaal gij weet dat uw arbeid niet te vergeefs is in den Heere!' Over de aard van het geloof kunnen wij nu spreken, onze Verlosser ontvouwt het ons in de gelijkernis van de zaadzaaiër! Zien wij nu

II.

Hoe God Zijn genade aan de zondaar openbaart door hem in te leiden in de kennis van de verborgenheid van Christus' lijden en opstanding. –

Geliefde broeders en zusters. Hoort de dankstem van de apostel: 'Ik dank onze Heere Jezus Christus, Die mij sterk heeft gemaakt en getrouw geacht en gesteld in het ambt. Ik, die tevoren was een lasteraar en een vervolger en een versmader, maar mij is barmhartigheid geschied. Want ik heb 't onwetend gedaan in 't ongelooft. Maar de genade van onze Heere is des te rijkelijker geweest, met het geloof en de liefde, die in Christus Jezus is. Want dat is immers gewisselijk waar en een dierbaar waardig woord, dat Christus Jezus in de wereld is gekomen om zondaren zalig te maken, onder welke ik de voornaamste ben. Maar hierom is mij barmhartigheid geschied, opdat Jezus Christus aan mij voornamelijk zou betonen alle langmoedigheid tot een voorbeeld voor degenen, die in Hem geloven zouden tot het eeuwige leven.' Dit is een juichtoon, die bij het wentelen van achttien eeuwen niets van haar welluidende galm verloor, – maar waarop de onzichtbare gemeente met geroerde harten 'Amen' zegt. – Hoort het hoe voor de Ephesers zijn gebed ten hemel klinkt: 'Dat zij met alle Heiligen mochten begrijpen, welke de breedte en de lengte en de diepte en de hoogte van de liefde van Christus zij.' Verneemt het hoe hij roemt, dat hem, de allerminste, genade was gegeven om onder de Heidenen te verkondigen de ondoorgrondelijke rijkdom van Christus. En iedereen te verlichten, welke daar zij de gemeenschap der verborgenheid, die van de wereld af verborgen geweest is in God. – Merkt het op hoe hij de Corinthiërs ten eersten of als voornaamste hoofdstukken van onze christelijke Godsdienst gegeven heeft met leren en prediken, wat hij ook had ontvangen, dat Christus gestorven is voor onze zonden naar de Schrift, en dat Hij begraven en weder opgestaan is ten

derden dage naar de Schrift. En erkent met aanbeddend gemoed de onbegrijpelijke en zielsovermeesterende genade Gods aan arme, verlorene en verdoemde, maar naar heil en redding smachtende zondaren geopenbaard in de menswording van Zijn eniggeboren en geliefde Zoon Jezus Christus, onze Heer, tot verbazing en verstomming van de engelen, die zwijmen voor zulk een geheimenis. Is God niet heilig en rechtvaardig en een streng Rechter, Die dagelijks dreigt? Was Hij niet volmaakt gelukkig buiten ons? Had Hij ons nodig? Nee, gewis niet! Wat bewoog Hem dan, dat Hij Zich zo diep nederboog? dat Hij Zijn geliefde Zoon, Die met Hem eenswezens en God is boven alles geloofd tot in eeuwigheid, overgaf aan de smadelijkste dood, aan de dood des kruises. Het was liefde, onnaspeurlijke liefde, onuitputtelijke rijkdom van barmhartigheid. Wij lagen onder de vloek, moesten eeuwig van Zijn aangezicht verstoten zijn – maar Hij had mededogen met ons. Door 't bloed van Christus worden doemwaardige zondaren Gode nabij – Christus is onze vrede, Hij brak de scheidsmuur weg. Hij nam de vijandschap uit het midden door Zijn vlees en verevende en maakte ons één met God. Daarom hebben de gelovigen in Hem de toegang in één Geest tot de Vader. De onbezweken getrouwheid Gods – opdat ons geloof niet ijdel zou zijn – liet niet toe, dat Zijn Heilige de verrotting zag – maar wekte Hem weder op ten derde dage, en maakt ook de gedurig de gelovigen met Hem levendig en verplaatst hen in het hemelse in Christus Jezus. O, waar de kennis van deze verborgenheid ons vervult, daar zullen wij stijgen van kennis tot bestendig genot – daar zullen wij gaarne en gewillig delen in het lijden en in de dood van de Verlosser tot doding en begraving van de oude mens der zonde die in ons is, opdat de nieuwe mens der gerechtigheid in ons leve en opsta door de kracht Zijner opstanding en tot een man worde in Christus Jezus. Daar zal de zonde niet meer heersen in onze sterfelijke lichamen om de dode lusten te volbrengen, maar wij zullen voortgaan in de kracht Gods onder lijden en strijden van deugd tot deugd. Daar zullen wij leren eigen wil en eigen zin en bedoelen eraan te geven – daar zullen wij onder aanhoudend smeken kracht bekomen om ten onder te brengen onze wellust en hoogmoed en ijdelheid en aardsgesindheid en haat en wrok en gierigheid en het ongeloof, dat de grootste zonde is. – En hier zal het spreekwoord waarheid worden: 'Hoe groter zondaar, des te groter genade.' Niet dat wij daarmee willen zeggen, dat wij maar voort moeten druisen in de ongerechtigheid, dat God Zich te Zijner tijd wel over ons ontfermen zal. Nee, dan maken wij Christus tot een zondendienaar en dan geldt ook ons de schrikkelijkste bedreiging aan de Thessalonicensen gedaan, dat de Heere Jezus zal geopenbaard worden van de Hemel met de engelen Zijner kracht, en met vuurvlammen om wraak te geven over degenen, die God niet kennen en over degenen, die 't Evangelie van onze Heere Jezus Christus ongehoorzaam zijn. Maar dit willen wij ermede zeggen, dat hoe groter zondaars wij ons gevoelen, hoe vootmoediger en verslagener wij voor God ons nederbuigen, hoe meer wij onze nietigheid en onvermogen en naaktheid en hulpeloosheid voor de Heere erkennen, hoe vertrouwelijker wij tot Hem komen, de rijkdom van de barmhartigheid en genade Gods in Christus Jezus des te meer aan ons door de macht van de Heilige Geest zal openbaar worden en wij geloof en liefde en hoop in het hart zullen omdragen. –

O, waar de natuur van de mens door Christus zo tot Gods evenbeeld vernieuwd en in al zijn krachten en neigingen geheiligd wordt en in plaats van het oude het nieuwe wezen des Geestes in ons wordt opgericht, daar zal het eeuwig blijven – de Geest der wedergeboorte en des geloofs doet niets opschieten, dan wat uit onvergankelijk zaad is. Vreugde in God door Christus neemt het gemoed in en lust en liefde om geheel zonder enig voorbeding naar de wil van God te leven vervult de ziel. Geduld, zachtmoedigheid, kuisheid, ootmoed, zelfverloochening, barmhartigheid en vriendelijkheid versieren de wandel. En men stroomt er gaarne biddend mede naar de tempel Gods en men hoort het Woord, dat de verzoening predikt en verblijdt er zich mede. Men zingt er den Heere met

opspripping des harten, en bidt hartelijk, innig in het verborgene en ondersteunt en helpt in stilte zijn behoeftige broeder of zuster. De gedachten op God worden er kostelijk en menigvuldig. De Bijbel wordt gedurig dierbaarder, dat men uitroept: ‘Uw Woord, o Heere, is kostelijker dan goud en zoeter dan honig. Was Uw Woord mijn troost niet geweest, dan was ik reeds lang omgekomen. Uw Woord is mijn staf en mijn licht en terechtwijzing en Uw beloften zijn mij heerlijk.’ – De gekruiste Christus tracht men dagelijks voor ogen te houden. Eigen lijden te beschouwen langs Jezus kruis en dagelijks delende in de kracht Zijner opstanding, beidt men met verlangen de dag des eeuwigen levens en de verrijzenis des vleses. Terwijl de genade Gods tot dit alles en tot meerder ons machtig maakt boven denken en bidden en verwachten, door de kracht des geloofs.

III.

Zien wij nu hoe God in Zijn genade Zich openbaart door de zondaar te omgeven met een wolk van geloofsgetuigen.

Mijn hoorders. Het is onmogelijk dat God liegt. Hij is de Waarachtige en Getrouwe, Die houdt wat Hij toezegt. Hij is de Jehova en geen mens, dat Hem iets berouwen zou. Hij heeft het bij Zijn grenzeloos bestaan bezworen, dat Hij de dood van de zondaar niet wil. Hij wil onze Vader in Christus zijn en wij zullen Zijn zonen en dochteren genoemd worden. Zo spreekt Paulus – door Eden ruiste de moederbelofte – door het sprekende bloed van Abel werd deze herhaald – Henoch voer er op ten hemel, Noach werd er door behouden met zijn gezin, toen de vloed over de bergen klommen. Abraham werd er door omgordeld op de kruin van Moria. Jacob vond er zijn sterkte in toen hij worstelde met God – David zag er door zijn zetel op de eeuwigheid gegrondvest. De profeten werden er door beziel – de Joden bij de tweede tempelstichting er door bemoedigd – dat wij van anderen zwijgen en hun geloofsdaden niet vermelden, die ons in de brief aan de Hebreëen zo heerlijk ontvouwd zijn. – Al de vaderen van het oude verbond zijn alzo gestorven in het geloof en hebben de belofte, dat de Messias in hun tijd verschenen is, niet ontvangen, maar deze van verre gezien en zich daarop getroost en de opstanding tot het eeuwige leven in hope afgewacht. Hoeveel getuigen van het Nieuwe Testament worden er door Paulus niet opgenoemd. Cefas, de rotsteen van Christus’ gemeente, die eens bezweek voor een dienstmaagd van de hogepriester, zag hem. ‘De Heere is waarachtig opgestaan’, riepen de Emmaüsgangers met brandende harten, ‘en aan Simon verschenen.’ In het midden van Zijn apostelen, gemeenlijk de twaalve genoemd, trad de Heere na Zijn opstanding en sprak: ‘Vrede zij met u’, zodat Thomas, die vanwege het gewicht der zaak het eerst niet kon geloven, in aanbidding uitriep: ‘Mijn Heere en mijn God!’ Vijfhonderd broeders zagen Hem op eenmaal op een berg in Galiléa – vervolgens Jacobus en eindelijk al de apostelen, waaronder ook veel licht Zijn zeventig zendelingen; en de heilige Paulus, wat mag die wel gezien hebben toen hij ont-rukt werd in de derde Hemel en onuitsprekelijke stemmen hoorde – en Johannes zag Hem op Patmos als de Verheerlijkte, gewapend met de sleutelen der hel en des doods. Nu de Goddelijke genade zulk een wolk van getuigen op ons rusten doet, zouden wij nu nog twifelen? Wie twijfelt, is als een zeegolf, die van de wind gedreven en bewogen wordt. Nee, zien wij op Jezus, de Aanvanger en Vol-einder des geloofs, Die gezeten is ter rechterhand op de stoel van God en voor zondaren bidt. Medezondaren, die daarhenen gaat onder de last van uw zonden, nadert! komt tot de Verlosser, Hij is gereed om belasten en beladenen te ontvangen. Het is de Goddelijke genade die u bekommert heeft gemaakt om uw heil, zou deze u nu de troost en rust en vrede ontzeggen? Laat ons niet moede noch mat worden; in de mogendheid des Heeren gestreden tegen de zonde, al is het ten bloede toe. Gods getuigenissen zijn waarachtig. De grootste, de onwaardigste zondaren heeft Jezus het liefst. Richt

op de slappe handen en de moede knieën. Slaat de Bijbel open, leest met een biddend hart, al is het met beven en vrezende, op elke bladzijde leest gij als met gouden letteren: ‘Christus is de Verzoening der zonden, door Hem hebben wij toegang tot de Vader, zonder wij geen vaste verzekering van de vergiffenis van onze zonden kunnen verkrijgen.’ Hoort het wat de Heere spreekt: ‘Ik verdrijf uw zonden als een wolk en uw misdaden als een nevel. Ik heb ze achter Mijn rug geworpen en denk er in eeuwigheid niet meer aan.’ Leest het hoe dikwijls onze Verlosser sprak toen Hij nog op aarde wandelde: ‘Sta op, wees genezen, opdat gij weet dat des mensen Zoon macht heeft de zonden te vergeven’, en zou dan de Verlosser der zondaren de macht ontnomen zijn, om de ootmoedige en verslagene, die wenende van berouw en schaamte voor Zijn voeten knielt, ook nu de vaste overtuiging in het hart te geven, dat hem zijn zonden zijn kwijtgescholden – waar is dan de vrede, de hoge, hemelse vrede met God, die de ziel vervult van de begenadigde, die weleer in angst en vertwijfeling, met het hart door de Wet verpletterd, hijgde naar uitkomst en redding en ze vond, ja God zij geloofd, ze vond bij het kruis van Christus. – Is die vrede met God een hersenschim, een droombeeld, dan is het gehele Christendom een hersenschim – is de Stichter van hetzelfde geen bedrieger, maar is Hij een mens, in Wie nimmer zonde geweest is, maar is Hij de waarachtige God, vrede makende tussen God en de mens – dan is het ook waarachtig dat wij een elk voor onszelf, hoofd voor hoofd, de vaste overtuiging moeten hebben: ‘Christus is voor mij, is ook voor mijn zonden gestorven’, wensen wij een ogenblik veilig te zijn en behouden te worden, voor de eeuwige verdoemenis. O, in de kracht des geloofs, in de hoop der heerlijkheid staan de gelovigen, en bij het gevoel van hun eigen nietigheid en onwaardigheid, ligt de grond van hun verwachting alleen in hun Borg Jezus Christus, Die alles voor hen volbracht heeft. In hun stamvader ging hun het recht op de eeuwige zaligheid teloor, door hun dagelijkse zonden maken zij zich deze geheel onwaardig, maar in Jezus Christus worden zij rechtvaardig voor God verklaard. Christus is het, Die hun vloek op Zich genomen en de zonde der wereld weggedragen heeft. Waarlijk spreekt daarom Jesaja: ‘Hij droeg onze krankheid en laadde op Zich onze smarten. Maar Hij is om onze misdaden gewond en om onze zonden geslagen, de straf ligt op Hem, opdat wij vrede zouden hebben en door Zijn wonden zijn wij genezen.’ – Voor wie de Heilige Geest deze profetie tot een vaste overtuiging heeft gemaakt, en wie innig en aanhoudend om die overtuiging smeekt door het geloof uit liefde tot Jezus, die wordt door de Heiland der zondaren geleerd, gereinigd en geheiligd en door de genade Gods, die doden in zonden met Christus levendig maakt, is hij hier reeds zalig in Christus – gelijk Paulus tot de Efezers spreekt. Hij heeft de bede van zijn Hogepriester: ‘Vader, Ik wil, dat waar Ik ben, ook die bij Mij zijn, die Gij Mij gegeven hebt.’ Paulus roept hem toe: ‘Wanneer Christus ons Leven, zal geopenbaard zijn, dan zullen wij met Hem geopenbaard worden in de heerlijkheid.’ Die apostel schreef aan Timotheüs: ‘Ik weet in Wie ik geloofd heb, en ben vast verzekerd, dat Hij mijn pand, bij Hem weggelegd, zal bewaren ten gene dagen toe.’ De grond der zaligheid staat vast, en heeft dit getuigenis: de Heere kent de Zijnen. Ook tot ons zegt de Geest: ‘Er is niets verdoemelijks aan degenen, die in Christus Jezus zijn. Wie wil verdoemen, Christus is hier, Die gestorven is, ja veel meer, Die ook opgewekt is, Die ter rechterhand Gods zit en bidt voor ons’, en ons eenmaal zal verwelkomen met dit woord: ‘Komt, gij gezegende Mijns Vaders, beërft het Rijk dat u bereidt is van aanbegin.’ – Dit zijn de getuigen en getuigenissen des geloofs, waarmede de Heilige Geest ons de kindschap verzegelt en de erfenis der zaligheid – de getuigenissen waarmede de genade Gods de zondaar omgeven wil. Overwegen wij nu nog kortelijk

IV.

Hoe God Zich in Zijn genade daardoor aan ons zondaren bijzonder openbaart, dat Hij ons gedurig ootmoediger maakt.

Nadat de Heilige Paulus tot staving van de leer van Jezus' zoendood en opstanding de getuigenissen der Heilige Schrift en zijner tijdgenoten had aangehaald, kan hij het heil niet verzwijgen, dat ook hem geschied is: 'Ten laatste na allen is Hij ook van mij als van een ontijdige geboorte gezien geworden.' Bij een ontijdige geboorte, bij een onvoldragen dode vrucht, die de moederhoop verijdelde, vergelijkt hij zich hier, als kon hij geen woord vinden, waarmee hij zich diep genoeg voor de Heere vernederde. 'Want', zegt hij, 'ik ben de minste onder de apostelen, als die niet waardig ben' enz. Hoort, zo spreekt Paulus, een man, op wie de gehele Christenheid staroogt, die meer gearbeid heeft dan alle apostelen. – Een man, wiens liefde tot Jezus en de broederen, wiens onverwikt geloof en vaste hoop in alle stukken zo heerlijk heeft uitgeblonken. – Aan Gods genade schrijft de apostel het toe wat hij is – door Gods genade was zijn arbeid niet tevergeefs geweest, maar had veel vruchten voortgebracht. Hier blinkt en straalt ons de ware christelijke ootmoed tegen, die de naamchristen wel eens hoogmoed noemt, gelijk de wereldwijze het Evangelie dwaasheid, en de vijand van de godsdienst des harten, de tedere godsvrucht dweperij, mystikerij of huichelarij noemt. Aan de Goddelijke genade zij het ondertussen dank gezegd dat er nog veel oprechte belijders van Jezus' Naam gevonden worden, die alles voor schade zullen rekenen tegen de overvloedige kennis van Christus, om in Hem bevonden te worden en in de kracht Zijner opstanding. Wij Adamskinderen zijn van natuur zo hoogmoedig, dat wij de meest in het oog springende uitspraken van de Bijbel, die ons onze gehele verdorvenheid en doemwaardigheid voor ogen stellen, met alle schoonschijnende, maar door de duivel uitgevonden en door ons eigen bedorven hart sierlijk uitgewerkte verontschuldigen weten te ontduiken. Daarom mogen wij de Goddelijke genade wel dagelijks smeken om de verlichting des Heiligen Geestes, en innig smeken: 'Heere ontdek mij aan mijzelf, mijn hart is vol list en bedrog in elke hoek, wie zal het kennen – doorzoek en doorlouter Gij het, schenk mij een verbrijzeld en verbroken hart – open het door Uw Wet.' Men behoeft geen hoereerder of dronkaard of lasteraar of smijter te wezen. – Nee, volbreng alle schone deugden, noem uzelf een braaf en oprecht man en wordt zo genaamd, – gij zijt toch nog verre af van het Koninkrijk der hemelen, en al uw gewaande deugd is Farizeese deugd en Farizeese hoogmoed, die met u verpuint en vermolmt als uw beenderen vermolmen in het graf – aan wie de Heere de geestelijke zin van de Wet – 'gij zult niet begeren', – heeft doen verstaan, die zal zonde genoeg aan zichzelf vinden en erkennen dat, wie een gebod des Heeren overtreedt, tevens alle geboden schendt. Dan eerst als wij onszelf erkennen als diep bedorven en onwaardige zondaren, dan eerst zal de genade Gods zich aan ons openbaren en door het woord der prediking en vernieuwing des Heiligen Geestes, zullen wij gewezen worden op het kruis van Christus; daar leert men het best ootmoedig zijn en inzien, dat wij niets weten, niets willen, niets kunnen, dan het zondigen, dan het onbekeerde leven leiden, dat niet uit God maar uit de duivel is. – Gij die u voor de Heere verootmoedigd en in Christus alleen uw gerechtigheid en uw omkleding zoekt voor uw naaktheid – gaat voort, God zal Zich in Zijn genade heerlijk aan u openbaren. Jezus ziet u terwijl gij om Hem weent en zal Zich gewisselijk heerlijk aan uw ziel vertonen en Zich met u verenigen. Die het goede werk in u begonnen heeft, zal het ook volbrengen ten einde toe – God zal u sterken, dat gij eenswillens met Hem wordt en berust in Zijn beschikkingen en u zelfs de minste weldaad onwaardig acht, uit liefde tot Jezus zult gij gaarne delen in het lijden van de Verlosser tot doding van de oude mens – Zijn eer en zaligheid zal u overvloedig zijn, dat gij de eer en smaad van de wereld er gaarne aan zult geven, overtuigd zijnde dat gij niets verdiend dan ver-

worpen te worden. Kampt de goede kamp des geloofs. Gods macht zal in uw zwakheid sterk zijn. Als dan zonde zich in u verheft, klaag het dan de Heere. Hij zal ze van u nemen, en u des te ootmoediger maken, het geschiedt onder Zijn toelating. Plaats u onder alle schepselen, de Heere zal u verhogen. Streeft naar de hemelse genadegaven, dankt de Goddelijke genade, zo gij die in anderen bespeurt en ziet altoos op uw eigen ellende en verderf, maar laat die u niet verschrikken, dankt eer de liefde van Christus, Die u door Zijn bloed verlost heeft – en laat het u aanmoedigen om dagelijks door Hem gereinigt te worden. Weest klein en kinderlijk, de Heere zal u groot maken. Bidt Hem dat gij alles moogt leren verloochenen, aan het kruis zult gij uw algenoegzaamheid vinden. De Heere wil u geheel hebben, – geef u geheel aan Hem over en de hoge dingen zullen wegvallen. Christus is een goed Herder, luistert naar Zijn stem. Hij zal u op uw smeken het verlangen geven van uw ziel. Wie zich bij Hem houdt, zal nimmer bedrogen uitkomen. Zijn genade zal van u niet wijken, en de belofte staat vast: ‘Mijn schapen horen Mijn stem en Ik ken ze en zij volgen Mij, Ik geef hun het eeuwige leven en niemand zal ze uit Mijn hand rukken.’

Amen.

Fragment van een leerrede over Handelingen 19:2.

Wij vieren heden het Pinksterfeest. Het voorgevallene, waaraan wij plechtig onze overdenking wijden, is het volgende: De Heere had, voor Zijn Hemelvaart, Zijn jongeren uitdrukkelijk gelast, dat zij te Jeruzalem zouden blijven, om te wachten op de belofenis des Vaders. Eensgezind verbeidden de apostelen, onder bidden en smeken, de openbaarmaking van hun Heer, door Welke zij aangedaan zouden worden met kracht uit de hoogte. Stemmen des gebeds drongen uit de kleine schare der gelovigen ten hemel in, weldra ruiste de majesteitsvolle wedergalm der verhoring van bovenaf. – Toen de dag van Pinksteren vervuld, en de apostelen eendrachtig bij elkander waren, geschiedde er snel een gebruis van de hemel, als van een geweldige wind, en vervulde het gehele huis, waar zij zaten. Gelijk het gebruis van de hemel, als een zichtbaar beeld van de kracht uit de hoogte de tempelgewelven vervulde; zo vervulde de Geest hun harten met een sterk reinigende, Goddelijke levensadem van boven; men zag op hen verdeelde tongen, flikkerende als vuurvlammen; en hij plaatste zich op een iegelijk onder hen. Vurige vlammen rustten, tongvormig, op de hoofden van de apostelen, met vuur werden tegelijk hun geesten gedoopt. Verlicht, doorgloeid van dit geestelijke vuur, drijft hen nu een hogere kracht, om met gelouterd geloof en brandende ijver der liefde het Evangelie te verkondigen. Daartoe werden zij met de gave toegerust om, in allerlei, nimmer geleerde spraken, voor de te Jeruzalem samengestroomde vreemdelingen te getuigen van Jezus de Gekruiste, hun de boete te prediken, en hen te bewegen om zich te laten dopen in de Naam van Jezus Christus tot vergeving der zonden, en tevens de gave te ontvangen van de Heilige Geest. In menigerlei talen en spraken vernam men van die tijd af de prediking van Christus. Duizenden werden gelovig en die Geest deelachtig. Zo werd het Pinksterfeest een feest der grondlegging en stichting van de Christelijke Kerk. Toen werd de eerste Steen, de Grondsteen, gelegd tot een behuizing Gods in de Geest. Deze Hoeksteen en Rots, waarop de Kerk *staat*, hebben de poorten der hel in achttien eeuwen niet kunnen overweldigen. Daarover verheugen wij ons thans. – Het Joodse Pinksterfeest was een oogstfeest, waarop de eerstelingsgarven van de graanoogst in Jehova's tempel werden geheiligd. Het veld van het mensdom stond in 't wit, was rijp voor de oogst. De apostelen werden uitgezonden als arbeiders in de oogst, en van de nieuw-bekeerden waren er meer dan drieduizend, die het Godgewijde eerstelingsoffer van de grote, geestelijke tarweoogst uitmaakten. Nog is deze oogst niet voleind, nog gaat de sikkkel te veld; de zendelings-genootschappen, zo gelijk aan die eerste, apostolische zendelingsverbroedering, wachten met verlangen naar de wijding van de kracht uit de hoogte. Eendrachtig wordt er gebeden, om gedurig nieuwe uitstortingen van de Heilige Geest over Joden en over heidenen. Het Joodse Pinksterfeest vierde de gedachtenis aan de wetgeving op Sinai. Deze wetgeving was een openbaring van God onder donder en bliksemslagen, onder bazuingeschal en aardbevingen; een openbaring van God, als de Heilige en Rechtvaardige, Die gebiedt, ontzegt en dreigt, voor Wiens majesteit de mensenkinderen moeten beven. Ons Pinksterfeest is een herinneringsfeest aan de eerste verkondiging van het Evangelie, hetwelk aanlokt, vertroost en verheugt. Een openbaring van de verzoende God. Daarom verheugen wij ons, als gelovigen, over dit feest: – het is een feest waarop wij vieren dat wij kinderen Gods zijn geworden. Wij verlorene kinderen hebben de Vader gevonden, hebben vergiffenis en liefde gevonden aan Zijn hart. De Vader betuigt, verpand en verzegelt ons Zijn liefde daardoor, dat Hij ons Zijn Geest geeft, door Wie wij Zijn kinderen en erfgenamen worden. Dit uur zij ons heilig tot een ernstige overweging van de vraag, of wij de Heilige Geest deelachtig geworden zijn?

Geest van onze God en onze Heer! In wind en vuur steegt Gij naar beneden. Van boven komt Gij; naar boven voert Gij de verdwaalde mensenkinderen. – Sterk en reinigend, gelijk de levendige adem Gods, vervult en doordringt Gij de harten der mensen; waar Gij inkeert, daar komt geestelijk leven en beweging in het hart; daar wijken bijgeloof en ongeloof, zonde en ijdelheid; daar wordt het licht in de duisternis, daar komt warmte in de voor goddelijke dingen zo ijsskoude en dode ziel. –

Eeuwige Geest, Gij zweeft ongezien over deze verzameling, doorziet met ogen als vuurvlammen ons aller harten. Hoeveel verduisterde gemoederen, hoeveel verstorvene harten, hoeveel zielen vol ongerechtigheid en boosheid, hoeveel door de zonde verontreinigde lichamen zullen zich voor Uw alziend oog ontdekken. – Ontferm U over ons, Heilige Geest. – Kom over ons, kom over ons, daal naar beneden en vervul ons binnenste. Goede, langmoedige, vaak door ons bedroefde Geest, word toch niet moede van aan te kloppen, bezoek ons met Uw genade, veroorzaak in ons een hartelijk berouw, ware boetvaardigheid, honger en dorst naar vergiffenis der zonden. Maak in ons gaande een onuitsprekelijk zuchten en een hemeloverweldigend gebed om genade en gaven. Velen onder ons houdt het biddend verlangen werkzaam, om hoe langer hoe meer met Uw Godskracht vervuld te worden. Wij bidden en zullen nemen. Heilige Geest! Trek U ons smachtend verlangen, trek U onze behoefte aan; kom en verenig U met ons, neem ons geheel tot U, aan U offeren wij ons op – ons lichaam en onze ziel zal Uw tempel zijn. De levende, onzichtbare Kerk, die Gij op aarde gegrondvest hebt, bestaat nog, bestaat echter ook nog, slechts als een zendelingsverbodering. Uw knechten smeken U, dat Gij hen vervult, opdat zij in de kracht uit de hoogte met vurige tongen aan Joden en heidenen, aan gedoopten en ongedoopten, prediken mogen boete tot vergeving der zonden. Gelijk op de eerste Pinksterdagen, zo wordt ook thans, in menigerlei spraken aan de volkeren der aarde het Evangelie verkondigd; laat de tongen gloeien van heilig vuur des geloofs en der liefde, opdat het duizenden door 't harte ga, en zij met ons vragen: 'Wat moeten wij doen opdat wij zalig worden?'

Tekst

Handelingen 19:2:

Hebt gij de Heilige Geest ontvangen?

Deze belangrijke vraag legde de apostel Paulus aan enige jongeren voor van Johannes de Doper, die hij te Efeze vond. De vraag was zeer noodzakelijk, want die mensen antwoordden 'Wij hebben nog nimmer gehoord, dat er een Heilige Geest is.' – Er is wel niet licht iemand onder ons, die zeggen kan, dat hij nog nimmer heeft gehoord dat er een Heilige Geest is. Maar er zullen velen onder ons zijn, die de vraag, of zij de Heilige Geest ontvangen hebben, niet behoorlijk verstaan, – die, zo zij oprecht willen zijn, moeten antwoorden 'Wij weten eigenlijk nog niet recht, wie deze Heilige Geest is.' – Laat ons tot onderrichting der onwetenden en tot stichting der gelovigen overwegen,

1. Hoedanig Zich de Geest in de Schrift openbaart;
2. Hoe Hij in de gelovigen werkt;
3. Hoe Hij tot onbekeerden komt.

Spreek wij van de openbaring des Heiligen Geestes, dan hebben wij geen bron, waaruit wij zo rein en zo rijkelijk kunnen scheppen, als de Heilige Schrift. Bij de geschiedenis van de schepping heet het: 'De Geest Gods zweefde over de wateren'. Gelijk een hen de eieren uitbroeit en door de moederlijke warmte de kiemen van een nieuw leven koesterend doet voorkomen, zo zweefde, vol-

gens de uitspraak van de Bijbel, de scheppende Geest Gods over de grondstoffen der aarde. – Toen werd het licht, toen overwelfde zich de hemel; toen vloeiden de wateren weg voor de adem Zijns monds; toen ontkiemden en groenden kruiden, bomen en planten; toen glansde de zon in haar pracht, en in stille luister de maan met het sterrenheer; toen werden lucht, water en aarde met levendige bewoners bevolkt. – Ziet de wonderbare almacht van deze Geest. De mens was zonder Hem een aardklomp, een zielloos beeld, een stomme, dode gedaante. Zodra God de mens met deze Zijn kracht aanblijes, toen werd hij een levendige ziel, een beeld Gods, een koning en heer van de hem omringende jeugdige wereld. Al het Goddelijke in de mens is adem en kracht van Hem. Zodra de mens door de zonde de Geest des lichts bedroefde en doofde, en de geest der duisternis ruimte gaf, stierf hij de geestelijke dood, verloor zijn leven, dat uit en in God was. De genadige God verwierp het mensdom van voor Zijn aangezicht, en nam Zijn goede Geest niet weg van Zijn uitverkorenen. In de kracht van Deze bracht Abel een welgevallig offer aan, leidde Henoch een Goddelijk leven. Het eerste mensengeslacht was zo geheel vlees geworden, vrijdeld en veraardst, verzonken in het opvolgen van de lusten, dat het zich door de Heilige Geest niet meer wilde laten bestraffen; derhalve brak het oordeel van de zondvloed daarover los. Met hoger licht begaafd, predikte Noach zijn tijdgenoten boete te doen, en in het geloofde bouwde hij de ark. Door de trouwe hand van de Goddelijke liefde geleid, trok Abraham uit zijn afgodisch vaderland, was vroom en genoeg gesterkt, om zelfs de zoon der belofte aan de Heere te offeren. In de macht van een oneindig leven worstelde Jacob met God, en overwon in de harde geloofsstrijd. Jozefs kuisheid in Potifars slaapvertrek, zijn geduld in de kerker, zijn wijsheid op de troon, zijn tegemoetkoming, mildheid en verzoenlijkheid, was niets anders, dan een vrucht van die eeuwige Geest, Die de zwakheid van een zondige, menselijke natuur zegevierend hielp te boven komen. God was in Mozes, toen hij verachtende de heerlijkheid van Farao's hof, met het volk van God smaadheid verkoos te lijden. In de kracht des Geestes verrichtte deze grote profeet zijn wonderen, leidde en regeerde het volk, tot hij het aan de grenzen van Kanaän had gebracht. De godsdienstige en burgerlijke wetten van Israël zijn een gave van de overoude leraar, gelijk ook de stichtshutte, met al deszelfs sieraden en inrichtingen, zijn werk is. Weshalve de mozaïsche Godsdienst voor hen, die de geheime zin verstaan, een rijke schatkamer opent van een verheven en vertroostende wijsheid, die, in beelden en schaduwen, toekomstige goederen onthult. Hoewel lichtzinnige vernuften, die over de oppervlakte heenbrommen, en blind zijn voor de geheimenissen van het hemelrijk, zeker dit alles als menselijke uitvinding en kinderachtige beuzelarij voorkomt. – In de benauwde tijden van de strijd met de volkeren van Kanaän, rustte de in eendeloze tegemoetkoming steeds op een gepaste wijze werkzame Helper, Israëls helden, Simson, Gideon, Jeftha, Debora en anderen, met ijver, kracht en moed uit, om de smaad en verdrukking des volks op te heffen en de eer van God te wreken aan Zijn vijanden. – Het verwonderlijkste is, dat de heldendaden van deze mannen tegelijk leerrijke, zinbeeldige voorstellingen zijn, waardoor ons God voor duizenden van jaren de strijd liet zien, die wij in de wereld des gemoeds in Zijn kracht bij dergelijke geestelijke noden te voeren hebben. Samuël verstond als knaap de stem des Geestes en zei: 'Spreek, Uw knecht hoort'. – David, bezielde door de Geest der kracht, versloeg wilde, grimmige dieren, doodde de hoonsprekende Filistijn, richtte met Jonathan een vriendschapsverbond in de Heere op, wachtte zich, zijn hand te leggen aan de, hem zo vijandige, gezalfde Gods. Davids heerlijke Psalmen, Salomo's wijze Spreuken, zijn klaarblijkelijke getuigenissen van de Heilige Geest. Er is geen lichaamskracht, die Deze niet opwekken, geen talent, dat Hij niet ontwikkelen, geen vaardigheid of bekwaamheid, die Hij niet daarstellen, geen wijsheid, die Hij niet schenken kan, geen deugd, die Hij niet heeft grootgemaakt in Zijn dienaars. In de smartelijke boete van de koninklijke zondaar na zijn val, in zijn stille gelatenheid onder de tuchtigende hand Gods, straalt op een roeren-

de wijze de wederoprichtende kracht door van de geestelijke bijstand, waarbij hij niets inniger verlangt, dan dat deze niet van hem genomen werd (Psalm 51). – Wanneer zou ik eindigen, wanneer ik van Elia's vlamme ijver, van Elisa's wonderen, van het profetische gezicht van Jesaja, van de wijsheid en geloofskracht van een Daniël en anderen wilde spreken, hetwelk deze Geest toch alles heeft gewerkt, en alzo door menigerlei gaven aan de mensen Zijn kracht heeft bekend gemaakt. – Gelijk de maan voor de glans van de zon, zo treden de openbaarmakingen des Geestes in het Oude Testament voor die in het Nieuwe terug. Op de voorloper van Christus, Johannes de Doper, die reeds in het lichaam van zijn moeder met Dezelve vervuld was, rustte Dezelve in een onder het Oude Verbond ongewone mate van licht en kracht, weshalve hij de grootste heette, die ooit van vrouwen geboren waren. Eindelijk verscheen de lang verwachte, vurig afgebeden, hooggeloofde Heiland, in Wie de gehele heerlijkheid des Heiligen Geestes woonde. Maria baarde de Heilige, van Zijn kracht overschaduwde, opdat lichaam, ziel en geest niet in zonden ontvangen en geboren, onbevlekt en onstraffelijk mocht gevonden worden. Door de mond van de moeder, van Zacharias, Elisabeth, Simeon en Hanna prees de Heirbode van het Oude Testament Zijn Gezalfde en toonde Hem als zodanig aan. Het Kind groeide op en nam toe in kracht, de beminnelijke Knaap verheugde Zich over het welbehagen Gods in Hem, en over de gunst van de mensen jegens Hem; Zijn wijsheid wekte verbazing onder Israëls leraars, die nog geen aanvang hadden gemaakt met Hem de benijden. Aan Zijn ouders onderdanig, was Hij tegelijk het voorwerp van hun verering en van hun tedere liefde en vreugde. – Plechtig zalfde de Vader Zijn Gezant bij het aanvaarden van Zijn ambt met de hemelse Geest tot een eeuwige Profeet der wereld, tot een eeuwige Hogepriester der mensheid en tot een Koning des Goddelijken Rijks. – In de stroom van de Jordaan stond de Gezegende, toen bij de Doop de hemel zich boven Hem opende, en de verhevene Drijver over Hem zweefde, in de gedaante van een duif, aanduidende, hoe Hij Zich in Hem in Zijn onschuld, zachtmoedigheid, eenvoudigheid en goedheid openbaren, en bij Hem blijven zou. Van de Geest in de woestijn gedreven, overwon de Heere zegevierende de verzoeker. In deze Geest predikte Christus geweldig, leerde in diepzinnige gelijkenissen de geheimen van het hemelrijk, genas de krankheden van lichaam en van ziel, riep de verdwaalden op de weg tot de Vader, verkwikte de vermoedigen en beladenen, verzadigde de hongerige en dorstige mensenzielen. Christus verrichtte de verbazingwaardigste wonderen. Liet een onvermoeide volharding blijken in de weldadigste werkzaamheid. Overdag rondomgaande, reddend, zegenend, helpend, onderwijzend, bad Hij des nachts. Niets is heerlijker, dan het geloof, de gehoorzaamheid, de liefde van onze Heere Jezus. Dat is Zijn spijze, Zijn lust en verkwikking, dat Hij de wil van Zijn Vader volbrengt. In het ijselijkst lijden toont de Eengeborene het hoogste geduld, zachtmoedigheid en gelatenheid, vernedert Zichzelf, wordt gehoorzaam tot de dood aan het kruis, brengt Zichzelf, in de onbegrijpelijke liefdeskracht van de eeuwige Geest, tot een offer aan voor de zonde, dat heilig, onbevlekt en eeuwig geldende is. In de Geest is Christus, na Zijn dood, nedergedaald, en heeft gepredikt aan de geesten in de gevangenis. Door de Geest is het gedode lichaam des Heeren levendig geworden op de derde dag en aan de Zijnen is Hij verschenen, tot zij Hem in een glanzende wolk zagen opvaren ten hemel. De aan Gods rechterhand verhoogde Heiland heeft ons Zijn Geest als vertrooster en als Zijn Plaatsbekleder beloofd, Die ons zalven zou tot een koninklijk priesterdom. Daarom heten wij Christenen, want wij zijn gezalfden, zijn gedoopt met leven en kracht. Christus heeft de vloek der zonde weggenomen van het mensdom, en voor de Geest der zegening de baan weder geopend. Hij is heengegaan tot de Vader, om voor ons deze kostelijke gaaf te vragen, en ze van boven af op ons te zenden. Het huidige feest is, gelijk wij reeds boven hebben opgemerkt, uitgericht tot een herinnering aan de eerste uitgieting van de Heilige Geest. De eerste prediking, die in de kracht van de levendmakende Geest op het Pinksterfeest gehouden werd,

was van zulk een uitwerking, dat zij drieduizend mensen, uit allerlei volk, voor een gedeelte Joden, moordenaars des Heeren, door het hart ging. -----

Leerrede over Jesaja 53:5.

's Heilands borgtochtelijk lijden.

Mijn hoorders! Hebben wij niet het heimwee naar het hemelse vaderland – naar het vaderland waar Jezus is, – waar onze afgestorvene dierbaren zijn – waar de zegepralende Gemeente Gods juicht en jubelt en met de koren der engelen het loflied uitgalmt voor het Lam, dat geslacht is – naar het vaderland, waar wij zeker zullen komen is het dat wij lijden en strijden en overwinnen en manlijk en onwrikbaar blijven in het zaligmakend geloof – horen wij de Godssprake.

Aldus spreekt de Hoge en Verhevene, Die in eeuwigheid woont, en bij degenen, die van een verslagen ootmoedige geest zijn, opdat Ik verkwikke de geest der verootmoedigden en het hart der verslagenen. Ik zal niet altoos twisten noch eeuwiglijk toornig zijn – maar van Mijn aangezicht zal een geest waaien en Ik zal adem maken. Ja van het aangezicht des Eeuwigen zal een geest waaien en blazen in het dal der geestelijk doden – dat zij opstaan uit de zondenslaap en de levensweg bewandelen. Ja, van het aangezicht des Eeuwigen moet een geest waaien en een gloed aanblazen in de harten der zondaren, een gloed van onuitblusbare liefde tot de Man der liefde en der smarten, tot Jezus. – Verademing zal de Eeuwige scheppen voor elke zondaar, de gebukt en gekromd onder de last der zonden wenende naar uitkomst en redding uitziet – verademing voor elke zondaar, wien de vloek van Horeb heeft verpletterd en verbrijzeld – wien de slangenbeet der zonden door de beenderen knaagt.

Dit bemoedige ons op onze weg, wanneer wij het kruis van Christus hier gering geacht en ginds bespot zien, maar dit bemoedige ons ook, wanneer wij wenen over de zonde, die in ons woont, over het verderf dat ons aankleeft, wanneer het ons smart, dat wij de gekruiste Christus niet gedurig voor ogen houden – dat wij nog zo veel verdoemelijke eigenliefde en hoogmoed en eigenzin en eigenwijsheid hebben – dat wij nog zo afdwalen en onze voeten niet steeds in de voetstappen van Jezus houden – o dat inzien van onze zondigheid is ons zo goed, wij zien het toch niet uit onszelf, het is alleen de Geest, Die ons aanwaait, Die ons de ogen opent – het is alleen de genade van God, die onze nietigheid ons voorhoudt, opdat alle roem voor Hem uit zij. Smaakten wij altoos de nabijheid van God, en de zoetheid en vrede en troost der hemelse erfenis – wij werden licht zorgeloos. Stonden wij altoos op Nebo of op Thabor, wij vergaten, wie en wat wij van onszelf zijn – maar wij moeten er weer af – naar Golgotha!

O, dat is toch een heerlijke berg – hoe bloedig hij er ook uit moge zien! een toevluchtsoord voor elke boeteling – want daar staat het kruis – want daar stierf onze Verlosser in onze plaats ons ten goede, ons tot zaligheid.

Komt, wij willen thans op die berg verwijlen, wij willen zien wat Jezus voor ons geleden heeft – wij willen Zijn liefde bewonderen – Hem bewonderen, dat Hij Zich voor ons doemschuldigen in de dood gaf om ons te redden, te verlossen, te reinigen en te heiligen en te leiden als een goed Herder, totdat wij eeuwig bij Hem zijn – daarginds waar Hij ons plaats bereidt.

Een heilige tijd is er toch op handen – het zijn de veertig dagen der vasten – de dagen waarin de boetbazuin zich horen laat – waarin men vrede en vergiffenis der zonden verkondigt – het zijn de dagen van berouw, die de lente der natuur voorafgaan – opdat wanneer die dagen zijn vervlogen – het ook lente in onze harten moge wezen. Komt, heiligen wij het begin daarvan aan onze Verlosser – bidden wij Hem om een boetvaardig hart – om kwijtschelding van onze misdaden, om Zijn Geest,

want zonder Hem vermogen wij niets – bidden wij Hem dat Hij in dit avonduur met ons zij – ons kracht geve en Zijn Geest over ons uitgiete.

Tekst:

Jesaja 53:5:

Maar Hij is om onze misdaden gewond en om onze zonden geslagen – de straf ligt op Hem, opdat wij vrede zouden hebben en door Zijn wonden zijn wij genezen.

Mijn hoorders! Het boek van Jesaja vloeit over van de heerlijkste troostredenen voor elk bekommerd gemoed, dat ook in de boeken des Ouden Verbonds naar verkwikking en verademing smacht – en biddende zocht en zoekende vindt en omhelst, die zijn ziel liefheeft, zijn beminnelijke Verlosser – och, dat wij er meer in onderzochten tot versterking van ons geloof – wij willen thans niet in het harnas treden met dezulken, die hun Heer schijnen te verloochenen, Die hen met Zijn dierbaar bloed gekocht heeft, met dezulken, die in het uitleggen der profeten de Messias niet willen zien, Welke de Joden er wel in zagen, schoon zij van aardse zegeningen droomden – met dezulken, die het gezag des Bijbels ondermijnende, de voorspellingen op Jezus niet rechtstreeks eigenlijk, maar leenspreukig stellen – maar bijvoorbeeld bij Jesaja alles op de profeet zelf, of op Jeremia, of David, of Sanherib of Hiskia, of anderen toepassen – of die durven beweren dat Jezus en de apostelen in het aanhalen der profetieën zich naar de vooroordelen hunner tijdgenoten hebben geschikt. – Nee, dat ware bedrog, afschuwelijk bedrog geweest – maar de Mond der waarheid liegt niet. Nee, wij zeggen liever wat Filippus tot Nathanaël sprak: ‘Wij hebben Dien gevonden van Welke Mozes in de wet en de profeten geschreven hebben’ – of met Petrus als hij tot Cornelius spreekt: ‘Van Deze geven alle profeten getuigenis, dat door Zijn Naam allen, die in Hem geloven, vergeving der zonden ontvangen zullen’ – of als hij in zijn brief van een zaligheid gewaagt, naar welke gezocht en ondervraagd hebben de profeten die van de toekomende genade geprofeteerd hebben – ‘zij hebben onderzocht’ zegt hij, ‘op welke en hoedanige tijd de Geest van Christus, Die in hen was, beduidde en tevoren betuigd heeft het lijden hetwelk in Christus is’ – en de heerlijkheid daarna – zei niet onze Heiland in Gethsemané, dat het alles geschiedde, opdat de Schriften der profeten vervuld werden. – Begon Hij niet met de Emmaüsgangers van Mozes en alle profeten, legde Hij hun niet alle Schriften uit die van Hem gezegd waren! Heeft niet Apollos volgens Handelingen 18 de Joden standvastelijk overwonnen en openlijk door de Schriften bewezen dat Jezus de Christus is.

En toen onze Verlosser in de school te Nazareth (Lucas 4) de rol van Jesaja ontrolde en de woorden voorlas: ‘De Geest des Heeren is op Mij’ en deze woorden op Zichzelf toepaste, hebben de Joden Hem toen gelogenstraft – of verwonderden zij zich veelmeer over Zijn liefelijke woorden? Nee, aangeroerd met de gloeiende kolen van het altaar des hemels – overstort met de Heilige Geest en ingewijd in de verborgenheden des heils – ontboezemden de profeten, ontboezemde Jesaja zijn orakeltaal – joeg doodschrik in het hart der zondaren – en los van de wereld, verborgen in God – zag hij de Messias, predikte Die aan de gelovigen – stortte troost in het hart der verslagenen, schiep hoop in de hopelozen – verkondigde hun de verbrijzeling hunner vijanden – wees hun de Rots des geloofs in de Vader aller langmoedigheid – bad met hen de hemelen naar beneden – herhaalde met hen de jubelzang der engelen – het driemaal heilig – stelde hun het Rijk van Messias voor ogen – en toonde hun de zegepralende Kerk, waar zij eenmaal zouden juichen na volbrachte kamp voor het aangezicht van de Messias door het geloof uit genade.

Mijn hoorders. Ziet daar de geest der profetie. Wij zullen bij een andere gelegenheid zo God wil over het recht gebruik daarvan wel meer spreken – zegge niemand, dat het boek der voorspelling met zeven zegelen gesloten is – bidden wij slechts om de Geest met een heilbegerig hart – het Lam Gods kan het ons wel openen. Gaan wij over tot onze tekst. Wij zien daarin Jezus onze Verlosser, onze Middelaar, onze Zaligmaker.

Beschouwen wij

- I. Hoe en waarom onze Heiland geleden heeft.
- II. Waartoe Hij geleden heeft.
- III. Welke heerlijke vruchten Zijn lijden ons aanbrengt.

I.

Vraagt men: ‘Hoe heeft Jezus geleden?’ ‘Hij is gewond en geslagen’, zegt de profeet. Gewond en geslagen? wat heeft Hij dan misdreven, die goede Heiland? dat men Hem wondde en sloeg – aan welke misdaad heeft Hij Zich dan schuldig gemaakt – wat was er dan de oorzaak van? Is Hij niet de eeuwige Zoon van God, de geliefde, de eengeboren Zoon des Vaders – op Wiens wenken alles bestaat, aan Wie alles onderworpen is? Die geen zonde gedaan heeft, in Wiens mond geen bedrog gevonden is, de alleen Heilige onder alle onheiligen, de alleen Reine waar niemand rein is – is Hij het niet voor Wie de maan bezoedeld daarhenen drijft, Die vlekken ziet in Zijn heilige engelen – is Hij niet God uit God geloofd tot in alle eeuwigheid? Ja, Dezelfde en evenwel gewond en geslagen. Geliefden, dit is een geheimenis – waarin de engelen begeren in te zien, dit is een diepte der verborgenheid – waarvoor wij suffen – een afgrond die een wereld vol zonden verzwelgt om ze gelouterd weder te geven. Dit alleen kunnen wij belijden: ‘Verlosser, dierbare Verlosser, ik alleen ben de oorzaak van Uw bitter lijden, van Uw dood. Ik heb U moeite gemaakt met mijn misdaden en arbeid met mijn overtredingen.’ O, verwonderlijke standverwisseling – onuitputtelijke verborgenheid – wij onrechtvaardigen zondigen en Gij Rechtvaardige draagt er de straf voor – wij schuldigen laden ons de wraak op het hoofd – en Gij Onschuldige wordt er voor geslagen – wij goddelozen beledigden God en Gij Die vroom waart, wordt er voor veroordeeld – wat de slaaf misdoet, betaalt de Heer – wat de mens verwoest, herstelt God!

Mijn hoorders! Wat wil de profeet toch met dat woordje ‘maar’? O, hij was geheel vervuld met de Verlosser, hij kon zich niet weerhouden van het gehele hoofdstuk door te herhalen, hoe de Messias leed, en waarom Hij leed – de profeet verwerpt alle ijdele uitvluchten alsof de Heiland van God geslagen en gemarteld was – maar Hij is om onze misdaden gewond – wij allen gingen dwalende als schapen, maar de Heere wierp de zonden van ons allen op Hem.

Dit woordje geldt ook u, die in de hooggeloofde Heiland, Die u met Zijn bloed heeft gekocht, slechts een voorbeeld denkt te vinden om uw eigen gerechtigheid te stijven, die u ergert aan Zijn kruis en in Hem alleen als een martelaar van Zijn leer der waarheid beschouwt.

‘Hij is gewond’, zegt de profeet. Wanneer wij dit woord volgens het spraakgebruik van de Bijbel ontleden, dan betekent het – òf hevige smarten, lijden – òf doorboord worden – òf ontwijd zijn.

Dierbaren, die naar de Naam van uw Verlosser genoemd zijt – houden wij thans het zielsoog alleen op onze Heiland – verbannen wij thans bij het stille en biddende overdenken alle aardse, alle nietige gedachten – blijft niet terug omdat gij bezwaard zijt met duizend, duizend zonden. Komt met een traan van berouw in het oog naar Gethsemané, naar Golgotha – naar Golgotha? Ziet daar wat Jezus voor ons leed – en de Geest van God – Die het Woord uitstrooit als vruchtbaar zaad –

zweeft hier in ons midden rond van zitplaats tot zitplaats en vraagt aan uw harten: ‘Zult gij uw Jezus niet liefhebben als gij ziet hoe Hij voor u, om u zalig te maken, geleden heeft?’ O, als wij dan allen bij het verlaten van deze tempel zeggen: ‘Amen, Heere Jezus, ja verbrijzel Gij ons zondig hart, wij willen, wij wensen U lief te hebben’ – o, dan draagt ons de goede Herder op Zijn schouders voor de Vader, en zegt: ‘Vader! zie hier de schapen, die Ik gekocht heb; zij waren afgedwaald, maar Ik vond ze weder’ – en dan verheugen zich de engelen Gods over ons, als over verlost van hun Heer.

Onze Verlosser leed – Hij leed hevige smarten. Hij was de allerverachtste en onwaardigste, vol smarten en krankheid.

O zonde, zonde, gij zijt de schrikkelijkste smart – gij een dolk die door de ziel gaat – ach geliefden, waar bergden wij ons voor de ijselijkste foltering van het geweten, wanneer de donder van Sinaï brult en ons hart ons verwijt: ‘Weg, gij zijt een afschuwelijk schepsel, een booswicht – gij zoudt God gelijk zijn en gij gelijkt een kind des duivels’ – wanneer de leugenaar van aanbegin ons foltert door vertwijfeling aan de genade Gods – wanneer wij gevoelen hoe de Wet in onze leden opruit tot toorn, tot haat, tot wraakzucht, gierigheid, hoogmoed, wellust, verblindheid, ongeloof en wantrouwen – wij druisten veellicht voort tegen de waarschuwend stem Gods aan – voort in de afgrond, in de poel die nooit te blussen is.

Maar nee, zo moest het niet. ‘Ziet, Ik kom’ sprak Jezus en Hij kwam, vertoonde Zich aan de vaders der oudheid als de Engel van Jehova, aan de Joden als des mensen Zoon en wij zien Hem in Zijn Woord in ons hart en eens met ons oog daarboven. ‘Ziet, Ik kom’, sprak Jezus en Hij kwam – Hij Die de eeuwigheid omvadent, de Algenoegzame in Zichzelf, Die ons niet nodig had – en Hij liet Zich smaden en bespotten en verguizen voor ons. ‘Uw wil, o God, doe Ik gaarne’, sprak Hij. Mijn hoorders, wat was de wil van God? bloed moest er zijn, bloed om onze zonden uit te wissen, die in het boek van de eeuwige dood waren opgetekend – betaling moest er zijn voor de onnoemelijke schulden, die wij een elk slechts voor zijn eigen zonden in eeuwigheid niet zou hebben kunnen betalen, de Vierschaar des Heiligen moest bevredigd, de wereld ligt onder de vloek, wij staan doemschuldig en onrein en zondig daar – en God Die de wereld en ons kon verdelgen, laat Zich folteren voor de wereld, – voor ons. God verzoent de zondaren met God.

Ja, wel leed Hij smarten om onze zonden – ach, met een bloedend hart moeten wij het belijden – wij allen hebben kwaad gedaan en schandelijk gezondigd voor het oog van God. Ziet, het is nacht, daar gaat onze Heiland henen, bevende en bedroefd ter dood toe – Hij gaat henen langs de zwijgende straten van het verstokte Jeruzalem en over de beek Kidron – voor Hem een beek Belials – Zijn jongeren volgen Hem – ‘Hoe zijt Gij zo bedroefd, goede Meester’ zeiden zij veellicht, maar Jezus strompelde voort in het duister, voor ons ook, geliefden, strompelde voort naar de hof Gethsemané. ‘Mijn ziel is bedroefd ter dood toe’, sprak Hij, ‘blijft hier en waakt met Mij.’ Hoort allen, bekommerde gemoederen, bij wie de zonde smart, hoort met hoeveel smart onze Verlosser ons gekocht heeft! en toen ging Hij een weinig voort, viel op Zijn aangezicht, bad en sprak tot driemaal: ‘Mijn Vader, is ’t mogelijk – laat deze kelk van Mij voorbijgaan, doch niet als Ik wil, maar zoals Gij wilt.’ Ach, in dat ogenblik weende zeker de hemel mede, want er kwam een engel en versterkte zijn God – ach, toen worstelde Jezus met de dood en bad en bad heftiger en zweette bloed – dat was het eerste bloed dat de Man der smarten en der liefde voor ons heeft gestort. O, welke verschrikkelijke smarten berokkenden wij onze Heiland!

Onze Verlosser *werd ontwijfd*. ‘Ik hield Mijn rug toe dengen, die Mij sloegen en Mijn wangen dengen, die Mij uitschudden. Mijn aangezicht verborg Ik niet voor smaadheid en speeksel.’ Zo luidde reeds de profetie. Was het geen ontwijding dat de lippen, waarover een weinig tevoren de

stroom der zuchten en gebeden was gestort, ja die veellicht door de engel gekust waren, een Judas-kus moesten dulden – dat Zijn ogen, ook om onze zonden, met tranen volgestroomd, de schare Zijner vijanden moesten verdragen, die Hem aangrepen als was Hij een dief of een moordenaar, dat men Zijn bekrete handen, die nog een weinig tevoren ook voor onze zonden zich bij het heftiglijk bidden gewrongen hadden, met koorden en zelen vastsoerde – ach, en was dat geen ontwijding toen men voor een huichelende Kajafas en de priesterschare Hem in het aangezicht sloeg, en een Petrus, Zijn vurigste jonger, voor wie Hij gebeden had dat zijn geloof niet mocht ophouden – hem verloochende en zwoer: ‘Ik ken die Mens niet.’

Ja, zo werd onze Verlosser ontwijd – ontwijd, ontheilgd, Hij, de heilige God, ontwijd in het rechtpaleis van Pilatus, bij Herodes. Geliefden, ik wil uw gevoel sparen, gij weet, hoe verschrikkelijk onze dierbare Verlosser mishandeld was toen Pilatus de kroon van de Koning van hemel een aarde met de voeten trapte en het opgeruide volk toeriep: ‘Zie de Mens!’ Onze Verlosser werd ontwijd. De Gezalfde Gods, de Hoge priester tot in eeuwigheid. Hij werd een vloek voor ons, want daar staat geschreven: ‘Vervloekt is een iegelijk die aan het hout hangt.’

Onze Verlosser *werd doorboord*. O, wie is er niet onder u, die de Goddelijke toorn in al derzelver gewicht om zijn zonden heeft gevoeld, op wie de des Heeren nacht en dag zwaar was, voor wie God Zijn aangezicht verborg! Hij weet het hoe het tweesnijdend zwaard der zonde door de ziel kan boren. Of wie is er onder u, die zich de kastijdingen te binnen brengt van zijn dierbare ouders – hij weet het hoe akelig, hoe bang het hem viel het ouderlijk misnoegen te gevoelen. Maar wat is dit alles bij hetgeen de Heiland leed? Medezondaren! geroepen tot het inzien van het verderf – ziet, daar zwoegt Jezus met bloedende rug, met opengereten schouder en op die schouder het kruis, naar Golgotha! daar valt de eerste hamerslag, voor uw, voor mijn zonden boren de nagelen door de handen, door de voeten van Jezus – daar staat het kruis in de hoogte, daar draagt een nagel het heil der gehele wereld – daar stort zich de Goddelijke gramschap, die over ons had moeten komen, uit over de Zoon, het zwaard der Goddelijke wraak doorboort de geschokte ziel van de Heiland, het aardrijk rilt en beeft, de zon schrikt terug en wendt het hoofd af – en het ‘Mijn God! Mijn God, waarom hebt Gij Mij verlaten!’ boort door de hemel en ontsluit die hemel ook voor ons.

O Golgotha, Golgotha, hoe bloedig getuigt gij, dat Jezus gewond en geslagen is! hoe schrikkelijk wreekt Zich God! –

‘Maar Hij is om onze misdaden gewond en om onze zonden geslagen.’ Heerlijk profetie. Heilige waarheid, verborgen voor de wijzen der wereld, maar geopenbaard voor de armen van geest. Flonkerstar aan de hemel des Christendoms, rots waarop de Christen vaststaat, als de golven des ongeloofts woeden, balsem uit Gilead voor de verslagen ziel! Verkwikkende stroom voor de dorstenden naar gerechtigheid, lied der treurenden om hun zonden, hier stamelend gezongen, eenmaal door de bruisende harptoon des hemels vervangen! Gij zijt de verborgenheid aller hemelse wijsheid, een licht voor onze voet, gij onze roem, onze vreugde!

Wat is hier de Verlosser – en wie zijn wij, – wij? aardwormen! vergankelijke schepsels, wij zijn hier niets – onze Verlosser alles. Ja, niets zijn wij, niets kunnen wij zonder Jezus dan zondigen, verdoemelijk zijn wij voor God en onder de zonde verkocht, van natuur geneigd om God en onze naasten te haten, om de wetten van de Eeuwige te vertrappen en vertreden, om onze Schepper te beledigen en te honen door overmoed en eigenwijsheid. Blind zijn wij van natuur in goddelijke dingen, vol van ware liefde en gehechtheid aan het zinnelijke, verward en verzonken in het slijk der zonden, hoogmoed is ons bestaan, eigenliefde ons bedoelen, wellust onze lust, en haat en wrok en toorn zijn de drijfveren van onze driften. Zonden, afschuwelijke zonden liggen diep op de bodem van ons hart,

de duivel, de wereld en ons eigen vlees houden ons geboeid en geketend, en alles wat aan ons is, draagt het kenmerk des doods.

Zo zijn wij van natuur kinderen des toorns, erfgenamen der hel. Dit is niet te erg, te afschuwelijk geschetst, ach mijn geliefden, het ligt mij zo zwaar op het hart, wat de Geest Gods spreekt: ‘Gij menskind, als Ik tot de goddeloze zeg: gij moet de dood sterven, en gij waarschuwt hem niet en zegt ’t hem niet, opdat de goddeloze zich voor zijn goddeloos doen wachte, dat hij levendig blijve – zo zal de goddeloze wegens zijn zonden sterven, maar zijn bloed zal Ik van uw hand eisen.’

Geroepen tot het inzien van uw eigen verderf; hoort het dan in geloof, gevoelt uw nietigheid, uw zondigheid, bidt, doet de hemel geweld aan, dat de Geest van God u de ogen opene, leest met een heilbegerig hart wat er geschreven is. Verschrikken de woorden: ‘Vervloekt is een iegelijk die niet doet naar de woorden der Wet’ – wanhoopt niet, gij kunt naar die woorden niet doen; brult u de vloek in het hart, luistert naar de stem der genade; op Golgotha bij de Verlosser kunt gij genade vinden, Hij is om onze misdaden gewond, om onze zonden verslagen. Komt, wij willen nader inzien, hoe wij naar Jezus moeten gaan, hoe wij vrede, eeuwige vrede en rust voor de ziel kunnen vinden, hoe wij deze woorden ook ons kunnen toe-eigenen. Zien wij slechts

II.

Waarom onze Verlosser geleden heeft.

De straf ligt op Hem opdat wij vrede zouden hebben.

Geliefden, er ruist iets in deze woorden. Wat ruist er, zijn het de bergen van zonden, die God verzet in zeeën van genade – is het het wiekgeruis der engelen, die om ons zweven en een zondaar hier en een zondaar daar een traan van boete zien plengen en zuchten horen: ‘Gekruisigde Verlosser, wilt Gij een doemschuldig hart verlossen en reinigen en met Uw Vader bevredigen, hier, mijn Heiland, hier is het mijne!’ Zijn het de voeten der boden die vrede verkondigen? Ja vrede, zalige vrede, vrede boven alle vernuft wordt er verkondigd. Welaan, wie gij ook zijt, komt, uw Verlosser strekt Zijn armen naar u uit, Hij klopt aan de deur van uw hart, zet het wijd open, Hij wil er binnen en avondmaal met u houden, en gij zult het met Hem houden. Zegt niet: ‘Mijn zonden zijn te groot, zoveel liefde ben ik onwaardig, mijn misdaden gaan mij boven het hoofd, nee, ik heb te veel gezondigd, zoveel genade ben ik onwaardig, ik durf mijn ogen voor God niet opslaan.’ – Komt, doet wat de tollenaar deed: ‘God, wees mij arme zondaar genadig!’ Hebt gij nimmer van David gelezen, die man naar Gods hart? hij beging overspel en moord; toen kwam Nathan tot hem en sprak: ‘Gij zijt die man’ – en hij sprak: ‘Ik heb gezondigd’, en lag in zak en as en vertwijfelde niet en sprak: ‘God, wees mij genadig naar Uw goedheid, delg mijn zonde naar Uw grote barmhartigheid.’ Hebt gij nimmer van de wellustige Maria Magdalena gehoord, zij kwam tot Jezus en besproeide Zijn voeten met haar tranen en vond vergiffenis – weet gij niet wat Petrus deed, hij verloochende zijn Heer, maar onze Verlosser zag hem aan, o, dat was een aanzien! en hij ging uit en weende bitterlijk, en toen Jezus herren was, sprak Hij: ‘Zeg het, verkondig het dat Ik ben opgestaan, aan Petrus’, aan Mijn jonger, wilde Hij zeggen, die Mij verloochend heeft, Ik heb het hem vergeven. Zal ik u de koning Manasse noemen of de tollaren en zondaren waar onze Heiland het liefst mee omging? Geloof het toch, God bevestigt het met een eed en zweert bij Zichzelf: ‘Al waren uw zonden ook bloedrood, zij zullen u vergeven worden. Ik heb geen behagen aan de dood des zondaars!’ Het bloed van Jezus Christus, de Zoon van God, reinigt ons van alle zonden. Zegt niet: ‘Ik ben verloren’ – ‘Ik ben gekomen’, zegt de Mond der waarheid, om te zoeken en zalig te maken wat verloren is.’ Zegt niet: ‘Ik ben te krank van zonden’, ‘de gezonden hebben geen geneesmeester van node’, spreekt de Verlosser. Zegt

niet: 'Ik ben te beladen', 'komt tot Mij', spreekt Hij, 'allen die vermoeid en beladen zijt.' Komt zo schuldig, zo zondig, zo krank, zo beladen als gij zijt, er is troost, er is raad en hoop en leven voor u. Dit is immers gewisselijk waar, dat Jezus Christus in de wereld is gekomen, niet om rechtvaardigen, om eigengerechtigden, maar om zondaren zalig te maken; bidt slechts: 'Heere Jezus, ik kom, want Gij nodigt, Gij dringt mij. Zie, Gij zijt zo menslievend, Gij hebt zo bitter en zo bang geleden, Gij schept er zulk een behagen in om zondaren tot U te trekken, neem ook mij aan. Gij hebt zoveel misdadigers, zelfs de moordenaar aan het kruis genade bewezen, aan mij kunt Gij nog groter genade betonen, zo groot een zondaar als ik ben hebt Gij zeker nimmer aangenomen, was mij van mijn zonden omwille van Uw liefde, om Uw bloed, om Uw kruisdood!' Zo, dierbare zielen, zo in het gevoel van onze doemwaardigheid, van ons eigen niet en onvermogen, zo tot Jezus, zo aan Zijn voeten, zo Zijn kruis met de armen des geloofs omvat, neemt het besluit slechts, de Heilige Geest drijft u in het gevoel van uw eigen nood, de liefde van Christus dringt u. Zo kunt gij ontvangen genade om genade, en de Wet heeft voor u niets verschrikkelijks meer, dan kunt gij roemen: 'Wie wil verdoemen, Christus is hier!' dan kunt gij juichen: 'Nu wij dan zijn gerechtvaardigd geworden door het geloof, zo hebben wij vrede met God door Jezus Christus onze Heer.' Dan kunt gij zeggen: 'Weg satan, gij krijgt mij niet meer in uw strikken; weg zonde, gij hebt mijn Jezus te veel smart gekost; weg wereld, ik ben u gekruist, nu rust ik in de wonden van de Vriend mijner ziel, nu ben ik verbonden aan God, Hij is mijn Rechter niet meer, Hij is mijn lieve Vader, Die weet wat mij goed is, Die zorgt voor Zijn kind; ik heb een goed Herder, Hij leidt mij en weidt mij, en dwaal ik soms, Hij brengt mij weder terecht. Niets kan mij scheiden van de liefde die in Jezus is, ik weet het dat ik hier een zondig lichaam met mij omdraag, maar de hoop is niet uit, ik steun alleen op de genade, die is mij genoeg; door Hem, Die mij vrijkocht en tot Zijn broeder aannam, vermag ik alles, Hem wil ik bidden, vurig bidden om Zijn Heilige Geest, dat Die mij leide op Zijn wegen, mij Zijn paden lere houden, dat ik kinderlijk moog vrezen, mijn boos hart hoe langer hoe meer lere kennen, gedurig vrijmoedig voor de troon der genade mij verootmoedige en in nederigheid en armoede des geestes daar om wijsheid bedelen; eens komt de dood, die vriendelijke engel en brengt mij daarginds, waar geen zonde woont, bij Jezus!

Waar zijn nu onze zonden? Zij zijn uitgedelgd door het dierbare bloed van onze Verlosser. Waar is nu de straf? Het Lam Gods, Dat de zonden der wereld droeg, heeft haar weggedragen. Waar zijn onze beschuldigers? Zij slopen weg toen onze Heiland ons vrijsprak. Hoe is de woedende zee van onze driften zo getemd, wij riepen: 'Heere, help ons, wij vergaan!' en de Heere rees op, en gebod de zee en zij zweeg. Waarom klaagt het geweten niet meer aan? er is vrede, er is zielsrust van binnen, vrede van boven, door onze Middelaar! Waarom scheppen wij dat vermaak in de wereld niet meer? wij weten hoe goed wij het bij Jezus hebben, wij zijn Zijn onderdanen, Zijn Rijk is niet van deze wereld! Waarom vertellen wij elkander gaarne van de hemel? omdat het ons vaderland is, waar onze Verlosser ons uit enkel liefde en genade, zonder dat wij het verdiend hebben, voor ons de krans der overwinning vlecht, terwijl wij hier strijden in Zijn kracht, onder Zijn banieren worstelen met ongeloof en mistrouwen en eigenliefde, met duivel en wereld en met het boze hart, waar Hij ons plaats bereidt in 's Vaders huis, waar vele woningen zijn voor de Kinderen Gods, vanwaar Hij eenmaal tot ons komt, nadat het zaad van het vergankelijke lichaam tot een onvergankelijk, tot een onsterfelijk, onzondig en geestelijk en krachtig lichaam zal gezaaid zijn op de akker der eeuwigheid.

Zo is dan de straf weg, want zij lag op onze Verlosser, en wij, wij hebben vrede, onuitsprekelijke vrede, wij zwijgen en aanbidden en bewonderen de Liefde, Die ons het eerst heeft liefgehad, wij jubelen met de vrome dichter:

In de wonden Uwer handen lag ik mijne vingers niet.

In de wond Uwer zijde lag ik mijne hand niet.

Maar toch zijt Gij mijn Heer en mijn God.

Zalige vrede! Sterkte des geloofs, levendigheid der hoop, brandend gevoel der Goddelijke liefde! voorsmaak van de erfenis des hemels! van onze Verlosser verkregen door het geloof, uit genade, gij schept de hemel in het hart, gij verplaatst ons reeds hier in God en eenmaal eeuwig bij God in de hemel!

Geliefden! och, dat ik met Elia vuur van boven kon bidden, vuur doen nederdalen uit de hoogte, ik strooide het in uw harten, in mijn eigen hart, niet koel zijn, niet lauw zijn moesten wij, nee, branden moesten wij door het zaligmakend geloof, branden zeg ik en gloeien en blaken van innige, heilige, onuitblusbare liefde tot onze Verlosser, beminnen moesten wij Hem, uit liefde tot Hem, Die ons zo lief heeft gehad, dat Hij Zich voor ons in de dood gaf, leven moeten wij voor Hem alleen, los van de wereld, in ootmoed en zachtmoedigheid, schrikkende voor de zonde, met moed de vijanden onzer ziel het hoofd bieden, staan in het geloof mannelijk vast en ongeschokt, hemelsgezind zijn, onszelf verloochenen, het liefste verloochenen wat wij hebben zo het ons afhoudt van het kruis, ons eigen kruis gewillig en geduldig en zonder morren onze Heiland nadragen. Zingen moeten wij voor Hem in ons hart, gaarne verkeren in het huis, waar men Zijn Naam ter ere van de kracht des kruises predikt, bidden moeten wij voor onze leraars, God moeten wij hebben, Die zo gaarne bij de menskinderen wonen wil. God in het hart, alles doen door het geloof uit leven, en wij hebben duurzame, blijvende vrede.

Wij zullen zien waar het kruis, waar de zoendood van onze Verlosser ons krachten geven kan.

Beschouwen wij slechts

III.

Welke heerlijke vruchten Zijn lijden ons aanbrengt.

Geliefden! Andere vruchten, – geen vruchten van de boom der kennis des goeds en des kwaads, die drongen ons de dood door de aderen, – zaligmakende vruchten kunnen wij hier plukken. Hier heet het niet: ‘Gij zult niet eten’, nee, hier horen wij: ‘Welaan allen die dorstig zijt, komt herwaarts tot het water! en gij die geen geld hebt, komt herwaarts, en koopt zonder geld en voor niet. Wie Mijn vlees eet en drinkt Mijn bloed, die heeft het eeuwige leven en Ik zal hem ten jongste dage opwekken, want Mijn vlees is de rechte spijs en Mijn bloed is de rechte drank. Wie Mijn vlees eet en drinkt Mijn bloed, die blijft in Mij en Ik in hem. Wie van dat water drinkt ’t welk Ik hem geven zal, die zal eeuwiglijk niet dorsten, maar ’t water ’t welk Ik hem geven zal, dat zal in hem een fontein des waters worden, dat in ’t eeuwige leven springt.’ ‘Door Zijn wonden zijn wij genezen’, zegt de profeet. Ja, wij hebben niet alleen een Verlosser, een Middelaar bij God, maar ook een Zaligmaker. Hij is onze dagelijkse Voorspraak, dagelijks reinigt Hij ons. Hij is onze Kracht en onze Sterkte, Hij geeft de moeden kracht en sterkte genoeg aan de onvermogenen. Hij is onze Heiland, onze Geneesmeester, wanneer wij wonden in de strijd bekomen. Hij zal het begonnen werk in ons niet verlaten, nee, Zijn zoendood geeft het leven en werkt voort met reinigende kracht totdat God eens alles is in allen. Zijn kruis is de ladder des hemels, Zijn kruis is de levensboom.

Geliefden, komt nader, bezien wij eens die levensboom, rusten wij een weinig onder de schaduw daarvan en sluiten wij dan onze overdenking.

Wie is er die klaagt over zijn hoogmoedig hart? ach, hoogmoedig zijn wij allen, maar uw klacht doet ons verheugen, dit is een bewijs dat de Geest des Eeuwigen over u is, dat de Vader u trekt, gij wilde gaarne ootmoedig zijn, aan de voet van het kruis groeit de bloem van ootmoed, klein in aanzien, maar het meest door de engelen gezocht. Ootmoed is de heerlijkste deugd, het schoonste kleed. Alleen aan de ootmoedige schenkt God genade. Erkennen wij onze zondigheid, onze nietigheid, onze broosheid, erkennen wij het hoe onverdiend de zaligheid ons is teweeggebracht, hoe onze Heiland Zichzelf vernederde en gehoorzaam werd tot de dood, ja tot de dood aan 't kruis. Bidden wij vurig dat God ons Zijn goede Geest niet ontneme; als Die ons de ogen opent, dan leren wij de afschuwelijkheid van ons eigen bedorven hart, van onze verdoemelijke eigenliefde inzien, dan zoeken wij de gekruiste Christus voor het zielsoog te houden; bij het kruis leren wij het best ootmoedig te zijn, in nederigheid des harten van onszelf niets wetende voor Jezus' oog gewandeld, Hij Die het willen schenkt, zal ook het volbrengen geven, bidden wij gedurig aanhoudend om een oprecht ootmoedig geloof, uit het geloof vloeit alles voort en Hij Die zelfs Zijn eigen Zoon niet heeft gespaard, maar voor ons allen heeft overgegeven, hoe zou Hij ons met Hem niet alle dingen schenken!

Wie is er die klaagt over zijn wereldliefde, zinnelijkheid en gehechtheid aan het vergankelijke schepsel! ach, daarom klagen wij allen, maar immers wensen wij van wereld en schepsel los en bevrijd te wezen, immers alleen in de algenoegzame God onze algenoegzaamheid te vinden; o, gelooft, de Eeuwige ziet ons wenen, Hij telt onze tranen, zijt stil in hope, wacht op de Heere, Hij komt te Zijner tijd, de Zoon, Die voor ons Zijn bloed heeft gestort, zal ons vrij maken, dan zijn wij recht vrij. Houden wij ons bij het kruis, daar leren wij het best de zelfverloochening, geven wij gelovig in den gebede ons hart over, zonder enig voorbehouden aan onze Verlosser over: 'Heere, hier is ons hart, drijf Gij er alles uit wat U mishaaft, drijf er alle schootzonden uit, verbreek en verbrijzel ons versteend hart, geef ons een hart als was, druk er Uw heilig beeld in tot volkomenheid, verdeelde liefde gloeit niet, ontbrand, ontvlam ons in liefde tot U, opdat wij ophouden onze ziel te hechten aan al wat niet U is, opdat wij het wereldse leren haten en alle gelegenheid tot zondigen vermijden; bepaal onze gedachten steeds bij U, bij Uw kruis, bij Uw zondaarsliefde!' Zo, geliefden, zo dagelijks gebeden, de Verlosser moet ons het liefste, moet ons boven alles beminnelijk zijn, het zal ons wel moeilijk vallen, veel tranen zal het kosten, zelfverloochening is een gewichtige les in de school van Christus. Maar Jezus ziet ons, Hij ziet ons wenen en kampen en worstelen, en is ons nabij, grijpt moed, Hij verlaat ons niet, eenmaal geeft Hij ons volkomen verlossing, eenmaal de schitterendste kroon.

Zachtmoedigheid, vergevingsgezindheid, zijn ook heerlijke vruchten van het kruis.

Hoe ging Jezus ons hier in voor: 'Leer van Mij dat Ik zachtmoedig en ootmoedig van hart ben'; hoe verheven blonk Zijn vergevingsgezindheid uit op Golgotha! 'Vader', bad Hij, 'Vader, vergeef het hun, zij weten niet wat zij doen'; hoe Goddelijk was Zijn zwijgen. Hoe zachtmoedig verdedigde Hij de eer van Zijn Vader, wanneer Zijn vijanden Hem lasterden.

Vrienden lief te hebben, weldoeners te beminnen, met bekenden vreedzaam om te gaan, dit kost geen strijd, maar te zwijgen, Gode gelaten te zwijgen, als ons iemand lastert en scheldt, maar met David te zeggen: 'Laat hen schelden, de Heere heet het hem', maar zijn vijanden lief te hebben en voor hen te bidden, innig te bidden, dat God hen bekere, maar te zeggen: 'Zou ik niet zachtmoedig zijn, daar mijn Heiland mij bevolen heeft, dat ik het van Hem zal leren; zou ik niet vergevingsge-

zind zijn, ik de grootste der zondaren, die zoveel barmhartigheid geschied is, die dagelijks vergiving moet ontvangen! dit is de deugd, dit is Gods vrucht, het is een harde les voor het vlees, maar houden wij ons bij het kruis, halen wij van daar gedurig nieuwe kracht, wij kunnen ze daar ontvangen om niet, ook in dezen zullen wij veel vermogen door Die Die ons machtig maakt, Jezus Christus!

Komt, nu nog een heerlijke vrucht van het kruis geplukt, weet gij welke?

Geduld, lijdzaamheid, lijdzaamheid voor u geliefden, die zucht en zwoegt en weent onder het lijdensjuk, die worstelt met kommer en ramspoed, o, voor u is aan het kruis versterkende vrucht, gij kunt vooral door de wonden van Jezus genezing hebben, ja, gij hebt het moeilijk, uw weg is bedekt met kruizen, gij gaat over kruizen en slaapt op kruizen, scherpe doornen wonden uw voet, uw overkropte borst hijgt en smacht naar verademing, uw schouders doen u wee van de jammerlast te torsen, maar willen wij onze dierbare Jezus dan het kruis niet ook een weinig nadragen? het duurt hier alles slechts een korte tijd, de zaligheid, die gij genieten zult, is een wig, houdt slechts uw Verlosser in het hart, dan hebt gij alles, dan behoeft gij immers niet te vragen naar hemel of aarde, en versmacte ook uw lichaam en ziel, hoop op God, wees stil voor Hem, immers zult gij Hem nog prijzen, immers zult gij eens daarheen komen, dat gij Zijn aangezicht zult zien! Zo, geliefde lijdens! de jongeling, die tot u spreekt, heeft ook uit de lijdenskelk gedronken, zo met Jezus gezegd: 'Niet mijn wil, o Vader, nee, Uw wil geschiede!' de engelen helpen u het kruis dragen, na lijden komt verblijden, na wenen juichen, na droefheid troost; hoort wat de vrome Tersteegen zegt:

Het kruis is dan zelfs goed
Wanneer het smarte doet,
God gaf het ons te dragen
Dies moet het ons behagen.
O houdt slechts goeden moed!
Het bitt're voor den mond
Is voor het hart gezond.
Ja 't is zo goed, zo goed!

Ik spreek hier niet alleen van uiterlijke ramspoed, nee, ook vanbinnen dragen wij het kruis met ons om; wat anders dan het gevoel van onze tekortkomingen, het gevoel dat wij vaak nog zo weinig innige liefde en dankbaarheid aan onze Verlosser betonen, dat wij nog zo weinig vertrouwen op de Goddelijke genade, wanneer het God behaagt, ons voor enige tijd de blijdschap des geloofs en de gewisheid van onze genadestaat te onttrekken, opdat wij niet hoogmoedig worden, maar onze onmacht en nietigheid erkennen; wat anders dan het gevoel, dat wij vaak zo lauw zijn in het gebed, zo traag in goede werken, zo onverschillig omtrent de hemel, als hadden wij hier een bestendig verblijf; wat anders dan dat wij vaak een heimelijke vrees koesteren voor het graf, hetwelk toch alleen de enge poort en ingang des hemels is; wat anders dan dat wij zo schaars gemeenschap oefenen door het gebed met God, Hem ons niet gedurig voor ogen stellen, vaak leven als waren wij buiten God, daar wij steeds in God moesten zijn door het geloof uit liefde! Maar geduld, geduld! Wie klaagt er over hoogmoed, hij klage het Gode en bidde Hem om een nederig, om een verbroken hart, hij houde zich bij het kruis, de Waarachtige liegt niet, Jezus blijft niet uit, Hij is ons nabij als wij bidden, de Geest bidt voor ons, Hij heeft het beloofd dat Hij de Geest der ootmoedigen en het hart der verslagenen zal verkwikken. Hij zal het gekrookte riet niet verbreken, noch de glimmende vlaswiek uitblussen. Hij zal ons de overwinning geven over ons hart, over onze hoogmoed, Hij Die

dood en duivel en hel verslonden heeft door de overwinning; wie klaagt er: 'God heeft mij verlaten, God heeft mij begeven!', hij spoede naar het kruis, daar werd onze Verlosser van Zijn Vader verlaten, om onzentwil, hij bidde en biddende leze hij en lezende gelove hij, wat God spreekt: 'Kan ook een vrouw haar kindje vergeten, dat zij zich niet ontferme over de vrucht van haar lichaam? en of zij al hetzelfde vergat, zo zal Ik nochtans u niet vergeten. Ziet, in Mijne handen heb Ik u gegraveerd.' Wie hongert, wie dorst er naar de gerechtigheid, hij kome, bij Jezus is verkwikking, is verzadiging; uit de wonden van de Verlosser vloeit de stroom des heils en aller zaligheid; hij bidde en biddende leze en lezende gelove hij wat er geschreven staat: 'De ellendigen en armen zoeken water en 't is er niet, hun tong verdroogt van dorst, maar Ik de Heere wil ze verhoren.' Zalig zijn die hongeren en dorsten naar de gerechtigheid. Geliefden, daar roept iemand, wat roept Hij? 'Mij dorst, Mij dorst' riep onze Verlosser aan het kruis, opdat wij in eeuwigheid lafenis zouden vinden.

Het is dor in de natuur en de koude tintelt door de leden, maar in het Rijk der genade zal het nimmer dor zijn, de onderdanen van dat Rijk gloeien van liefde, want zij koesteren zich aan de altaren des hemels, en de lichtstroomstralen der genade verwarmen hen.

Komt, verlaten wij deze tempel niet dan met het plechtig besluit, om de veertig dagen der vasten, en die niet alleen, maar al onze dagen aan onze Zaligmaker te wijden. Sluiten wij ons voor wij ons hedenavond ter ruste begeven op in onze binnenkameren, bidden wij God, Die onze lieve Vader is, om Zijn Geest, om Zijn genade, opdat Hij ons kracht geve naar de rijkdom Zijner heerlijkheid sterk te worden door Zijn Geest aan de inwendige mens, en Christus te wonen door 't geloof in onze harten, en door de liefde ingeworteld en gegrond te mogen worden, opdat wij mogen erkennen, welke de breedte, en de lengte en de diepte en de hoogte der liefde van Christus zij, ook erkennen dat Christus liefhebben beter is dan al het weten; bidden wij dat wij onszelf leren afsterven om te leven het verborgen leven in God, dat wij de oude Adam dagelijks leren doden en de nieuwe mens in ons tot een man en vader in Christus worde, dat wij stil mogen zijn voor God, Hem kinderlijk en ootmoedig leren liefhebben, met kinderlijk vrezen en beven, dat de Geest ons drijve tot het gebed, dat Christus ons hoogste Goed moge wezen, dat wij sterk mogen zijn in het geloof, vast in de hoop, vurig in de liefde. Eenmaal, broeders jongelingen, mannen, vaders, geliefde zusters, eenmaal, God weet hoe schielijk voor de een of ander onder u of voor mij, eenmaal komt de tijd, dat wij reenschap zullen geven van hetgeen hier gehoord en gezegd is, God sterke ons, dat wij woekeren met het pond ons door God toebetrouwd. Heeft mijn rede iets toe kunnen brengen tot versterking van uw geloof, dankt er God en Zijn genade voor mij aan mij onwaardige bewezen, bidt voor mij, ik zal het voor u doen. God schenke ons het volbrengen! wordt er binnenkort een van u op de handen der engelen ten hemel gedragen, goede reis, broeder en zuster, eens zien wij elkander weder in de schaduw van de levensboom, bij onze geliefde Jezus, juichen en jubelen: 'Het is volbracht!'

Amen.

Schets over Genesis 28:10-22.

Jacobs reis naar Laban.

God, Die alles doet naar het welbehagen Zijns willens, in overeenstemming van Zijn wijsheid en regering, wilde naar Zijn eeuwige genade, dat uit de vaders naar het vlees de Christus zou voortkomen.

Daarom riep Hij hen uit de heidenen, en leidde hen aan Zijn hand door de woestijn.

Niet om hun werken, maar naar Zijn genade door het geloof heeft Hij voor hen gezorgd en hen aangenomen.

Zo was het ook met Jacob, wiens gedrag met Ezau Hem niet aangenaam kon zijn.

Maar hij zou de vader worden van de geestelijke Jacob, daarom droeg de Heere zorg voor hem en was met hem.

Was met hem, toen hij als jongeling zijn reis ondernam naar Syrië.

Onderweg verschijnt hem de Heere onverwachts in een droom, om hem te versterken in het geloof aan de Messias.

Dit maakte, dat Jacob blijmoedig zijn weg ondernam, onder lijden en beproeving 20 jaren Laban diende, en eindelijk naar de onveranderlijke beloften Gods in Kanaän terug kwam.

God wil naar Zijn eeuwige genade en barmhartigheid onze zaligheid.

Hij regeert en doet alles medewerken, om ons daartoe te brengen.

Daarom roept Hij ons uit een zondige wereld en wil ons leiden door de woestijn van dit leven.

Wij zijn zo diep bedorven van natuur, dat wij daar niet om denken.

Echter God handelt niet met ons naar wij verdiend hebben, maar naar Zijn genade.

Dit leidt ons op tot de erkenning, dat God met ons is.

Als God met ons is, openbaart Hij Zich aan ons

Niet door dromen.

Niet in gezichten.

Niet in hartstochtelijke bevindingen.

Maar in Zijn Woord.

Door Zijn Heilige Geest, als ons hart bekeerd, ons verstand verlicht en onze wil geheiligd is.

Dan zien wij ook de ladder Jacobs, dat is Christus.

Deze is het, Die de aarde met de hemel verbindt.

Wij zien Hem in Zijn geboorte, terwijl de engelen uitgalmen:

‘Heden is u de Heiland geboren.’

In Zijn verzoeking in de woestijn – de engelen kwamen en dienden Hem.

In Zijn lijden, een engel versterkte Hem in Gethsemané.

In Zijn opstanding.

Bij Zijn hemelvaart.

En eens ten jongsten dage.

Waar wij dit zien met het geloofsoog, daar wordt het ons hier beneden een huis Gods en een poort des hemels.

Wij zien Hem als onze Profeet tot versterking van het geloof.

Als onze Hogepriester tot ontgloeijing van onze liefde.

Als onze Koning tot vermeerdering van onze hoop.

Hiermede worden wij dan alleen verwaardigd, wanneer wij ons in de stilte bevinden, wanneer wij ingekeerd zijn in onszelf, en onze ziel in innerlijke rust en afgescheidenheid van alles, wat buiten ons is, acht slaat op de hemelse dingen, en wij gemeenschap oefenen met God door het gebed, dan wordt het ons hier een huis Gods, een poort des hemels.

Waar vinden wij dit Bethel?

Het is in de tempel, die wij Gode geheiligd hebben, gelijk Jacob de steen heiligde, waarop hij gerust had.

Hier wordt ons het Woord van God verkondigd,

De zondaar tot God gebracht,

Het kruis van Christus gepredikt,

Het geloof versterkt,

Op boete en berouw ons vergiffenis van zonden verkondigd.

Hier loven wij tezamen de Heere in gezangen.

En smeken Hem in enigheid des geestes.

Hier worden wij bemoedigd onder 't lijden,

En vervuld met de hoop der heerlijkheid. –

Het is in ons hart, hetwelk een tempel Gods is –

Als het vervuld is met vrede uit God –

Met de blijdschap des geloofs,

Met de Geest des gebeds,

Met de volheid van Christus,

Met ware stilheid en tevredenheid bij het bezit van het hoogste goed.

Het is in ons huis, waarin het uit ons hart komt.

Hier vinden wij het in onze binnenkameren.

In het gemeenschappelijk gebed.

In elkander rijkelijk mede te delen de kennis uit het Woord Gods, naar de mate der wijsheid, die ons God heeft gegeven.

In onderlinge eensgezindheid en liefde.

In met elkander te dragen de last der tegenheden, door elkaar te bemoedigen en te vertroosten.

Bij het afsterven der onzen, die wij in hope nastaren.

In het verenigd wachten, tot de Heere komt. –